

BERENGARII

FERNANDI

A D

FALCIDIAM

20

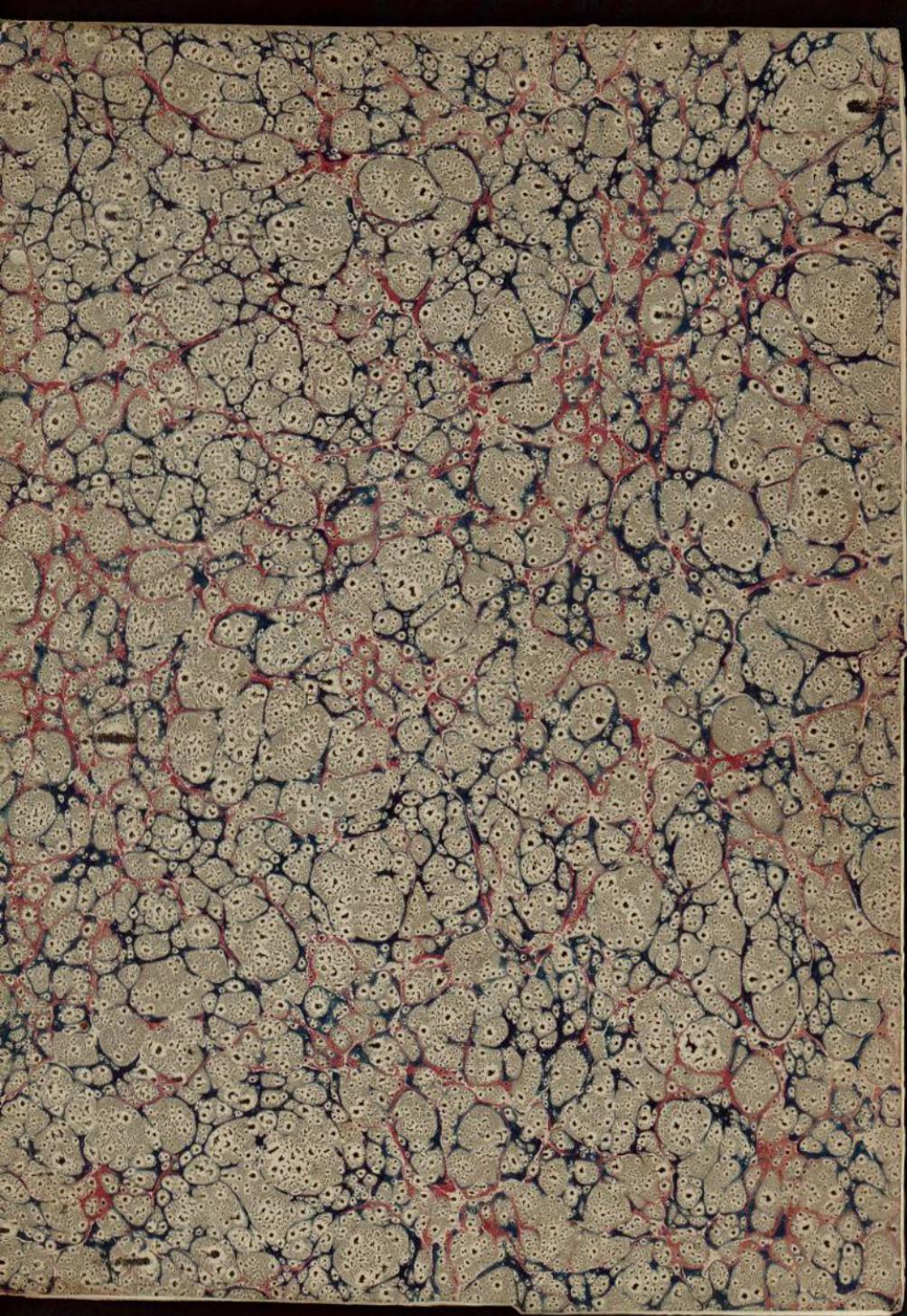
TOLOSOE

1539

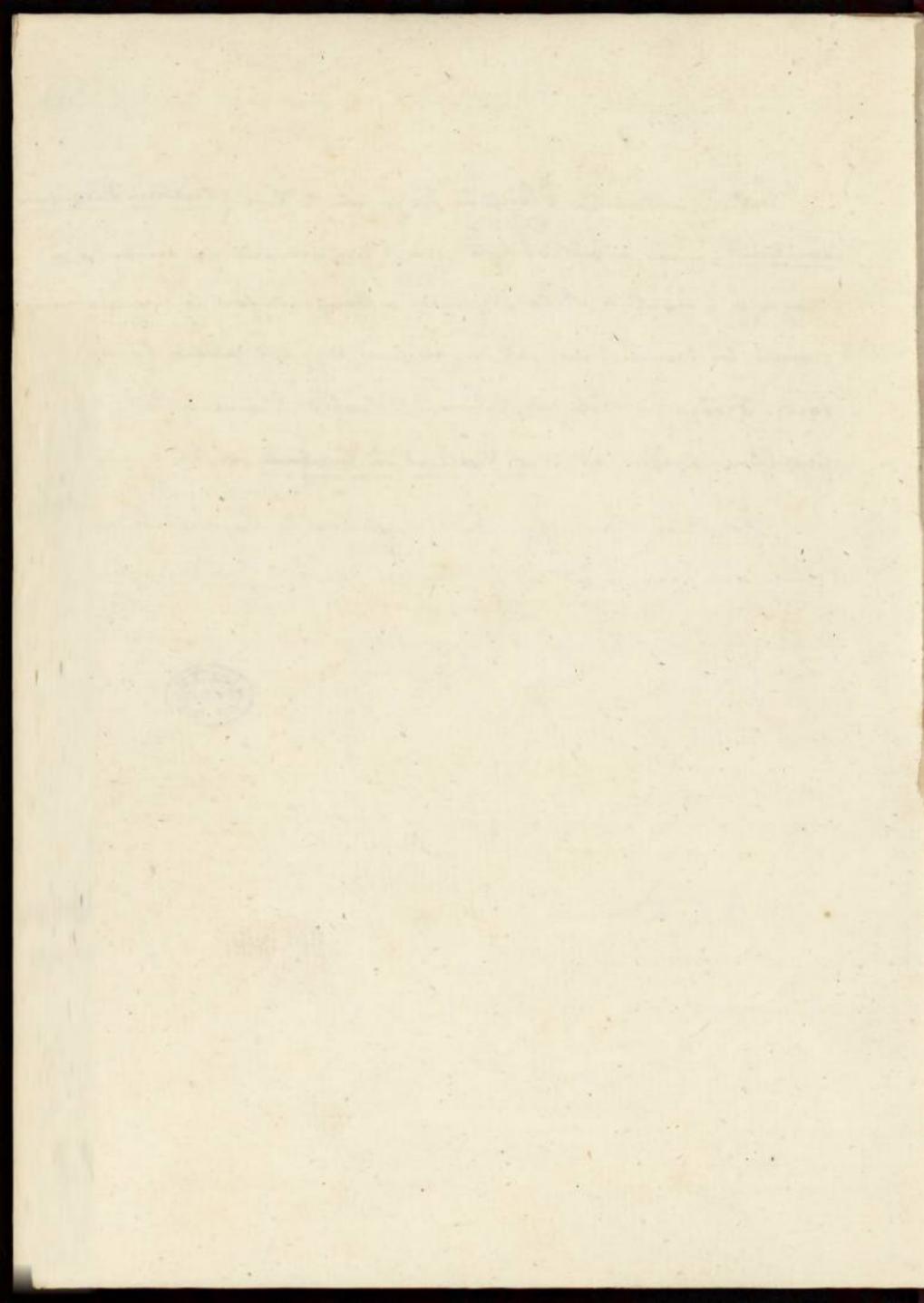

PN

bâtie , autem da l'histoie du conte de Foin (História Fadensis
comitum) , qu'en avoir constaté que l'imprimerie fut inventée à
Mayence , ajoute à Aldo Manuce a tenu autrefois la première com-
muni ces imprimeurs , et de nos jours les plus célèbres typographes
sont : Froben , à Bâle ; de Colins , et Robert Estienne à Paris ; Séb.
Gryphelinus , à Lyon , et Nic. Vieillard , à Toulouse . »

Fernand Berenger était originaire de Puylorgue , en Aveyron ,
ainsi que l'indique le titre de l'ouvrage : et Sodio Augrid Guerrinensis .

REPETITIO

D. BEREN. FERNANDI IVRIVM

Doctoris & professoris clariss. apud Tholosates à Po
dio Rupis Quercineñ. oriundi, in l. in quartam

sub Titu. Ad l. Falcidiam pādecta-

rum lib. xi.

33 33

Resp Pg XVI - 17

33 Lectori. 33

Lex erat hæc quondam cæcis obducta tenebris
Fernandus luci reddidit ipse suæ.

Ferdinandus
3

33 PROSTANT APVD NICO-
laum Vieillard Calcotypum in Vico de Villa no-
ua è regione domus publicæ.

T O L O S Æ.

33 Benedictus deus cum Virgine matre. 33

Artigues
3

CLARISSIMO AC ORNATISSIMO
viro.D.Io.Māsencal.primo Präsidí Tolosano
dignissimo.B.Fernand⁹ perpetuam
Salutem.

NVLLIS GRADIBVS A DCÆ-
lum cōmodius ascenditur, Vir humanis, nullū mçg
ad parandam gloriā, vel immortalitatē est iter
expeditius,quām si reipublicæ decus, & literarum dignita
tem tueamur. Quorum, quibus cōtigerit, gloriā, nec homi
num interitū obruetur,nec posteritatis obliuione extingue
tur. Sed omnīs ætas singulari hos benevolētia, & commen
datione prosequetur. quod ita nati nos, & suscep̄ti videa
mur, vt publicis commodis, & vtilitati seruiētes, p̄sentes
fructus negligamus. Itā que cum tu iam quasi à puerō ita te
comparasses, vt nihil magnopere probandum putares, n̄
si quod cum literarum dignitate, gloriā, amplitudine, con
iunctū effet, Dei imprīmis optimi, maximi, serenissimi etiā
regis nostri F R A N C I S C I voluntate, ac nutu, in eum
tu locum adscitus es, vbi quod magnopere antea opta
bas, & velles, id nunc re ipsa, & auctoritate posses. Venit au
tem tempus, non iam vt literarum libertatem tueare, sed vt
quorundam etiam consilium probes, & institutum deffen
das. Proximis enim ijs mensibus, cum & s̄ape, & singulari
studio noſſri auditores à me contenderent, vt quādam mea
in leges aliquot lucubrations publicum experientur, &
æditione, hominum iudiciū, & censuram subirent. Horum
ego orationi, & voluntati seruiēs, protrahere negotium, vel
differre diutius non potui, quin ea in re, & fidem meam, &
diligentiam vltro pollicerer, & lubens deferrē. Quod qui
dem ego feci lubentius, quod sperarē te patrono futurum,
vt dignitatis tuae, & nominis splendore, quorundam in no
stras vigilias impetus cohibetur, quorundam etiam lo
quacitas, & maledicendi studium retardaretur, quod mihi
hoc tempore, ad prīmē, maxim que est necessarium, quod

plerūque hīc à nobis scribantur contra communem scriben-
tium doctrinam pugnantia, adferamus etiam interdum no-
ua quædā, & antiqua reuocemus. Patronus ideo nobis hoc
loco, & quasi tutor est necessarius, qui si ex omnibus vñus
esset deligendus, qui tibi, non dicam præferri, sed compara-
ri debeat, nō habemus. Cū ea sis vir eruditione, vt quicquid
dicas, ea vitæ integritate, vt quicquid ipse facias, ab omni-
bꝫ in exēplar rapi debeat. Tibi que cū multi multa tribuat,
singularē & m̄que illam, & recōditam plurimarum, maxima-
rūmque artium scientiam efferat. Nunq̄ tibi tamen doctrinæ
maiorem, q̄̄ humanitatis laudem tribui. Verū, vt si quis,
& germanum vel benevolentia, vel humanitatis requirat
exēplar, id à nullo quām abs te rectius petere possit. quo fa-
ctum est, vt nunc etiam minus dubitarim, nostrum hunc la-
borē nomini tuo, & celsitudini cōsecrare, vt liber iste meus
tuior, tuo præsidio, veniat in manus hominum. Sed num
tu (fortasse dices) impudens? qui vigilarum, aut verius inep-
tiarum tuarum, non modò testem me, sed patronū, tutorē
que requiras? impudens sim licet, quod mihi profecto to-
ties accidit, quoties cum his viris res est, quorum multis ar-
gumentis notus sit nobis vel vitæ candor, vel explorata,
humanitas istud quē si fortè factū sit à me paulo imprudens-
tius, id naturæ meę, si liberius, lenitati, comitati que tuæ tri-
buerit. Ego tamen si (de quo non dubito) fauorem nostris
lucubratioibꝫ, patrociniumque tuum impetravero, faciā,
vt intelligas officium tuum positum apud vnum F E R-
N A N D V M, hominē memorē, minimeque ingratum,
cuius labor, opera, studiū, tibi, & tuis, nullo vñq̄ vel tempo-
re, vel loco sit defuturum. Vale Tolosæ octauo Id. May.

† ii

CLARISSIMO AC ORNATISSIMO
viro. D. Io. Mâsencal. primo Presidi Tolosano
dignissimo. B. Fernand^o perpetuam
Salutem.

NVLLIS GRADIBVS ADCÆ-
lum cōmodius ascenditur, Vir humaniss. nullū mē
ad parandam gloriam, vel immortalitatem est iter
expeditius, quām si reipublicæ decus, & literarum dignita-
tem tueamur. Quorum, quibus cōtigerit, gloria, nec homi-
num interitu obruetur, nec posteritatis obliuione extingue-
tur. Sed omnis ætas singulari hos benevolentia, & commen-
datione prosequetur. quod ita natī nos, & suscepiti videa-
mur, vt publicis commodis, & vtilitati seruientes, præsentes
fructus negligamus. Itaque cum tu iam quasi à puero ita te
comparass̄es, vt nihil magnopere probandum putares, n̄
si quod cum literarum dignitate, gloria, amplitudine, con-
iunctū esset, Dei imprimis optimi, maximi, serenissimi etiā
regis nostri F R A N C I S C I voluntate, ac nutu, in eum
tu locum adscitus es, vbi quod magnopere antea opta-
bas, & velles, id nunc re ipsa, & auctoritate posses. Venit au-
tem tempus, non iam vt literarum libertatem tueare, sed vt
quorundam etiā consilium probes, & institutum deffen-
das. Proximis enim ijs mensibus, cum & s̄epe, & singulari
studio nostri auditores à me contenderent, vt quadam meæ
in leges aliquot lucubrations publicum experientur, &
æditione, hominum iudiciorū, & censuram subirent. Horum
ego orationi, & voluntati seruies, protrahere negotium, vel
differre diutius non potui, quin ea in re, & fidem meam, &
diligentiam vltro pollicerer, & lubens deferre. Quod quis-
dem ego feci lubentius, quod sperare te patrono futurum,
vt dignitatis tuæ, & nominis splendore, quorundam etiā lo-
quacitas, & maledicendi studium retardaretur, quod mihi
hoc tempore, ad primè, maxim que est necessarium, quod

plerūque hīc à nobis scribantur contra communem scriben-
tium doctrinam pugnantia, adferamus etiam interdum no-
ua quædā, & antiqua reuocemus. Patronus ideo nobis hoc
loco, & quasi tutor est necessarius, qui si ex omnibus vnuſ
esſet deligendus, qui tibi, non dicam præferri, ſed compara-
ri debeat, nō habemus. Cū ea ſis vir eruditione, ut quicquid
dicas, ea vitæ integritate, ut quicquid ipſe facias, ab omni-
bī in exemplar rapi debeat. Tibi que cū multi multa tribuat,
singularēmque illam, & recōditam plurimarum, maxima-
rūmque artium ſcientiam efferat. Nunq̄ tibi tamen doctri-
ne maiorem, q̄̄ humanitatis laudem tribui. Verū, ut ſi quis,
& germanum vel benevolentia, vel humanitatis requirat
exemplar, id à nullo quām abs te rectius petere poſſit, quo fa-
ctum eſt, ut nunc etiam minus dubitarim, noſtrum hunc ja-
borē nomini tuo, & celſitudini cōſecrare, ut liber iſte meus
tuior, tuo præſidio, veniat in manus hominū. Sed num
tu (fortalleſſe dices) impudens? qui vigiliarum, aut verius inep-
tiarum tuarum, non modō teſtem me, ſed patronū, tutorēm
que requiras? impudens ſim licet, quod mihi profecto to-
ties accidit, quoties cum hiſ viris res eſt, quorum multis ar-
gumentis notus ſit nobis vel vitæ candor, vel explorata,
humanitas iſtud quē ſi fortè factū ſit à me paulo impruden-
tius, id naturæ meę, ſi liberius, lenitati, comitatique tuae tri-
buetur. Ego tamen ſi (de quo non dubito) fauorem noſtris
lucubratioibus, patrociniumque tuum impetravero, faciā,
ut intelligas officium tuum poſitum apud vnum F E R-
N A N D V M, hominē memorē, minimeque ingratum,
cuius labor, opera, ſtudiū, tibi, & tuis, nullo vñq̄ vel tempo-
re, vel loco ſit defuturum. Vale Tolosæ octauo Id. May.

† ij

BERENGARIUS FERNAN-
DVS A D L I B R V M S V V M,
vt intrepidus Pr̄esidem, non minus bonis mo-
ribus, q̄̄ bonis literis pr̄ædi-
tum, adeat.

Ne vereare liber, sacros intrare penates

Pr̄æsidis; vt biberim non hēliconis aquas.

Non leget infensus duro mea carmina vultu:

Doctus, vt ingenijs ille fauere solet.

Gnosia terra iouem, gens austria iactat alumnū;

Noscere si getici pectus, & arma velis?

Si specimen clarij: aspicias, dextrā mque, salēmque,

Tres vno cernes corpore cœlicolas.

Et ne te similem fugienti iudicet umbræ,

Sis memor hæc trepido dicere verba sono.

Quo nemo est maior, preses, Fernandus adire.

Hos aditus iussit, munera parua ferens.

Maior ut accedat sub nomine gloria tanto,

Ista tuo emisit scripta sub auspicio.

Sume libens author quicquid tibi deditus offert;

Non res, sed mens est inspicienda tibi:

Hæc postq̄ domini mandata peregeris, vnum

Nos amet, hoc multum ni putet esse, roga.

AUDITORIBVS SVIS.

VI meus semper in vos fuerit animus, auditores charissimi, vel hoc nomine satis intelligitis, quod ea vos hactenus benevolentia sim prosecutus, ut si pater ipse essem, non possim ardentius. Omnia enim abs me in vos profecta sunt, quae ab homine occupatissimo, & utilitatibus vestrae studiosissimo, erant expectanda. Quatuorque a re familiaris fuit oculi nobis, id omne in rem vestram lubentissime contulimus, saepe etiam rei familiaris iactura, vobis, studiisque viris prospexit. Quod fecisse me tantum abest, ut doleam, ut singularem ex eo letitiam, et precipuam voluptatem capiam, quod apud eos studium me, et officium posuisse videam, quo rum maxima semper in me, & sit, & fuerit benevolentia. Quam ut perpetuo retineretis, non quidem quod de ea ipse dubitarem, sed ut singulari, & nouo semper officio, ad veterem voluntatem aliquid adiungerem, commentarios in rem vestram diligentissime, ne quid ponam arrogantius, in l. in quartam scripsimus. In quibus, si forte vel distinctionis proprietas, aut verborum cura desideretur, memineritis non ab eloquentissimo, sed a FERNANDO, hoc est homine maxime occupato scriptos esse, qui tam in eos vel operes, vel laboris contulit, etiam continuis prelectionibus, vel ipetrare vel emendare potuit, in eo maximum occupatus, ut eruditus magis, quam disertus, vel ornatus quod cogitaret, scribere. Non quidem quod dicendi illa facultas, aut verborum diligentia conteneratur, in qua qui plurimum possint, tam abest, ut a me eo nomine vituperetur, ut singulari eos, & benevolentia, & laudibus prosequamur. Id nos autem cum prestare non possumus, utilitate, & sententiarum pondere, scribendi sterilitatem pensauimus. Istud quicquid est a vobis, quod satis confido, si probari audierimus, vestro fortasse studio, ad maiora inuitabimur. Valete.

FRANCISCI LOPPERII NIVE
nensis in Repetitionem Domini Bereñ. Fer-
nandi super lege in quartam
hexacticon.

Vt cæcis quondam latuit sub monte cauernis

Immanis cacus proxima fata timens,

Sic multum, atq; diu latuit lex ista sub antris

Inscitiae, nemo hanc explicuisse potest:

Ecce sed herculea fractis virtute cauernis,

FFR N A N D V S legilumina restituit.

LECTIS. HUMANIS. Q. VIRO. D.
Pe. à Curte Eduen. Præcentori. A.

Bobanus. S.D.

TANTVM valuit apud me eruditio tuae cōmen-
datio, & incredibilis illa de tua singulari humanitate
opinio. Ut nō dubitem quin tibi grata sit, & iucunda
literarum nostrarum lectio, eo vel imprimitis nomine, quod
ijs intelliges (quod antea nō ignorabas) quam se indies pro-
ferant nostratum studia, & ingenia, Iam vt in spem certissi-
mam veniam, nihil aliquando fore, quod Pratis, Vallibus,
aut Saltibus, cedant, rupes, montes, nostræue cacumina, à
quibus vt aquarum, sic & ingeniiorū profluiunt & manant
flumina. Nam vt omittam nostrum illū Serninum, quem
merito possis in suo genere, alterum Roscium appellare.
Vnus nunc hīc apud nos, ita excellit FERNANDVS.
Vt cæterorum virtuti, & eruditio, qui ante eum fuerunt
(si perget) facile sit responsurus, dicerē etiam superaturus,
nisi illud quibusdam fortè paulò superbius videretur. De
hoc tamen sic habeto: quæ in iurisperito possunt esse maxi-
ma, hęc in eo esse omnia. Iā vt is & bene, & præclarè, de iu-

risprudentia' mereri videatur, à quo ille summis in cœlum
laudibus efferatur. Qui vt crescentem quotidie gloriam su-
stineret, & tueretur, Repetitionem. l. in quartam in manus
hominum dedit, quæ quo sit vel labore, vel studio, non lu-
bet iudicare. Aliorum ea in re, & tuum, non nostrum sit iu-
dicio. Hoc tamen possum dicere, Si quis eam diligenter,
& studiosè euoluerit, nihil amplius habiturum, quod desi-
derare possit. Sed ne adulatio[n]is suspicione, nostra laboret
oratio. Tu reliqua per te melius, vel optimè omnium iudi-
cato. Vale Tholosæ octa. Id. Maij.

¶ G I S C A R D V S G A I R A L

dus de Fernando, & suo libro.

Ingrederis veluti solus tria templa sacerdos,

Sic tibi sunt triplicis munera mixta deæ.

Dat grates cytherea suas; Saturnia nummos;

Nomina quæ laudis te tetigisse facit.

Munera sed maiora tuis largita miuerua est,

Cuius hic summa conditus arte liber.

Principium Iuno, & Cypris; Tritonia finem

Prestitit; hæc animi præmia digna tui.

¶ I D E M.

In te Fernande hæc sunt omnia. prestat honores

Pallas; diuitias Iuno; Venus charites.

¶ A L I V D.

Quod tristem, tristemq; magis laudatus Apelles
Finxisset: Quid si ter simulatus erit?

Quartarum vero summum tractabile nusq;
Qui explicuit, credis quas habuisse manus?

Et quod si pateretur, tunc etiam filius. Quod illi lumenis in eorum
luminibus cingitur. Quia etiam regem suum dominumque gloriam in
lumen, Et misericordiam, Regem suum dominum in distans, non posse
dominum debet, sed ipso, ut vel insigne, ac dignitatem, non posse
per unitatem. Ab omnibus in usus, non solum in unitate, sed etiam in
gloriis, Hoc est ratio benevolentiae dicere, Et datus enim diligenter,
et diligenter, et diligenter, et diligenter, et diligenter, et diligenter,
datus dotti. Sed etiam ratione benevolentiae, et ratione operis, datus
dotti. Tunc ratione benevolentiae, et ratione operis, datus dotti.

EGI 8 Q A R D A S G A L I A

de qd Fecundatio, & vno libro.

Ingloribus acutis lumen, lumen in lumen, lumen in lumen.

Sic ut p. in lumen in lumen in lumen in lumen.

Dicitur acutis lumen, lumen in lumen, lumen in lumen.

Nomina datus lumen, lumen in lumen.

Munera datus lumen, lumen in lumen in lumen.

Cultus p. in lumen in lumen in lumen in lumen.

Tunc datus lumen, lumen in lumen, lumen in lumen.

Hoc ergo p. in lumen in lumen in lumen in lumen.

Et datus lumen in lumen in lumen in lumen.

Et datus lumen in lumen in lumen in lumen.

Et datus lumen in lumen in lumen in lumen.

Et datus lumen in lumen in lumen in lumen.

Et datus lumen in lumen in lumen in lumen.

Et datus lumen in lumen in lumen in lumen.

Et datus lumen in lumen in lumen in lumen.

Et datus lumen in lumen in lumen in lumen.

Et datus lumen in lumen in lumen in lumen.

G A P I A D

Quod est lumen in lumen in lumen in lumen in lumen. Appellat

Felicem. Quod est lumen in lumen in lumen in lumen.

Qui est lumen in lumen in lumen in lumen in lumen.

Qui est lumen in lumen in lumen in lumen in lumen.

I Q V A N D O à D O C T I S
 autoribus iure nostro lex sit aliqua, vel
 ab utilitate, vel difficultate commendata,
 huic legi nre in quartam singularis quæ-
 dā & precipua commendatio est tribuenda.
 Ea etem continet quartarū materiā, quæ et
 in foro quotidie, & in iudicij ita verlat,
 nihil ut sit, quod in disceptationē, & con-
 trouersiam veniat scepis. Hæc autem quæ
 plenius atq; familiarius declaretur, polliceor horū nihil me
 prætermissurū, quæ ex antiquorum modernorumq; in ea re
 scribentium officina assumi posse videbuntur. Nosq; etiam
 plura deo optimo maximo annuente adiiciemus, quæ studio
 sis & plerisque etiā alijs spero admodum profutura. Atq; quæ
 felicius nostrū nobis procedat institutū, cōmodissimū erit,
 si per tria capita nostra hęc repetitio distribuatur. ¶ Primo
 capite aliquot præfationes ad hanc. l.p. quām necessarie de
 clarabuntur. ¶ Altero textus & glosarū expositio per bre-
 uis continebit. ¶ Ultimo quæ in huius. l.materiā per Barto.
 Pau. de cas. Alex. Paul. de mōte pico. Altiatū nrm. ac dñm
 de Ripa utiliter dicta cōperiā (ne desim officio meo) per cō-
 clusiones exponetur. Interea tamē velim inrelligas nostrū
 hoc loco institutū esse, vt singularibus & fucatis quorūdā
 opinionib; nullo pacto assentiamur. Sed potius quod, &
 vulgo receptū est, & seruatur, id nos defendemus, quātum
 & ipsa ratio, & legislatoris autoritas patiet. Nec apud me
 valet, quod perperā dīci solet, vnu legēdo & disputādo, ali-
 ud cōsulendo & iudicādo esse tenēdū. Quod cūm à quibus
 dā dici audio, auditoribus caluniādi locū, et ansam dari vi-
 deo, cum nihil sit disputādo defendēdum, quod idem cōsu-
 lendo, aut iudicando non sit obseruandum.

P R I M V M C A P V T .

HOC primo capite quatuor præfationes pro more nro
 tractabimus. ¶ Una erit cur quartarū iura nostra de-

Primum Cap. Repetitio. I. in quartam.

detractiōne fieri posse statuerunt. ¶ Altera triū quartarū
nēpe legitimæ trebellianicæ, natura & cōditiō introduceſ,
quæ inter ceteras quinqꝫ & trīgita aut paulo plures (de qui
bus infra) quartas p̄cipuaſ sunt, & in his tribus lōgē maior
quām in ceteris difficultas versatur. ¶ Ultima, quot quar-
tas ex eiusdē hereditate detrahī possint & debeāt. Quibus
diligenter expeditis ad hāc materiā facilē habebis aditum,

¶ P R A E F A T I O P. R I M A.

*quod sit
mentadho
actio quartay*
DE TRACTIONEM quartarū à lege hac de-
cauſa inuentā puto, vt vltimæ volūtates hoim, ac re-
rū propriarum dispositiō vltimis huius seculi diebus
effectū facile ſortirent, qua in re ius nñm magnopere, & cu-
ra puigili laborauit. I. ſi qñ. C. de inof. tel. vſque adeò, quòd
lex ancilla voluntatis vltimæ dici nō erubuerit. I. quidā. C.
de neceſſa. ſeruīs, vt & ei quoqꝫ diligēter auxiliē. I. fina. C.
de poſthu. here. dicit etiā text. i. l. cū antiquitas. C. de vſuſ;
p̄ oia eſſe vltimæ volūtati obediendū, quā lex ipſa tātopere
extuliffe videſ, vt eā dominā eſſe ingenuē fateaſ. I. cū qſtio.
C. de leg. Eā p̄terea aſſumpſit ſibi ſociā, cui ſuū legiſ nomē
comunicasse viſa eſt. §. diſponat testator. i. auſt. de nup. col.
iiij. Immo verius ſuo noie quid dignius cōtulit, quia eā re-
ginā vocare voluit. I. in cōditionib. §. de cōdi. & demōſt.
Nititur etiam lex testatorib. honorē adferre. §. i. versi. ſed
quoniam. de heredib. & falci. coll. i. Si igitur & dominām.
& reginā vltimam morientium voluntatem eſſe iura vo-
luerunt, nihil vobis mīrum videri debet, ſi eandem & cōſer-
uari, liberamqꝫ remanere cōmplurib. modis, ac varijs pre-
ceptis lege cautum eſt. Ex quib. duo inferri posſe vi-
den-
tur, Vnum, quòd proprio alicuius conſenſu illa voluntatis
vltimæ libertas reſtrīgi, aut impediſi quoqꝫ vinculo non
potest. I. ſi fratres. §. idem respōdet. ff. pro ſocio. I. ſtipulatio.
hoc modo cōcepta. ff. de verbo. obliga. I. pactum quod do-
tali. C. de pact. I. ex eo. C. de inutilib. ſtipul. quod et nos ple-

Prima præfatio. Eo.ij.

nissimè in repetitiōne. cap. vnicū. de filijs natis ex matrīmo.
ad morga. in v̄ sib. feudo. explicim⁹. Alterum est, quod vo
luntates testantiū de quibus legitimē constare possit. omis
sis verborum vel proprijs significationib⁹, posthabitisc⁹
quorundam subtilitatib⁹ obseruandæ sunt, atq; defendē
dæ. l. ij. C. de lib. preter. l. cum virū. C. de fideicō. l. finali.
C. quæ res pigno. oblig. Poss. l. penul. ff. de lega. j. l. fideicō-
missa. §. item si quis. de legat. ij. l. vbi pure. §. j. ff. ad trebell.
Pro qua etiā vltima voluntate tuenda & substinentia hoc
loco cōplura alia fuisse à iure introducta ostendi oportunū
satis esse puto. ¶ Et in primis ob eā causam substitutionib⁹
à testatorib⁹ inuenias esse inquit tex. in. l. vna. in principio.
C. de caduc. tollend. vt si primus gradus inutilis aliqua cau
sa redderetur, per eum qui secundo gradu vocaretur, testa
toris volūtas adimpleatur. Multa de his substitutionib⁹
in titulum de impube. & alijs per nos explicata videbis.

¶ S E C V N D O ius transmissionis eò compertum
fuisse verior ratio persuadere videtur, quod testatoris ani
mus expleri posset, Cuius dispositio si in personam institu
ti, aut alio modo honorati effectum non sit habitura, in il
lius heredem terminetur, qui cum honorato eadem perso
na esse fingatur. §. primo. in auctentī. de iure iurando. à mo
rient. præst. auctent. quod obtinet. C. de probatio.

¶ T E R T I O , ius accrescendi nullam aliam ob causam
in voluntatibus vltimis statutū esse liquet, quām quod por
tio deficiēs tacito quodam defuncti iudicio ad eum, quem
ad partem alteram vocauerat, perueniret. Vsc⁹ adeò, quod
se numero lex malit eum, qui portionem suam acceperit,
astringi vaccantem assumere, libertatēq; sua priuari, quām
quod testatoris dispositio deficiat, quod in. l. re cōiuncti. &
in. l. testamento. C. de impube. diseruimus.

¶ P R E T E R E A cōplures leges dispositionē defun
ctorum in alterius voluntatem conferri vetant, ne is, ex cu
jus voluntate vltimum iudicium penderet, decipi illud

Primum caput. Repetitio.in.I.in quartam.

infringiq; pateretur.l.captatorias.C.de testa.mil.l.illa insti tutio.l.captorie.ff.de hered.insti.declarat p pulchre Pau. & Alexā.in.l.j.ff.de leg.ij. quos & facilitate, & decisionis veritate.Iason in.ca.l.captatorias superauit.

CInsup>nulla alia ratione iura statuerunt clausulā codicis larē & exprimī posse, et multis ex causis subintelligi, ut eruditè, ac subtiliter declarat Bar.in.l.j.ff.de iure codi. Ias.in.l. verbis ciuilibus.doctores i.l.coheredi.ij.cū filijs.ff.de vulg. quām vt id, quod iure directo defunctus ob defectū testū aut solēpnitatis alterius disponere non potuit,iure obliquo vires haberet, et ali quomodo vltimū eius iudiciū seruaret.

Comitto,quòd lex vltimā defuncti voluntatē qñiq; interpretatione declaratiua,qñiq; extēsiua substīnere,ac tueri laborat. Bar.in.l.j.C.de impu.Pau.de cast.in.l. iā hoc iure.ff. de vulg.**C**Interpretationib; tñ omniū nō est passim vten dū,nisi eorum dūtaxat,qui iuriū decisiones,propriasq; verborum significationes intellexerunt.ij.respōsa prudētium. insti.de iure natu.gen.& ciuil.Hodie tñ,quòd docti viri ad iudicādum rarissimè,indocti plerūq; recipiant, siunt voluntatū vltimarum interpretationes iniquissime,admitunt̄ etiā ad opinione permulti iuris ignari,qui se voluntatē testatoris potius cōteplari dicunt,quām quòd(vt asserūt) illis iuris subtilitatib; sit inherēdum,hi sanè talia dicere solent,quisbus ad ius nostrum nō patet ingressus. Cōsiderādam dicūt testatorū mentē,hi probē,rectēq; loquunt̄.l.quisquis infra de verb.sig.modō de ea voluntate cōstet legitimē,at nolim eos diuinare,nec p̄sumptionē haberi,nisi eā ex legū iterptatione assumpserint.Alioqui fateant̄,necessē est,legib; scriptis nihil nobis,opus est,quod qui leui labore franguntur, p̄facile faterent̄.Nō mediocriter tñ id reipublicæ nocere p̄fa est.Oia em ad cuiusq; vel idocti interpretationē, & sensum referrent̄,effetq; à cuiusuis iudicio pendēdum,quæ omnia quām sint à reipub.cōmodo aliena,clarū est.Proprium cuiusq; iudicium vocat Pān,in,c,ne imitaris,de cōsti,in antiq.

in.ij.notab.nudā voluntatē rationi,& legi nō subiectā. Ideo
 & prudentes iudices voluntatē defunctorum talē esse nō ar-
 bitrabuntur,nisi ex testamētis,& eorū verbis iuris interpre-
 tatiōe declaratis,sit eis manifesta.l.qui filum.¶.sabinus. ibi
 ex æquitate rei & verbis testamenti. infra ad trebell. quod
 multoties doctorum in iure scribētūm eget explanatione,
 eorum precipue,quorū auctoritas vīdetur cōiter approba-
 ta.Nō autē voluntas interpretēda est secundū pprium cu-
 iuscq; vel illiterati iudicium à legum iurisq; cognitione om-
 nino peregrinum.Sed pergamus.

Cōplura alia à lege instituta esse pro retinendis vltimis
 voluntatibus facillimū est videre,inter cætera maximē no-
 strarum quartarū detractio eā ob causam est iutroducta, vt
 voluntati testatoris succurrat. Et in primis quarta trebellia
 nica,que licet p heredē grauatum iure.xij.tabula nō detra-
 heretur,fuit deinde tñ senatus.pegasiano,& trebellia.dispo-
 situm.eandē posse detrahī pgrauanatū fideicōmissō vniuer-
 sali,vt testamentū,aliā ue dispositio,aditione confirmaretur
 ¶.sed quia heredes.institu. de fidificō.heredi. & illius quar-
 tē p̄textu,heres grauatus hereditatē iuitaretur adire. Etenim
 sine aditiōe,testamēti vires nullius momēti sunt.l.sī nemo.
 de testa.tutel.l.eā quam.C.de fideicō.vbi aliqñ plenē expli-
 cuimus.Immo nec ab intestato quicq; peti potest.heredita-
 te nō adita.l.ij.ff.de fideicō.libertati.Adire aut̄ heres graua-
 tus noluisset,nisi ex sua aditione aliquid esset habiturus.d.
 ¶.sed quia.est em̄ inanis labor,quē nulla premia secuntur.l.
 item ab intestato.ff.de laga.p̄stand.nec nomen heredis quis
 assumeret,quod frustrā retinēdum putaret.l.hæc stipulatio
 ¶.i.vt legato noīe caueat.Pau.de cast.in.l.i.in prin.ff.ad tre.
 Qui,cum quartā hereditatis partē,fideicōmissō vniuersali
 minime impediēte, se videat percepturum, hereditatis adi-
 tionē,qua voluntas vltima cōsummatur,sibi nō putabit in-
 utilē.Ita sit,vt iuitet ad adeundū,vtq; detractio quartē tre-
 bellianice,ad cōfirmādum testamētum sit iutroducta.l.i.in

Primum Cap. Repe. I, in quartam.

sine principij, Ibí quo magis in reliquū cōfirmen̄ supremē defunctorū voluntates. j. ad trebel. Quāobrem reipublicā cōmodo vel maximo: prouisum est. l. vel negare. ff. quēad. teſta. apperiāt. Pau. de cast. in. l. quod de bonis. §. j. §. eod. Et si superiori ratione in recōsultos moueri oēs docto. fateant, ego tamen video quādam in hanc rationem adduci posse.

P R I M O, ex illa rōne sequeret, grauatum ab intestato nō debere quartā trebellianicā detrahere, quoniā eius aditione testamentum nō potest confirmari, quod nullum est, argu. l. nam & si. de iniusto. rup. Sed expreſſum est, grauatum ab intestato posse quartam detrahere. l. filij. iuncta gl. ibi. C. famil. hercif. Accedat huc, quōd grauati per clauſulam codicillarem detrahant quartam trebellianicā. Bar. in. l. quamq. C. eodem. quos tamen ab intestato admīti, & nullomodo ex testamento, nemo dubitare potest.

S E C V N D O sic, heres grauatus non debuit inuitari ad adeūdū spe vlla portionis hereditarię retinēdā, quoniā is velit, nolit eam accipere cogi poterat, l. nā quod. §. si quis compulsus. §. qui compulsus. l. cogi. j. ad trebellia.

T E R T I O, per illā detractionē voluntati testatoris re pugnat. l. titia. §. eod. qui igitur fieri potest, vt pro voluntate tuenda detractio trebellianicæ fiat. Essent enim in eodē obiecto cōtraria, & quōd volūtati repugnetur, & quod voluntas cōseruetur cōtra. l. vbī repugnantia de regi. iur.

Quare videt alio modo ad quēſtionē principalē possere spōderi, cur detractio trebellianicæ instituta sit? Que eo in uenta videtur, vt heredis opera fideicōmiso grauati, hereditatēq. restituentis detractione illius quartae ſarciantur. Et ob id potissimū, quōd honor īstitutionis absque cōmodo esse non debet, vt de legitima ſimiſi ratione statutū est, quare titulo īstitutionis relinquitur, vt inſra ſatis habundē.

P oſterior hec ratio videur quare ſit itroducta detractio ſauifacere. Sed cum in vtraq. exiguam viderim vtilitatem diutius non putauī in ihs immorandum. Sed nec velim, pu-

tes, nos illam antiquorum rationem abiisciendam censere, quæ ab imperatore in eo. s. sed quia heredes, est assignata. Nec enim tres illæ rationes, quas supra adduximus eam in fringunt omnino.

Primo enim nō obstat: quod ab intestato grauatus quam detrahatur, quoniam ut ex testamento requiritur aditio, pro eo conservando, ita per succedentes ab intestato hereditas adeunda est, anq; grauamen eis iunctum debeat. I. ij. de fideicō. liber. Et per illā aditionē, voluntas testatoris nō quidē testamentū, sed fideicō mis. à testatore relictū adiuuat, quo fieri vides, grauatum p suā aditionē defuncti volūtate confirmare.

Secundū argumētū non est etiā eiusmodi, vt à suscepta ratione discedamus. Qm̄ multoties accidit, vt quis primo premio inuitetur, & idē postmodū si recuset, cōpellat, preci pūe in proposito, vbi anteq; grauatus adire cogeretur, quarta p eum liberè detrahebat, vt is ad adeundum moueretur. Tria sunt em̄ meo quidē iudicio tēpora cōsiderāda. Primi illud, quo cuiq; grauato de restituēda hereditate liberū fuit adiret nē, & post aditā restitueret. q̄a totū illud erat in illius fidedepositū. s. j. insti. de fideicō. hered. Alterum fuit, quo nō cōpellebatur quidē adire, sed aditā cogebat restituere, qui plerūq; reuocabat ab aditione, quod sciret se de restituēda posse cōpelli, quare detrahēdæ bñficiū subssecutum est, quo grauatus ad adeundū inuitaretur, & hinc q̄stiois nostræ solutio petenda est. Tertium fuit, quo cautū est, vt cum is ad adeundū esset prius premio detractiōnis quartę inuitatus, is, si adire recusaret, adire cōpelleret, & aditā restituere, nul- lūq; ex aditione emolumentum consequeretur. I. quia poterat. I. nam quod. s. qui compulsus. j. ad trebellianū.

Ad ultimū facile responderi potest, ducta similitudine ab ijs qui equos cicurare solēt, aut canes ad venatū instrue re (lubet enim nobis doméstico & familiarī exemplo faciliatis gratia vti) qui generosos equos cohibent, vt integrā ad pugnāveniāt, nec prius demūt lorū, quāmvisa est fera

Primum cap. Repeti.l.in quartam.

Sic lex voluit in eo minuere defuncti voluntate, & restrin-
gere, ut in reliquo eius dispositio effectum haberet. Dū em-
grauatus totū reddere tenebatur, testamētum omnino non
secuta adītione, deficiebat. Et ita in quartae detractione vo-
lūtate cōseruari, & eidem refragari diuerso tamē respectu,
non est inconueniens, aut repugnans.

¶ Non licet, cur falcidia detrahēda sit, alteram rationē ad-
ferre, quādoquidē pro testamento conseruādo, in quo lega-
ta sunt relicta, id actum fuisse liquet, quod in reipub. cōmo-
dum vertitur. d.l.vel negare. Paul.in.d.l.quod de bonis. §.j.
supra eo. Nō enim adibāt heredes hereditatē legatis exhau-
stā. §.j.inſti.de.l.falc.i.cum nullum, aut modicum emolumē-
tum percipere poterant. Ideo testamenta inutilia reddebā-
tur. l.j.de iniusto.rup. §.j.inſti.de hered. que ab intesta. defi.
Equius ergo est & testatoribus cōmodius, in aliquo reprī-
mī voluntatē, eiq̄ in eo nō esse parendū, vt in residuo quod
maiis est, effectū verisimiliter habere possit. d. §.j.de.l.falc.
Cōsiderādum etiā arbitrōr, quod in ea portione, quę penes
heredem remanet, testatoris voluntas semel est obſeruata,
& effectum habuit, quo lex contenta esse vīdetur. l. in sub-
stitutione supra de vulg.

¶ Nō caret hæc ratio difficulti dubitatione, quod in militū
testamētis non detrahebatur falcidia. l.in testamento. C.de
testa.mili.l.in testamēto. C.eo.quod extātē ratione superio-
ri dici minime potest. Nam milites ea maxima cōmoditatē
carerēt, quā priuati ex illa detractione cōsecuti sunt, & hoc
modo fit, vt quod militū priuilegio, est à iure cōstitutum,
in eorum odium retorqueatur contra. l.quod fauore. C.de
ll.l.si mancipia.supra de fundo instruct.

¶ Varijs modis huic obiectioni vīdetur posse responderi,
Primo dicunt quidā, quos refert Chrīsto. in. §.j.inſti.de.l.fal-
cid. & Iason in ea. l.in testamēto de testa.mil.testamenta mi-
litū seruari ad vnguē, vbi de fauore tractatur, secus vbi de
odio. Sed puto hos sese nō intelligere, in proposito enim si

uor solus considerari potest.

CAlij dicebāt heredē militis etiā aditūrum, vt seruat legatarijs, quibus etiā vltra dodrantē legata relicta sunt, qā quis est (inquiunt) facile facturus, quod alijs prodest, modo sibi non noceat. l. in creditore. s. de euict. l. h. s. idem varus. s. de aqua plu. arcē. Sed non video, quare militū heredes legatarijs seruire malint, quā paganorū, vñ idem statuendū fuisset in pagano, hec igitur due solutiones nō videtur recipienda.

CTertio inquit, ibi Christo, se putare, quod heredes militū cogant adire officio iudicis, quibus ait id mādatū esse argu. l. quidā consulebant. s. de re iudi. Istud ego post do. Ias. in illa. l. in testamento. arbitror valde ineptū, Nā priuilegiū militis in odium & damnū alterius cōcessum nō est. l. impuberi. s. de adini. tut. l. cum auus. **C**. de emanci. libero, quare non potest militis heres ad adeundum compelli, multomēnus etiam quām pagani.

CQuarto igitur dicendū est secundū Ias. ibi militum testamenta pīculo hereditatis nō adeundē non facilē subiacere, qm̄ militis heres (qui non teneri potest vltra vires hereditatis per d. l. in testamēto) facillimē inuitabī ad adeundum, qui nihil dāni passurus sit. Sed in pagano, nisi inuētarī cōficiat, fieri facilē potest, vt heredes teneant vltra vires hereditatis. l. fin. **C**. de iure delibe. quod tamen detracta à legata rījs falcidīa verendum non est.

CSed nec adhuc oīno istud satis mihi facere videt, qm̄ cōfecto inuētario, eadē penitus ratio erit in pagano, vnde modus inueniri potuisset, quo detractionē falcidīa testator p̄hiberet, quando videlicet, vltra vires bonorum heres cōue nirī nō posset, vbi etēm eadē est ratio idem ius fuisset statuē dū. l. illud. s. ad. l. aquil. l. fina. **C**. de const. pēcu.

CPuto igitur (vt illā Iasonis rationē) satis quidē receptā omittamus considerandū, quod licet heres militis exhausta hereditate nihil sit latus usq; utilitatis, multum tñ honoris, quod ex aditione militē testatorē representet, & cum eo sit

Primum Cap. Repe.l.in quartam.

eadem persona. §. i.de iureiu. à moriē. præsti. col.v. quod sa-
tis heredē videbat iuitare absq; pecuniario cōmodo, quod
confirmari posset ex his, quæ dicitur. §. vbi iura auctētico-
rū allegamus. Honor ergo hic, quod inlīti quis succedit,
& insignijs, reliquijsq; militari bus vtatur, atq; rebus, huc he-
redē adducebat, vt sponte acceptaret hereditatē. Accedat
etiam quod propter honorē filius in legitima sit instituēdus.
I.filiū. §. si legata. §. de lega. p̄stan. & infrā dicitur. Hanc ho-
noris rationē puto iurium cōdidores hic in multisq; alijs lo-
cis ac decisionibus iuris considerasse, quæ ratio pfecto mi-
hi oīno ciuilis esse videtur. nihil habēs, quod sapiat mores
nostrī temporis, Fundata est enim super honore iure cōsul-
torū de quo in.l.vt gradatim, & p totū titulū de muneri. &
hono. in.l. j. de albo. scrib. Verūtamē Plebeij & huīus ſecu-
li honorib; nemo ad agendū quid inuitari debet. Isem tā-
tū (si quis modo) honos amplectendus est, qui verē christia-
num decet, cuiusmodi est his qui exvirtute rebusq; honeste
gestis paratur. Nā, vt inquit Chrīso. honor verus virtus ani-
mi est, quem hodie ſolum expetendū & in deū optimū ma-
ximū, referendū esse puto, de quo Prouerb.v. Non des alijs
honorē tuū, alijs inq; quām deo et ſuis propter deū. De hoc
honore intelligo tex. in.c.vt debitū honor. de appella. tex.
in.l. omnem honorem. C. qñ prouo. non est necess. glo hūc
duplicem honorem ponit in aucten. de defenso. ciuil. §. j. in
verbo honestior. col. iiij. Non arbitror, enim iudices honorā-
dos, quīvicijs, cupiditatī, auaricīæq; intendant, ſed potius e-
rep. explodendos. Talibus enim totam rem pub. pefundā-
ri labefactarīq; vīdemus. Nullāq; pefſis maior i populo eſt
auaro magistratu, qui pfas vel nephas ditari cupit, & auro
oīa venialia habet, vocē, consiliū, & ſilētiū. in auctē. vt iudi-
ces ſine quoquo ſuffrag. col.j. Sed ad reliqua.
T Legitimam etiam ex bonis pdefuncti per liberos detrahit
debere eſt æquiori ratione ſancitum, ne testamentū, in quo
hec legitima iure iuſtitiois nō relinqueretur, aut nullum,

Secunda præfatio.

Eo.vj.

aut ineficax diceretur, quam obrem titū de inoffī. testa. titu
lo etiam de libe. & posthu. huic rei prouisum est, quod ex se
quentibus tibi longe manifestius erit.

¶ Quarta insuper, quæ filio arrogato debetur. I. si arrogat
or. s. de adoptio. & alia quartæ infra dínumerandæ per se
omnes detractionis rationē habere videntur, prout in una
quaç seorsum expedietur.

SECUNDA PRAEFATIO.

PRæmittendū secundo loco duxi, quod ad legitimam,
trebellianicam; & falcidiam spectare videtur. Et in pri
mis de legitima, septē ordine sunt discutienda. ¶ Pri
mò qbus noībus iure nostro sit nuncupata. ¶ Secundò qui
bus psonis debeatur. ¶ Tertiò, quanta cuiusq; sit. ¶ Quar
tò, quo iure legitima debeatur. ¶ Quintò, quo titulo relin
quenda. ¶ Sextò, vnde deprehendi debeat, & quid in eam
imputandum est. ¶ Septimò, an in legitima aliquod onus
apponi possit, vel aliquo modo tolli.

CI R C A primum omittandas censui varias verbī le
gitimū acceptiones, quas pōnunt Salī. Ias. & alij in. I. j. C.
quando non poten. part, in præsentiarum enim satis esse pu
to, si nostræ huius quartæ nomen perquiratur, quod multi
plex est. ¶ In primitis & cōiori nomine vocatur, legitima,
auctē. resquē cōmunia de leg. & fideicō. C. in auctē. si qua
mulier. C. de sacro san. l. si quis in suo. C. de inoff. testamē.
quod lex eam in locum alimentorum surrogari & modū
quantitatēq; certam perstituerit, ne toties illa alimenta iu
re nature debita. §. j. insti. de iure natu. gē. & ciui. c. ius natu
rale. j. distinc. à parentibus essent expetenda, propter mul
ta etiā q singulariter in eadem à lege sunt statuta, vti. j. subij
ciet. ¶ Secundò, dicit falcidia, in auctē. vñ si parēs. C. de iof.
test. & i corpe. l. papinianus. §. quarta. & gl. ibi. ff. de iof. test.
gl. i. l. qtiens. c. de iof. test. ex eo quod defalcatur de bonis ex
qbus debet q quidē bona in alterū p̄ trāsserri forsitan dispo

b ij (suerit.

Primum cap. Repeti.l.in quartam.

Tertiō appellat̄ bonorum subsidium.l.si totas. C.de im
mēs.donatio,quod̄ is cui debetur,ad summū eā portunicu-
lā est habiturus,yltimūq; i ea refugium habeat. **Q**uartō
dicit̄ debita pars.l.scimus. C.de inof.test. qm̄ iure quodam
speciali liberis precipue debetur. **Q**uintō debitū iure na-
ture,sive debitū naturale,auctēt. hoc amplius. C.de fideic.
idem tex.in auctē.de triēte & semisse. Et sic vocatur secun-
dū doct. quod̄ quodā instinctu naturali ad eā relinquēdam
quis moueatur. §. primū itaq;.in auctē.de hered.falcī. col.i.
Ego verō puto rectius eam vocari debitā iure nature,quod̄
sit p.l.reposita.in locū alimētorum.l.quisq;s. §. ad filias. C.
ad.l.iul.maie.quae singulis diebus erant liberis aut parenti-
bus præstanda ex iuris naturalis dispositione.d. §. post inst.
de iure natu.gen.bonus tex.in.l.j. §. sed si incertū. j.de vētre
in possessionē,lacet oīno naturā,& conditionem eorum ali-
mentorū legitima nacta non fuerit,vt infra dicetur. **S**ex
tō dicitur quarta bonorū.l.cum qritur.l.parentibus. C.de
inoff.testamē. §. si quis autē nō implens.in auctē.de here.&
falcid.lacet em̄ hodierno iure quarta nō sit,nomē quartę tñ
quod iure veteri habuerat,retinuit.arg.l.insula.in fini. §. de
acqui.rerū domi.& latius dicetur. **S**eptimō appellat̄ por-
tio minuscula.d.l.si quis in suo,iuncta gl.in verb.legitimā.
C.de inof.testa.quod̄ ad minimā honorūparticulā,pro nu-
mero liberorū redigī queat. **V**ltimō,hodierno,iure triēs
aut semis vocat̄ pro liberorū numero,quibus legitima de-
betur,quod̄ tertia pars,aut semis legitimā cōficiat,eorū que
ab itestato liberi sunt habituri.auctē.nouissima. C.de inof.
test.& in corpore de triente & semis. §.j.col.iiij.

S E C V N D V M est,vt intelligamus quibus psonis
legitima sit debita,quod iure consul.declarare videt̄. in.l.
§.de inof.testa.enumerās tres species personarū,nempe libe-
rorū,ascendēdū,& fratum. Aliæ em̄ alicui cōiunctę pso-
næ melius facerēt,si se sumptibus inanibus nō vexarent,&
licet tex ille psonas,quibus qrela competit,enumerare vi-

Secunda præfatio.

Fo. vij.

deatur. Eiusmodi tñ personis legitima debetur, quibus q̄res
la dari solet, secundū doct. in l. si quis filium. C. de inof. test.
Bar. & alios in l. ex filio, de vulga. s. Quò sit, vt existētibus
liberis, nec ascēdentes, nec fratres, legitimā petant. l. pater fi-
liū. s. de inoff. testa. vbi precedēte causa filiorū ius patris est
in pendentī. Facit, quòd descēdētibus superst̄tib⁹, ascen-
dentes ab intestato excluduntur. §. j. in auctē. de here. ab in-
testata. col. ix. Igitur & à legitimā, quæ est portio eorū, quām
quis est ab intestato habiturus. §. j. de triēte & semis. col. iii.
Quod verum non esset si oēs descēdentes aliqua causa re-
pellerent, vt pura, quia repudiarūt, aut ingratitudine aliaue
causa non possunt admitti. Tunc em̄ ascēdētibus legitima
debere. d. l. pater filium. p rationē tex. in l. ij. §. j. j. de bono.
poss. secund. tab. vbi dicit liberos huismodi pro mortuis ha-
bendos esse. Regulariter igit̄ prima caussa est liberorū cu-
iusq̄ gradus, secunda ascendētiū. l. nam & si parentibus. s.
de inof. testa, quibus oīno deficētibus fratribus legitima,
ex quodā accidēti debet, tunc demū videlicet, qñ turpis p-
sona est à fratre instituta. l. fratris vel sororis. l. fratres aut fo-
rores. C. de inof. test. §. soror insti. eo. ¶ Circa hanc fratrū le-
gitimā non est necesse diutius immorari, qm̄ raro reperies
sup ea controuersiā moueri. Quòd si materia hēc tibi sit ne-
cessaria, videto plene p do. Ias. in. d. l. fratres aut sorores, vbi
conclusionē ponit cū ampliationib⁹, & limitationib⁹, &
nimirū hūc locum eruditē & (vt solet) quām vtilissimē pro
sequit̄. Nō est tñ omittendū quid caussæ est, quòd fratri nō
debeat legitima, honesta psona instituta, sicut debetur pri-
aut matri. Cūm frater ab intestato cū eis succedat, auctē. de
functo. C. ad tertul. & legittima sit quota portio eorū, que
quis est ab intestato habiturus. Ego puto quòd lex confide-
rarit, quantum sit differētiæ inter duos fratres inter se, & in-
ter filium & parentes. Quādo quidē filius longē magis ob-
noxius est parentibus, quām fratri. descendens em̄ est nexu
quodā diuino & naturali parētibus, obnoxius. l. cū in ados-

b. ij

Primum Cap. Repetitio. I. in quartam.

ptiuis. §. cū em. C. de adoptio. I. fina. §. quis em. C. de cura
tore furiosi, quo legūlatores moti fuerunt, in bonis descen-
dentiū partē ascendentibus statuere. Sed cur soli igit̄ ab in-
testato nō admittunt̄ frē excluso, sicut solis legitima debet?
ratio diuersitatis ea est, qm̄ legitima in locū alimētorū fuit
à lege introducta. I. quisq; §. ad filias. C. ad. I. iulia. maies. &
legitia trahit originē à iure nature, quo pater & filius alio
vinculo ligat̄, quā duo fratres. Sed successio q̄ est iuris ciu-
lis eam ob cauſam introducta nō est. Alimenta aut̄ per li-
beros parētibus debent, quos ab eisdē alii oportuit, ab eisdē
etiam liberi multa sunt consecuti beneficia, que inter fratres
non sunt à lege constituta, & ita lex ipsa parentibus legitimā
indistincte deberi in bonis eius, qui liberos non relin-
quit, fratribus ante solū turpi persona instituta, decreuit. In
quo vides primam differentiā legitime ascendētiū, & fra-
trū. ¶ Altera est, vt frē i legitima nō honorato ruptoq; per
qrelam fratris testamēto, nō cōseruent̄ legata, quę tamēva-
lent, etiam si parens querelā intentarit, & obtinuerit, dispu-
tat plenē Ias. in. d. I. fratres. nu. viij. ¶ Tertia est, quod clausu
la codicillaris prodest instituto, quem filii aut parentes ex-
pugnant, sed non quando à fratre impugnatur, tenent com-
muniter doctores quos citat Ias. ibi nu. viij. ¶ Quarta, qm̄
legitima liberorū, & ascendentib; est aucta. nouissimo iure,
vt triens sit, vel semis vt. j. dicitur, secus de collateralium le-
gitima. Paul. castren. in. d. I. fratres. vide doctrinam docto-
rū ibi & in auct. nouissima. cui nihil adderē, & nō lubet trā-
scribere, nisi aliquid addendum putem, aut rem ipsam am-
pliori declaratiōe indigere intelligam. ¶ Colligit̄ ideo ge-
neralis conclusio. si quis moriatur relictis descendētibus,
eis legitimam solum modo deberi. Si verò liberos nullos
relinquit, illiū ascendentēs legitimam habent.

¶ PRIMA M conclusionis partem, quae de liberorū
legitima loquitur, amplia, j. vt legitima, non modo in bonis
patris, sed etiam in bonis matris debeatur. §. i. de trien. &

semis. ibi quibus agunt gratiam parentes &c. et ibi ut si qui
dem vnius filij pater & mater &c. Sed hec ampliatio non vi
detur bona. quoniā legitima soluitur in locum alimentorum
ut supra, insuper legitima & dos æquiparantur. Bal. in. I. fi.
C. de iur. dot. sed mater non teneat alere liberos; aut filias do-
tare. I. si quis a liberis. §. mater. de liberis agnosce. c. fina. ex-
tra de cōuersio. infidelis. Ergo mater liberis legitimam non
tenetur prestare. quibus a patre concedi potest. At subiectie
tur statim solutio, ubi narrabo quasdam differētias inter le-
gitimam & alimenta.

Ampliabis secundo. siue liberi sint sui, siue emancipati,
aut alias extra potestatem patris positi, emancipati enim
succedunt ab intestato. §. emancipati. instituti. de heredib.
quæ ab intesta. deferunt. §. primo. in auctenti. de heredibus
ab intestat. coll. ix. & contra testamentum venire possunt
glo. in. §. exheredatos. in auctenti. de hered. & falcis. & eis
dem rationibus sexus differentia non venit consideranda.
Sed dicet quispiam. num. emancipatus a iure. xij. tab. ignos-
tus est, quo legitimam introductam fuisse ferunt? Arbit-
tror legitimam ante ius pretorium emancipatis non fuisse
debitam. Sed quando eos iura ad successionem vocarunt
vel ab intestato, eosdem ad portionem eius, quod ab intesta-
to erant habituri, vocatos fuisse puto, licet Bal. contraria velle
videatur in. I. j. C. quādo non petentium part. nume. vij. nam
inquit fratri competit alimenta, qui tamen legitimam non
habet regulariter. Ego dico successionem etiam in. j. capi-
te filio emancipato competere, quæ rationem facit diffe-
rentiae, & hanc tenuit Ias. per illum text. in. I. cum ex filio.
nume. iiiij. ff. de vulga. Accedat eo, quod apud me hec con-
sequentia bona videatur, filius habet tale ius in bonis ma-
tris, ergo filius emancipatus in bonis patris, quia ubiq; pa-
triæ potestatē video cessare, & eadē equitas militat vtricq;
Amplia. tertio siue liberi sint pauperes, siue diuites, tenet
Panormit. in. c. raynatius nu. xij. extra de testa. & rationem

Primum Cap. Repe.l.in quartam.

esse puto. quod legitima detur filiis, ne egestate laboret, mortuo patre, qui sibi nihil deesse viuo eo nouerunt. §. i. de trien. & semis. & ita lex portionem filiis, qui etiam sibi suppetunt, non denegat ex bonis pris, quin potius eosdem ditiones esse malit.

In hanc ampliationem vehementer obstat video, quod legitima in locum alimenterum successerit, ut supra sepius. Alioquin autem filio non debent, qui sibi aliunde potest sufficere. d. l. si quis a liberis. Panor. in d. raynuntius. **H**uic obiectioni & quibusdam alijs in prima ampliatione deductis perfacile respondebis, si quasdam differencias inter legitimam & alimenta consideres. Licet enim legitima sit introducta, in locum alimenterorum iure nature debitorum. §. i. de iure nat. gen. & ciui. insti. ut supra sepiissime dixi, tamen loga est differentiae ratio inter ea, quam legitima est etiam pro ultimo subsidio successionis statuta. et parentibus a lege indicium fuisse constat, ut non minus certa honorum portione cederetur. l. parentibus. C. de inoff. testa. Est igitur & loco alimenterum, & pro minima successionalis portione taxata, quo sit, ut multiplex inter alimentera & legitimam sit differentia.

I Prima est in casu ultime ampliationis, nempe quod filius diuitibus debeat legitimam, & non alimentera. **S**ecunda, quod alimenta iure canonico debent filio spuri, & quantucumq; incestuoso. c. cum haberet extra de eo qui duxit in matrem. quia Poll. per adulter. Barto. in aucte. ex complexu. C. de incestu. nup. licet ibi Bal. & male, contra teneat. Legitima autem ei non debet, quia nec ab intesta. succedit. d. aucte. ex complexu, infra plene videbis quid in bonis matris. **T**ertia, mater debet liberis legitimam ut. §. dixi in prima ampliatione, & tamquam pater liberos alere potest, ea non tenetur, ut ibi. **Q**uarta, alimenta debent liberis in vita pris. d. c. fina. de couer. infidi d. l. si quis a liberis, at legitima, patre mortuo. l. j. §. si ipuber. ff. de col. bono. & infra plenius dicam. **Q**uinta, dos quae legitimae locum obtinet debetur filiabus, etiam si sua industria quae sexui feminino coueniat, aut alienum de vivere possint. l.

Cognitio
folium puerorum
sed sed
deum
summa
et facta

Vide voluntates
difficiles
1. De alimentera
2. Legitimam
3. Pro expensis
De b. d. 2. no
debet aegrotus

qui liberos. s. de ritu nup. Alimēta autē eis non deberi palā est. ¶ Sexta, legitima filij transit ad heredes nec morte filij extinguit. Sed alimēta morte filij extingui dubiū non est. Panor. in. c. raynaldus. in. j. notab. extra de testa. quo sit vt liberi secūdi gradus legitīa debeat quadā legis extensōne, quibus nec fructus eodē modo cōcedunt p illā. l. iubemus. nihil igitur mirū si nepotes, qui quot sint vnius filij, vnam personam representent.

¶ Limitationes cōclusionis nostrae incōmodē satis declari posse video, nisi solutionem quarūdā quæstionū explācemos, ex quibus easdē colligi deinde posse puto.

¶ P R I M O igitur quæro, an filij à patre heredes instituti debeant habete portionē in triēte vel semisse, quē liberis pro legitīma cōpetere dicemus: an verò vno filio herede in stituto, cæteris triens aut semis distribuēdus sit. Dubitatio nē istā ponit Pau. castrē. quo autore vehemēter vtor, in au cten. nouissima. C. de inof. test. cuius opinio est: institutū filiū in numero liberorū habēdū esse & portionē semissis aut triētis eum pro rata pcepturū, allegat. l. ab oībus. §. si à titio. de leg. j. ¶ Hec questio parū difficilis fortè tibi videſ, verū tamē mirandū est, quod hic heres filius residuo non debeat esse cōtētus, aut si admitti se desideret, quod habet vt heres, nō teneat cōferre, potissimū quū, si qd fili⁹ à bonis patrīs v p particulari titulo pceperit, eū cōferr e& alijs cōicare sit ne cessē, auctē. ex testamēto. C. de colla. Sed respōderi potest, institutū filiū conferre, quod habet ex institutiōe videlicet vt totius p̄imonij triens aut semis secundū numerū libero rū accipiat, qua portiōe deinde ex oī p̄imonio detracta, in stitutus tanq̄ ex testamento heres residuum capit, qui etiā vt filius de triente illo, aut semisse sūa portionē habet, & ita cibos duplicitos percipit, fūgiturq̄ psona duorū argu. l. tu torē. s. de his quib. vt indigni. ita sit, vt filius de restituendo sub cōditione grauatus trebellianicā tanq̄ extraneus derra hat, legitīma tanq̄ filius. c. raynūtius, &. j. copiose ponitur.

in filio alio nolle Primum Cap. Repetitio. I. in quartam.

Secundo quæro, an filio naturali tantum legitima debetur? sicut inter liberos dinumerandus. Communis est conclusio, quod ei non debeatur, cum nec contra testamentum patris ei venire liceat. I. s. & gl. ibi s. de bono, pos. contra tab., nec dotare filiā naturalis pater teneatur. I. vxorem. s. pater naturalis. s. de lega. in. accedat huc, quod naturalis tantum ab intestato non admittatur regulariter aucten. licet. C. de naturalib. liber. ergo legitimā habere non potest, quippe legitimā, partem esse eius (quod quis ab intestato est habiturus) satis superē dictum est, dicetur tunc plenus. s. Cum hac conclusione docto, passim transire videntur. Ego autem puto (existiment alij licet, quod lubet) hunc locum aliter tractari debere. quoniam siue dicamus legitimam iure naturali, siue ciuili fuisse inuētam, eodem iure hos filios approbari cōperiemus, à naturali naturales dicti sunt, quod natura tantum sit operata, quātum in legitimis, ut notum est, à ciuili, eosdem comprobari docet titulus ille de concub. s. & ita nullo iure legitima eis negari possē videtur. Insuper glos. & doctrina superius allegata parum obstat posse sunt, quoniam non loquuntur de legitima. Et quando dicitur q̄ non succedunt ab intestato, istud non est verum semper, ut statim dicitur. **R**esolute igitur hunc articulū an filio naturali tantum debeatur legitima per conclusiones sequentes. Vna est, filij naturales qui ex soluto, & soluta nati sunt, inter quos matrimonium contrahī iure potuissent, legitimā habent in bonis matris, quia ei succedunt ab intestato, siue soli sint, siue cum naturalibus & legitimis concurrant. s. nouissimè instit. de senatuscō. orfīc. I. si qua illustris. C. ad orficia, quod etiam verum est, siue domi concubinam pater retinuerit siue foris, quod licet iure forte non concederet, tamen consuetudo nihil ponit differentie. Antho. de but. in. c. per venerabilem, qui filij sunt legit. de Vbal in trascita. successio ab ītest. & ita video seruari, ut nulla inter hos naturales sit differentia, nisi esset quadam illustris mulier, ut

sunt domicellæ antiquarum & nobilium domorum, quibus maxime reprobatum est lasciuire. d.l. si qua illustris. Sed aduersus hanc conclusionem quis posset opponere, quod videatur velle plus castitatis esse debere in masculis quam in feminis, & quod bastardi earum plus à lege diligantur, quam virorum, quod falsum est. l. palam. §. fin. & ibi glos. supra de ritu nuptia. ¶ Si dicas quod hæc successionis, & legitimæ relinquentæ necessitas sit matribus imposta, ut à libidine propellantur, reuocenturq; ab illegitima prole suscipienda. Statim replicabitur, quod per hunc modum mulieribus illustribus dabitur occasio, & facilis quedam videnti lasciuia, que non dubitabunt se proli quicquam relinquare teneri. ¶ Vera igitur huius conclusionis ratio est, quod mulierum successiones non tantæ curæ fuerunt apud legem, quantæ virorum, ex quibus agnationes procedunt. §. i. institu. de legi. ag. tutel, que agnatio per infectum medium non potest propagari. l. fina. C. de natura. ralib. liberis. Et cum hanc agnationem lex vehementer seruari velit. l. i. §. penulti. de ventr. inspic. bastardos ad virorum successionem passim vocari non permisit, qui liberi igitur matribus succedant, lex non tam sollicita est. Vnde de ortum proverbiū, in bonis matris, omnes filii sunt fratres, omnes inçā. l. ciuili non reprobati, vt in principio cōclusionis, exemplo ostendit. Sed prouectus rursus instabit, nunquid in muliere illustri eadem ratio locum habet, cum ex ea agnatio nulla progrediatur.

¶ Tu díc in ea extantibus legitimis & naturalibus alia ratione successionem naturalium impediri, quoniam hi legitimi concursu naturalium lederentur, quod in successione mulieris abiectæ non tantopere conspicitur arg. c. vbi periculum de electi. in. vi. ¶ Preterea & si in omnibus mulieribus castitas exigatur maxima, longè tamen maior in his domicellis expetenda est, quarum vita multo plures habet inspectores, pluribusque ex

Primum Cap. Repe.l.in quartam.

turpi earum vita paratur iniuria, in odium cuius nec nomine
filiorum habere merentur.

C Secunda conclusio, filius naturalis tamen, non habet legitimam
in bonis patris sui, si supersint naturales & legitimi, vel legi-
timi tamen, vel parentes huius prius naturalis, vel vxor eius legi-
tima, quoniam hec quatuor personae impediunt naturalem tamen ab in-
testato succedere. §. consideremus. in auctor. de tristete & se-
misse. col. in. ego clarius explicui & cōprobavi in auctor. de
here. ab intestato. venie. §. i. Habent tamen hi naturales alimenta
in bonis huius prius naturalis. Etiam iure ciuilis. §. si quis igitur
habet filios. in auctor. quibus. mod. natura effic. sui. coll. vi.
Non est tamen dos filiae naturae alia a patre persistenda Bart. in. l. yxo-
re. §. pater naturalis. §. de leg. in. Licet hodie iure canonico
potest officio iudicis compelli posse patrem, ad mediocrem dotem
tradendam. arg. c. cum haberet de eo quod duxit in matrimonio. etiam
quoniam esset filia incestuosa. Panorum. in consiliu. cxv. Bart. in auct.
ex complexu. C. de incesti. nuptijs.

C Tertia conclusio, ubi non reperitur aliqua persona ex qua
tuor expressis in precedenti conclusione, filius naturalis ha-
bet legitimam in bonis patris, quoniam tunc admittitur ad suc-
cessionem ab intestato. d. auctor. licet. C. de naturali. liber. Erit
tamen hec legitima exilis, & valde tenuis pro rata portionis
qua ab intestato erat habiturus. Sed quantacumque sit. ea arbit-
rator eiusdem oino conditionis esse, cuius est ea, quae naturali-
bus & legitimis debetur. ut nec in ea grauamen, aut aliud
onus apponatur, ut quem in ea institui filium oporteat natu-
rali, ut de legitimis dicetur. Si enim lex naturae, lex ciuilis his
naturalibus tantum successionem ab intestato concedant, immo-
nec lex canonica refragetur, Panorum. in. c. tanta qui filii sunt.
leg. nu. xij. quid est, quoniam patres hos preterire possint? Acce-
dat quod hi filii nihil pecarunt. sed patres. c. nasci de adul-
terio. lvi. distin. propter quorum crimen filii puniri non debent.
l. crimen paternum. §. de penis. facit rubric. c. ne filius pro pte.
Nec mouearis si dicatur his legitimam deberi, quoniam alii non super-

sunt, & cū alijs secus, quoniā idē vides in parentibus, q̄bus legitima debet, si non sup̄sint liberī, insuper frater legitimā habet si instituatur persona turpis aliās non potest petere. ¶ Quarta conclusio facilis est, filij nepharij, qui videlicet ex duobus nascuntur, inter quos matrimoniuū iure cōtrahi non possit, vt in cestuosi, adulterini, presbyterorū filij, q̄ erāt à lege ciuili non cognoscunt nec natura eos probare videt in. §. i. de incest. nup. coll. ij. glo. in. l. vulgo. s. de statu homi. hi legitimā in bonis nec patris, nec matris habent, auctē. ex cōplexu. C. de īcestis. nup. Et ideo nepharios vocari puto, quod nec in numero liberorū vsquām habēdi sunt, nec ab ītestato, nec ex testamēto aliquid habere à parente possunt. Facit quod spuriū à dignitate repellant. I. ḡnaliter. §. i. de decurio. & multa in eos iure sunt odio parētū cōstituta, que nōcuro referre, vt pote n̄q̄ materię nō 2potētia. Alimēta tñ iure naturae & canonica æquitate eis minime denegari posunt. c. cū haberet. & ibi glo. extra de eo q̄ duxit in m̄fimo. quā pollu. p̄ adul. facit q̄ hi liberī penas nullas pati debēt, ni si morib⁹ parētū defungant. c. p̄sbyterorū. lvj. distin. ideo filiæ spurię & adulterinę dotari dedent vt supra dixi.

¶ Tertiō quāero, an filijs legitimatis debeat legitima in bonis parentū. Super hoc articulo ex varijs scriben. doctrinis Bal. in. l. eā quam. C. de fideicō. Bar. & aliorū. in. l. galus. §. & qd si tñ. de libe. & posth. sequētes cōclusiōes adnotabis. ¶ Prima conclusio, legitimati per subsequens matrimoniuū habent legitimam in bonis parētū, ac si vere legitimī & naturales essent, quoniā ab intestato eodē modo succedunt. §. fin. in auctē. de īcest. nup. coll. ij. §. quibus insti. de here. quæ ab intest. deferunt. §. fi. insti. de nup. in. c. j. in. c. tanta, qui filij sunt legitimī. Et qui sunt, qui legitimari possint, necne, de ceditur in. d. c. tanta. vide Bart. & ibi apostil. in. l. in concubinatu de concub. s. copiosius per Io. and. in regul. culpa caret de regu. iur. in. vj. in mercurial.

¶ Secunda conclusio, filij legitimati facto patris, vt pote c. ij

Primum Cap. Repe.l.in quartam.

qui vocant filij sui in instrumento gestorum vel intestameto. s.
adhuc ut cum de appell.cognos.col.vii.vel quod eos dixerit
legitimos in institutioe. s. si quosvero non habes in aut. qb.mod.
natur.eficii.legitim coll.vi. Itē quod declaratū sit in testa-
mēto eos debere legitimari à principe. s. sit igit in auct. eo-
dē,hī omnes legitimā habent & ab intestato admitterent
seruatis his quę iuribus superioribus disponunt, q̄ quidē hic
explicare nō cēsui,qd loc⁹ aptior fuerit i.d. s.j.de he.ab ites.

¶ Tertia conclusio, quando filij legitimātur per oblationē
curiæ quia per patrem traduntur, vt domui ciuitatis deser-
uiant, sicc⁹ legitimationem promereantur, hī legitimā ha-
bent, qui ab intestato etiam inuiti fuissent vocati. s. qm̄ va-
rie.i auct. quib. mod. natur. efficii. sui. s. excipiat in auct. de-
trien. & semisse facit. s. fi. inst. de nup. q̄ quāta fuerit, dicā. s.

¶ Quarta conclusio, quādo rescripto principis filij natura-
les legitimant p̄rē imetrante, habent legitimam, vt natu-
rales & legitimi. s. sit igit q̄ mod. natur. effic. leg. s. illud qb.
mod. natu. effic. sui. col. vi. Bar. & alij in. d. l. gallus. s. & quid
si tm̄, quod intellige qñ princeps est certificatus de natur. &
legiti. si qui. sint, p̄ docto ibi, p̄t em̄ p̄ filijs suis legitimis &
naturalibus, qbus nullū adhuc ius quæsitū est, p̄iudicare. l.
cū adoptio. ff. de adop. id p̄tetea verū in bonis parentis, q̄ re-
scriptum impetravit secundum Paul. castreñ, & alios ibi.

¶ Ultima conclusio, qñ filij naturales legitimant rescripto
principis mortuo parete, in cuius bonis legitimā petūt, his
legitima non debetur glo. & docto, in. d. s. & quid si tantū
quia iure quæsito legitimis & naturalibus, non potest eis
preiudicium adferri. l. penulti. s. de natalib. restituē.

¶ Fallit. s. si pater in testamento iussit eos legitimandos re-
scripto principis. d. s. sit igitur. quib. mod. natur. effic. legit
aucten. item sine legitimis. C. de natur. lib.

¶ Fallit. s. qñ alij filij quibus ius est quæsitū, consentirent,
l. fi. s. de natalib. restituen. consensus iste multa operatur, vt
per doctores notatur in. l. fi. C. de pactis.

¶ Fallit. iij. qñ p̄iceps ex certa sciētia vellet legitima tū ad mitti an aditā hereditatē precipue. l. ij. j. de natalib. restituē. l. fi. C. si cōtra ius vel vtilitatē pub. licet rescripta eiusmodi rarissimē concedantur. Pro ampliori huius materię declaratiōne videto docto. in locis preallegatis, sat enim est, quæ ad propositum spectant, declarare.

¶ Quartō quāro, quid de legitimis tantū an legitimā ha-
bēat, vt adoptiui, arrogati? Dic quōd nō, quoniā arrogatis,
q̄ viuo p̄e emāciparent, aut exheredarent, cōstitutiōe dīū
Pij pūsū est de quarta alteri, nature quā sit legitia. §. cū aut
isti. de ado. l. si arrogator. §. de ado. &. j. suo loco declarabīt.

¶ Querit quīto, an liberis mōstruosis, q̄ p̄ter naturā nascū-
tur, legitia debeat? vnico verbo istud p̄t expediri, qm̄ hic
casus rarissimus est. Distingas igīt, an p̄tus hic inclinet ad
brutū relicta forma hūana, & hoc casu legitima nō debet,
quoniā nec filij noīe cōtinet. l. non sunt liberi. §. de statu ho-
mi. l. ostentū. j. de verbo. signifi. l. ij. in fi. C. de posth. hered.
Si verò formam humanam habuerit, etiāsi natura superas-
bundarit in membrorum fortē multiplicatiōe, legitima eis
debetur, quoniā filius dicitur. d. l. nō sunt liberi. §. partus,
quod doctoribus ibi non displicet.

¶ Sextō queritur, an filij nondum natis, qui posthumū vo-
cantur. l. ij. supra de iniusto rup. testa. debeatur legitima?
videretur prima quidem facie eis eam deberi, quod qui in
vtero sunt, pro natis habeantur. l. qui in vtero. §. de statu ho-
mi. Adpartem cōtrariā adduci potest, quōd posthumus qui
est in vtero, non dicitur animal ergo nec filius. l. j. §. si quis
proximior infra vnde cognat. bonus text. in. l. fin. infra de-
coll. bono.

¶ Puto igitur esse in suspenso quandiu est in
vtero, quoniā si nascatur abortus, legitima non debetur
l. ij. C. de posthumis hered. Si autem viuus, ei legitima dan-
da est, quoniā ab intestato successio denegari minime po-
test. §. posthumū. qui etiam cōtra testamentum preteriti re-
medio carere nō videtur. §. posthumorū insti. de here. liber.

Primum cap. Repeti.l.in quartam.

I.inter cætera. s.de libe.& posth.hoc tamen dubio penden-
te summa expectatio est, quod posthumus nascatur, quare
quædā pro his posthumis prouisiones à lege interim sunt
ordinate toto titu. si mulii ventr. nomi. & de ventre inpos-
sess. mitēd.l.pregnatis. j.de penis cum similibus.

CQuero septimo, an debeatur legitima liberis, qui religio-
ne sunt ingressi: ad hoc vno verbo dicendū arbitror, religio-
nis esse considerandā qualitatē, an videlicet habere possit
propriū, necne, quod si nihil aut in cōmuni, aut in particula-
ri possidere possit, ut sunt in regno Franciae quatuor religi-
ones paupertatis, de quibus consuetudinarij pluribus locis
loquuntur, quos referre nō curo, quod res per se nulli sit du-
bia, aut obscura. Et legitima his liberis nulla debetur, qui
mundo mortui dicunt clemen. exiui. de paradiso. de verbo.
signif. hi autem qui religionē ingressi sunt, cui propriū ha-
bere licitum sit, aut in cōmuni, aut in particulari legitimā
in bonis parentum petere non impediuntur, auct. ingressi
de sacrosanct. eccp. l. fi. g. i. C. de epi. & cler. quod multoties
vidi obseruatum in filiabus quæ ingrediuntur religionem
monialium, quib⁹ debetur dos spiritualis Bal. in. l. fi. nu. v. C.
de dot. promiss. cano in. c. non satis de symo. Bart. Bald. &
Moder. in auct. res quę. C. cōia. de leg. hanc distinctionem
assumūt docto. predicti & nostri etiā galli scribē. ex doctrī-
na. Bart. in. l. j. s. de testamen. nu. viij. eiusdem in. l. j. g. qui ha-
beat. j. de bono. possess. contra tabul.

COtaud quero, an filię quæ per statuta, aut consuetudi-
nes locorū sunt exclusæ, legitimā habere possint: illud. idē
peti potest de filia, quæ iuramento prestito successioi pater-
næ renūciauit, quę renūciatio valet. c. q̄uis. de pactis. in. vii.
Et in primis videtur, nullā his filiabus legitimā deberi, qm̄
ab intestato sunt exclusæ. Bal. & doct. in. l. maximū viciū.
C. de libe. preter. Paul. de cast. in. l. titio centū. g. titio gene-
ro. s. de condī. & demonst. & cum legitima sit portio eius
quod quis esset ab intestato latus, vt. s. plerūq̄ dixi, sequit-

filias ad legitimam non admittendas, cui enim auffertur genus, multo magis species auferenda est. l.i.j. §. fi. j. de legit. hered. l. fi. in. iij. respons. C. de usuris rei iudica.

¶ Præterea filiæ huiusmodi non sunt suæ, nec de his in testamento facienda est à premetio Bart. in. l. i. §. sciendū. j. de legi. hered. idē in. l. i. §. qui habebat. j. de bono. poss. contra tabul. Paul. de cast. in. l. qui superstitis. nu. iij. §. de aquirē. hered. Ia. in. l. si emancipati. C. de coll. sic fit, vt in numero liberorum ascribī non debeant. Per multi doctores hanc partem secuti sunt inter alios Guido Pap. quest. cxcv. quibus indistincte loquentibus nō possum assentiri. Quare videtur esse facienda distinctio. an haec filiæ aut statuto, aut renunciatione excludantur simpliciter nulla re eis reseruata. Et hoc casu filiæ legitimam integrā petere possunt, quoniam illa exclusio, nisi legitima reseruata intelligatur, nullius momenti esset, & contra ius naturale, quo alimenta ex parentū substanciali liberis debentur, fuit hec opinio Salice. post Cy. in. l. sanctus. C. de nup. quam esse equiorem affirmat. d. Ias. in illa auct. nouissima. nu. lxxij. Ego puto etiā. c. quiuis, nō confirms se renunciationē, nisi filia dote congruā receperit, ex quo opinione quorūdā non esse verā puto, qui volunt, matrē exclusam agnatis superstitibus, legitimā non posse consequi, quā profecto seruare audio Tolosæ, licet nec nunc quidē id equum mihi videatur, vide Ias. in. l. si quando ad finem, C. de in. of. testamen. ego etiam plenius. j. ponā. Si autē statutū velit filias forte extantibus masculis excludendas, aliqua summa pecuniarū reseruata, quæ ad legitimā plus minus ascendet, ultra eā summā nihil eis deberi fateor, & hoc modo doctorū decisiones superius allegatas intelligendas existimo. In huc articulū conplura dico oporteret, quæ & quotidiana sūt, & utilissima, at multa, quæ huic loco congrue possent accommodari, dixi in. c. vnic. de filijs natis ex matrimonio, ad morg. contract. in. v. sib. feud. Quid autē de nepotibus ex filia que sic exclusa est statuto, aut renunciatione, an legitimā possint

et opatato rancato ut et raduoy quod propria aperte deinceps et totibus multo fideliter et legerem summa scripta quod tem propria et proprias ministris et propriis bello et summa et mole et potest propriis polyleg quid de nepotibus unde quod

dy nuptiis ex filia possint petere patrem legamus *by matrem* *Primum Cap. Repet. in quartam.* *by matrem*

*in bonis autem materni petere, huius questionis resolutio est
valde utilis, quare ea persequentes conclusiones sic habeto.*

V. de q. et n. et n. **P**rima conclusio, quando filia statuto exclusa aut renuntiatione cum iuramento, moritur viuo eius patre, & nihil ad liberos suos ex substantia paterna trasmisit, aut quia non habuit a patre, aut pater sibi reddi stipulatus est, una omnium voce, nepotes ex filia legitimam habent, nam ab intestato ad bona autem, admittuntur, vel etiam contra testamentum venire possunt, si nulla ingratitudinis caussa preteriti sunt, aut ex hereditati, Bald. in l. fin. C. de pact. Imol. Paul. & alij in l. qui superstitis, supra de acquir. heredi. Philip. Franc. in cquis. de pact. in vi.

Secunda, quando filia ut premissum est, videlicet nihilo percepto exclusa superuixit patri, nepotes legitimam petere non possunt quoniam ex persona matris a successione sunt reuocati, hanc conclusionem tenet Bald. in dict. l. fin. Paul. in d. l. qui superstitis. & alij complures huius sententie fuerunt. Quibus ne vnam quidem consentire potui, nec adhuc acquiesco, quod nec statutum, nec matris renuntiatione etiam iuramento vallata ullius ponderis esse putem, ut in decisione huius questionis probauim, & clarius. j. discutietur, quo sit, ut (quia ex autem substantia nihil ad hos peruenisse constat) & ab intestato, & contra testamētū eos arbitrer admittendos, nisi eis legitimā relīcta sit.

Tertia, quando filia, quae dotem accepérat, patri superuixit, nepotes ex ea nullam in bonis autem portionē petere possunt. Quoniam sicut dote, quam mater est consecuta, eam a patris hereditate exclusam fatemur, ita ex ea liberos, qui iure matris, non proprio admitti queunt, repellendos putamus, & in hanc sententiam docto. atque opinionem descendent. Limita istam, ut in sequenti dicetur.

Vltima conclusio in qua varium est, ac multiplex dolorum iudicium. Quando filia quae dotem receperit, moritur ante patrem, nepotes ex ea legitimam petere non

posse puto, nec eos ab intestato, minus etiam contra testamentum admitti, hanc tenet Ludouic. Romanus in.d. I. qui superstitis, quem citat & videtur sequi. Philip. fran. in.d. c. quāuis. illa enim dos, quae in legitimam inputatur I. quoniam nouella. C. de in offic. testamen. ad nepotes peruenit, etiam si ab eorum auo processerit. I. quod scitis. C. de bonis quae liberis. qua nepotes se contentos esse bonus vir arbitrabis. I. scim⁹. §. repletione. C. de i of. testa. Cogita em⁹ quare prioritas mortis m̄ris debet prodesse nepotibus, cū tē pus nō sit modus tollēdē aut inducēdē &c. I. obligamur. §. placet. de acti. & oblig. ff. Cōclusiōis huīus veritas lōgē clarius oñdef ex solutiōe rōnū, que pro alia opiniōe subsecūt. ¶ Contrariam igitur partem, quod videlicet nepotes hoc casu non sint exclusi tenent Bald. in. d.l. fina. Paul. Imol. in d.l. qui superstitis, qui profecto plures habet persuasiōes & fortē seruare, ppter eorū auctoritatē. licet eā nō putē vera. ¶ Et in primis, quando filia excludit à successione, inest tanta quēdam cōditio, videlicet si cōpetat successio. I. interdū de verb. obli. priuatō enim & exclusio p̄supponit habitū. I. decē. de ver. obli. Sed filie patri p̄defunctae successio nūq; cōpetit, cū viuus successorē non habeat. I. j. de here. vel acti. vēd. ergo renunciatio nullū effectū habuit, pro q̄ est tex. claus in illa. I. que superstitis. quare nepotes nulla re impediti posse dicendum est. ¶ Secundō, premortua matre nepotes iure illius non succidunt, nec illam representant sed iure proprio vocātur, quod apertē probare videtur. I. si auus. C. de liber. preterit. I. Gal Ius aequilius eodem titu. vbi institutio filij premortui non obest nepotibus ex eo, imo eisdem de nouo prouidēdū est, alioqui in auī etiam materni testamētū venire eis līcītū est. ¶ Tertiō, matris renunciatio, à iuramento vim assumit. d. c. quāuis. Sed iuramentum matris ad heredes iurātis nō trāsferitur. c. veritatis. & ibi Inno. & alijs, concludēdum itaq; est renunciationis robur ad nepotes non transducī posse.

*Controversia
opinione*

impedit quod debet iure factum non possit nisi aq-
uato. Et hanc legem etiam nunc immobilia quod obstat legibus
Primum cap. Repeti. I. in quartam.

Ced nec sunt haec rationes eiusmodi, ut à conclusione de-
pellar, ad quam tuendam liberorum masculorum causa, &
fauore sum impulsus, & quod hi nepotes, qui dote matris
habuerunt, paternam expectant successionem.

Prima eorum ratio non obest, nam & si illa conditio in-
sit, ego puto etiam eueniisse, successionisq; exclusionē, viuo
adhuc patre renunciantis locū habuisse, nec mihi videtur,
I. illa qui supstititis, aut I.j. de hered. vend. hoc loco allegari
posse, vbi aut iuramenti effectu. d.c. cōquis, aut statuto, illa iu-
ra imutata fuisse constat, & ita arbitror eos non recte cense-
re, dum dicunt exclusionem tantum in mortis articulo esse
ctum habere, & ita distinguendū, an filia p̄t̄ premoriatur,
an pater ante filiā, video enim tēpus renunciationis solū cō-
siderandū, aut tēpus receptionis dotis. Eorū distinctio sanè
recepta esset, nisi renunciatio, aut statutū esset alicuius pōde-
ris, ad quod doctores non aduertunt.

Altera ratio non maxime vrget, nec fatebor vñquā ne-
potē cuius pater etiā ante auū moritur, iure representatiōis
nō venire, dico enim. (Et apertius defendi in titulo de suc-
ces. ab intesta.) nepotes representare suum patrem, quod nō
maiores partem sint habituri, q; pater si viueret, at istud no-
stro proposito minime conuenit, in quo extat iuramentum
aut statutum quib; dispositiōes. I. si auus. I. gallus. & simi-
liū deficere videmus. Si enim non esset renunciatiū, aut nul-
lo statuto filia viuo eius patre excluderetur, nepotes pro-
culdubio iure proprio, & non matris (quæ interea nullum
habuisset ius in successione) se admitti iure postularent, &
his iurib; locum fuisse confiteremur, aliquid tamen spe-
cialitatis fuisse nostro hoc casu ferendum puto, alioqui in-
ane esset statutum & inutilis ipsa renunciatio.

Vltima, licet vehementer vrgeat solui tamen potest, iu-
ramentū ad heredes filiē nō transit, id non est perpetuum,
nec indistincte verum, quoniam iuramentū effectum pre-
buit renunciationi, quæ ciuili iure non tenuisset. I. si quādo-

§.i. C.de in off. testamē.l.pactum dotali. C.de colla. Et hic iuramenti effectus ad heredem transfertur, obligatioq; ex iurata dispositione successore sequitur, quod nec cæteri docto. negant, duobus igitur casibus iuramentū non transfun ditur in heredes, si videlicet periurium imspiciamus, & ita seruatur q; heres iurantis dispensatiōē nō eget, insuper nec heres forū, quod testator iuramento subierat, sequi tenetur, hæc est per pulchra scribentium doctrina in illo. c. q;uis, & reliquorum in eo. c.veritatis, vide in. d.c. q;uis. Philli. franc. nu. xij. ¶ Hæc quarta cōclusio sic defensia locū non habet sicut nec. in. quā supra immediate posui. si hi nepotes p liberos, in quorum fauorē exclusio facta est, non repellerē tur, quia videlicet auo super essent tantū personę lineaē col lateralium, aut etiam ascendentium, nā hi nepotes admittentur, cūm ad cōmodum aliarum linearum exclusio facta non sit, istud omnes tenent vbi supra. His etiam nepotibus non arbitror denegandum ius agendi ad supplemētū, si mater integrā legitimā non habuerit, etiā secundum quantitatē bonorum, quæ erant tēpore quo aius mortuus est, vt infra dicet. Reliqua quæ ad hunc locū attinent, locis superioris allegatis plenissimē tractantur, quos vide si hac quotidiana materia egere videaris.

¶ Decimo quæro, an filijs ingratitudinis legitima debeatur? Puto ad hanc quæstionem facile responsum dari posse, vt ex hereditatis bona mente debeatur. l. multi non note. §. de libris, & ibi docto. Bart. & cæteri in. l. cum ex filio. §. de vulg. Liberi tamen, qui iusta ingratitudinis causa incerta à patre sunt exheredati, legitimā amiserunt, nec ab intestato, nec cōtra testamētū vllum eis cōpetit remediū, §. aliud quoq; capi tulū. versi. causas vt cū de appella. cognos. coll. ix. &. §. fi. in auctē. de immēs. donat. Ingratitudo enim est omni iure sic exosa, vt nomen filiationis quis perdat Bar. in. l. diuus. §. ad l. pomp. de parric. Ias. in. l. sed si post. C.de in offi. testa. & ob id nec mīri, nec fratri succedere debet, facit qd;sacré scripture d in

nota

ad debet
egredia
V. gratio

Primum Cap. Repetitio I. in quartam.

*notas de
ingratitudine
dimo*
testatur, de ingratitude Luciferi, de ingratitude etiam priorum parentum, per quam natura humana ad innumera penes incommoda prolapsa est, de his ut apud terologos, ne falsum in messem alienam ponamus, video in ingratis effectum mirabile, ut filii iure naturae debito prouentur, iusque naturale odio ingratis immutetur.

I Secundo per ingratis liberi etiam alimentis care debent, nec parentes ea prestare tenentur text. & bona gloria in I. si quis a liberis. §. idem iudex de liber. agnosc. §. gl. in I. fi. C. de alend. liber. & Bart. ibi.

I Tertio pater filiam ingratam dotare non tenetur Bald. in I. fin. nume. xi. C. de iure dot. docto. Moderni in I. sed si post. C. de in offic. testamen.

I Quartio filii ingrati non percipiunt lucrum legale, quod habent liberi prioris matrimonij, dum parens conuolat ad secunda vota per I. feminæ aut per I. hac edictali, text. est in I. fina. C. illo. titu. de secund. nup. tex. melior in §. optime in aucten. de nuptijs. coll. iiij.

*F. Ingratitudine
non quicunque
donatio perficit
emancipatio*
I Quinto, donatio quamlibet perfecta per ingratis reuocatur I. fin. C. de reuocand. donatio. ubi vide docto.

I Sexto libertus qui ingratus est patrono redigi debet in seruitutem I. diuus. I. ingratus. §. de iure patro. I. ij. C. de lib. & eorum liber.

I Septimo filius miles, qui parentibus ingratus probatur militis cingulo & a militia est rejciendus tex. & glo. ibi in I. ij. §. de obseq. a liber. presta.

I Octavo filius emancipatus propter ingratis redigendus est in patris potestatem Bart. in I. alimenta. §. fin. §. de libe. & eorum liber. **I** Nono vassallus propter feloniam (qua dicunt) & ingratis feudum amittere debet. c. i. que fuit prima causa benefici. amitt. §. i. & iij. Complura alia oriuntur incommoda ex ingratis, quod ingrato homine (ut dicitur) nihil terra peius creet, sed redendum est unde digressi sumus.

I Undecimo quæro, an liberis cuiuscum gradus, quales sunt

nepotes, prœnepotes ipsius defuncti, legitima debeat? Quia in re extant dicti breues conclusiones. Una est nepotes, pro nepotes, & deinceps ex eo, de cuius bonis agitur, quorum, pater, aut mater, aut alia ois media persona annum, proauum moritur, legitimam ex bonis eius ferre debent, quoniam licet in locum proprij parentis & in partem admittatur, & eo ipso parente ipsum representent, tamen iure proprio, & ab intestato, & contra testamentum a. l. sunt vocati. §. j. in. aucten. de hered. ab intesta. venie. §. cum filius instit. de hered. quæ ab intesta. def. facit. l. gallus acquilius cum suis. §. Eorum enim parens nihil iuris vñq; habuit in bonis eius, qui ei superuixit. d. l. qui superstitionis. d. l. j. de hered. vendit. Hanc partem secuntur Sal. Alex. & Ias. in aucten. nouissima. C. de in offic. testa. ego allego text. in. §. j. in fine ibi & hec omnia de triete & semis. tex. in. l. papinianus. §. qm autem quarta. ff. de in offic. testamento. Límito, quando eorum parens aliqua parte recepta fuisset a successione exclusus viuo auctor dixi supra in octaua questione.

C Altera coclusio, nepotes quorū parens aucto supuixit, in bonis aut legítimā nō habēt, quoniam si quid ex his peti pos sit, iure pris, aut mris venire debet, quod ius parētib⁹ eoz in morte aut qslitū fuerit. §. ita demū. insti. de hered. quæ ab intestato. deferunt. Et ita si quid eis competit, transmissionis, iure consequentur, hanc etiam probant docto. in illa auct. nouissima, quos pleniusib⁹ videto. **Q**uāta autem nepotum legítima esse debeat, & an consideretur numerus eorum, an origo, & numerus eorum a quibus immediate descendunt, Salic. & Ias. in illa auct. nouissima faciunt differentiā an sint nepotes ex pluribus filijs, & tunc non numerus nepotum, sed patrum, ex quibus oriuntur, attendatur, si vero sint ex vñico filio attenditur numerus nepotum, quia tunc succedit in capita. Ego nō video ullā rationē differētię, immo nepotes semp in locū pris eorū admittuntur ab intestato. §. j. de here. ab intesta, si sint ex vñico filio totū habent, quia

Roma
Conclusio

notis gano
Caballos

Bermoda
Conclusio

Primum Cap. Repe.l.in quartam.

eorum pater totum erat etiam habiturus, &c. s. hoc obseruā
do, facit q̄ oēs ex vnico filio habeant triētē, olim quadrātē
sed nihil dicit, q̄ attendatur nūerus nepotū, quod ipsi faten-
tur qñ sunt ex pluribus filijs. Teneo igitur legitimā sex ne-
potū ex vnico filio esse trientē, sicut legitimā quinç aut sex
ex duobus filijs, nec est vlla rōnis diuersitas, quod pluralis
tas filiorum faciat nepotes ad imparia iudicari.

¶ Duodecimō, oportunē satis dubitari posset, num liberi,
quos superiori loco diximus legitimā non habere, numero
liberorū sint ascribēdi, vt partē faciēt, etiā si ad eam non ad-
mittantur, dicā tñ infra, vbi quanta sit legitimā, discutietur.

¶ Hārū duodecim quēstionū resolutio tibi opido q̄ necel-
larīa est, vt conclusionis superius positae limitationes intel-
ligas, quæ ex his ī prima parte declarata videtur. ¶ Restat
adhuc secundæ particulae illius declaratio, nempe qñ non
supersunt liberi eius, de cuius bonis agitur, nunquid parēti

parētib⁹ (y) *boni filij* (y) *liberos non* *53 Regulina* *postmod⁹*
b⁹ debeat, & rñsum supra videtur eisdē deberi, quod velim,
nunc apertius explices conclusione sequenti. Quocūq̄ ca-
su diximus in bonis parentū legitimā liberis deberi, eodē in
bonis filijs (qui liberos non habet) parentes legitimā petere
posse dicendum est. l. nā & si parētibus. s. de inof. test. l. scrip-
to. in fine. j. vnde liberi. l. j. s. largius. j. de succes. edi. qm̄ hoc

modo successio ab intestato procedit. s. consequēs. in auc-
de hered. ab intes. col. ix. vt etiā supra aliquid posuimus. Et
hāc estyna cōueniētia inter descēdētes respectu ascēdētiū,
& ascēdētes respectu descēdētiū, sūpta cuius occasione pu-
taui satis oportunū subiūgere alias quasdā cōformitates &
aliquas postmodū differētias, quarū bona ps ad legitimę ma-
teriam pertinere videtur, reliquas nihil oberit narrare.

Convenient
lo. ypsos Reg
boni filij
et parētib⁹

¶ Secundō igitur cōueniunt, sicut legitima liberorū est ho-
die aucta, vt sit triēs vel semis secundū numerū liberorū, ita
legitima ascēdētiū. s. j. de triēte, & semisse &c. s. hoc obser-
uando, iuncta glo. ibi, immo quæcūq̄ infra dicētur sup quā
titate legitimę in liberis, dicenda sunt in parentibus, bonus

tex.in. §. fi. vers. de nepotib⁹, i auct. qb. mo. nat. ef. sui. col. vij.

¶ Tertiō, qm̄ vt liberis legítima est relinquéda titu. institu-
tionis, ita & parētibus Bart. in. §. j. de trient. & semisse. hæc
est cōmuniſ opinio, doctorū in auct. nouissima licet Barto.
alibi pluries tenuerit cōtrarium quod. j. declaratur.

¶ Quartō sicut i legitia descēdētiū nō potest grauamē alī
quod imponi. l. qm̄ in prioribus. C. de in off. testa. ita nec in
legitiā ascēdētiū, vt dicam infra in. ij. præfatio.

¶ Quintō, Sicut preteritio descendētiū noçet testamento
l. inter caetera. §. de lib. & posth. ita ascēdētiū preteritio te-
stamentū liberorū reddit nullū. l. pater filiū. §. de in offi. test.
& horū rationē explīcat Bar. in. d. l. pater filiū, licet Moder-
ni cōnētur illam diluere in. l. in suis. §. de liber. & posth. rōni
bus tñ eorū multoties iter legēdū satissēcim⁹, & alibi qñq̄
videbis. ¶ Sextō sicut ascēdētiū testamento preteritio
ne aut exhereditatiōe facto nullo legata. & reliqua, per quæ
non succedit testatori, conseruant, per auct. ex causa. C. de
liber. preterit. ita quando descēdētiū testamenta eā ob cau-
sam sunt nullius momēti, legata & alia id genus, qbus testa-
tor nō moriſ testatus, cōseruari dñr. §. siue igit̄ vers. hæc au-
tē. in auct. vt cum de appell. cognos. col. viij.

¶ Septimō vt liberi agunt cōtra donationē in officiosam
l. j. & ij. C. de in offi. donatio. eodē modo parētes cōtra im-
mensam donationē liberorū agere possunt, per quā legitia
minui posset. l. si filiis. C. eodem & ibi gloſ. & doct.

¶ Octauō, sicut liberis suis hereditib⁹, hereditas iacēs non
repit gl. i. l. cū hereditas. C. de po. l. si post mortē. §. de leg. j.
ita qñ ascendētes succedunt liberis, q̄ erant sui, non poteris
dare hereditatē iacentē. l. si seruus communis meus. §. j. de
stipul. seruorū. & ibi Ang. not. secūd. Guil. benedi. in verb.
matrē insup cleram nu. xxxvij. licet esse differētiā in que-
rendis his hereditatibus negari non possit.

¶ Non est tñ tāta cōueniētia inter has reciprocas successio-
nes, quin inter easdē differentiē cōperiātur quā plurimæ.

Vide differentias propter legem auctoritatem parentum

Primum Cap. Repe.l.in quartam.

Cl Primum differunt, quoniam liberorum est prior causa, usque ad eodum, quod existentibus liberis eius de cuius bonis agitur, per parentes eiusdem legitima peti non potest. l. pater filii. ff. de in off. testa. §. j. in aucte. de hered. ab intesta. colla. ix.

Cl Secundum differunt, quoniam successio & legitima liberi in bonis ascendentium voto parentum, & naturali iure debetur. l. scripto herede. §. final. j. unde liberi. d. l. cum ratio de bonis damna. Sed ascendentibus in bonis liberorum legitima & successio debetur, ratione miserationis, & pietatis de iure ciuili. d. l. scripto. d. l. nā & si parentibus. Puto tamen, & j. dicere posse teneri. eodem iure parentibus, quo liberis ea deberi.

Cl Tertium, filij grauati de restituendo hereditatem. duas quartas detrahunt. c. raynultius. c. raynaldus. extra de testa. quod & iure ciuili, si bene intelligatur, antea decisum fuerat, ut infra ostendemus. At parentes a liberis testantibus grauati unam tantum detrahere communiter tenetur, allegatur doctrina Bal. in. l. a. milite. §. fina. Ias. in auct. nouissima. C. de inoff. testa. plures. j. citabimus locos huius articuli. & quid sit dicendum, & quomodo iudicandum dicemus.

Cl Quartum, quoniam si pater alienat bona in fraudem filio rum, & si in quem alienatio facta est, de fraude participet, reuocatio competit filio, usque ad suam legitimam. Secus quod filius alienaret in fraudem ascendentium. Bart. in. l. non usque. j. si quis a parente fuerit manumissus. Ias. in. d. auct. nouissima. nume. xlviij.

Cl Quintum differunt, licet ascendentes possint inter liberos condere testamentum cum duobus testibus, ut parens ex ea dispositione moriatur testatus. l. hac consultissima. §. ex imperfecto. C. de testa. l. quotiens. l. filij. C. famil. herciscō. Liberi tamen inter ascendentes testamentum (quod si in potestate non sunt, aut peculium castrense habeant, aut quasi castrum se condere non prohibentur) facere non possunt cum duobus testibus. Bald. & Salice. in. l. fina. C. famil. herciscō. Ias. in. d. auct. nouissima. nume. xlviij. Bald. in. d. l. hac consultissima.

Secunda præfatio. Fo. xvij.

sima. §. fina. Alexan. in. d. §. ex imperfecto, cuius tamen contrarium, ut equius & tutius, putauit semper defendendum. Si nulli supersunt tetastoris liberi, & vidi ita per arrestum obseruari.

¶ Sexta differentia videtur esse, quod si liberi parentibus succedant inter eos bonorum collatio facienda est. aucten. ex testamento. C. de colla. Sed si parentes liberis succederent, collationi locus esse non potest. Bald. in. l. quoniam nouella, ubi ponuntur per eum septem regulæ omnem materialiam collationem penè continentес, quas Ias. prosequitur in. l. si emancipati. C. de colla.

¶ Differunt septimò, quoniam filius grauatus de restituendo non imputat fructus in quartā trebellianicā. l. iubemus. C. ad trebellia. Sed parens grauatus, eos imputare debet. l. filius. §. eodem, quod infrā discutietur apertius.

¶ Octauò differunt, quia si liberis iunctum sit onus restituendæ hereditatis post mortem, intelligitur conditio si de cesserit sine liberis. l. cum auus. §. de conditio, & demonstr. l. cum acutissimi. C. de fideicomiss. Sed si parentes per liberos grauentur post mortem ea conditio non venit intelligenda. Barto. in. d. l. cum auus, quem alij quoq; secuntur in d. l. cum acutissimi. Ias. in. l. generaliter. §. cum ita. C. de insisti. substi. & restitu. sub conditio. fac.

¶ Nona differentia, quoniam donatio per patrem filio fieri non potest, quem in potestate habet. l. ij. C. de immēs. dona. exceptis septem casibus qui enumerantur per Barto. & Ias. in. l. frater à fratre. §. de conditio. indebi. Sed filius patri donare nullo iure prohibetur, secundum Barto, & alios in d. l. frater à fratre.

¶ Decimò, liberi transmittunt querelam non preparatam ad eorum liberos. l. si quis filium. l. scimus. §. fi. C. de inofficesta. se parentes aduersus filiorū testamenta non ita, Ang. in. l. nam & si parentibus. ff. de inoffici. testa. quem sequitur. Ias. in. d. l. si quis filium. nume. iij.

Primum Cap. Repe.l.in quartam.

Vndeclima differentia, qm parentes possunt ex exemplariter filiis furiosis, aut altero morbo (qui iudicium animi impedit) detetis sustituere. l.ex facto. s.de vulg. l.humanitatis. C.de impub. vbi quicq; dixi. Verum liberos ascendentibus furiosis substituere esset indecorum, nec igitur recipiendu Bart. in d. l.ex facto, quem alij communiter, sequunt per text. in l.his qui. s.de tuto. & cura. dat. ab his.

Duodecima, pater pot liberis pupillariter sustituere. Sed liberi parentibus non possunt, quod ne vlo quidem eget probationis genere, cu is cui fit, in potestate substitutis esse de beat. l.moribus. s.de vulga.

Tertiodecimo differunt, quoniā parentes iure naturali tenentur alere liberos. l.j. s.ius naturale. ff.de iust. & iu. s.j. in stit. de iur. nat. gent. & ciuil. Sed liberi tenentur parentes ale re iure gentium. Bart. in l.si quis à liberis. s.parens. de liber agnoscend. dicam plenius. j.

Quartodecimo, qd liberi primi matrimonij faciūt, ne parentes qui conuolat ad secundas nuptias, disponere possit de bonis prouenientibus ex praedeffuncto parente. l.feminē de secund. nup. ne etiam possit parens secundo coiugī plus relin quere, quā vni ex liberis prioris matrimonij. l.hac edicta li, illo titu. Parentes tñ huius qui conuolat ad secunda vota, hoc nō habet priuilegiū, vt ibi dicitur per docto.

Vltima differentia, liberi baptisantis aut leuantis iungitur cognitione spirituali cu baptisato. Sed parentes baptisantis, aut leuantis nulla tali spirituali cognatiōe iungi posse reperiuntur, istud nos, in nostra arborū cōcinnatione diximus & ibi rationē ostendimus. Hæc omnia si diligenter nos taueris maximo tibi commodo futura sunt. Sed ad propositum reuertamur, videamusq; reliqua, quæ ad horum ascendentium legitimam pertinent.

Decimotertio queritur, an ingratis parentibus debeat legitima. Et dic nullo modo deberi, immo possunt propter ingratitudinjs causam exheredari. s.iustū aut perspicimus.

Ita legatos parentibus debet cogitare

Secunda præfatio. Fo. xix.

in auct. vt cū de appell. agnoscend. & hic erit alius effectus
ex heredationis, quem iungas superiobus.

Decimoquarto quæro, an ascēdētes qui cōuolarunt ad se-
cunda vota priuētū legitima in bonis descēdētiū. Et arbit-
tror esse considerandū an bona filiorū prouenerat à p̄desun-
cto parente quo casu conuolās ad secunda vota nihil pete-
re pot̄ substitūbus alijs illius m̄fionij liberis. I. feminæ. aliter
secus quod dīc vt posui in. d. I. feminæ. C. de secund. nupt.

¶ An mater excludatur à legitima filij qñ statutū vocat a-
gnatos. Supra aliquid dixi, licet videā quotidie matres oīno
excludi quod an valeat infra dicemus vbi ageāt an p̄ statutū
legitima tolli possit..

Quanta
per legiti-
ma vbi ageāt
T E R T I V M super hac legitima mēbrū supereſt, nem
pe quāta debet esse legitima, in quo maiorē in modū la-
borasse vident̄, q̄ sup̄ auct. nouissi. C. de in of. tes. scripserūt.
¶ Nos tribus conclusionib⁹ illud expediemus. ¶ Prima
huiusmodi est, quę de liberorū legitima loquitur. Quatuor
aut̄ infra, dant natis iura trientem, semissem verò dant natis
quinq; vel vltrā. Hoc est qñ sunt quatuor liberi, aut paucio-
res, legitima eorū est triens. Qñ verò sunt quinq; vel vltrā,
legitia est semis. Hęc cōclusio siue versiculus h̄ic probat̄ in
§. i. in auct. de triē. & semis. col. iiij. in auct. nouissima, q̄ hinc
est deprōpta. C. de ī of. tes. Et illa iuria aliter disponūt, quām
fuisset per antiqua iura decisum, qm̄ iure. fforū. &. C. qua-
drans siue quarta pars erat legitima. I. papini anus. §. quarta
§. qm̄ autē quarta. ff. de in offi. testa. I. cū queritur. I. parentis-
bus. C. de in offi. testa. quę hodie sunt, vt vides, immutata,
& legitima aucta est, vt sit triens v̄l semis secundū numerū
liberorū. Ad idē glos. in. §. fi. insti. de in offic. testa. glos. in. d.
aucten. nouissima. Si petieris cur igitur hodie quarta nūcu-
patur deberet enim dīci triens, vel semis &c. Dic eam pro-
prius dīci trientē &c. At retineāt antiquū illud nomē, quod
tanto tēpore fuerat obseruatū. argu. I. insula ad finē de acqr.
ter. domin. ¶ Ampliandā existimō hāc conclusionē in li-

e in

Primum Cap. Repetitio I. in quartam.

heris naturalibus (quibus supra tenui, quinque legitimā debet
ri) ut sit triēs aut semis eo modo inteligēdo: quē infrā, in na-
turalibus & legitimis dicemus, nihil enim est quod diuerso
modo iudicari possit, ergo I. a titio. ff. de verb. obliga.

Contra hanc conclusionem in filijs legitimatis per obla-
tionem curię, quorū legitima non est semis. &c. Sed est no-
uicium, s. excipiatur, in auctē, de triente & semis, qui text.
valde difficultis est, tum in expositione, tum etiam in deridē-
di ratiōe, quare videlicet legitimatus maiorē partē habeat
pro legitima quā naturalis & legitimis. Super his vide ibi-
do, qm̄ nūsc̄ repertum est nostris tēporib⁹, naturales filios
per oblationē curia fuisse legitimatos. Puto tamen hac de
causa maiorem esse filij curialis legitimam, quod suo quidē
labore, & facto legitimationē mereatur, qui saltim eo con-
pensari debet, quod plus ex bonis patris (qui illum curiae
obtulit) pro legitia cōsequat, quo sit ut si mortuo patre, na-
turalis tantū filius sese curię offerat, in preiudicium liberorū
naturalium & legitimorum legitimam non habeat, vt
de legitimato per rescriptum principis supra positū extitit.

Contra S V P E R hac conclusione generali quae quanta esse
debeat legitimā, cōtinet. Dāda est sex questionibus que se-
quuntur, resolutio. **C**ontra Prima est, quid significetur per verbū
triens & semis. **C**ontra Altera, an tertia, vel media pars bonorū
patris, sit legitima filiorum omnīū. An verò tertia vel semis
eiusque, qd̄ quisque ab intestato est habitus. **C**ontra Tertia, cuius
rei est triens, an bonorum? an hereditatis? **C**ontra Quarta, cuius
temporis habenda est bonorum ratio, quōue tempore con-
sideranda est eorum quantitas? **C**ontra Quinta quid est in causa
quod alia sit quātitas legitime, quando sunt quinque, aut plu-
res, quam si sunt quatuor, aut pauciores. **C**ontra Sexta an liberi
quisbus legitimam non deberi declarauimus, quicque ad eam
non admittuntur, partem faciant. Debeantque in numero lib-
erorum haberi, his sex absolutis questionibus conclusio
manifestior erit.

Secunda Præfatio.

Fo. xx.

Ad primæ solutionem facile intelligendam scire debes hereditatem cuiuscum duodecim vncijs confici, ex quorum varijs numero nominibus hereditarie portiones nuncupantur. s. hereditas institu. de heredi. instituen. l. si seruū. s. fi. s. de here. instituē. Si duodecim vncias accipias, assis appellatioe hereditas cōtineat, licet al's hēat significatiōes ut p. gl. in d. s. hereditas. Si vero ex duodeci pribus una sumat, vničia appellabis, si vničia cum dimidia, dicet sexcuus. Duabus similiplexis vacat sextas q̄si sexta ps assis. Trib⁹ vncijs quadrātē, quod quartā ps assis sit. A flūmas quatuor vncias trientē efficiat, qm̄ tertiā p̄te assis habet. Quod si quicq̄ recepis vncias quincuns habet, quasi quincq̄ vnciarū. Semis ex sex vncijs q̄ media ps interpretat. Ex septē vncijs fit septuns, ex octo bes, ex ix. dodrans, at si decē vnciae sint dextans, si. xij. deuns efficerur, vt ex iurisconsulto & imperatore tibi notius erit, iuribus præallegatis, longe tamen & copiosius & elegantius per domī. Budeum in tractatu de asse. Satis tibi erit, si hos terminos itellexeris, vt iure consulti eos surpare vindentur. Supereft igitur trientem esse tertia partē, semissim vero mediā. Ita fit, vt si sit vn⁹ filius, legitima est tertia pars. Idem si duo, tres, aut quatuor. Sed si quinq̄ sunt filij, si sex, septem, aut plures, mediā partē ferunt, habes quid vocetur triens quid semis.

¶ Secunda quæstione p̄quirendū erat, cuius est hæc tertia pars vñ media, an bonorum patris, quæ deinde inter liberos diuidatur, qui legitimā habent an sit tertia vel media pars eius, quod quisq̄ est habiturus ab intestato. In hoc nulla plerisq̄ utilitas esse videtur, vt per exempla duo ostendi potest. Primum pone titium habere quatuor filios. Si dicis legitimam esse trientem, i. tertiam partem bonorum inter liberos diuidendā, quisq̄ vničia habet, quoniam in triētē quatuor vnciæ sunt, id ē esse vides, si dicatur triēs est legitia, hoc est, tertia pars eius quod quisq̄ latururus est ab intestato, nam vñusquisq̄, tres vncias est habiturus, quia quatuor

Canticum regnum scilicet
Primum cap. Repeti. I. in quartam.

Sunt filij, & triū vnciarū tertia ps, est vnavicia, resultat igit̄ effectus idē, siue exposueris triēs, id est tertia honorū ps di-
stribuēda inter oēs liberos, siue dicas triens, id est tertia pars
eius quod vnuſquisq; latus est, ubiq; em legitima cuiusq;
est vncia. Et istud idē de semisse exponendū videt pone sex
esse filios. Et dicas legitimā esse semissem. i. mediā partē di-
uidendā inter eos, quisq; vnciā est habiturus. Si verò ponas
semissem esse legitimā. i. mediā partem eius quod quisq; de-
bet ab intestato percipere, idē reperies, quoniā ab intestato
duas vncias qſq; feret, quarū media ps vncia eē nō dubitat.
Verum, licet per hęc exempla nulla reperiā videatur dif-
ferentia, oñdo nihilominus latā esse diuersitatem, an expo-
nas triens. i. tertia pars honorū pris inter liberos diuidenda,
an triens. i. tertia pars eius quod quisq; est ab intestato latus
& duobus alijs exemplis hęc pars vltima nota efficiet.
Pone titiū habere duos filios naturales & legitimos, ac duos
legitimatos tñ, vel duos exheredatos, oēs certū est ab intesta-
to succedere, de legitimis tñ. s. sed hęc inst. de hered. que ab
intesta, differunt, exhereditati etiā nō repellent, nisi testame-
tū valeat. Si hoc quidē casu querat, quāta est duorū filiorū
naturalium & legitimorū, q̄ i grati non sunt, legitima? Et di-
cis triente esse, hoc est tertia partē oīm honorū patris, quia
quatuor vnciē cōtinentur, vnuſquisq; duas vncias haberet
si vero dicis triēte, hoc est tertia partem eius quod quisq; est
ab intestato pcepturus, quilibet horū duorū, vnciā solā feret,
quod quatuor sint successuri, qm̄ adoptiū cōcurrūt & qui-
libet tres vncias haberet ab intestato, quarū triū vnciarum
tertia parsest vna vncia, quare secundum hanc vltimam ex-
positionem legitima minor esset.

Alterum, & melius exemplū, de quo magna sit difficultas per doct. in. I. pater filiū. de inoffī. testa. moritur titiū re-
lictis patre, matre et duobus fratribus, istitutus est extraneo
quidā, relicta parentib; legitima, dubiū est, quāta hęc sit.
Si dicas triente esse, hoc est tertia partē honorū diuidēdam

Uta Eba Cigema et Utha po. Cimop. Vol. 73 fol. 106
Vnde gubernio de aliis vel totis et in aliis. Diffinita
sunt in datus Secunda Praefatio. Fo. xxij. que gaudi
inter eos, quisque parentum habet duas vincias. Si autem expos
nas trientem. i. tertiam partem eius quod quicquid ex parentibus ab
intestato erat latus, una vincia quicquid ferre potest, quoniam
duo fratres ab intestato concurrunt cum parentibus, sic fit, ut qui
libet parentum tres vincias ab intestato posset habere, quarum
tertia est sola vincia. Vides aperta fronte admodum referre
an exponatur primo modo, videlicet ut sit tertia pars bono
rum. An secundo triens est tertia pars eius quod quis ab intestato
&c. Quomodo igitur exponendum existimas? Iura nunc
mirum contraria videntur. Primo tex. in. §. fi. instit. de in offic.
testa. exponit triens, hoc est tertia pars honorum. Ad idem tex.
in auct. de nupt. §. fi. col. iiiij. Idem tex. in. §. j. de triente & semi.
ibi tertiam partem substantiae, hoc est quatuor vincias honorum,
eius in cuius bonis legitima petitur. Pro alia expositione quod
triens exponatur tertia pars eius quod quis est ab intestato
habiturus, est tex. in. l. illa. in princ. C. de colla. tex. in. l. pa
rentibus. C. de in offi. testa. tex. in. l. papinianus. §. sed si non
mortis. ff. de. in offic. testa.

CIn hoc articulo, & si docto. nihil dixerint, videretur dici
posse, iure antiquo ultimam expositionem esse seruandam, ut
triens esset tertia pars eius quod ab intestato &c. Iure autem
auctoriticorum, quo aucta est, prima expositio fieri debere
immutatis iuribus antiquis, per d. §. fi. de nup. Sed id dici non
debet, tum primo quod iure institutionum quod ante ius. C. erat
triens exponebat. i. tertia pars bonorum. d. §. fi. instit. de in offi.
testa. Preterea glo. in. d. auct. nouissima, alijs etiam in locis se
pissime dicit expositionem esse facienda, ut in l. parentes decla
ratur. Vnde fateor hunc locum esse sine difficile, qui clarer
per duas conclusiones decidi posse videretur.

CPrima quoniam nulli succedunt ab intestato, nisi quibus legitima
debetur, ut in duobus primis exemplis triens vel semi possit
exponi utroque modo nec diuersitatis aliquid possit co
perire, & in his terminis intelliguntur iura, quae ad prima
partem adducta sunt.

Vol. / brio
Conclusio
q. m. e. sume
dunt ab p. t. q. o.
re. q. b. o. e.
g. m. u. d. b. b. s. f. m. o. f. a. b. u. p. p. o. n. o. l. b. f. p. q. q. m. o. s. u. f. p. d. l. s. y.
p. m. n. i. b. r. c. o. p. o. l. b. f. p. q. q. m. o. s. u. f. p. d. l. s. y.

Primum Cap. Repe.l.in quartam.

Altera, quādō sunt aliqui ab intestato successuri, quibus legitima non debetur, ut in duobus vltimis exemplis, triēs vel semis exponi debet, ut in ea.l. parentibus, hoc est tertia pars eius quod ab intestato, & istud glosatores tenerunt, quo rū sentētia cōiter probatur. Nec recipit tūc expositio. §. fin. de in offi. test. §. fi. de nupt. col. iiij. licet legitima tūc lōge maior esset. Ex hoc sequitur Bart. opinione veriorē esse, q̄ ceterorū, qui vult frēs matrī nocere, honesta persona instituta licet sibi ipsi prosint minime, quod infrā declaratur

Tertium dubium est, cuiusnam rei triens sit, aut semis? An bonorum, an hereditatis. Rēsolutio doctorum est legi timam esse quotā honorū, & non hereditatis Barto. in. l. ex facto in magna in versic. istud displicet. §. de heredib. instit. Bald. in. l. quotiens. C. illo titul. Ias. in auctenti. nouissima. nume. ij. Ias. in. l. re cōiuncti. nu. clxxxviij. §. de leg. ij. text. in. l. ij. §. si quartam. §. famil. herciscun. tex. formalis. in. l. cū queritur. C. de in offi. testa. Ita fit ut priusq̄ legitima filiorū accipiat, es alienum hoc est quodcunq; patris debitū, & funeris impēsa detrahatur. l. papinianus. §. quarta supra de in offic. testamen. Nomine enim bonorum intelligitur aliz cūius patrimonium deducto ere alieno. l. subsignatum. §. bona infra de verbo. signif. l. mulier bona supra de iure dot. Nomine autem hereditatis continetur patrimonium inclusis etiam oneribus defūcti. l. hereditatem infra, de donatio. l. hoc amplius. §. fina. §. de leg. j. & glos. & doct. vbiq; declarant. Contra hāc communem decisionem me multum mosuet ratio fortissima Omnis legitima est triēs vel semis, auctenti. nouissima, sed triens vel semis est quota hereditatis. l. si seruum. §. fina. supra de hered. instituen. Ergo legitima est quota hereditatis, consequētia est silogistica in. iiij. figura cogita, de solutione. interea non recedas ab opinione communi.

Ex qua sequitur creditores non habere actionem contra filiū, qui suam legitimā acceperit Paul. casten. in. d. §.

Differencia iudicata bonorum et creditariorum quodcunq; bonorum dō deducto est liberis et fonsib; iudicata est creditariorum libera gloria per alios. Non obstante omneslibet defuncti et creditorū sibi q̄d habent libet, obca. sibi q̄d non possunt, haec cōsiderat. Alioquin si

quarta. nume. ij. Sed agunt creditores contra heredem universalem. l. j. §. si heres percepto fundo. ad trebell. j. l. fi. §. si. de contra emptio. l. quoties. C. de hered. instituen. Nisi posnas creditorē hypothecaria experiri cōtra filiū, cui legitima est in re hypothecata per heredem forte aut patrem, relicta. l. persecutione cum aucten. sequenti. C. de pignor. Quo tamē casu filio regressus cōpetit contra heredem. l. scimus. C. de in offic. testamen.

Legatarij tamen aut fideicommissarij non admittuntur cōtra filium. Immo ante legatorum, fideicommissorum vel solutionem legitima filiorum detrahetur. Computabūturg⁹ omnia legata, & fideicomissa ex rebus patris relicta in cūmulo patrimonij patris ad metēdam legitimam, quoniam aliter daretur modus facillimus quo filij in legitima grauarentur, contra. l. quoniam in prioribus. & ea quę infra dicētur. Quod arbitror verum, eriam si legata essent relicta ad pias causas. c. fina. xvij. quest. iiij. tex. & gl. in. l. papinianus. §. si imperator. §. de in offici. testa.

LSecūdo ampliabis etiam si legata libertatum relicta fuerint, legitima etiam libertates minuit. argumen. §. prohibemus. in auct. de triente & semisse. tenet glo. quam sequitur Paul. castren. in. l. papinianus. §. quarta nu. viij. de in of. test. vbi dī illū. §. quarta in hoc correctū esse. Aduertēdū tamē filium nō posse à legatarijs partem speciei pro sua legitima petere modò ex reliquo sibi ex solui possit. Bald. in rubric. de rerū diuis. §. nu. j. fiet igitur hoc casu computatio legatorum, nō vt deinde ex rebus legatis qd à filijs percipiāt. Sed vt dignoscat quantam eorum legitimam esse oporteat.

LQuartū est, vt videamus, quo tēpore, quantitas honorū pris inspiciēda sit, quorū triens, aut semis legitimā fore diximus. Sup qđ vulgata cōclusio est, vt tps mortis ei⁹, ex cui⁹ bonis sumi debet, cōsideret. l. cū qrit. C. de in of. tes. facit quid bonū sit arg. de legitia filij ad legitimā p̄soni. l. fi. C. de i. of. tes. & ibi Bal. et Sal. notat, et ecōtrario, sed legitia p̄sonis de

Primum cap. Repeti. l. in quartam.

bita ex bonis, que mortis tempore libertus habuit, assumenda
venit. l. etiam. si patronus. l. si patronum. si. fi. ff. de bonis li-
berto. & idem est, in quarta quae filio arrogato debetur. l. si.
infrà si quid in fraudem patroni.

Ex hac conclusione elic*i* possunt sequentia. Primum, quod liber*i* qui moriuntur ante eum, de cuius bonis agitur, legitimam non habent, minusque eam transmiteme possunt, nec debent hic (licet vulgus aliter arbitretur) in numero liberorum computari, perinde atque si nunc natii fuissent. Etiam si eis tempore testamenti existentibus aliquid relictu*m* fuisse, illud enim quasi caducu*m* apud heredem remaneret. Sed difficultas esse potest, an relictu*m* vni ex filiis pro legitima quod patri premoritur, sit hereditas? An coniuncto debeatur, aut substituto? si eiusmodi personae reperiantur. Puto neque heredi, neque cuiusvis alteri ea portione ascribenda, sed reliquis filiis pro eorum numero ex omni patrimonio legitimam esse dandam, & ita, quod filius ille premortuus sit, commodum illud fratribus adfert, quod pauciores sint, interquos legitima sit distribuenda, & ille filius sic defunctus partem non faciet. Si vero species aliqua relinq*uer*etur simpliciter non pro legitima, substitutus eius, aut consanguitus huiusmodi quasi caduc*a* lucraretur. l. vni. si. pro secundo. C. de cad. tolle. quod tamen relictu*m* sicut legata oia in patrimonio computandu*m* esset, quoniam pro filiis superstitibus legitima detraheretur. Quod verum est, etiam si hic filius premortu*m* liberos reliquerit, qui sane legitimam proprio iure & non transmissionis petent, cuius dies cedere non potest, nisi a die mortis patris. l. vnic. si. cum igitur. si. in nouissimo. C. de caduc. tolle.

*solent fabri
videlicet
comps puccio
glacatio
pactus matur
monialib
tunc tunc
tecond
Secundo inseritur, quod quantu*m* bona augeant post
tertium ad quod est
modicu*m* dicitur post*

Secunda; præfatio.

Fo.xxiij.

mortē patris, legitimā non augmentat, alīs enim honorū quantitas. post mortē patris attenderetur, cōtra conclusiōnē. Istud doctores tenent vno oīm consensu ad quod etiam adduci possunt tex. in. d.l. si patronū. s. f. i. de bonis liberto. tex. in. l. in ratione. in secunda. s. eodem, vbi non attenditur augmentum hereditatis post mortē testatoris super veniēs tex. qui vehemēter strīngit in. l. in ratione. s. quod vulgo. s. eodem. Si igitur his iuribus probatur, quartā patroni quar tam insuper. l. falcidia debitam, aucto etiā patrimonio non augeri dicendū esse cōcludunt, nihil diuersum nos in legitima dicere posse, & huic sententię assentiri videtur Salic. in l. scimus. s. repletionem. C. de in offic. testa.

¶ Quod etiam dīcunt Paul. & Alex. in. d.l. in ratione secūda verū esse vbi augmētū procederet ex causa eius temporis quo testator viuebat.

¶ Ego in hoc correlario, & notabili decisione puto diligēter considerandū. Nunq̄ enim mihi hæc sententia placuit, quæ cōmodo filiorū tātopere repugnet, maximē cū permulta sint quibus horum opinio subuerti possit

¶ Prīmū est, quod assumitur de tex. i. l. serui. s. eodē vbi serui ab hostibus reuersi augēt falcidiā. Cur igit̄ augmētū p̄imoniū, ex cā q̄ suberat tēpore mortis, legitimā nō augebit. s. quæ est lōgē fauorabilior fortioriq̄ iure ac ratione debetur.

¶ Scđm si bōa p̄is dīminuant post eius mortē dīminuit legitima Paul. de cast. in. d.l. in ratione secunda. nu. iiij. s. eod. insuper si species pro legitima, tradita filio perierit, incōmodo filij erit, cū res pereat ei cuius est. l. pignus. C. de pigno. acti. quanā ratione negari potest, augmētū honorū filij prodef se, vbi diminutio nocet, nulla pculdūbio. q̄a vt se habet propositū in pposito, ita opositū in opposito. l. f. i. s. f. ff. 3 leg. iiij. ¶ Tertium, extat bona ratio deprōpta ex cuiusq̄ naturali ratione, quando legitima nondū est soluta nec à residuo patrimonij separata, quid obstat? quin ea portio substātie paternæ quæ tempore mortis erat legitima nō augeatur, sicut

Primum Cap. Repetitio I. in quartam.

alia pars honorū, quę heredī remanere debet, Præterea cui istud mirum non videtur? Ut legitima (quæ à morte patris est filij, & in eum dominū cōtinuatū est) fructum & utilitatē ex ea proueniētē pro rata nō adferat filio, istud certe est contra mentem imperatoris in auctor. nouissima in fine & in §. prohibemus. de trient. & semis.

¶ Quartò facit. quod legitimā ex corporibus hereditarijs, & ex substātia paterna assūmi debere sit decisum. I. scimus, q̄ repletionē, que res nullius prorsus momēti esset, nisi ut legit̄ diminutionē incremētū recip̄eret. Ideo in pecunia ea solui non debet cuius hec natura est ne fructum producat, aut accessionem vllā recipiat, nihil autē tūc referret an in pecunia, an corpore hereditario sit recipienda.

CNec obstat r̄ones, quas pro eorū opinione docto. citat. Prima q̄ ex p̄cedenti conclusione accipit, nō em sequit, etiā si tps mortis consideret, quin legitia possit augeri, nā tps mortis eō cōsiderādū est. ne heredi. liceat alienare p̄tē bonorum ne ve, quod pater alienauit cōferri petaf. Insuper etiā si attēd debeat tempus mortis id nō repugnat, quin portio quā lex videt deberi, nō possit augmētari vt residuū, quod apud he redem est remansurum. Et ita fiet vt diuisione bonorum & legitimæ longo tēpore post mortē patris facta, legitima, & maior q̄ fuisset, si statim, & eo mortuo diuisio facta fuisset.

Cad alia iura, quæ citatur pro quarta, quæ debetur patro-
no, quæ ex l. falcidio, debetur heredi. nihil probat facile; po-
test respoderi, sufficit tamen hec solutio ad presens, quod he-
quartæ non sunt tantum fauorabiles quantum legitima. l. i.
legatū. §. i. & ibi glo. ff. ad l. cornel. de fals. & permulte inter-
has reperiuntur differentiæ quæ ex §. dicendis colligi possunt
interea, aliae quartæ titulo lucrativo percipiuntur, legitimæ
autem in locū alimētorū, quæ iure nature debebantur (ut sepius
§. dictū fuit) tit. quasi oneroso. Bart. in l. i. C. de imp. lucrat.
descript. Resultat igitur nostra conclusio. quam in iudicantur.

nio post mortem eius, augeri debet legitima, non q̄ plu-
res propterea vnciæ debeantur. Sed clementum illud su-
perueniens incumulo patrimonij reponetur, vñ semis aut
triēs detrahēdus est, & ita vnciæ erunt maiores quām fuīs-
sent, si facta fuīset legitimæ detractio statim patre mortuo
ut ex superioribus constat.

Contrafo
¶ Limito quando clementum peruenisset post solutam
filio legitimam. Item quando illud augmentum opera he-
redis & industria procederet, itē etiā si filio volente legitia
in specie quadam esset assignata, & in reliquis augmentum
fieret, his casibus opinio doctorum sustineretur.

Contrafo
¶ Tertio infertur ex principali conclusione, quæ vult tem-
pus mortis esse considerandum, si filio aut filiæ pater ali-
quid dederit in vita pro legitima argument. I. cum quo. §.
fina. supra eodem, & facultates patris augeantur, q̄ augea-
tur etiam legitima, in quo tamen inter docto. varia est, ac
multiplex sententia. Tu duabus conclusionibus sic habe-
to. Vna est si pater assignauit legitimā, & filius, aut filia re-
nunciauit simpliciter successioni paterne, non impeditur
hic filius augmentum petere, etiam si legitime renunciarit,
quoniam renunciatio est intelligenda attento statu presen-
ti & rebus ut nunc existentibus, facit pro hac conclusione
illatio quam statim posui, hanc tenent docto. communiter
Bald. in. I. pactum dotali. de colla. in. I. quanuis. C. de fidei
comiss. Paul. & Alexand. in. d. I. in ratione quam etiam
probat text. in. d. l. si. quando. §. primo. C. de in offic. testa-
ment. quem ibi not. Ias. nume. ij. Quidā contrarium dice-
bant, quia legitima eorum non diminueretur si patrimonium
esset diminutum. Sed hæc similitudo in odium liberorum
apud probū iudicē non recipere, quibus iura tantopere vi-
dēt fauere, pōt em̄ p̄l̄ lḡtia relinq̄re, licet min⁹ nō poslit.
¶ Altera coclusio, qñ filius, aut filia, aliquo recepto, quod
ad legitimam pro eo tempore sufficiebat, cum iuramento
renunciavit, quo casu renunciatio tenet. c. quis. de pac. in. vij.

*Contrafo
Sane
Sane*

¶ Quod remittitur q̄q̄ filios cuius filia ommatis non faciat
de legiis respectu q̄ ad legatum) et sufficit q̄ sicut supra sed si
bona postea em̄gānd pōt filia patrī em̄gānd q̄
nō sita

notas de legibus et iuris consuetudinibus
Primum Cap. Repe. I. in quartam.

Aucto deinde patris patrimonio probabilior opinio mihi videtur ea, quod augeri etiam debeat legitimam, quam tenet Bald. in. c. cū martinus Ferrarens. nu. xv. extra de constitutio. pro hac sententia facit q̄ iuramentum intelligitur esse positum rebus existentibus ut nunc. c. cū inter p. de reuincia. extra glos. in c. quēadmodū. extra de iure suran. nō igit̄ cōtra venit is, qui augmentum petit, modò quod percepit in legitimā imputare non recusat. Hęc est meo quidē iudicio sanior opinio, licet pluribus cōtrarium placuerit, ut videre potes per Ias. in. d. l. si quando, nec obstat (inquiunt). c. cū martinus. quia ibi fauor cultus diuinī cōsiderabatur. Ego fateor illū fauore esse innumeris gradibus superiorē. Sed video fauore legitimā a. l. ciuili. valde considerari ad instar cause p̄e. c. fina. xvij. questio. iij. quod satis esse existimo, ut argumentum ex eo, c. cum martinus. ad nrām decisionem assumere liceat.

*dy Alberi 17
Vita parentis
explicativa
potius postea
B. r. q. 20*
COccasione premissorū aptissimè queri potest, an liberi in vita parentis legitimā petere possint. In eā rem multa dici possunt. Ero tamē breui decisione contentus. Filii legitimā viuo p̄e nō habent tex. in. l. j. §. impuberi. j. de col. bono. ibi præmatura enim est collationis species, cum adhuc viuat, is eius de bonis quarta debetur. Adduci etiam potest conclusio precedens quod inspicitur tempus mortis. d. l. cū queritur. Preterea noua ratioē id cōprobari potest, quod viuo p̄tre dominiū sui patrimonij apud eū fuerit, ex quo cū legitima detrahi debeat sitq; paternae sustantiae portio, in eadem duos dominos insolitū ponere oporteret, cui lex resistit. l. si ut certo. §. si duobus vehiculū. §. comoda. cū vulgarib;.

CIn hanc cōmunē, decisionē cōplura allegari possunt prior tex. in. l. in suis. §. de libe. & posth. vbi viuo patre, filii bonorum paternorū dominū sunt in legitima igit̄ multo fortius. **C**Secundō, hereditas patris adhuc viui est quasi debita filii glo. in. l. iij. C. de iur. & fact. igno. glo. in. l. fi. C. de codicill. quod inueniri non debuit inutiliter. l. hęc stip. §. i. j. ut lega nomine caueatur.

C Tertiò, legitima debetur iure naturæ. I. cū ratio. J. de bonis dam. Sed naturalia sunt immutabilia. S. sed iura quidē. Insti. de iure natur. gent. Si igit̄ post mortē est debita filij, ergo an mortem aliam in eadē aliquid immittatum reperietur.

C Quartò, legitima dicitur es alienū. I. papinianus. S. si ipsa bes. S. de in of. test. qui licet loquatur, de quarta filij arrogati, multo fortius de legitima intelligi debet. Cum igit̄ es alienū dicatur id viuo patre qui debitor est, deberi constat.

C Vltimo, potest adduci, quod pater & filius sint eadē persona. I. fi. C. de impuber. S. ei qui. institu. de inutilib. stipu. c. contradiximus. xxxv. quest. ij. Sed pater habet ius eo viuo ergo & filius, aliam diuersitas personarum ponenda esset.

C Rationibus tamen superiobus, quæ tātum ad id valent, ne auditores fucatis quibusdā rōnibus à vera iuris decisio- ne depellant, non est à conclusione discedendum.

C Prima nō obstat, quoniam licet filii sint domini viuo p̄rē dominiū illud est intellectuale secundū docto. ibi, ego existi- mo esse quoddā dominiū in spe & intentione, tam patris q̄ filij, lex enim quæ semper bona presumptionē habet & nihil sinistri suspicatur. I. inter stipulantē. S. sacrā. S. de verb. obli. videt futurū, bona esse filiorum. In primis, si pater nō dispo- nit, quia ab intestato admittent̄, insuper si disponat liberos vocare debet. I. inter cetera. S. de libe. & posth. Si tamen po- neres filiū igratū, nec dñs est, nec ab eo filiatiōis nomē reti- net, vt. S. dictū est. **C** Altera obiectio iā sublata est ex p̄cedēti declaracione, hereditas em̄ est quasi debita spe & legis or- dinatione, quæ dispositū patris hereditatē filiorū esse, quorū voto pater oīa q̄sliuit. I. scripto. i fine. J. vnde liberī, executio tñ illius iuris viuo patre fieri non debet, nec lex patitur, ne patrī tollatur libera illa bonorum dispositio, quæ cuīq̄ dñō de re sua cōcessa videtur. I. in re mandata. C. manda.

C Tertia etiā soluitur facile, nam legitima debetur iure na- turæ, mortuo patre, ea etiā patris voluntate, quā fateor im- mutabilē, etiā si filius aliquid cōtra patris volūtatē (citra in-

Primum Cap. Repetitio I. in quartam.

gratitudinis causam) fecerit, auctoritic. hoc amplius. C. de fideicommiss.

¶ Quarta parum etiam facit, licet enim quarta filiorum arrogatorum sit es alienū per illū. §. si impubes. id eō est, quod ex contractu debetur, in arrogatione enim illud pater arrogans polliceri videtur. §. cum autem. institu. de adoptio. I. si arrogator. §. de adoptio. quod in legitima dicī non potest, quare devna ad aliam argumentum assumere semper non licet.

Legitima etiam alia cōsideratione æs alienum dicī posset, quod d' omnibus etiam à patre honoratis filiis pro eadem præferant & veluti creditor patris omnes antecellit, qui ex testamento se aliquid precepturos contendunt. arg. I. fin. §. & si præfatam. C. de iure delibera.

¶ Ultima etiam ratio est subtilis, sed non persuadet omnino, quoniam pater & filius tunc demū eadem persona funguntur, quando questio esset cum aliquo tertio, at cum relatio patris ad filium, aut econtrario facienda est, duę personæ etiam iure ciuilicē censemur, ut dixi in materia pupillaris in. I. si testamēto. C. de impuberum, declarat iureconsulatus. in. I. in suis. ubi pater genitor, filius genitus dicitur, hoc quidē proposito relatio patris ad filiū sit, pater is est ex bonis cuius legitima debetur, filius is, cui debetur.

¶ Hæc conclusio tamen, quæ vult filiis in vita patris legitimam non deberi, pluribus casibus limitatur.

Primo, si pater vellet aliquid filios pro legitima largiri, arg. I. cum quo. §. fin. supra eodem. Cum enim id introductum sit fauore patris, potest pater per facile renunciare. I. penul. C. de pact. I. si iudex. §. de minorib. hoc priore casu, si filius legitimam dissiparit, non tenetur pater rursus legitimā assignare Bar. & Pau. in. I. si cū dotem. §. si post. §. folut. matri. ego existimō patres absq; causa honesta liberis in vita non debere legitimam dare, ne causam eis prebeat, ut ea consumpta, eoq; mortuo, filij mendicare cogantur.

¶ Limitabis secundò, quando filia esset cōiugio matura,

S. J. Dotane
Caro filios
Vnde
Vnde

quoniam pater officio iudicis compellitur filię legitimam siue dotem constituere. l. qui liberos. s. de ritu nupt. l. fin. C. de sur. dotium. Et an postea quām semel nupsit, cogi possit, pater, vide Bar. in. l. obligamur. j. de actio. & obliga.

Tertiō, conclusio locum non habet, vt inde pater alimen taliberis negare possit, quantumuis ea in alimentorum locum successerit, pro hac limitatione est tex. in. l. si quis a liberis, in. l. penultima, supra de liberis agnoscend. quod ex differentijs quas supra posuimus, apertius est, quibus adde, quod naturalis pater etiam si partus nefarius sit, ad alimenta cogi potest, non modo pro partu sed & pro matre illius, si ea aliud vivere non possit. Et vidi etiā clericos, & sacerdos tes per iudicē temporale cōpellī ad huiusmodi alimēta im vendenda, quod ex iure quodam naturali trahit initium.

Quarto fallit cōclusio, quando statuto cauetur, legitimā dñi bonis patris ahuc viui, debere solvi pro mulcta quā liberi delinquentes incurrerunt, quod statutum esse validum teneat glo. rubric. de decretis decurio, lib. x. C. Bal. in. l. j. C. ne filius pro patr. nu. vj. vbi ait patrem etiam teneri si filius iniuste sit cōdēpnatus vide Bar. in. l. cū filius. ff. de ver. obl. & eūdē i. l. stichus in fi. s. de pecu. legi. vbi vide, an qđ p̄t sol uit pro cōdēpnatione filij, in legitimā imputet, nos. j. suo lo co dicemus.

Quinto, etiam si nullum sit statutum, tamen si filius propter delictum detineatur in carceribus, multo facilius si propter debitū ciuile, cogi potest pater officio iudicis, vt assignet legitimā pro filio redimendo. Si enim pro dote dāda, si pro alimentis cogatur, ergo pro vita filij conserua nda & libertate, carcer enim perpetuus, & seruitus illa morti equiparatur. l. intercidit, supra de cōdition. & demonstrati. l. seruitutem. ff. de regul. iur. facit text. in auctent. si capti ui. de episcop. & cleric. hunc casum se audisse à cancellario Franciae citat Guill. bened. in verb. in eodem testamento in primo numer. ccxv.

Primum cap. Repeti.l.in quartam.

C Sexto fallit, in filio iudei ad fidē conuerso, qui viuo suo patre legitimam petere pōt. Io. de Ana. in c. iudei de iud. in antiqu. Licet Fel. ibi putet cōtrarium verius, ne facile à regu lis cōmūnib⁹ recedat. Ego existim⁹ hāc līmittationē seruari debere in curijs Franciæ, in quibus tantopere æquitas seruatur, quę multoties suadet regulas iuris ciuili omnino non sequendas, at nostro hoc casu maximā esse rōnē specia litatis ne in iure debitare potest. argu. I. cognouimus. C. de heret. Guil. bened. hanc partem sequitur vbi supra.

C Septimo, petetur legitima viuo patre in casu. c. cū simus de regula. & trāseū. ad religio. vbi pater cum filio infante & bonis ad monasteriū quoddā se contulerat, deinde cū filius annos discretiōis attigisset exire maluit. Pōt. inquit tex. bonaq; paterna feret, quod glo. ibi notabiliter dicit intelligen dū de legitima, qm reliquū in monasterio remanebit auct. ingressi. C. de sacrosanct. eccl. ibi non distinguitur am ter esset naturaliter mortuus necne, nec nos distinguemus. I. de precio. s. de public. in rem actio.

Sorger, 2.

Extra hos casus, filij viuo patre legitimā petere non possunt, & (ut ad nostrā principale conclusionē redeamus) ita latius cōstare videtur, tēpus mortis attendēdū esse, in dijudi canda quātitate patrimonij, ex quo legitima ipsa detrahenda est. **C** Hāc conclusio, ex precedentibus. Primo līmitati potest in his casib⁹, quibus diximus statū, viuo patre legitimā deberi, tēpus enim illud quo legitima per patrē dāda est, inspicietur. Bal. in. l. ij. C. de adoptio. Ludo. R o. in. l. si filio. s. solu. mat. hos refert & sequitur Ias. in. d. l. cū q̄ritur.

C Secundo hec conclusio locū nō haberet, qñ pater faceret immensam quādā donationē de rebus suis in quibus cōsisteret substātia patrimonij. Quoniam, cū ex illa donatione aliqua pars notabilis esset per patrē alienata, si tēpus mortis consideret, legitima multotiens esset per exigua, cui lex vehementer resistit, quare attenditur tempus quo sit illa donatione, & incumulo, res ille donatae reponi debent, aucten, vna

Cū līmitati
potest in his casib⁹

nō habet locū
tempus quo sit illa
donatione

Secunda præfatio. *Fo. xxvij.*

dē si parens. C. de in offi. testa. quę corrigit. d.l. cū queritur
aut līmittat in eo casu, cuius ratio decidendi infra subiçiet.

¶ Super hac secunda līmittatione que habet materiā quo-
tidiana, est diligenter aduertendū, quia pauci eā rectē intelli-
gunt. In primis licet vīdere, quid sibi velit hæc līmittatio.
Deinde qñ donatio dicatur immēsa. Postremo conclusio q
ex hac līmittatione colligīt, est latissimè exanimāda. ¶ De
clara ergo sic, titius habet suū patrīmoniū, quod assis appell
lemur significatur, habetq̄ filios tres, aut quatuor. Pone tū-
tum dedit tre s vncias ex duodecim, quas habebat, puto
ego legitimā filiorū esse quatuor vncias earū duodecim, &
licet tēpore mortis, nō esset nisi nouē vncię, ex quibus triēs
tres vncias cōtineret. Attendetur tñ tēpus donationis quo
habebat titius duodecim & triēs tunc quatuor vncias cōti-
nebat, hoc vult nostra hæc secunda līmittatio. Posset exem
plū alio modo singi vt per Pau. de cas. in. d. auct. vñ si parēs.
(q verē solet tex. intelligere,) Sed eius figuraione ad aliud
statim iuuabimur, quo donationē i officiōsa esse oñdemus.
Est igitur inofficiōsa donatio immēsa secundam glos. &
doctores, quæ excedit dodrātē, hodie quæ excedit bessēm,
hanc declarationē nō probo, nunquāq̄ probauī. Ideo puto
donationē duplīci consideratione immēsam dici. Prīmo po-
test cōsiderari immēsa, vt videat quātitas honorū ex qui-
bus legitima sit per filios accipienda, indiceturq̄ quāta esse
debeat. Et hoc casu immēsa est donatio, etiā si patervnciam
solā dederit, vbi cūq̄ em p donationē dīminueret legitima,
immēsa vocari debet, vt in nostro proposito sumiſ. De hac
immēsitate loquit rub. de immē. dona. in auct. col. vij. & in
d. auct. vñ si parēs. Et facit, vt illius tēpus cōsideretur & nō
mortis, alioqui p̄ posset dare mediā honorū pte, & alterius
medię quę esset in bonis p̄ tēpore mortis, triens vel semis
acciperetur, quod est contra casum. d. auct. vnde si parens.
¶ Altero modo dīci potest donatio immēsa, vt videas
tur an competat filijs reuocatio, quibus legitimā debetur.

g in

Primum Cap. Repe.l.in quartam.

Et immensa tunc dicitur, quæ excedit dodrantem secundi
glo. in. d. auctenti. vnde si parens, que loquens de dodrante
cernit ius antiquum, quo legitima erat quarta, hodie tamē
diceretur immensa in hanc significationem per quam alie-
nat ultra octo vncias, si liberū sint infra quatuor, vel aliena-
tur ultra semissimē si sint plures, sic dicitur inofficiosa habi-
taratione ad numerum liberorum. Et de hac immensitate
loquitur rubric. de in offici. donatio. C. quæ etiam, immo
multo magis faceret rationem temporis haberī, quo dona-
tum est. Pone exemplum secundum Paul. de castr. pater
habet quatuor filios habetq; duodecim vncias, etiam si mi-
nima sit hereditas, pater dat primogenito, decem vncias
supersunt duæ, moritur pater, his quatuor filiis institutis,
aut intestatus. Alij tres filij, quibus nihil datum est, petunt
legitimam in bonis patris, is cui iam decem vnciae erant
traditæ, consentit, quod capiant illi tres legitimam ex dua-
bus vncijs, quæ erant patris tempore mortis dicens esse
tempus mortis inspiciendum, dubium est, an triens illa-
rum duarum vnciarum, an triens duodecim, sit legitima
filiorum, nostra limitatio vult attendi tempus quo do-
natum est, & ita ex duodecim triens assumetur, quia im-
mensa est donatio, secundum primā acceptiōnem nō est du-
biū, etiam si duæ tantum vnciae datae fuissent, ut supr
dixi, secundum ultimam acceptiōnem est etiam immen-
sa, ideo sit reuocatio per hos filios, vsque ad quantitatē
eis debitum. Quilibet igitur filiorum habet vnciam pro
legitima reuocatione facta, quæ quidem reuocatio non
fieret, nisi donatio immensa esset, secundum ultimam ac-
ceptiōnem, & ita vides necessariō immensitatem dona-
tionis dupliciter esse considerandam. Colligitur igitur ex
hac limitatione conclusio, quod legitima filiorum eius, qui
donationem aliquam fecit, est triens vel semis honorum,
quæ erant eius ante donationē per illā aucten. vnde si parē-
ratio conclusionis est, quod liberalitas patris non debet

Conclusio

conuerti in pernicien & dānum filiorum, quibus ex voto
parentes omnia quærunt vulga .l. scripto . in fine vnde
liber. & lex prefert commodum filiorum, his qui hanc
liberalitatē sentiunt, cū filij de damno vitando certēt. & lex
defendit vtilitatem patrum, quos deinde peniteret patri
monium exhausisse, quo sit, vt per superuenientiam libe
rorum fiat donationis reuocatio .l. si vnquam. C.de. reuoc.
dona .l. si totas. C.de immē. donatio. vel in totum, vel usque
ad legitimam secundum qualitatem donatarij, quod dic vt
ibi per docto. ratio autem rationis est, quod pater filium vi
uere mauiuit que se ipsum, eumq; plus se diligere videtur .l.
liberorum. de verb. signific. l. isti quidem supra de eo quod
met. causa. ¶ Ampliabis, etiam si donatio fiat nō vni ex
liberis, sed extraneo etiā, licet enim tex. in. d. auct. vñ si pa
rens. ponat exemplū in donatione facta vni ex liberis, & idem
in corpore vñ sumitur, tamen longē maiori ratione res ex
traneo donata computabitur in patrimonio, aut reuocabi
tur, si liceat, cūm quantitatē honorū metiemur, ne sint extra
nei melioris conditionis quam liberi .l. j. C.de in offic. dona
tio. Et exemplū ideo ponitur de donatione filiis facta, quod
sepius accidat alicui ex filiis donationes istas fieri, est tamē
maxima differentia quantum attinet ad reuocationem, an
filio an extraneo donatio facta fuerit glo. in .l. si totas & ibi
docto. C.de in offic. donatio. Bart. & Imola. in .l. titia. seio.
§.imperator. de leg. ij. Pañ. in. c. fi. de dona. per tex. in .l. si li
bertus. §. penult. de iure patronatus. j. nisi quando extraneo
pter benemcrita que probarent, esset facta, glo. & doct. in
ea auct. vnde si parēs. vide ibi Ias. nu. xix. quantum tamē ad
computationem rerū donatarum attinet, nihil prorsus differē
tiæ ponī potest, donetur filio, an extraneo.
¶ Secūdō extēde, etiāsi post hanc donationē filij, qui legit
mā petent, per patrē heredes sint instituti, acceptarintq; por
tionem, quæ minor fortē esset quā legitima, vbi nulla fui
set facta donatio, possunt adhuc hi filij petere donationis

Primum Cap. Repe. I. in quartam.

reuoocationē, quibus ius reuocādī tāc̄ filijs cōpetit, Bal. Sa-
lic. & Ias. in d. auct. vnde si parens, licet qn̄ filij veniūt vt he-
redes, cōtra factū patris venire nō possint. l. cū à matre. C. de
rei vend.

C Tertiō amplia. siue hīc pater moriāt testatus, siue intesta-
tus, quoniā nīsī integra legitima pro rata bonorū, quē erant
patris tēpore donationis, liberis relinquatur, conqueri pī
Paul. & Ias. in ea auct. vnde si parens.

C Ampliab. quartō, vt cōputatio rerū donatarū fiat, etiā si
propter benemerita dationē factā, suisse ponas, glos. in illa
auct. vnde si parens, quē à docto. probatur ibi.

C Si obiectas, qui fieri potest? Quod vni ex filijs donatio in
offi. facta sit, cū donatio iter patrē & filiū iure nō probef. l. i.
C. de immē. dona. l. si filius. C. de dona. Respondeo, nō esse
prohibitū filio emācipato donari. d. l. i. j. preterea non prohibi-
betur mater filio donare, dūmodo nō sit filius in pītate mari-
ti ipsius donatricis. l. si cōstante. C. de dona. inter virum &
vxo. quibus casibus de legitima tractari pōt. Sed & dona-
tio per patrē filio in pītate fieri pōt, pluribus de causis, & iter
ceteras, si favore matrimonij fiat. l. pomponius. § famil. her-
cisc. Item si iuramentum interuenit, vide Bart. & alios in l.
frater à fratre. supra de conditio. indeb.

C Ex hac conclusione sic ampliata, infero quod si in con-
tractu matrimonij, titius dederit mediā partē bonorū, vni
ex filijs, vt fieri pōt, (hmoi ēm pacta matrimonialia etiā de fu-
tura successiōe hodie inter oēs approbant, vt oñdi in c. vno.
de filijs natis, in vslib. feud.) & alij filij pertant legitimā in bo-
nis huius donatoris, legitīa est triēs vel semis eius quod gl-
̄ est ab intestato laturus, ac si donatio illa nūsc̄ facta fu-
set, immo si donatarius velit venire ad portionē reliquorū
bonorum ab intestato v̄l ex testamēto conferre debet illam
mediā partem, nīsī pater expressim prohibuerit collatio-
nem auct. ex testamento. C. de colla.

C Quod verum non esset indistincte in casu, quē habui de
volvōng. C. vslib. l. s. p. 67. t. 2. q. 1. f. 1. v. 1. m.
gl̄y mūs̄ p. 1. q. 1. f. 1. v. 1. m.

factō Titius collocauit filiū proprium matrimonio, in pa-
 ctis dotalibus, m edia pars honorū fuit donata primo geni-
 to, qui nasceret ex hoc matrimonio, mortuus est titius cui
 filius, q̄ matrimonii cōtraxerat, successit posseditq̄ oia hæc
 bona. Suscepti sunt plures liberi ex hoc m̄rimonio, deinde
 pater horū liberorū mortuus est, cōtrouersia fuit nō medio
 crīs inter hos filios predicti m̄rimoniū, ex quib⁹ bonis as-
 sumet legitīa, an ex oībus bonis aut̄ ipsorū, an ex media pte
 honorū p̄s, alīa verō media sit primogenito ex vī pacti p̄-
 cipua. Plures doct. tenuerūt ipsos filios h̄c legitimā ex oī-
 bus bonis, que fuerūt reperta inter manus eorū p̄s, quia at-
 tendit quātitas honorū aut̄ tēpore m̄rimonialis pacti. Sed
 ego puto esse cōsiderādū, an h̄c donatiō fuerit facta cōtem-
 platiōe illi⁹ nepotis, & m̄rionij cā, sic quōd titi⁹ filio nō erat
 daturus aliās, & hoc casu arbitror, q̄ media pars remaneret
 p̄cipua primogenito ex vī pacti, que media p̄s nūc fuit pa-
 tris, quoad proprietatē, quare primogenitus habet mediā
 partē honorū p̄ dispositionē aut̄, & deinde à suo p̄e ex altera
 media pte legitimā accipiet, nec teneat cōferre cum fratrib⁹,
 suā mediā partē, que nūc fuit eius, cui succedit. Nec obstat
 q̄ donatiō facta nepoti primogenito, cēseat facta cōtempati-
 one eius filij, qui cōtrahebat matrimonii, & ita oia bona se-
 mel videntur fuisse patris. l. dedit dotē. ī. de coll. bonorum.
 Quia intelligo decisionē meā, vt dixi qñ h̄c auus dedit ne-
 poti primogenito cōtemplatione illius & ita loquit̄ tex. in. l.
 auus neptē. ī. de iure dotiū. Si tñ cōtemplatione sui filij exp̄-
 se aut tacitē, q̄a fortē dubiū est, cuius cōtemplatiōe esset facta,
 donatiō, (quo casu cōtemplatione filij secūdūm Bar. in. d. l.
 dedit dotē, facta censem) his duobus casib⁹ perinde est, ac si
 oia bona fuisset huic p̄i donata. Cōsidera igit̄ ex cuius ho-
 nis legitima petaf, & q̄s donationē fecerit, itē cuius cōtempa-
 tionē. Aduerte etiā q̄ superior cōclusio quæ vult tēpus
 donationis considerandū, intelligit, qñ bona p̄s donatoris
 remanserūt in ea ipsa estimatiōe, si aut̄ aucta essent postea,

Primum Cap. Repe.l.in quartam.

ñō solū tēpus donationis cōsiderat, sed & mortis. Sīc, quōd bona, quē sunt p̄tis tēpore mortis, cumulabuntur cum rebus donatis, nec igit̄ bona sola, quē erant tēpore mortis, nec ea sola, quāe erant tempore donationis, sunt inspicienda, sed omnia simul. Quod filiorū fauore introductū fuisse puto satis oportunum esset adiungere, an aliquo casu pater inter viuos legitimam minuere posset, quod plenius in tertia præfatione dicetur.

*Quid p̄tis ratiō
q̄ p̄tis differtur
q̄ p̄tis legitimam
līcō p̄unda q̄
p̄tis q̄mque
līcō q̄mque
p̄tis q̄mque
līcō q̄mque
p̄tis q̄mque
līcō q̄mque*

¶ Restat ut expediamus quīntum illud propositum, vide licet quid in causa est, quōd sit dispar, legitimae quantitas, quando sunt quīnc, aut sex, quām si sunt tres aut quatuor. Ad quod per facile videtur posse responderi per text. in. §. i. de trien. & semis. & ibi glo. in. verbo octūtium, cum per diuisiōnē in cōplures partes, res reddatur insensibiliis, & cūq̄ inutilis quanto ergo pauciores p̄tes fiunt, tanto sunt maiores, itaque, triens est mediocris, si in quatuor partes distributur qui si in plures quām quatuor deberet diuidi, valde exiles essent portiones. Ad multiplicationem igit̄ portiōnum, aut portiones valde tenues erunt aut oportet rem distribuendam maiorem esse. Cum ergo ex triente portiones vltra quatuor cōmode fieri non possent, visum est æquius semissem inter liberos plures quatuor, diuidi, qui si in quīc distribuatur, vnuſquisq̄ maiorē habet partē, quām habeat quatuor ex triente, ita sit consequēter, vt quīnc filiū maiorē habeat legitimā, quām quatuor, legitimā in quāndi librorū & sex æqualis est. Ad seruādū igit̄ equalitatē inter filios, fatendū est, ad inegalitatē deuentū fuisse, p̄ quādā cōsequētiā sicut in p̄cipio dixi, ad seruādā volūratē testatoris factū est, vt cōtra eius volūtatē falcidia trebellianicaq̄ detrahēret. Nā quōd quīnc filiū maiorē habeat quām quatuor, nō est ea ratio quōd sint quīnc, nec alia vlla dari pōt, quōd p̄cipialis statutū ita sit. Sed vt dixi ī cōsequētiā tollerat ar. l. i. ff. de auct. tutor. l. in modicis. de contra. empt. c. ex literis c. cum seculum. de iure patro. ne in tot partes multiplicatus

triens portiones penè insensibiles fierent, eoque casu id quod distribui deberet malus esse oportuit. Sed obiectat proiectus quare nō fuit statutū, ut quinqꝫ diuiderēt trientē, deinde sex semissem, ut quinqꝫ nō plus quam quatuor habuissent. Dico adhuc reperiri inegalitatē, quia sex maiorē habuissent quam quinqꝫ, si enim sex, sunt équales quatuor, & quatuor maiorem habuissent, quam quinqꝫ, ergo sex maiorē quam quinqꝫ erant habituri, legitima insuper quinqꝫ filiorū nimis parua esset. Sed adhuc instabit, mirum est (inquiet) quod iuria patiuntur quinqꝫ plus habere quam quatuor, & tamen quatuor minus habet quam tres, dicit ut supra, id tollerari in quandā necessariā consequentiā, & inueniēdā æqualitatē, estque iuris positivū, ubi sufficit pro ratione voluntas glo. in l. i. §. initium. in verbo ratus. §. de postul. insuper nō oim &c. l. nō oim. §. de legi. p̄cipue in principijs & fundamētis iuris nostri ex quibus ad alias decisiones ratio reddī debet.

V L T I M O loco, circa hanc quantitatem legitimæ querō an liberi qui non admittuntur ad legitimam faciāt partem, id est an debeant haberē in numero liberorum. Huius rei utilitas est, quoniam si dicamus eos esse in numero locandos alia erit reliquorum legitima, alia vero, si in numero non sint. Antequam tamē ultra progrediar, velim te meminiisse eorum, quæ dixi in ea questione quibus debetur legitima, etenim hoc loco de his dubitamus, quibus legitimam non deberi asseruimus, an faciant partem, licet nō admittantur ad partem. Quia in re doctores pluribus in locis & obscurè & variè loquuti sunt Barto. Paul. Imol. in l. planè. §. si duobus. Ange. ia. §. prodeesse insti. de successio. liber. Salic. Alexand. Ia. & repetentes in auct. nouissima. C. de in offic. testa. Ego puto hunc locum difficultē quidē clare declarare posse, per sequentes casus.

Primus est qñ liberis nō debet legitia dispōne legis, etiā si nullo hoīs facto excludantur, de his multiplex dari pōt exē plū, vñ de frē turpi persona nō istituta q̄ à lege eo casu i hōis

Primum cap. Repeti.l.in quartam.

fratris legitimā nō habet. Alterū de ascendentibus, qñ is eius de bonis agit liberos reliquit. Tertiū est de naturalibus respectu patris, qui legitimos & naturales habet, aut alia superest persona quę illos excludat. Quartū de adoptiis qui remanent in sacris p̄tis naturalis. Quintū de is qui à statuto excludunt ut puta si masculis existentibus filiae nō admittantur. Sextū, in liberis, qui religionē ingressi sunt. Oēs hmoi à legitima exclusos esse per legem. S. satis ostēsum fuit, pro

quibus est p̄brevis decisio, ut nec ad partē admittat nec p̄tē faciant, minusq; inter eos sunt habendi, qui legitimā petet, nullaq; horum mentio est, quātū ad legitimā attinet, facie da, p̄inde atq; si nusq; fuissent. Declarat Paul. castrē. in.d. s. si duob. cui⁹ rōne esse dicit quod hī oēs pro mortuis habetur, respectu eius de cuius bonis agit, hęc tñ ratio nō longe abest à dicto, ideo nō satisfecit. I. qui interrogatus. S. de peti tio hered. glo. in.l.j. s. de exceptio. est igit̄ rō quod omnes hi sunt exclusi si ex testamēto nō vocent, nec eis remediu vllū cōpetit, etiā si nullo proprio facto indigni effecti sunt, & his legitima debet, q̄ querelā aduersus testamētu intētare possent, vt. S. oñdimus, fateor tñ rationē posse etiā ipugnari ex his quę dicent in sequentibus cōclusionib; Sed sunt hec quedā persuasiones, quibus doctores istud afferere impellū tur, quod sufficit, postq; nulla in contrariū subsistit equitas. Ex hac prima decisione elicis secundū doct. quod si frater, qui honestā psonā instituit, mortuus est superstite matre, & fratribus vtrincq; cōiunctis, legitima matris est quatuor vni ciarum, qm fratres neq; faciūt partē, neq; admittunt ad p̄tē per hanc cōclusionē, ideo mater integrā habet, hanc decisio nē ponunt Bal. Angel. & Alex. in.d. s. si duobus. Cōtraria opinione q̄ tertia ps eius quod mater ab intestato debet habere, sit eius legitima tenet Bart. in.l. pater filiū. & Paul. de cast. dicit in.d. s. si duobus se non esse siue magna dubitatio ne, ego etiā sum valde dubius, quod nolim portionē ascēde tiū diminui. Tñ de iure verior est opinio Bar. per ea q̄ supra

dixi ex. l. parentibus. C. de in offic. testa. videlicet q[uod] legitima est triēs. i. tertia pars eius quod quisq[ue] est ab intesta. &c. nec obstat nostra cōclusio, qm̄ licet fratres nec faciat partē nec admittant ad partē, id verū de parte legitimę, sed bene fac iunt partē, & admittunt ad partē successiōis ab intestato, ex qua successione ab intestato mētimur legitimā, ut supra plures diximus. Preterea nō obstat obiectio Bal. dum ait m a trē posse facilē fraudari, qm̄ (inquit) si hic defunctus sex fr a tres habet, mater non haberet, nisi tertia partē septimae p[ro] i s. Ego puto istud non posse considerari, quia etiā legitimā liberū secūdū numerū eorū potest diminui, insuper posset hic defūctus nullos habere fratres, ergo ex. l. de fideicōmissio de transac. C. Similis difficultas mouerī potest, de filiis naturalibus & legitimis cū adoptiūis, nā licet adoptiū i nō admittant ad partē nec faciat partē legitimae p[ro] nostra in hanc conclusionē, faciunt partē tñ successiōis ab intestato, ideo ex p[ro]p[ri]a adoptiōrū legitimā horū diminuit, quorū maior esset, si ipsi nō extarēt. Nec mouearis, quod hi fratres in primo casu, aut adoptiūi filii in secundo, alterū impediāt, & nihil sibi prosint, qm̄ simile expressum est in. §. cōsidere mus, in auct. de trien. & semis. col. iiij. no. in. c. auctoritate, de concessi. prebend. in. vj.

C Sequit scđo quod si quis quatuor habeat filios, & quintū, qui ingressus sit religionē, & professus, legitimā aliorū est triens. Idē si quis quatuor filios habet, & filiā per statutū exclusam, qm̄ h[ec] filia nec partē facit nec admittit ad p[re]tē, vide Angel. in. d. §. prodesse & doct. in predict. locis.

C Tertio infero, si quis quatuor habet naturales & legitimos & aliquot bastardos legitimā esse triētē, qm̄ hi qui aliorum interiētū à legitima repellūtur, nec partē faciūt, nec ad p[re]tē admittunt. Potes inferre & exēpla ponere de his quos expressius declarauī. §. in qbus nō potes dubitare, an sit locus iure acrescēdi, qm̄ portio nūc vacauit nec vñc à lege relata fuit. Imo superiores oēs ad instar extraneorum omnino,

tertius de casus quos filii pueri et legitima
Primum Cap. Repetitio I. in quartam.

quantum ad legítimam attinet, sunt censendi.

C Secundus casus, quando filij priuantur legítima factio
testatoris, veluti exheredatione, quo casus maxima est inter
doctores varietas, ut lícet videre per Alexad. in. d. §. si duo
bus. Verior tamē mihi videtur opinio Paul. de cast. q̄ hip̄
tem faciant, & in numero liberorū habeant, quod est secun
dā eūdē ibi nu. v. cōforme iuri & equitatine exhereditatio si
lij prosit, aut obsit alijs ftatrisbus, exhereditatio em̄ fit ad cōmo
dū heredis, & nō filiorū, vt in similī not. in auc̄. hoc ampli⁹

C. de fideicōmis. Et puto vrgentē rationē dari posse, quod
exheredatus ab itestato admittere. Si em̄ testamētū nō va
let, nec exhereditatio pōt cōsistere. I. filij. §. si cū exheredato.
J. de bo. pos. cōtra tab. I. si ita. §. si. §. de libe. & posth. Et cū in
deferēda legitiā, inspiciatur quātitas eorū, que q̄s ab itesta
to est habiturus, ei lex assignauit legitiā, qua deinde indi
gnus est filius propter ingratitudinē effectus. Cui autē hēc
portio legitiā acrescat, an alijs fratribus, an herediſ pendet ex
hoc articulo difficultas, quā vide p Alex. & Ia. i. d. §. si duo
b⁹. Ego teneo q̄ puenit ad heredē, q̄ rep̄sentat testatorē cui

*pudicū reges
lēti p. dicit
ad Ereditate*
*Testamento
fuit q̄*
et glori
hunc curios
*q̄ p. remunimur sicut p. h. in id modū. Et p. h. p. m. id
procedit dico p. s. Et q̄ p. remunimur et p. h. Curios p. m. id
remunimur q̄ p. remunimur et p. h. Curios p. m. id
p. h. Curios*

iniuria facta dicitur p ingratitudinē filij exhereditati. An in
legitiā sit locus iuri acrescēdi i. l. re cōiūcti post doct. posuit.

C Tertius casus est, q̄n liberi excludunt à legitiā facto pro
prīo, cuius exemplū est duplex. Primum, si propter delictū
efficiatur in successibilis, vt quia deportatur filius, aut dam
natur in metallū, & tunc habetur pro mortuo. I. j. §. quid si
filium de bono, pos. contra tab. I. si necē. §. deportatus. j. de bo
nis liber. Secundum exemplum est de eo, qui renunciavit,
& remisit cum iuramēto. c. q̄uis de pactis in. vi. Super his
exēplis pone duas cōclusiōes. Prima quādo filius non ha
bet legitiā, quia in capax est delicto suo tū nec facit partē
nec admittitur ad partem. d. I. j. §. quid filij. Altera est quā
do renunciatione filia excluditur. Et facit partem & ad pte
admittit, siue ea moriatur viuo patre (& hoc relictis ex se li
beris) siue post eius mortē, qm̄ dūmodo aliquid habuerit age
q̄ p. h. q̄ p. remunimur sicut p. h. in id modū. Et p. h. p. m. id
procedit dico p. s. Et q̄ p. remunimur et p. h. Curios p. m. id
remunimur q̄ p. remunimur et p. h. Curios p. m. id
p. h. Curios

tur ad supplementum. Si verò nihil habuerit, renunciatio
nihil valet, ut dixi superiori loco, reliqua, quæ hic prolixius
dici possent, vide per doct. in locis preallegatis. Satis est ex
prædictis declarata prima conclusio circa tertium quæsitu
principale quāta videlicet sit legitima.

Terciade
Conclusio
Ecclomis
Possedit
Ecclomis
Lege
Constituta
Sonculpsio

¶ Secunda cōclusio loquitur de legitima ascēdentium quæ
eiusmodi est. Sicuti legitima liberorum (quā iure antiquo
quartam fuisse diximus) aucta est pro liberorū numero, ita
parentum legitimam esse auctam clarissima & vna omniū
voce decisum est, si etenim duo sunt, tres aut quatuor legití
ma eorū est tertia pars eius quod ab intestato habituri sunt
tex. est in auct. de triē. & semis. vers. hoc obseruādo iūcta gl.
ibi in verbo oībus. tex. in auct. qb. mo. natu. effi. sui. & glo.
ibi in verb. cōpētēt. col. vi. hāc cōclusionē oēs doct. probat in
auct. nouissima. C. de in offi. test. Si verò plures sunt quām
quatuor, quinque fortè, aut sex media pars eorū, quæ ab intesta
to erant habituri. Quod si forte durum tibi aut difficile vi
deatur, quod aliquis tot parentes relinquere possit cum na
tura uno patre una etiam matre sit contenta, non est quod
moueri debeas, nā potest quis habere duos auuos ex patre
duos ex matre, qui legitimam habent patre & matre præ
defunctis, & superesse possunt quatuor proauī ex linea pa
terna & totidem ex linea materna. Rarissimè tamen plu
res quām quatuor ascendentēs legitimam petunt, in hanc
concluīionem multa possent incidere quæ fuerunt prorsus
ex precedentibus exsoluta, vnde non putauī ea huc rursus
adducenda.

¶ Tertia cōclusio, legitima fratum aut sororum turpī per
sona instituta, quæ oīm quarta erat, hodie non est aucta,
immo remansit in eo statu in quo usquām fuisse reperitur,
tenet glo. in d. s. obseruando. glo. in auct. nouissima. quā
secuntur omnes ibi, & quod remanserit quarta collatera
lium immutata. Ias. plenissimè in. l. fratres, aut sorores, & su
pra pleraq; retulimus.

egentia glo. in d. s. obseruando. glo. in auct. nouissima. quā secuntur omnes ibi, & quod remanserit quarta collateraliū immutata. Ias. plenissimè in. l. fratres, aut sorores, & supra pleraq; retulimus.

Quo iure debet legimus.

Primum Cap. Repe. I. in quartam.

Q V A R T V M principale circa hanc legitimam est, ut intelligamus, quo iure debeatur? Cui satis respōsum puto sequentibus cōclusionibus. ¶ Vna est legitima in bonis ascēdētiū iure nature liberis debet. §. primū itaq; ī auct. de hered. & falcid. col. i. l. cū ratio. §. de bonis dāna. vult hæc conclusio & ita intelligi debet, quod parentes quadā rōne, quodāvē instinctu naturali moueāt, vt liberis aliquā portio nē honorū suorū relinquant. glo. & Bart. in. §. j. de triē. & le mis. Ideo dicit Bal. in. l. j. §. de iuri. om. iudi. officiū qñch capi pro instinctu nature, vt officium patris sit relinquere legitimā, officiū patris est dotare filias &c. Ita sit, q; pater exhereditans filiū iniuste cōtra officiū faciat, & testamētiū dicatur in officiosum. i. contra instinctum naturæ, quo hi parentes moueri deberēt. ¶ Si q; obijciat, quod legitimæ nomē, alegati uili traxit originē, & ita ius naturæ in eadē nihil statuisse videatur. Secūdo quod legitimā sit mutata, olim quarta hodie triens, aut semis secundū numerū liberorū, auct. nouissima & §. plene, quæ immutatio nō tolleraret, si iuris naturæ lis esset. §. sed naturalia quidē iura insti. de iure natur. gent. Tertio legitimā tolli potest p. exheredationē. §. fi. de immē. dona. ī auct. col. viij. & exheredatio est iuris ciuilis, quod ius naturæ auferre non pōt. §. fi. inst. de legi. agno. tutel. in. l. eas obligationes. ff. de capit. diminutio. ¶ Puto posse rñderi, quod licet nomē legitimæ nō sit interductū de lege naturæ, tñ ex eo naturali, instinctu aliquid filijs relinquere parētes impellebanū, quod deinde lex ciuilis taxauit, & ad certam portionem limitauit, que hodie vocatur legitima. Ad secūdūm dicas, quod licet illa taxatio possit immutari, vt probat argumentū. Tñ nō posset immutari, quin aliquid liberis ex bonis parentū relinquere, & istud iure naturali dicimus introductum fuisse, hoc est naturali instinctu. Ad tertium, sa teor per exheredationē legitimā auferri, vt. §. plenius oñdi. Sed hec exheredatio vim auferendi legitimam nō habere, nisi esset causa ingratitudinis cōmissa, que aduersus ius na

turale cōtrahit. Immo vt. s. dixi, est crīmē qđ iter āgēlos p̄fī
 mo & hoīes deīde ppetratū fuit, q̄ etiā nomē filiorū abolerī
 & oīno pīmī dīximus. ¶ Ex hac conclusione pīmō elīcītē
 maiorem esse legītīmā fauorē quām etiā pīcā cause. c. sīn.
 xvii. quāstī. iij. text. in. l. j. s. ad municipū. s. eodē & licet. s.
 ille sit correctus p̄ auct. similr. C. eo. tamē remanet rō mā-
 ior, quāe erat in legītīma, quām esset in falcidīa. tex. in. l. pā-
 pinianus. s. sed imperator, supra de in offi. testamē.

¶ Secundo infertur legītīmā filiorū esse magis fauorabī
 lē quām sit vltīma voluntas p̄fīs. s. j. de trien. & semīs. ibi trī-
 uncū reliquerūt ex necessitate relinquī. reliquū & c. tex. &
 ibi Paul. de cast. in. l. ij. s. de liber. & posth. De his autē fauor-
 rum prelationibus, quantū ad propositū attinet, sic habeto.
 Fauor legītīmā est maior quām fauor pīcā cause, aut vltīmā
 volūtatis, vt ex superioribū duobus corrolarijs cōstat. Fa-
 uor vltīmē volūtatis, est maior fauore filiorū vltra legītīmā
 d. s. j. de triē. & semīs. vers. reliquū vero subiacet & c. l. scim.
 s. cū autē. C. in of. tes. Fauor reīpublicē iūctus cū fauore fi-
 liorū, etiā p̄ter legītīmā, est maior, quām fauor vltīmē volū-
 tatis auct. res quāe. C. cōia de lega. hæc oīa diligēter cōside-
 rāda sunt si hi fauores sibi inuicē occurrant. Hoc tñ ppetud
 recorderis te(qñ eris iudex) nullo fauore moueri, preterq̄
 eo fortē, qui à iure considerandus est, fauorq̄ vehementer
 vitetur, quo rectum iudīcium subuertitur. c. quatuor mo-
 dis. xj. quēstīo. iij. cum sequentī.

¶ Tertiō ex cōclusione nostra sequitur, parentē in defferē-
 da liberis legītīma esse nudum ministrum legis, quāe iubet
 eum instinctu naturā impulsū legītīmā reliquerē. s. si ve-
 ro nō implens in auct. de hered. & falc. & ita nihil oneris pa-
 ter in eadem imponere potest, vt infra videbis.

¶ Altera cōclusio, legītīma que in bonis descēdētū debet
 ascēdētibū, iure ciuili (prout cōiter doc. tenēt) debet. l. scrip-
 to, i. si. vñ libe. l. nihil. s. j. de bonis lib. j. l. b emācipatis. C. de
 legi. here. l. nā & si parētibū, s. de in offic. testa. Et non iure.

Primum cap. Repeti.l.in quartam.

naturæ, sed potius ordine turbato vt no.in.d.l.nā & si parētibus. nō naturæ voto, aut parentū.l.iulianus.in fi. ſ. si quis omis.causa.testa.Huius conclusionis vtilitas eſſe pōt, quod ea quę iure ciuili debent, lōgē facilius amittunt, quām que iure naturali, aut gentiū.l.quidā ſunt. ſ. de penis. ſ. ſed iura quidē iſt.de iur.natu.gent.& ciuil.ita fit, quod parens per deportationē legitimā amittere poſſit, licet in liberis doctores forte id nō ſentirēt. Sed & alia maior eſt vtilitas, qm̄ preſcriptio, aut statuto(q̄ iuris ciuiliſ ſunt)hec legitima ascēdētiū faciliuſ tolli poſſet quām ſi iure nature, aut gentiū eſt debita, de quo. ſ. diſceptabitur.

Thaec opinio etiam ſi cōis habeat, nō videt mihi poſſe defendi. **P**rimo, quod legitima, immo ſucceſſio ois ascēdētibus cauſa miferatiōis debeat. d.l. ſcripto, miferatio autē l.vehemētiſſimē propellit, q̄ nullū ſinit in paupertate mifera ve viuere, nec anxietyate mori. ſ. fi. de hered. & falſ. coll. j.

TSecūdō, eſt tex. i. ſ. prīmū itaq̄, i. d. auct. de here. ab intel. vbi dicit imperator, tanq̄ hec pars ſecūdū ipsam naturā eis debeat, quale eſt, filijs nepotibus patrib⁹ &c. **T**ertiō tex. in. c. ſi pater, ad finē ibi, licet autē filius testamēto ſuo matrē portione iure naturæ debita priuare &c. de testa. in. vj.

TQuarto, eſt tex. iure consulti in. l.iulianus. ſ. ſi quis omis. cauſa testa. vbi ius ciuile nihil conſtituiffe videt in ascēdētibus quos tex. preſumit descendantibus premorū. **T**Quintō, fortiſſima rō adduci pōt, quod nulla assignari poſſit cauſa, quare pater magis teneatur alere liberos, & eis legitimā relinquare, quām ediuerso filius p̄t, immo verō fortior eſt videt rō naturalis quod descendantibus ascēdētibus relinquit, qm̄ quām plurima filius eſt, ſecutus bñficia ab ascēdētib⁹ nēpe corpus, vitā mores, & alimēta anteq̄ e phebis exiſtēt. Quid autē queso filius parētibus cōtulit, quām quod parēt plureis insopnes noctes traduxerit, plures etiā vagitus atq̄ fletus inuitus audiuit, Si igitur debitū bñficio pēlemus, plures ſunt, vrgentioresq; cauſe e naturæ etiā fontibus hauiſt,

quibus descēdētes ascēdētibus teneant, quām cōtrario. Ob id etiā decisum est iure diuino parētes esse honorādos, q̄ hono rū secū adferre debet aliquid emolumēti, iure etiā humano parentes honorādi sunt. l. n. j. de obsequijs à libe. p̄st. quibus vīdeſ cocludēdū legitima eodē iure vel fortiori ascēdētibus deberi, quām descēdētibus. Cōplures adduci possent aliæ rōnes, quas in. g. j. de hered. ab itest. declarauimus. ideo satis erit, si fortiores posuerimus, quibus oībus p̄ m̄lti tenēt nullā esse differētiā inter legitimā filiorū, & parētū, & facile id teneri posset.

CVerūtamē ex ijs nō puto recedēdū à cōi sentētia, qm̄ ius naturale, ad liberos alēdos magis aliquem inducere videſ, quē ad parentes, q̄a cū per descendētes natura potius cōserueſ q̄ p̄ ascēdētes, & eā ob rem amor potius descēdat q̄ ascēdat. l. liberorū. j. de verb. signif. eo fit vt p̄ naturā q̄ op̄at cōseruarī moueamur vehemētius ī descendētes, q̄ supe riores, quōd tibī clariū efficiēt. Si ad vñūquodq̄ p̄cedētiū argumētorū ordine rñdeaſ. **P**rimū nō vrget oīno, qm̄ cā miseratiōnis de qua in ea. l. scripto. ī causa fuit, cur ascēdētes ad descendētiū successionē vocarent, & ita lex succellōnē occasiōe miseratiōnis instituit, nō vt eā tueret, sed, vt ei toto conatu obuiaret, ne cōtingeret. **S**ecundū etiā nō est eiusmodi, cui nō rñdeaſ, nā ī illo. g. primū itac illud verbū secundū naturā ad liberos referēt, & nō ad parentes, nec mīrū est, qm̄ ad fratres de quibus ibi fit mētio referri etiā non pōt, licet videref ad oīa referri debere, nec sufficeret rñsio q̄ aliqui probāt, q̄ exponat secūdū naturā hoc est ex insīctu naturæ, qm̄ nulla differentia esset, inter legitimā liberorū & ascēdētiū, quæ tñ maxima esse. j. oñdetur. **T**ertiū pari ter solui pōt, nā ibi sumimus pōtifex v̄lus est, noīe legitimā, quod pro liberis est introductū, vt legitimā significaret, vi disti em̄ supra legitimā m̄ltiplex nomē hīc, & tex. i. d. c. abs q̄ mīsteriovno pro reliqvti vīdeſ, cūfundunt em̄ qñq̄ noīa, qm̄ eiusdē rei diuersa sunt, vt plurībus in locis legitimā adhuc

Primum Cap. Repe.l.in quartam.

quarta vocatur, licet quarta non sit, ut est oibus notissimis.
¶ Quartū parū habet roboris īmo ī ea.l.iulianus. potius
probat cōclusio, quām oppugnet, cū em̄ nō sit p̄sumptio, si
lios pr̄emorī parētibus, vt ibi, lex disposuit, vt turbato ordi-
ne ascēdētes admitterent ad legitimā, & qñq̄ ad successio-
nē vniuersalē. ¶ Quītū etiā nō infringit cōem cōclusionē,
qm̄ licet liberi debeat honorē ascēdētibus & magis eis obli-
getur quām econtrario, propter multo plura, quae sunt ab
eis assecuti, ex hoc tamen non debet differentia iuris natu-
ralis aut ciuilis assumī, ciuile enim ius quandoq; plus obli-
gat quām naturale, vt ī materia obligationis potest exem-
plum ponī. ¶ Præterea legitima nō debetur propter bene-
merita, sed ex legis liberalitate pater filio legitimam debet,
quid enim si sit posthumus? quid si infans etiam? Et quādo
dicitur, quod honor esset sine commodo istud est certe im-
pertinēs, quādoq; em̄ reperit aliquid cōmodū, qñq; nullū,
at si quod sit, lex ciuilis introduxit, quare nihil obstante pō,
quominus legitima ascendentium mero ciuili iure debeat.
¶ Tertia cōclusio, legitimā q̄ collateralibus debet, iuris ci-
uiliis dispositione īuentā oēs asserunt.l.fratres aut sorores.
C.de ī offici testa. pro qua superiore loco dicta sufficiant.
¶ Q V I N T O īsuper articulo querendum est, quo titu-
lo legitima relinqua est. Quo in loco primum expedie-
mus cōmunē, & ab omnibus receptam opinionē, deinde no-
uā quādā, & apud me veriorē huius q̄stiois solutionē subi-
ciemus. Cōmunis sentētia habet duas cōclusionses vna lo-
quitur de legitima liberorū. Altera de legitima ascēdētiū.
¶ Conclusio est, legitimā esse liberis relinquendam titulō
institutionis.l.ita tamen. §. qui rogatus. §. ad trehel. vbi Paul.
de castr. plenē, text. in. §. aliud quinq; capitulum in auct. vi
cum de appellatio. cognoscitur col. viij. declaratur in auct.
nouissima. C.de ī offici testament. Sic quod lex manuult su-
is quinq; aureos titulō institutionis relinquī quām mille
aliō titulo. ¶ Contra hāc conclusionē, oppono, Primo del.

papininus. §. si quis mortis causa, &c. l. si quis nō mortis. §. de
in offi. resta. vbi securè testatur qui p̄tēterit filiū, cui aliquid
donatione causa mortis relictum est. ¶ Secundo est tex. in
l. omnimodo. C. de in off. test. vbi sufficit, legitimā quoquo
titulo relinquī vel legati. ¶ Tertiō in auct. de triē. & semis.
col. ij. & in auct. nouissima. i verbo, quoquo relicti titulo.
¶ Sequēdo cōmēdē opiniōnē pōt adhēc r̄nderi. Ad primum
dic secundū Paul. ibi filiū illū fuisse exhereditū & ideo testimō
valuit q̄a filius nō est p̄teritus. Ad secundū, illa lex oīmodo
corrigit, p̄ ius nouissimū, nec sufficit ille titulus legati aut si
deicomis. Ad tertīū, illa etiā auct. nouissima est correcta per
§. aliud quoq̄ capitulum, hę sunt cōmunes solutiōnes. Et ita
resolutio est, quā ponit Pau. de cast. in d.l. ita tñ. §. qui roga
tus. Iure. fforū. integra legitima debebat relinquī titu. insti
tutionis p̄ illum. §. q̄ rogatus. iure. C. q̄a testamēta penē im
munera viciabant prop̄ errorē calculi, fuit dispositū, q̄ sus
ficeret aliquid relinq̄ q̄quo titulo, sed deide agebat ad sup
plementū legitīq. Iure auct. vero p̄tū ad tit. iustitu. attinet re
gressi simus ad ius. fforū. nō tñ integra necessario est relin
quēda, sed iure agēdi ad supplementū legitimētēdū est. §.
ceterū, i auct. vt cū de app. cognos. d.l. oīmodo. §. Sed hec ita
inst. de in of. tes. ¶ Succursū est igit̄ hoc mō & liberis, vt ad
legitimā vocēt tit. institut. & testamētis ne ob defectū eius in
tegritatis, q̄ tātope antiq̄ iure desiderabat, testamētalaberet
& ita hodie satīs est si v̄l in duodeci īperialib⁹ filius istitutat
glo. in l. ij. §. sed vtrū in fine. §. de minorib. tex. & ibi glo. in
l. si quis priore. j. ad trebellia, vel in quinq̄ vacuetis, vt qui
dam vir (cuius nomen mihi in mentē nōvenit) doctissimus
quidē, dum publicē tolose r̄nderet in me viriliter obīciebat.
¶ Rō autē cur ad ius institutiōis reuersū sit quōdē legitī
ma īstitutionis tit. relinquaē, solet assignari, quōd tit. institu. ē
honorabilis. l. iulianus. §. si q̄s omis. cā. testa. text. & ibi glo.
in l. filiū. §. si legata. j. de leg. p̄stā. Bar. in. §. j. in auct. de triē.
& semis. hęc ratio à modernis recipitur in auct. nouissima.

Primum Cap. Repe.l.in quartam.

Sed contra hāc rōnē adduco sequētia. i.tex.in.I.amicissi
mos. s. de excusat, tutor. ibi honorē legati eos psequi, ecce
quōd titulus legati est honorabilis quo filiū per patrē affici
sat esset, si honorisratio solū habēda fuisset. **S**ecūdo filius
in legitīa nec pōt, nec debet p p̄em honorari, qm̄ posset po
stea filiū in eadē grauare. I.ab eo. C. d̄ fideicō. Sed cōsequēs
est falsum. c.rainaldus. I.qm̄ in prioribus, ergo & antecedēs.
Tertiō pater dū legitimā defert, nihil dare d̄ suo videt, sed
est nudus legis minister in legitīa, q̄ est filio debita. s. si quis
autē nō implens ibi q̄ necessario ex lege p̄cipiūt in auct. de
here. & falc. col. i. **Q**uartō pater nō tenetur honorē filio
impēdere, sed econtrario filius p̄t. I. i. j. de obseq. à Liberto,
quod p̄cepto decalogi etiā p̄cipit honorare parentes. Qui
honor igit à p̄te per n̄os doctores necessario deberi filio di
citur. **Q**uito, accedit, quōd honor hīc ciuilis modicē est
vtilitatis, nisi cōmodū aliquid ide adferat, & cogita, an iudi
ces sufficiēter impellant ad anullādā voluntatē p̄tis, q̄ filiū
nō honorasset, nihil profecto in eo. video rōnis, qua iudices
moueri possent, aut debeant. **A**ssignatur igit per doct. se
cunda rō, quare legitīma sit iure institutionis relinquentia.
Et ob id cōstitutū fuisse aiunt, quōd cōmodū iuris accrescē
di fili⁹ institutus cōsequēt, si videlicet heres vniuersalīs adire
recuset. I. j. s. si ex fundo. s. de here. istituē. aut alia quauis cā
aceipere nō possit. Quo cōmodo mīnimē vti possit, si lega
ti titulo filius fuisset vocatus. I. sed cū patrono. j. de bo. pos
titu. gñali. **H**æc ratio mihi non videb̄ bona. **P**rimo qa
daē per quēdā effectū vehementer remotum, & accidētālē,
imo verius fortuitū. Quid em̄ si heres audiuit heditatē, quē
fructū feret filius ex suo institutionis titulo? quia presūptio
est satis vehemens q̄ heres hodie maximē adipiscet heredi
tatē. Bar. i. l. nemo pōt. s. de leg. j. Bart. Bald. Paul. in auct.
ad cum testator. c.eod. **S**ecundō qn̄ filius esset institutus
in re certa haberet loco legatari. I. quotiēs C. de hered. insti
tuē, & nō haberet locū ius accrescēdi Bar. i. l. luci⁹, nu. xviii.

§. de vulg. doct. in. d. l. si quis priore, qui reprobant glo. sing.
 ibi, licet in. l. re cōiuncti ego tenuerim cōtrariū post Bart. in
 l. ex facto. ff. de hered. instituen. ¶ Tertiō ius acrescendi nō
 habet locū inter succedētes diuerso iure. d. l. sed cū patrono.
 sed negari nō pōt, istitutū in re certa, & institutū vniuersalr
 diuerso iure succedere igīt, & potissimū qñ duo essent here
 des vñes portibꝫ alterius vacaret, filius em̄ nihil hīc possit
 si doctoribus credamus, istud tñ aliter quām doc. declarent,
 exposuimus in ea. l. re cōiuncti, quod ibi videto, restat tñ ex
 doctorū opinionibus ius hoc acrescēdi filio rarissimē pro
 desse, quā ob causam nūsc̄ putarē eā institutionis solēnitatē
 tam necessariā illa ratione introductā fuisse. Si voles igīt cū
 cōmuni opinione tenere adferre debes rōnes, quevirgeāt, ali
 quod ve cōmodū filijs adferāt. ¶ Tertia ergo ratio est, qm̄
 si filius suā portionē habet iure institutionis eā sine ministe
 rio heredis & propria auctoritate accipiet, quod ei non lice
 ret, si titulo legati relicta esset. l. legatum de leg. ij. §. i. inst. de
 lega. ibi ab herede prestanda, quod vtile est filio, nā res ab al
 terius manibus vix extorquere possumus, etiā si nobis de
 bean̄. Verūtamē testator posset disponere q̄ legatarius pro
 pria auctoritate legatū caperet. l. titia cū testō. §. j. §. de leg.
 j. ideo titulus institutionis non videretur necessarius.

Item hæc decisio qud filius propria auctoritate legiti
 mā capere possit, intelligi debet, qñ res quedā certa, aut spē
 aliqua esset illi filio relicta, si autē quedā pecunia sūma aut
 in gñe legitima relinqret, à manu heredis percipiēda venit,
 cum es alienū prius debeat detrahī Bal & Paul. de castren.
 in. l. si quis in suo. C. de in offi. test. ¶ Quarta ratiō esse pōt,
 qud filius in legitima institutus habeat possessoriū reme
 diū. l. si. C. de edict. diui. adrīa. tollē. secus si eam haberet iu
 relegati aut fideicō. hinc orta est quotidiana practica, qud
 filij, quibus legitima in genere, aut ī certa spē est relicta pos
 sunt petere manu teneri in eorū legitima, que deinde in exe
 cutione liquidat. Si verò in pecunia sit relicta incipiunt ab

*quod lati regimur et cetera tñ 17 primaria sumus filius pot
tempore sub capitulo monachorum et canonicorum parvorum docebam
Anno 17 regimur. Primum Cap. Repetitio. I. In quartam.*

executione cōtra heredē, & heres viso testamēto tenet facē
re reale depositū, qñ filius vult legitimā accipere in eareq
p patrē relicta est titu. institu. at si titu. legati esset relinquer
da nīmis propere faceret legatarius. I. i. C. de executiōe rei
iud. Et q̄tidie id fieri video in filiabus, quæ sunt in dotibus
instituta, q̄ cōcludere possunt viso testamēto pris, quod he
res tenet deponere summā eis iure institutiōis relicta, sed an
legatarius possit eo remedio vtī, ego vidi legatariū nō obti
nere cōtra quē heres allegabat apparētē rōnem cur legati
nō debeat, vide tñ pro hoc vltio Guil. bñ. i. materia fideicō.
¶ Quinta vtilitas & rō est, qm̄. feudū patris ad filiū institu
tū peruenire facilius possit quam si esset legatarii, idē dicas
de iure patronatus, quē nō transeunt ad eos q̄ iure obliquo
succedunt glo. & docto. in. l. si patroni. s. ad trebell.

¶ Sexta vtilitas, si filius sit institutus ei poterit aut fratribus
substitutio pupillaris fieri. & eius adiōne ea & testamēto
cōfirmabit, etiā si heres vniuersalis adire nollet. I. coheredi.
s. fi. per rōnē illius. l. morib. s. adeo. s. de vulg. & pupilla
quod dici non posset si filius legitimā esset titulo p̄ticulāri
consecutus. **¶** Septima, q̄ titulus institutiōis sit vtilior, ex
eo quod institutio deinde in codicillis tolli nō pōt, nec in ea
conditio, vllaonus, aut dilatio aliqua per codicilos imponi
quē oīa in codicillis recipiunt in his q̄ noīe legati aut fidei
comis, relinquent. s. penulti. inst. de codil. l. diuus. ff. de iure
codicil. istud in nostra legitima nō est multum pertinē qm̄
etiā i testamēto onus, i ea aut dilatio ponī nō pōt vt. s. dicā.

¶ Octaua & vltima vtilitas siue rō institutionis potest assi
gnari ob causam transmissiōis hereditatis non aditae, qm̄ si
filius qui nō est in p̄tate ignorat testm̄ patris valere, prete
tione fortē posthumī, & interea moriatur, transmittet por
tionē sibi in institutione relicta, in qua in oīm euētū eratu
tur heres, sed si aliquo particulari titulo, non transmitte
ret Bart. in. l. ventre nu. viij. s.. de acqui. heredit.

¶ Cōclusio tñ hæc cōs q̄ vult filiū in legitima instituēdi

*Emilia L. 17
ad concilium quod uero filius / o Regimur regimur*

limitat quibusdā casibus, quos ponit Ia. in. d. auct. nouissima, eosdē & longē plures acumulauit, noster Guil. bened. in verb. in eod. testa. i. n. i. nu. lv. qui casus aliquot potius sunt i qbus tit. istitutiōis p alia vba itelligit, & ita secūdū eos isti tutio exp̄ssa est necessaria, aut q vocēt filij pverba q̄ in esse cū istitutionē importēt hos casus nō euro referre q̄a nihil adcederē, pterea qd̄ notarij hodie vtā exp̄ssō vbo istitutiōis & heredis pticularis, sciūtq̄ ferē oēs hodie dicere instituo, licet olim sec̄ p gl. in. l. qties. C. de famili. hercif.. itē si his casibus egeas, videbis vbi. s. ¶ H abes qd̄ cōis opinio de hac re cen seat quod mēte tenēdū tibi est, nō em̄ arbitror hāc doctrinā (quā cōiter doct. & practicantes sequunt̄) oīno respuendā. Nobis tamen licere existimō vltra doctores plerunq̄ alīqua (quæ si tibi notatu digna videantur eis pro arbitrio vta re, non enim communem sententiam omitto) depromere, quæ & faciliora & veriora meo quidē iudicio vidētur. Legitimam non esse titulo istitutionis relinquendam semper censui, & perpetuo tenebo, nec puto vñquam legē vllam iussisse nec voluisse quidem, qud̄ certo relicti titulo filius eā haberet. Etenim dūmodo eam filius quoquo modo quo uis ve titulo habeat, lex cōtenta est, nec velim prius moueare quā rationem audieris.

¶ Pro declaratiōne huius considerandum imprimitur, qud̄ iura. fforum. permittebant patrem legitimam filijs relinquare, inter viuos, vel donatione causa mortis. d. l. si quis non mortis. d. l. papinianus. s. sed si mortis. supra de in offi. testamen. iure etiam. C. id permissum fuit. d. l. omnimodo. C. de in offici. testament. quibus iuribus antiquis, nec ius auctentiorum refragatur in. s. primo in auctentīc. de triente. & semiss. & in auctenti. nouissima ibi quoquo relicti titulo. C. de in offici. testament. Et illud diligenter notandum est, qud̄ in illo titulo de triente & semisse, est maxime proprius locus legitimarum, vbi imperator Iustinia. ea quāta esset quoque titulo liberis relinquetur, disposerit.

Primum Cap. Repe.l.in quartam.

nec potuit vñq̄ mihi persuaderi, hęc oīa iura p illū. §. aliud q̄q̄ capitulū esse correcta, nec imperatorē voluisse seipsum eo libro corrīgere psumi debet. l. nō ad ea. §. de cōdi. & demōs. nec erat mens vlla aut intentio imperatoris in illo. §. aliud quoq̄ capitulū. aliquid de materia legitima disponere deq̄ plenissimē in proprio loco de triē. & semis. disceptarat. Sed in eo. §. aliud quoq̄. imperator laborat circa solēnitatē testa mētorū. qn̄ videlicet testamētū sit validū. qn̄ ve nihil valeat ptextu preteritionis. aut exheredationis. auffertq̄ vnu dūbiū. quod esse poterat. Si parens preteriſt filiū. quod eū nec instituat nec exheredet. relinquīt ei tñ legitima titu. pticula ri legati fideicomī. pticularis. aut p donationē causa mortis &c. an valeat testim̄ rñdet nō valere. Sed nō dī quin testa tor satisfecerit legi. q̄ vult filium habere suā legitimā. Sed solum (inquit) non fuisse p legatū legitimae satisfactū. l. inter cetera. de libe. & posth. q̄tū attinet ad testamēti validitatē. Vides ergo testatorē ad vnu teneri. si vult mori testatus. ne p̄ quod filius instituat. vel exheredet. concessio em̄ legitime quoquo titu. facta nō facit testim̄ valere. sed institutiois aut exheredationis solēnitas requirīt & vt clarius. intelligas cō sidera Paulo subtilius quod legitima filiorū. multoties eis debet etiā si nullū testim̄ factū est. finge enim patrē in codicilis varia legata reliquissle. vt filij malint petere legitimā. q̄ eis profecto titulo institutionis non erit relicta. Cogita insu per quod testim̄ valet etiā si filius in uno nnmimo est institutus quin nūm̄ certē nō est legitima. at filius nō est preteritus. nec q̄rela agere pōt. l. si quis priore iuncta glo. j. ad trebel. titulus igit̄ institutionis nō afficit legitimā. nec in ea requiri tur. licet istitutionis filij grati ad validitatē testamēti requirāt. Et per hanc viā euitabis iuriū correctionē. & cōtra docto. dices auct̄. nouissima. non esse correctā. vb̄ nullo pacto sit mentio de testamēti solēnitate. sed de quātitate legitimē. que ex oībus debet deprehēdi. quoquo titulo pater filij de substantia sua reliq̄rit. & illa est mens imperatoris. Quo sit. vt

*Substituta
nominis Pater
in oībus
testamētis
fideicomī
consequens
recepta est*

recte dicant doctores in illa. I. papinianus. §. sed si mortis, in illa. I. sed si nō mortis. §. de in offi. tes. filiū fuisse exheredatū, & ita selēnitas testi obseruata fuit, p̄terea fuit satisfactū legi-
tia, ex eo qđ pater filio donauerat, quod certe dīci nō posset
si secūdū cōmunē opiniōne tit. insti. in legitima requireret,
ibi enim erat legitima cū titulo exheredationis, & tñ testa-
tor securè testatus est, secūdū eosdē. Si igitur sufficiat legitimi-
mā relinqui cū titulo exheredationis, multò fortius cū titu-
lo legati, licet qđtū ad testamēti vires attinet exhedatio plus
satisfaciat, qđ legatū. d. I. inter cætera, & sic vides aliud esse ti-
tulū institutiōis req̄ri ad validitatē testi. Alio istitutiōne in
legitima esse necessariā, quare incōsulte satis loqui mihi vi-
dent, qui correctionē iuriū tam facile fatent, q̄ tanta cū dili-
gentia & studio confecta sunt. ¶ Huc adduci posset, cur
titu. institu. aut exheredationis, in testamento regraſ quod
eruditē vt solet, tractat Barto. in. I. p̄ filiū, vbi inter legendū
multoties dixi, & eum deſſendit à moderniorū impugnatio-
nibus, q̄s ponūt in. I. i suis. § de lib. & posth. vide per eos ibi.

¶ An autē sufficiat filiū vocari p̄ fideicōmissum vniuersa-
le, id nō est p̄ntis ſpeculationis, verūt̄ quia quotidiana eſt
huius decisio, veritas eſt, testm̄ valere, in quo p̄ vxorē aut
aliū quēuis iſtituit, poſt cuius mortē vult bona filio restitui,
tex. eſt in. I. ſcimus. §. cū autē. C. de in offi. testa. & licet gloſ.
ibi & cōiter docto, dicant illū tex. corrigi p̄. §. aliud quoq;. Valēt legi-
tia
Ego tñ credo textū illū mīnimē per. d. §. aliud corrigi. Nā
ibi tex. loquens de fideicōmis. debet de particulari intelligi,
vides igit̄ quantū decipiāt pleriq;. Cū rōne ſuā legitimā
filius ſit iſtitutus purē auxilio legis quæ, in ea tollit dilata-
tionē, vt in. d. §. cū autē, & in. I. qm̄ in priorib⁹. C. de in off.
testa. Si p̄ cōi opiniōe adferas. §. qui rogaſ. I. ita tñ. §. ad tre
bell. vbi filio, qui erat ſubſtitutus per fideicōmissum, datur
remedium contra testamentum Ego rñdeo illū. §. qui roga-
tus, eſſe correctū per. d. §. cū ita. At video in me ſtatim quē-
piam velut ſcandescere. Quid (inquiet) dicas? §. qui rogaſ

Primum Cap. Repe. l. in quartam.

Corrigi, qui tātopere correctionē. §. cū ita & aliorū iurium. §. allegatorū esse vitandū contendat. Existimō. §. qui rogatus. ideo emendatū esse, q̄i ure. fforū. cōditiones, onera, & dīlationes à legitima non reiebantur ideo multa testamen̄ta cadebat, declarat̄ Bar. & alijs in. l. si pater. C. de institutio & subst̄itu. sub cond. Sed per. l. quoniam in prioribus huic periculo testamētorū succursū s̄t, cognosces nūc euīdēitratione. §. qui rogatus esse correctū, & quare solēnis & utilissimus ille. §. cū ita non corrigatur, Teneas igitur illū. §. cum ita in. l. scimus. C. de in offic. testam̄, etiam in praeclīca debere seruari, qđ plerūq; senatus cōsultis. i. arrestis decisiū audiū. Redeamus ad legitimā nostrā, & quo titulo legitia ascēdentium sit relinquēda videamus. ¶ Altera conclusio est. Eodē titulo legitima est ascētentibus relinquenda quo descendētibus tenet. Bar. in. §. j. de trien. & semis. Bal. Paul. Alex. & Ias. in auct. nouissima. C. de in offic. testam̄. Licit Barto. ibi & alias qñc̄ fuerit in alia opinione, videatis do. Ia. nu. xluij. Egosequor cōem opinōnē quōd vīdelicet ascēdētes debeat institui, nō tñ differre puto, quoquo sit eis relata legitima titulo, lex em̄ satis cōtenta esse vī, in q̄ Bar. opinōnē facile posses defendere, quod dic vt declarauī. §. delegtia. liberorū. est itaq; parens in testamento filij, qui liberos non haberet, instituēndus vel exlieredandus. l. nam & s̄ ipsa tētibus. ff. de in offi. test. §. iustū autē, in auct. vt cū de appell. cognoscitur. Dubium est de legitima collateralium turpi persona instituta, an titulo institutiōis relinquī debeat, doctores in ea. l. fratres vel sorores dicunt quōd nō. Sufficit enim quocunq; titulo legitimā hī habeant, superiori loco multa de hac collateralium legitimā differuimus.

¶ S E X T O articulo esset videndum, vnde hæc legitima deprehendī debeat, quidue in eam sit imputandum. Quod infra in vltima huīus repetitionis parte dīcetur.

¶ S E P T I M O non esset omittendū an in ea onus ab quod, an grauamen apponi possit; an quouismodo minui.

in totū ve tolli, quod in sequēti prefatiōe **expedieſ**. Ex his
septē articulus materia legitimæ prorsus est absoluta.
Venientum est deinde ad alias duas quartas nempe ad tres
bellianicam & falcidiam.

¶ De trebellianica & falcidia.

R E S T A N T declaranda quædam, quæ ad trebellia-
nicam & falcidiā maximè sunt necessaria, & ea claris-
simè intelligi possunt, si earum conuenientias primum, post
deinde differentias intellexeris.

¶ Conueniunt primò, quia vtracq; eò inuenta est, quò heres
inuitetur ad adeundum, & defuncti dispositio aditione con-
sumatur, alias heredes nomē heredis frustra haberent, quod
in primo capite satis supercq; fuit explicatum.

¶ Secundò conueniunt, quòd vtramq; hereditatis portio-
nem esse constat, de trebellia text. in. §. sed quia stipulatio-
nes, institu. de fideicommiss. hered. text. in. I. prima, infra ad
trebellia. quibus cauetur eum, qui habet quartam trebellia-
nicam, quartam portionem honoris, & oneris subitum, ob id enim quartam hereditatis eam díci oportet. I. si hered-
itatem, supra manda. & istud. j. expressius dicetur. De fal-
cidia autem text. in. I. j. vers. ij. capite supra eodem, & in nos-
stro tex. ibi in quartam hereditatis. Et in declaratione text.
hæc conuenientia examinabitur.

¶ Tertio conueniunt, quoniam sicut quarta per. I. falcii. ab
herede retenta, est legatarijs naturaliter debita, ita quarta
quæ per grauatū retinetur, naturaliter substituto debetur,
non est tamen hæc decisio sine controversia inter doctores
vnde adferre decet quibus cōuenientia hæc comprobetur,
respondeamus iuribus, quæ pleriq; in contrarium citare
solent. De falcidia igitur est text. in. I. prima. C. ad. I. falcidi.
vbi heres soluens legatum integrum, ex quo quarta retine-
ri poterat, non soluit plus debito. Debetur igitur legatario
totum, & cum quarta ciuiliter ei non debeat, dicendum
est eam naturaliter deberi.]

Primum cap. Repetit. I. in quartam.

¶ Secundò facit tex. in. I. error. eodē titu. vbi integrū legatū ex quo quarta deducī potuit, iuris ignorātia solutū nō repetit, etiā pro illa quarta parte, quod si nullo modo debita fuisse illa portio, potuisset quidē p. heredē repetit. I. j. S. de cōdit, indeb. ¶ Tertiò adducit. I. si. C. eo. vbi ex nuda conuētione soluēdi integrū legatū, heres efficaciter totū soluere tenet, quod minimē fieret, nisi geminatio naturalis obligatiōis id efficeret argu. I. primæ. S. de consti. pecunia. ¶ Quartò accedit glosarū auctoritas, glo. in. I. cū qs. C. de iur. & fact. igno ran. glo. in. I. j. S. de cond. indeb. glo. in. d. I. error glo. in. c. sūm. extra de solutio. quas communis docto. opinio probat.

¶ De trebellianica quod naturaliter fideicōmissario debetur est tex. in. I. patrē. tex. i. I. debitorē. j. quae i. fraudē credit, tex. in. I. si sponsus in fi. de donat. inter vir. & vxor. iuncta. I. donari. ff. de donatio. si enim nullomodo deberef, donatio esset, quod in ea. I. si sponsus negatur.

¶ Contraria opinione per multi secundi per rōnes q̄ vehemē ter strīngere vident. ¶ Prīo, quod existēt illa naturali obligatione, heres in foro conscientię eā quartā retinere nō posset, cū iure canonico ex obligatione sola naturali agi possit. c. j. & ibi Moder. de pact. extra Bal. in. d. I. cū quis. Vīdem⁹ tū has detractiōes quotidie fieri, id etiā iure Bar. in extrauagā. ad reprimē. i. verb. denūciatiōne quē sequit. Alciat nī in I. quinq; pedū. C. cōi diuidi, & in curijs Frāciae tollerari certū est vbi canonica dispositio seruat, qñ potissimū ad exonerandā conscientiā negotiū pertinet. Cōcludēdū est igit̄ heredē pro his quartis nullomodo teneri. ¶ Secundō adducit ratio citramōtanorū, falicidia ipso iure minuit legara. I. j. S. eo. S. j. inst. eo. & ita lex, resistit solutioni illius quartę, quam heres retinere pōt, quo sit, vt obligatio naturalis nō oriat. I. nō dubiū. C. de legi. I. si non sorte, in princ. S. de cōdi. indeb. I. cum lex. ff. de fideiutto. ¶ Tertiò maximē vrget, quod si totū legatū, aut fideicōmissū sit penes legatariū, aut substi- tū, heredi pro quarta cōpetit actio cōtra legatariū. I. līneam

margaritarū.l.plautius.3.eod.& ita legatarius ius retētiō is
in ea non habet quod proculdubio ei cōpeteret, si ea portio
deberet naturaliter.l.etiā.de cōpensatio.l.naturaliter, l.fra-
tres à fratre,3.de cōdi.indeb.Vides pro hac opinione fortis
rōnes q̄bus tñ à cōi abducī non possum. Prima soluīt, quōd
licet ex obligatione naturali iure canonico oriaſ actio, qñ
is qui obligationē habet, certat de dāno vitando. Secus qñ
de lucro captādo, & hæc solutio satis deprehēdi pōt ex do-
ctrina Bar.i.d.extrauag.& ita qñ lucrū legatarius percipit
detractionē quartæ equo animo ferre debet. Actio em̄ illa,
quę apud canones à naturali obligatione procedit, cuīdam
equitati inniti debet, q̄ in nō proposito nulla reperiri posse
videtur, vbi maximē nisi libera hereditatis aditiōe, testamē-
tū non valuerit, legatarijç nūsc̄ legata perceperint.

C Secundū argumentū diliui etiā pōt, qm̄ quōd falcidia le-
gatū ipso iure diminuat, hoc modo debet intelligi, vt domi-
niū pro ea parte penes heredē remaneat, in residuo trāfferat
in legatarios, non autē facit lex falcidia, quōd heres adeūdo
legatarij svlo modo pro ea pte nō obliget, si replices quōd
frustra obligationē naturalē ponamus, r̄ndebo ī illa obliga-
tionē esse vtilitatē.l.error. & l.fi. C.eo. **C** Tertium etiam
pōt evitari, qm̄ licet heredi cōpetat actio realis ratione do-
minij, nihil obstat quominus contra eū legatarius naturalē
obligationē habeat, q̄ tamē obligatio nō est sufficiēs, aut ad
producēdā actionē, aut pariēdā exceptionē contra realē ex
dominio, heredi cōpetētem. Et ita per facile teneri pōt cōis
opinio, in qua nūmī immorari nō censui, quōd modicā, vt
vides, vtilitatē adferat. **C** Quarta cōueniētia, quia vtraç p
heredē heredis fieri posset.l.ç. C.ad.l.falc. & quicūq̄ here-
des succedant, etiā si legatarij horū heredes forent, vt s̄pē
contingit q̄ substitut⁹ per fideicomissum erit heres grauati
ab intestaro qñç solus, qñç pro parte, quo casu fungitur
ille substitutus persona duorū. **C** Quinta, vtraç cōtra volū-
tate testatoris detrahitur.l.tititia,in fi.3.eod. qm̄ testator aut

Primum Cap. Repe.l.in quartam.

expressit legatū solui, aut fideicōmissum restituī, qñ igit̄ ali
quid retinetur per heredē nō paref testatori q̄ cōtra iusserat
tolleratur tñ hēc cōtraiētio, vt in reliquo eavolutas effectū
p aditionē capiat. ¶ Sexta quia quicquid heres habet, iudi
cio testatoris ex institutione inputatur in vtracq; vt dīces in
expeditione literæ & in vltimo capite prīncipali. ¶ Septima
quod testator vtracq; prohibere posuit, quod in sequēti prae
fatione ad plenū discutiemus. Cōplures alię elici pnt, ex ca
sibus, quibus haę quartę p heredē detrahi nō poterūt quos
subiungemus in differentijs, ex quibus natura vtriusc̄ effi
cieſ clarissima. ¶ Differunt primo ex nominū diuersita
te, vna appellat falcidia. Altera trebellianica, ex qua diuersi
tate oñdit earū differentia. l. si idē. C. de codicill. Falcidia eo
sic dicta est scđm Pau. de cas. i. l. j. s. e. à gaio falcidio tribuno
plebis, cuius auctoritate eā portionē detrahi statutū est, &
ita detractio ipso iure fieri dicitur. l. linea margaritarū. s. eo
l. pe. C. e. qđ. j. examio. Quę auctoritas p̄tori nō fuit 2cella,
qiura. xij. tabullarū immutare nō poterat. s. quos autē insi
de bono, possel. Dicta est etiā falcidia considerato effectu
secundi gl. & Bar. à falce, quod de falcent & diminuant le
gata, q̄ vltra dodrantē ascendūt. Et ob eā causam aliae quar
tae noie falcidie continebantur. Tripliciter em falcidia assu
mitur. Primo impropriissimè, vt etiā ad legitimā extendat,
auc̄. vñ si parens. C. de in offic. testa. Secūdo propriè vt tre
bellianicā cōprehendat. l. titia. s. eo. l. si vt allegas. C. eo. Et
frequētissimè iurecōsulti in hāc significationē falcidiā vſur
parunt. Tertio propriissimè sumit, vt à trebellianica se iun
gatur & hoc modo vtimur in his differētijs & in toto hoc
discursu nřo. ¶ Trebellianica sic dicta ē, quod trebello &
A Eneo Sceneca (tempore Neronis) cōsulibus, pegassianū se
natuscōs. logo ante tempore promulgatū, fuit declaratū cōfir
matū & in vim trebelliani trāstusum. l. j. j. ad trebel. in prin.
s. sed quia heredes. s. sed quia stipulationes institu. eodem.
Hanc differentiā primā oñdit etiā titulorū diuersitas, de fal

eidia em̄ habes totū n̄m ti. & C.ad.l.falc.inſt.de.l.falc. De
 trebellianica fit mentio. j.ad trebellia. C. illo titu. inſti. de fi
 deicommis.hered. & multoties etiam in nostro titulo, vt in.
 l.titia. s.eodē & hic. fit de ea mentio, in.l.j. s. quintus. C.de
 veteri iure enuclea. Secundo differunt, falcidia appellat
 quarta debita iure institutiois. gl.i.s. sed q̄a. inſti. de fideicō.
 here. glo. in.c. responsa. iij. distin. glo. in.l.j. s.eo. quod ab in-
 stituto detrahi debeat, quem institutionis nomē in vanū ha-
 bere non erat æquissimum. s.j. inſti. de.l.falci. Trebellianica
 vocatur, quarta debita iure restitutionis glo. in.s. si quis au-
 tem nō implēs. in verb. auſſerri. in aucē. de here. & falci. Ob
 id, quod ex rebus per grauatū restituendis detrahat, cuius
 opera & facto substitutū venire oportet. s. restituta inſti. de
 fideicōmis.hered. quod doctores vocat succedere iure obli-
 quo. nam hereditas ad ipsum non peruenit immediate testa-
 toris beneficio, vt plenius exposui, i.l.eā quā. C. de fideicō.
 Tertiō, heres q̄ falcidiā retinet est ſolus hereditarijs one-
 ribus implicitus, apud quē ois testatoris obligatio actiua &
 paſſiua collocatur. Quod eō diſpositū elle puto, quod obli-
 gationes nō pñt in legatarios aliosve ſuccelfores pticulares
 transire. l.j.s. si heres pcepto fundo. j.ad trebell. l.fi. C. de he-
 red. actio. niſi actiones reales, cauſa forte cuiusdā ypothece,
 aut ſeruitutis elle mihi proponas, quē rē ipsā, ad quoscumq;
 progressam, ſequit. l.j. C. de here. acti. deteriātur plenē per
 Iuſtin. in.s. omniū inſt. de acti. Is vero heres, qui trebellianis-
 cā eſt detracturus, pro quarta portione, iura & pſonalia, &
 realia ſuſtinere debet. l.j.j.ad trebel. s. ſed quia ſtipulatiōes
 inſti. de fideicōmis.heredi. quod eſt verum, reſtitutione he-
 reditatis, & detractione quartae trebellianicæ facta. Priuſ
 enim quām reſtituta fuerit hereditas, oēs obligationes gra-
 uatū tenēt. l.j.j.ad trebel. ſicut totius facta reſtitutione, oēs
 fideicōmissariū ſecunſ. l. quia poterai. j.ad trebel. Quod il-
 lū effectū habet, vt agant creditores cōtra eos, in quibus paſ-
 ſiuā obligationē elle dicimus, debitoresverò his ſatisfaciāt,

Primum Cap. Repe. I. in quartam.

quos actiuā obligationē habere constat, nīsi forte debitores restitutio[n]is ignari grauato soluisse docerētur, aut cum eo transegisse, quo quidem casu eos liberatos esse testis est iure consultus in. l. fi. ff. de transactio[n]e.

¶ Quarta, & precedentis, consequēs assignari potest difference, quod is qui falcidiā, legatorū mole pressus, deducit. ad adeūdam hereditatē inuitatur solum & spe quadrantis retinēdi incitatur, at eum compell[i] posse nō reperis. Eum autem, qui trebellianicā detrahit, nō modo inuitari, sed & cogi quoq[ue] posse, iure cautum est. l. nā quod. §. si quis cōpulsus. §. qui copulsus. §. fi. j. ad treb. cuius rei diuersa ratio, vel ex eo deprehendi potest, quod superiore differentia dixi, iniquum & enim quisq[ue], qui rationis aliquid p[re]penderit, per facilem censeret, aliquē inuitū oneribus debere inuolui, qui in alterum, onus rencere non posset, à quo maximē vt negotijs hereditarijs se inmisereret, fuisset cōpulsus. In trebellianica absurdum illud non inueniēt. l. postulāte. l. si postulāte. j. ad trebel.

¶ Quinta, quod falcidius tribunus plebis in eo tatum versatus est, vt solutione legatorum heres damno nō afficeretur, cui prouiderat, ne vltra dodrantem legaret, aut si legata hereditatē exhaustissēt, quadratē sibi seruare possit. l. j. in princ. §. eod. At senatusconsul, pegasiano & ttebelliano, nō tantum in quadrante retinendo fuit elaboratum, imo vero quatuor alia capita continebantur, glos in. l. j. §. filij quoq[ue] j. ad trebellia. glo. in. l. testamento. C. eodem. Hoc tamen loco quintum illud caput detrahendae quartæ trebellianicæ exequēdum est, cetera in ea. l. eam quam & totius tituli. (j. ad trebellianum.) expeditione differuntur.

¶ Sexta differentia est, quod prælegata perceptiones & similia quedam falcidiā nō minuant, nec in eadē imputantur. In trebellianicā tamē omnia hec sunt imputanda, hanc differentiationem prosequitur iureconsult. in hac. l. in quartā, cuius rationē & veteres & moderni diligētissime p[ro]quesierūt. Nos vero in. q. capite principaliter sup[er]tex, eas diligētissimē p[ro]scrivimus.

tabimur. ¶ Septia magis specifica inter has quartas diuer
sitas in hoc vertitur, quod falcidia detrahatur delegatis p
ticularibus. I.j.in prín.supra eodem. Trebellianica vero ex
fideicommisso vniuersali. §. sed quia stipulationes, insti.de
fideicommiss.hered. &. j.ad trebel.toto titu.declarat glo.ru
bricaria inst.de.l.falci. Tunc defalcaris(inquit) si per legata
grauaris. Sed trebellaris, si reddere cuncta rogaris. Aduera
te tamen fideicommissum tunc demū eslevniuersale, si tota
hereditas, aut hereditatis portio restitui iubeatur, id autem
particulare fideicommissum est, quando re aliquā pticularē
reddi testator iussit. §. in primis,insti.de fideicommiss. here.
§.j.de sing.reb.per ficommiss.relictis, Et istud fideicommiss.
particulare maximam habet cum legatis conformitatem. I.
j.& ibi per doct. §. de leg.j. Quandoq; igitur fideicommissum
particulare multo maius est vniuersali. Pone aliquem graci
uari de restituendo quartam hereditatis partem, vniuersale
est. Pone alicui legatam domum, quę mediam partē heredi
tatis absumat, fideicommissū particulare. Ex hoc igitur, dif
ferentia vniuersalis, & pticularis dephenditur, quod in vni
uersali ius hereditarum restituatur, in particulare nullum
ius, sed solū res ipsa, in qua dispositio facta est. Crebrior igit
ur & receptione est hec opinio, quod ex fideicommisso vniuer
sali trebellianica detrahatur. Ex legato autem & particula
ri fideicommisso, falcidia.

¶ Quidam tamen ex fideicommisso particulari, aut lega
to etiam, trebellianicam detrahī posse putant, quorū senten
tia sequentibus medijs comprobari posse videtur.

¶ Primo ex fideicommisso ea detrahī potest, ergo ex legato,
quia p oia exequata sunt legata fideicommissis. I.j. §. de lega.
i.l.ij. C.cōia de lega. ¶ Secundo, adducitur. §. ex singulis in
sti.de fideicommiss.hered. vbi tex. inquit ex singulis quoq; re
bus, quę per fideicommissum relinquunt, eadē retētio pmissa
est. Verbum eadē referit ad trebellianicā, eo maxiē, quod text.
intelligēdus est, secundū rubri. l. impatores. j. de in diē adiec.

Primum Cap. Repe.l.in quartam.

& ita intelligit ibi illū text. Ange. qui hāc opinionē sequit.
Tertiō facit text. in.l.filiusfa. s.eod.vbi ex legato peculijs detrahitur trebellianica secundum expositionem glo. ibi.
Quartō accedit regula, quod dispositū in falcidīa habet locū in trebellianica. l.j. s.deniq̄. l.marcellus. s.quod autē, j.ad trebel. Sed falcidīa locū habet in p̄ticulari relīcto, ergo & trebellianica. **Q**uintō potest allegari tex. in.l.in testō, in.n. C.de testa.mili. vbi inter priuatos locū habet falcidīa in fideicōmissō vniuersali, ergo etiā trebellianica in p̄ticula r̄iseadē ratione. **S**ed nec his rationib⁹ puto à cōi opinōe recedendū, immo verius in praxi. si quis trebellianicā ē legatis detrahendam vellet afferere, oībus risui foret. Et ad ar gumēta supiora is facilē pōt r̄indere, q̄ non nihil r̄onis p̄pen derit. **A**d primā, quę vult legata fideicōmissis exequari, id doctores intelligūt, vt vniuersalibus vniuersalīa, & particularia particularibus exequēda putēt. At particularia vniuersalibus nequaq̄, quo sit, vt ex legato vniuersalī, hoc est portiōis hereditarię, trebellianica detrahāt, nisi quis fortē tā q̄ legatarius, nō tanq̄ heres grauatus fuisset, hoc enim casu quadrās nullus retineref, singularis est tex. in.l.mulier. s.si. j.ad trebell. q̄ tex. subuertit oīno opinionē illā de cuius veritate disceptat. **S**ecundō nō obstat ille fortis. s.ex singulis, nā verbū eadē referrī nō pōt ad trebellianicā, sed ad falcidīa secundū glo. ibi, in verb. permissa, de qua prius & imme diate tex. fuerat locutus. Nemo em̄ ambigit, quin ad proxima sit faciēda relatio. l.s̄ idē cū eodē. s.fi. s. de iuridi. om. iudi. & dū adducit, textū esse intelligendū secundū titul. Id verū qn̄ dubiū itellectū esse videremus. At in claris sumēda nō, est à rubrica interpretatio. Si quis dicat, quorsum igit̄ ibi, ex fideicōmissō particulari, tex. dicit falcidīa detrahi, quod cōmodius in tit. de.l.falc. docuisset. Puto imperatorē ibi sa tis cōmode de ea dixisse, vbi quedā similitudo detractiōnū, & collatio siebat, dū inquit tex. ex fideicōmissō vniuersali quartam retineri, perinde(inquit) atq̄ ex legatis per.l.falcis

diā quarta retinet̄, aut ex fideicōmissō p̄ticulari. Vult igit̄
text. ibi trebellianicā ex fideicōmissō vniuersali. Falcidīā
vero ex legatis & fideicōmissis p̄ticularibus detrahi debe-
re. Et vera huius intellectus rō esse videt̄, quod is, ex quo de-
ducit quarta falcidia, successor est rei & non iuris, siue dicas
eā detrahi à legatis, siue à fideicōmissō p̄ticulari. ¶ Ad ter-
tium pōt dici, quod licet i illa. l. filiūssa. falcidīā accipiat pro
trebellianica, quā etiā propriè significat, tñ relictū peculij eo
iure vniuersale erat, illa lex tñ & si difficultis sit, eius inuesti-
gatio hodie necessaria nō est, secūdū Pau. de cast. quia in his
peculij s complura sūt immutata. ¶ Quartū minus obstat,
ea em̄ regula. §. quod autē. i his locū habet, vbi cōueniētias
loco superiori reperimus, nihil tñ repugnat, quominus per
multæ differentiæ possint inueniri, in hac potissimū pte, vbi
essētialis diuersitas reponi videt̄, & magis realis quām pos-
sit inter eas assignari, regula tñ. d. §. quod aut̄. §. latius expre-
dīt. ¶ Ultio. l. illa in testamēto. C. de testa. mili. parū obeit
qñquidem ibi, & de falcidīā, in p̄ticulari, & de trebellianica
in vniuersalī habet mentio. Resultat igit̄ deffensa cōis op̄i
nio ex qua duæ cōclusiones colligi possunt, à quib⁹ totā
penē materiā nostræ. l. pēdere constat. ¶ Prima conclusio,
l. falcidīā quarta pars hereditatis p̄ heredē retinet̄, qñ lega-
ta, aut particularia fideicōmissa dodrantē excedūt. ¶ Secū-
da est, ex senatusconsul. trebelliano (inter quinc⁹ capita sup
fideicōmissō vniuersali restituēdo inuēta) hoc vnū est, quod
heres grauat̄ quartā pte eius, quod restituere iussus est, pos-
sit retinere. ¶ A vnā quāc⁹ harū durarū cōclusionū amplia-
tiones, & limitationes sunt diligenter assignandæ, quoniā
nulla nostræ materiæ ratio habenda est, vbi falcidīā aut tre-
bellianica haud quāc⁹ detrahi pōt, si etenim tibi statutū ha-
bes, quartā minime detrahi debere, quid est q̄ curandū pu-
tes, an illud, aut illud imputandum sit.

¶ Prima itaq̄ conclusio ampliāt. i. vt locū sibi vendicet in
mortis causa donatione. l. cū pater. §. i. §. de leg. ij. l. si mortis

Primum Cap. Repe.l.in quartam.

C.eod.donatio enim causa mortis quædam habet similia
cum legatis, licet multæ sint etiam differentiæ, no. glo. in. §.
j. inst. de dona. vide Ange. notabiliter hac in re loquentem.
¶ Secundo, amplia in mortis causa capione. l. penulti. C.
eodem. & dicitur mortis causa capio, vbicunq; aliquid ca-
pitur occasione mortis alterius. l. mortis causa capitur infra
de donat. causa mort. Et in hoc differt à mortis causa do-
natione, quia illa denominatur à persona honorata quæ ca-
pit, hæc à persona honorante, quæ dat, illa obligationem nō
inducit, hæc sic, mortuo donatore. Sed dicit quis, mortis
causa capio, regulariter prouenit à tertio & terminat in he-
redem. l. qui præcio de donatio. caus. mort. Item non profi-
ciscitur ex substâlia testatoris, quo modo igitur heres detra-
hit quadrantem ex ea. Puto dici posse, quod hæc capio cau-
sa mortis quandoque fit ab herede, quod accidit si per ter-
tium ex alterius substâlia heres capiat, tunc non fit per he-
redem detractio, quia hereditas eo casu nō diminuit, qñq; ca-
pio hæc fit à tertio & heres tradit ex patrimonio defuncti, q
casu cum patrimonium testatoris diminuat, fit quartæ hu-
ius detractio. d. l. penu. videtur etiā declarare glo. in. d. l. qui
præcio, quam vide. ¶ Tertiò, amplia ut locū habeat in co-
tractibus, qui per mortem confirmantur, ut donatio facta in-
ter coniuges, donatio per patrem filio facta. l. donationes.
C. de donati. inter virū & vxorem. text. est pro hac amplia
tione, in. l. in donationibus. C. eodem.
¶ Quartò, amplia etiam si legata relinquerent coheredi
l. à coheredibus. C. eo. ¶ Ultimò, fit hæc detractio, nō solū
per heredem, sed etiā si fuerit mortuus, eius heres detrahere potest,
in quæ hereditatis exhaustæ trāmissio fit. l. quamq; C. eodem.
¶ Limita hanc falcidiæ detrahende facultatem. ¶ Primò
quando es alienum absorbet totum patrimonium, tunc
enim, cum legata nihil valere possint. l. s. §. & si prefata. C.
de iure delib. non est querendum de falcidiæ detractione. l.
successores. C. eodem.

¶ Secundò lìmittabìs, quando legata non excedunt d'odrà tem hereditatis, hoc est quando exsolutis omnibus legatis superest heredi quarta pars. Heres in hoc casu cōtentus esse debet, nec questionem vllā legatarijs facere posse intelligit. Si autem solutis legatis omnibus nihil heredi supesset, aut integrum quadrantem heres ipse non retineret, locus esset falcidiæ. I. j. in princip. supra eodem.

¶ Tertiò, quando testator falcidiā detrahi prohiberet au-
tent. sed cum testator. C. eodem, de hac tertia lìmittatione
in sequenti p̄fatione multa traduntur.

¶ Quartò quando testator rem aliquam legauit, eamq; a-
lienari non permisit auctenti. Sed in ea. C. eodem, ratio hu-
ius assignarij posset, quòd ex illa prohibitiōne mens testato-
ris deprehēdatur qui velit rem omnino legatarij esse.

¶ Quintò lìmittare debes, qñ legata sūt relicta ad piás cau-
fas auctenti. similiter, C. eodem, etiam si primo fuissent pri-
uato relicta, & deinde ad piā cauſam reuersura, Paul. de
cast. arg. illius tex. in. l. cum dotem. S. eodem, & hinc dicēdū
est. §. ad municipū. l. j. S. eodem esse correctū. Lìmitta illam
auc̄. si piā cauſa esset instituta, tunc enim fieret detractio
falcidiæ. Dy. & Alberi. in. l. si quis ad declināndā. C. de epis.
& cleri. Panor. in. c. in p̄sentiā extra de proba. ratio esse vi
detur, quòd priuilegiatus non vtatur priuilegio in priuile-
giatū. l. assiduis. C. qui potiores in pignore habeā. l. verum.
§. fi. S. de miorib. Sed subsequitur dubitatio non mediocris
quando legatum dicitur ad piás cauſas. Cōmunis solutio
huius dubij esse solet, vt legatum ad piás cauſas esse dicāt,
quod pro anima defuncti relictū est glos. in. l. si quis titio. S.
de lega. i. & ibi Barto. & Paul. de castro. tex. & ibi glos. in.
l. nulli. C. de episcop. & cleric. Sed hæc communis declara-
tio nullum videtur effectum habere, aut legatum quodcū-
q; relictum ad piás cauſas esse, fatendum est. Nam omne le-
gatum est factum pro anima defuncti, quæ ex omni lega-
to commōdum habet, in primis si legatum est ei factum,

Primum cap. Repeti. I. in quartam.

cui testator in aliquo obnoxius erat, non est dubium, quia
in cōpēsationē debitorū. Si verò ei cui nihil debeat, illo etiā
casu nō pōt dubitari, quin pro sua liberalitate p̄miū aliq̄ &
meritū cōsequaſt. In ſup legata fiūt prop̄ bñmerita legatari
orū. I. nec adiecit. S. p̄ socio. q. b. ſatiſfacere testator tenebat.
I. i. C. de in ius vocā. quis igīt negabit hęc animę testatoris
profutura? Tu super huius resolutione videto doctores in
locis pallegatis, q̄ multoties gñali qdā declaratiōe, & obſcu
ra nimis vtunt. ¶ Sexto limitra conclusionē, que habet fal
cidiā ex legatis retineri, qn̄ legatū eſſet factum ei qui habe
actionē ad rē legatā, vt qn̄ fit legatū dotis restituēdæ mulie
ri, heres ex eo legato nihil detrahit. I. i. §. Si quis creditori. S.
eod. qm̄ legatum nihil valet, nec cēſet proſectū ex patrīmo
nio defuncti, facit tex. in. I. cū dote. S. eo. qui tex. ampliat etiā
ſi mediatē ad creditorē pueniat. Istud tñ nō habet locum in
cōmodo rep̄ſentationis, hoc eſt in vtilitate, quā creditor le
gatarius habet, quōd ei antē tps solutū ſit, detrahereſ em̄ ex
ea vtilitate quarta portio. d. §. Si quis creditori. ¶ Septimō,
idē arbitror, vbi legatum pro dotandis filiabus relinqueret,
qm̄ ſiue ponas filias eſſe testatoris, pro legitima tunc dos il
la tradit, q̄ nullā detractionē pati pōt, vt. §. dices, si verò pro
maritandis extraneis filiabus, legatū illud inter legata pia
adnumerandū puto, quare in quinta limitatiōe cōtinebit.
¶ Octauo, in testamēto militis heres nō detrahit quartā. I.
in testamēto. C. eod. I. in testamēto. C. de milit. testa. Hodie
en̄ id correctū eſt. §. peñ. & ibi glo. in verbo militari in auct.
de hered. & falci. col. i. Cyn. & alij in. d. I. in testamento. Dy.
Bar. & ceteri in. I. i. §. filij quoq. I. ad trebel. Cuius rei pleriq
rationes varias adduxerunt, ea tñ potior eſt, quōd detracſio
harū quartarū fauore teſtatiū respiciant, vt priā prefatione
fuit expeditū. ¶ Nono, qn̄ legata ē libertas ſuis testatoris.
I. papīnianus. §. quarta. S. de in of. teſ. Hęc iura de liberatate
ſeuorum diſponētia locū hęc nō poſſunt in exēplo proprio
ſeuoriū, iura illa ſi quidē vtiliſſima ſatiſ eſſe nobis vident,

etum quod in p̄s causis obseruent, Bart. in. l. proxim. s. de his quæ in testamen. delentur. Tum etiā quod plerūq; ad si liū familias, ad monachū adaptent Bar. in. l. i. j. de stip. seruo rū. Innoc. in. c. cū olim extra de priuil. Cardinal. in clemē. i. in. xxj. quest. de rescrip. ¶ Decimō, in casu. l. si prediorū. C. eodē. quando legatū est instrumētū fundi domino illius fundi rationē specialitatis ibi ponit glo. si verbū instrumētorū accipiat pro charta, q̄a detractio nihil vtilitatis heredi adferre posset, & dānū pateret legatarius, ergo. l. i. creditore. s. de euictio. Si autē pro dote fundi, quia forrē ligones, aratra, & similia. Et tunc rei rustice fauor id exposceret argu. auct. agricultores in quib. causis pignus tacitē cōtraha. ¶ Vnde cimō, qñ heres cepit integra legata soluere, ex alijs nihil destrahere pōt tex. in auct. sed cū testator, ver. itē si heres. verisimile enim est, heredē vīres p̄imoniū scissē, & sufficere posse, quod aliquod legatū integrū solutū sit. ¶ Duodecimō, nō fit detractio falcidīa p̄ heredē, qui inuētarū nō confecit de patrimonio defuncti. d. auct. sed cū testator. in vers. his cestib; rō esse pōt, quod in eū quædā sinistra suspicio casdat rerū testatoris substractarum, quodq; hereditas exhausta legatis non sit. ¶ Decimo tertio, si cōfecit, sed falso, quia deprehēditur res aliqua quæ in inuētario nō cōtinet. l. hereditatū. s. fi. s. eodē. ¶ Decimo quarto, si heres promiserit se integrū legatū soluturū. l. fi. C. eod. vbi est tex. ad duos effe cius notabilis, primus idem est promittere & soluere, quod malē seruare hodie. Secundus q̄ vbi impedī repetitio p̄ solutionē ibi impedī exceptio p̄ promissionē vide ibi Paul. de cast. ¶ Decimo quinto, non fit per heredē detractio, si heres accōmodauit fidē incapaci. l. bñficio in. ij. respōs. s. eod. l. etiā. C. eod. nō em bñficio. l. heres gaudere debet, qui in legem cōmittit. l. auxiliū in fi. de minorib. c. fi. de immunitate eccl. extra. ¶ Decimosexto heres quadratē nō deducit, qñ aliquid heres moliref ne legatum valeret. d. l. bñficio in princp. & ea ratio huius esse videtur, quod heres voluntati

Primum Cap. Repe.l.in quartam.

testatoris contraire nūsis est, arguñi.l. quæsitum. j. de aquit.
hered.l. is qui. s. de vulg. & pupilla.

C Decimo septimo, qn̄ heres negauit qualitatē, aut quantitatē legati, aut fideicommissi, ex quo falcidia retinēda erat, Bart. in. l. fina. s. licentia. C. de iure deliberandi.

C Ultimo, non sit detractio quartæ, quando legatū esset relictū pro legitima filiorū. l. scimus. C. de in offi. testa. gl. in. l. in testamēto. C. e. vbi plures casus ex suprascriptis videbis glos. aliquot posuit in. s. si. inst. de. l. falc. & ibi Ang. no. Oēs illtos casus bñ nota in quibus (vt dixi) cessat difficultas nr̄e. l. quę tñ loquit̄ quādo heres. l. falcidia vtitur, detrahit quę quadratē ex p̄sionio docens qd videlicet in eo quadratē imputet. veniamus nūc ad secundā cōclusionē q̄ loquit̄ de trebellianica. **S** E C V N D A cōclusio est lōgē vtilior, quod
sæpius in praxi. tebellicā peti detrahic̄ videamus. Quotidianā etenim est substitutionis fideicommissariæ materia,
& compēdiosæ, quæ sæpen numero īre fideicommissi vale
re potest, de qua hoc loco quātū ad quartę trebellianicæ de
tractionem attinet, dissērēdum est. Conclusio igitur ea erat,
Grauatus per fideicommissum vniuersale, detrahit quartā
partem eorum, quæ restituere tenebatur.

C Amplia primò, etiā si fideicommissum in codicillis relique
ret. l. filius. s. eo. in quo tñ dubiū esse poterat, quod grauatus
heres sit non iudicio testatoris, sed à lege, lex tñ non vult
heredis legitimī nomen īnuanum habere.

C Ampliabis secundò, etiā si quis grauatus sit ex vi clausu
læ codicillarīs. Pone institutū extraneū cū sex testib⁹, aut
deficiente aliqua alia solennitate modo reperiatur solenni
tas pro codicillis, sit quæ supposita clausula codicillaris, ve
nientes ab intestato tacite sunt grauati restituere hereditatē
ei, qui i testō scriptus est, retinebat tñ quartā hereditatis por
tionē. l. ex testō. C. de fideicō. Bar. in. l. j. s. de iur. codicil. Du
biū tñ procedebat, quod volūtas testatoris nō seruet directo
iure, prout ordinarat, sed q̄a expressit clausula codicillare s.

tis voluntati eius paritū est. ¶ Amplia teriō, qñ heres grauatus esset p substitutionē directis verbis factā, q̄ deinde ex legi interpretatione ad obliquā trāsferret, vt determinat in l. verbis ciuilibus, de vulg. tūc em̄ pīnde habet, ac si fideicōmissariā cōditionalis esset, vt plane explicuimus i.l. p̄cibus. C. de im̄ pub. obscurū fortē id tibi vīsū fuisset, nā testator verbis directis vīsus id ipsū videbat velle, vt tota hereditas sine misericordia heredis ad substitutū trāsferret, verū lex ipsa, q̄ voluntatē testatiū rātōpe defendit, declarat satis occultā qđē & dubiā testatoris mētē eā esse, vt iure obliq̄ substitutus admittat. & sic eodē mō cēsendū est, ac si expīsa fideicōmissariā fecisset, Habes nře cōclusiōis ampliatiōes notatū dignissimas, q̄ etiā ex eo utiles vident, q̄, cōtrariū facile ḡsc̄ iudicasset, tū ex ratione dubitādi in vnaquaq̄ ampliatiōe formata, tū etiā q̄ ipsius quartę trebellianicę p̄textu testator testatus nō morit, eam tamē ob causam detractio facienda sit. Sed nec adhuc carēt supiores casus alia dec̄idēti optia rōne, qm̄ vbiq̄ opa heredis hereditas restituēda est quā frustra eū expēdisse nō licet, nec heredis etiā legitimī nomē frustra eos h̄re, æquū ē. ¶ Ampliabis vltio, vt quadrātē ipsū possit heredisheres detrahere, si q̄s forte post mortē fuerit grauatus. l. q̄sc̄. C. eod. & nihil refert q̄s heres grauati fuerit, an ipse substitutus, an aliis omnino extraneus, vt & de falcidia dictum est.

¶ Limita primō conclusionē quę vult quartā detrahi posse per heredē grauatum, quando hereditas esset ere alieno absunta, quod deductis debitīs nihil in bonis ūp̄sit, q̄a nec fideicōmissū solui deberet, m̄t om̄inus igit̄ grauatus heres quadrātē detraheret. d.l. successores. C. e. vbi em̄ nihil est in patrimonio super eo. nulla dispositio petenda est.

¶ Secūdō limita, qñ testator detractionē prohibuit, aut ex p̄sse, aut tacite, quod probabit, & plenē declarabit in præfatione sequenti. ¶ Tertiō nō esset detractioni locus, qñ fidei cōmissum nō debereſ, totū em̄ penes grauatum esset p̄mansū. Pone exēplum, si conditio forte fideicōmissi cessat, si etiā

Primum cap. Repeti.l.in quartam.

substitutus aī eum, qui post mortē est grauatus, decesserit,
quod in materia substitutionū est declarādū. ¶ Quartō, qn
quis est grauatus restituere rē aliquā p̄ticularē l. coheredi
ſ. cū filiæ ſ. de vulga. glo. in. l. j. cōia de leg. in verbo aliquid
Bal. & Iaf. in. d. l. filiū quē habentē, fateor tamē hūc casum
nō posse propriē dici fallētialē cū nō sit de regula, nō est ēm
fideicomissum vniuersale de quo cōclusio loquit̄, hunc ca
mē notauiſſe nihil oberit. ¶ Quinto qn̄ grauaret̄ quis resti
tuere quotā hereditariā, in qua legatari⁹ eſſet, text. singula
ris in. l. mulier. ſ. fi. j. ad treb. Cū ēm̄ is grauatus heres nō sit
nihil mirū, si detractiōe vtī nō pōt. ¶ Sexto qn̄ plures gra
duis fideicomissi fierent, & primus grauatus detraxiſſet,
secundus postea quartam non detrahit. l. j. ſ. inde. j. ad tre
bell. ratio eſt, quoniam hereditas tandem ad nihilum rediret.
Si autē primo grauatus nō detracta quarta, restituuiſſet ſecū
duseā detrahere nō prohibet glo. in. d. l. sanximus. C. de ſi
deicōmis. in. verb. ipſo iure tex. & gl. in. l. aut facta. ſ. ſi cum
j. ad trebel. ¶ Septimō nō fit detractio quartæ trebellianice
in testamēto militis. l. j. ſ. deniq. l. marcellus. ſ. quod autē. j.
ad treb. Sed hodie iſtud correctū eſſe tenēt doct. cōiter Dy.
in. l. in. testō. C. ad. l. falci. Bart. in. l. j. ſ. in filij. ad treb. Sicut
etiam in falcidia, statim dixi, itē in querela in offic. testamē
quæ hodie in testō militis locū habet. d. ſ. fi. de here. & fal
Bart. in. l. ex militari. ſ. fina. ff. de testa. milit. ¶ Octauō, qn̄
hereditas restituenda eſt piæ causæ, velut ecclia, hospitali,
aut pauperib⁹. d. auc̄ ſimiliter, quæ licet loquaē de falcidia,
tñ ex idētitatē rōnis ad trebellianicā extēdit Bart. in consil.
vj. Bar. in. l. marcell⁹. ſ. quod autē. j. ad trebel. Fateor tamē
cōplures opiniones à moderuis ibi citari. Et plenissimē per
Iaf. ibi videre pates nu. xix. iſta tñ mihi pl̄ placet. ¶ Nono,
nulla trebellianice detractio fit, qn̄ hereditas restituenda eſt
creditori, q ē i cōpēſationē iſtitutus tātūq. ei debebat, quāt
hereditas valet arg. l. j. ſ. ſi quis debitor. ſ. e. Pone exēplū ſi
p̄tioniū reddi debet vxori, aq. in dōtē erat marito traditū, qd

Et. s. de falcidia dixim⁹. ¶ Decim⁹ qñ heres grauat⁹ nō cō-
 fecit inuētariū honorū, q̄ reddi debet, Bar. arg. illius rext. in
 auct. sed cum testator Bar. in consilio. ccxxxiiij. Paul. in cō-
 silio. cclxx. Guido pape decisio. liij. licet varię opiniōnes re-
 ferant̄ in. d. §. quod autē. vide ibi Ias. nu. l. ego puto hāc esse
 veriorē cū tex. habeamus de falcidia, & nihil diuersitatis as-
 signetur, hāc duæ limitationes ex his, quæ dicent̄. i. magis
 innotescent. ¶ Vndecim⁹. qñ factū est inuentariū. Sed rep-
 tus est heres in dolo, fraude, & falcitate honorū describendo
 rū. l. hereditatū. §. si. s. eodē extēdo em̄ ius, quod de falcidia
 loquit̄, ad trebellianicā, nisi rōnem diuersā esse cōspiciā p̄ re-
 gulā. d. l. marcellus. §. quod autē. ¶ Duodecim⁹ qñ fideicō-
 missū fieret in cōtractu, vt in pactis matrimonialib⁹ Bal. in
 rubr. C. de reuoc. his que in fraudē credito. Ia. in. l. post mor-
 tē. nu. v. C. de fideicō. Ego puto rōnē esse in prōptu, quod
 quarta detrahāt, ne heredis nomē inuanū assumat, itē vt in-
 uitēt grauatus ad adeundē, & testm̄ valeat, que oia cessant,
 vbi ex cōtractu restitutio fieri iussa est. ¶ Deciotertio, qñ
 grauatus operā dederit, vt fideicōmissū periret, vel fideicō-
 missario incapaci fidē accōmodaret. l. bñficio. s. eo. l. etiam,
 C. eodē. quod ibi de falcidia, nos ad trebellianicā extēdi pu-
 tam⁹ ex rōnis idemtitate, nihil em̄ refert an verba legis ca-
 sum aliquē decidat, an rō eiusdē. l. non dubiū. C. de legib. l.
 adigere. §. q̄uis de iure patronatus. l. à titio. ff. de verb. obli.
 ¶ Decimoquarto qñ quis est grauatus ad dīc qui est fidei-
 cōmissio adiectus, fauore fideicōmissarij. l. cū ex filio, & ibi
 docto. s. de vulga. facit. l. si ita. §. pegasus, de lega. ij. l. in fidei-
 cōmissi. §. cū pollidius. ff. de v̄suris. l. multinō notę causia
 §. de lib. & posth. tunc enim grauatus fuerat institutus non
 sua, sed fideicōmissarij cōēplatione hūc casum ponit Ias. in
 d. l. post mortē. nu. v. ¶ Decimoquitō fit detractio trebel-
 lianicę. qñ grauatus nō eā vult detrahere, quia cū illa dedu-
 ctio sit pro eius cōmodo introducta, pōt illi renunciare. l. pe-
 nult. C. de pact. tenet istud Ias. in ea. l. post mortem.

Vis facta. et a corollario q[uod] debet nos fieri dictum
trebellianus: **P**rimum Cap. Repe.l.in quartam;

Decimosextō nō sit deductio trebellianicæ, q[uod] facta est
alienatiōis prohibitio auct. sed in ea re. **C.**ad. l. falcī. & Bal.
ibi notat diligēter. Aduerte tamē q[uod] licet prohibitio debeat,
fieri ex causa, aut cōtemplatione certe personæ. l. filiūsa. s.
diui. s. de legat. i. in proposito tñ arbitror alienationē debere
prohiberi contēplatione fideicommissarij, quo casu sumus
in casu. xiiij. l. imittationis. Si autē prohibitio ex causa & cō
templatione solius grauati fieret, puto deinde trebellianicā
detrahi posse, ne quod in fauorem heredis factum est, in eius
odium retorqueatur. l. quod fauore. **C.**de legib.

Vltimō (satis est em, si 2munes limittatiōes apposuerim,
sunt enim longē plures quas acumularunt canonistæ, in c.
raynūtius extra de testa.) limitta quando grauatus nō adiit
sponte hereditatem, sed patitur se cogi. l. quia poterat. j. ad
trebellia. Quis enim cōmodum percipere nō debet ex eo,
quod nixus est impugnare. l. ita tamen. s. qui suspectam. j.
ad trebellia. Preterea si noluit spōte laborare nec quoq[ue] mā
ducare debuit glo. in. l. quis. j. de damno. infect. Addo etiā,
quando hic semel compulsus vellet penitere, & adire, audiē
dum eum non esse. glo. in. l. non iustum. **C.**ad trebellia. vide
ibi doct. ex progressu horum casuum, q[uod] plurimas potes per
te ipse colligere conformitates, inter falcidiam & trebelia-
nicam, quas deinde conferre debes, cum his, quas supra nu-
meram. Ex his prolixè satis est hęc secūda p̄fatio discussa.

TER TIA PRAEFATIO

TERTIO præmittendum est, an harum quartarum
detractio possit vlo modo impediri, diminui, an in
totum tolli, plures hac in re articuli faciēdi sunt. **T**ri-
mus, an legitia statuto aut cōsuetudie possit in totū tolli an
in partē. **S**ecūdus, an legitia haec vlla p̄scriptione perimi
possit. **T**ertiū, an p̄ possit liberos pactū inter viuos aut
p̄ vltię volūtatis dispōne legitia priuare. **Q**uartus, an on-

aliqd conditio, aliudve grauamē à patre in legitiaponi qat? Quintus, an testator possit falcidię detractionē prohibere, Sext⁹ & vltim⁹ an possit phibere detractionē trebellianicę.
 ¶ Circa primū varie sunt opiniones, quas citat Alber. in l. qm̄ in prioribus. C. de in offic. testa. vna est Dy. in c. induc-
 tū, de reg. iur. in. vj. Richar. Cy. & Bal. in l. sanximus. C. de
 nup. quod legitia nō possit in totū tolli, sed bñ pōt dīminui,
 horū rō ē, quod legitia sit iuris naturalis. §. primū itaq; de he-
 re. & falc. col. j. & s. nos id tenuim⁹. Si igit̄ iura naturalia nō
 possint tolli p ius ciuile. §. sed naturalia, insti. de iure natu. di-
 cēdū est eā nō possē oīno auferri. Dīminui tñ posse fatēt, qm̄
 ius naturale pōt modificari, & limitari p ius ciuile, vt in d.
 §. sed iura qdē dī, hæc autē taxatio, & mēsura, cum sit iuris
 ciuilis, pōt minui, augeri, ad nutū statuētū. I. de qbus, de le-
 gib. s. Altera pōt assignari huius snie rō, qm̄ q eā statuto oī-
 no tolli fatere, alimētis filios posse priuari eū dicere oportet,
 cū legitia in locū alimētorū successerit, Bal. hāc pōit i. l. i.
 §. ius naturale, nu. viij. de iust. & iu. q em̄ dicit filios alimētis
 posse priuari, idē tacite fate, & eos nacari posse. I. necare vī
 de libe. agno. s. Si aut̄ eā dīminui posse affirmem⁹, nihil tale
 fatēdū erit. ¶ Scđa fuit op̄i. Bar. i. l. titio cētū. §. titio ḡno. ff.
 de cōdi. & demō. Pau. de cas. i. l. qd̄ b̄ bonis. §. fi. s. e. q legitia
 in totū possit statuto, aut cōsuetudine tolli hanc sequit̄ deci-
 sio Capp. tholosanæ in. ccccxxxvij. h̄ rationem adducunt,
 quod legitima sic dicta est, quod lex eam ad iuenerit, ei mo-
 dū, formāq; prebuerit, nihil igit̄ mirum videri debet, si p
 legē contrariam possit extingui. I. prout. §. de solutio. Secū-
 da ratio, quia ipsa lex est, quæ legitimam dari liberis iusse-
 rit, ea igit̄ lege cōtraria auferri posse videſ. §. fi. inst. de legi.
 aguato tutel. I. eas obligationes. de capt. dīminutio, ergo &
 consuetudine. I. ij. C. quæ sit longa consuet. Nec obstat due
 rationes pro prima opinione, dum dicitur in primis legi-
 timam esse de iure naturæ, id non admittunt. Sed est quo-
 dam instinctu naturali præstāda. Ad secūdū quod legitia sit

Primum Cap. Repe.l.in quartam.

Ioco alimentorū, id etiā negant, quod facile ostendunt, nā filio
diuiti legitima debet & non alimēta. ¶ Tertia sunt opinio
Panor.in.c.raynūcius extrā de test. distinguētis an filius ha
beat vnde viuat aliunde, & tunc pōt in totū tolli. An nō ha
beat, & tunc secus, quia alimēta auferretur. quæ iure nature
debeant. §.j.inst.i.de iure naturali. ¶ Ego in tanta antiquo
rū patrū contouersia nō verebor. nouā quādā cōsideratio
nē adferre, & deinde omissa opinonū varietate hūc articu
lū p cōclusiones explicare. Considera igit̄ iure naturali libe
ros fuisse alendos à parentibus. §.j.instit.de iure naturali.c.
ius naturale.j.distin.liberos dico cuiusq; conditionis (ingra
tos semp excipio q non debet liberi vocari) sint, aut qualita
tis, sint legitimi, sint naturales, spurij, incestuosī, nullā lex na
ture differētiā ponit. Inter hos tñ liberos lex ciuilis & cano
nicavarias species distinxit, vt aliqui in ea antiquissimi iuris
dispōne remāserit, quales sūt naturales nepharij, adulterini,
spurij, qbus alimēta prestari debet, & hāc iuris naturalis ra
tionē canonica equitas est secuta. c.cū haberet. & ibi glo.de
eo qui duxit in matrimo. quā poll.p adult. Alij verò à lege
cogniti sūt, ideo legitimi sunt nūcupati, quorū maiorē curā
lex habuisse visa est, & ide his portionē i bōis parētis statuit
certā. & limitatā, quę portio etiā vocata est legitima. Et cū
hēc prouisio legis ciuilis id ampliauerit, quod ius nature
statuerat, filij isti legitimi iure ciuali vti possunt, at simul &
naturali non gaudebunt. Si malint tñ alimenta, q̄ legitimā
audiri debet. l.quod fauore. C.de legib.hoc iacto fundamē
to. ¶ Prima conclusio est, qñ paternullo modo de suis bo
nis disponit, filij de legitima cōtēdere nō possunt, sed de suc
cessione ab intestato. §.j.de here.ab intest.venie.in auc̄.col.
ix.hēc successio est maior q̄ legitima, nā pluries. §.dictū fuit
legitimā metiēdā esse ad hāc portionē successiōis ab intesta
to, esseq; triētē illi⁹, aut semissē, scđm nūerū liberop & hāc
forma successiōis, cū sit iuris ciuilis.l.lege obuenire. j.ō ver
signi.pōt p statutū oīno tolli.d. §.fi.inst.de leg.agna.tutela.

C Secunda couclusio qñ pater in alterū de suis bonis aut te statamēto, aut codicillis disposeret, lex ciuilis taxauit libe-
ris, quos nouit, olim quadrantē, hodie, triētē aut semissē pro
numero liberorū, que taxatio. q̄ mēsura, & portio limitata,
potest statuto augeri, & minui, vt volēt statuētes, quod iā=
dudū fuisse factū liquet, cū em̄ esset quadrās. l. parētib⁹. l. cū
querit. **C**. de i. of. tes. hodie aucta est ad triētē & c. auct. nouis
simā. & s. sepissimē. Dīminui etiā secūdū oēs pōt, modo (vt
qdē dicūt) dīminutio nō tāta sit, vt alimētis fili⁹ careret. ego
intelligo aliter, vt audies statim. **T**ertia conclusio quādo
quis per statutum à successionē simpliciter excluditur, nō
puto p̄ hoc eū à legitima excludēdum, quia successio aliud
est, quām legitima, vt ex prima cōclusione audistī. Et statu-
tū stricti iuris est, quod tantū valet, cōtum sonat, Bar. p̄ illum
text. in. l. iij. §. hæc verba. ff. de nego. gest. cum vulga. hinc
sequit̄ q̄ statuto nō obstante per quod fili⁹ nō succedūt ex-
tantibus masculis, filiabus legitimā deberi. Hinc subsequi-
tur, matrē statuto Tolosano nō excludi à legitima honorū
filij, quod vocat ad successionē ab itestato proximos de gra-
du parentele p̄s, licet vt. s. dixi cōtrariū seruet, & malē. Di-
cat fortasse aliquid nunquid exclusus à successionē, & sic à
toto, debet excludi à legitīa, & sic à parte, quia à quo remo-
ueſ genus, remouet etiā spēs, tex. & ibi bona glo. in. l. j. in fi.
ff. de legit. hered. l. iij. §. cū em̄. **C**. de vſur. rei iudi. Dico arg.
procedere, n̄iſi quodā iure alio pars debeat, quām totū, pars
em̄, hoc est legitīa, locū alimētorū tenet, secūdū oēs, cur igīt
non dīcā aliud in pte, aliud in toto, si diuersa est horū ratio?
& inuētio, potissimū cū mēs statuētiū sufficientē effectū ha-
beat in residuo à legitima. **Q** uarta, qñ legitima ascēdētiū
aut collateralū exp̄sse per statutū, aut cōsuetudinē tolleret
etiam in totū, valeret ablatio illa, & nulla deinceps legitima
ab his peti posset, qm̄ legitīa eorū iure ciuili debet. nā & si pa-
rētibus. ff. de in off. tes. & s. deffendi hanc sentētiā cōmūnē,
nihil mirum igīt, si per cōtrariū ius ciuile possit tolli. d. l. eas

Primum Cap. Repe.l.in quartam.

Obligationes de cap. diminutio. s. ¶ Quinta conclusio, qñ statutū expresse diceret legitimam liberis non deberi, siue sint diuites siue inopes, valeret statutum, & nulla legitima deinde peti vñch posset, quoniam tunc per tale statutum nō comprehenduntur alimēta, quae non veniunt appellatio- ne legitimæ, vt. s. dixi. Sed reuerteremur ad ius naturalæ, quo pauperes alij debebāt, non puto aliquem in hac conclu sione dubitaturum, quoniam surogatio illa legitimæ per l. ciuilē facta, per eandem legem tolli potest.

Sexta conclusio, quando statutum esset tale, quod liberi nihil in bonis parentum habere debeant, & ita alimēta de negarentur, illud tanquam iniquum nullo modo seruandū esset nec id potest imutari, quod iure naturæ fuerat ordinatū, nisi in melius redigeretur, per rationem Bald. in. d. s. ius na turale. Hę cōclusiones vehementer elucidant locum, hunc in quo antiqui tantopere variarunt.

inquit ego ¶ SECUNDVM illud erat, nū quid legitia villa tēpo ris p̄scriptione perimat, qua in re in varias sentētias, itū est, quas do. Ias. in. l. licet. C. de iure deliberā. citat, facito cōclu siones sequētes. ¶ Prima est, successio liberorū siue ex testo siue ab intestato p̄scribit per. xxx. annos Bal. i. d. l. licet; gl. in. l. ij. fl. de acquir. hered. glo. in. l. vna. C. quando non pe ten. partes, hanc docto. secuntur communiter, Iason tamen in illa. l. licet, tenet contra communem, q̄ successio suorum heredum nullo temporis cursu prescribatur, adducit ratio nem apud eum necessariam, quod sui heredes iure. xij. tabul. essent necessarij. Et eo iure nullum tempus currere po terat, nec allegari potest (inquit) beneficium abstinenti, quia illud in eorum commodum tantum inuentum est. Ego pu to tamē non esse recedēdū à communī opinione, nā licet be neficium abstinenti regulariter adferat cōmodum filijs, nō tñ negari pot, quin eis bñficio abstinenti p̄iudicetur, qñ vñ delicit exp̄sse renūciant, & ita hereditatē priuant, si igit̄ be neficium abstinenti possint exp̄sse abstinere, quare nō etiā taci

tē p lapsū t̄pis à l. diffiniti, nec prodest induc̄tio facta p Iaso.
 de illa l.l. licet, quia vt ipse etiā fateſ, induc̄tio illa fatis extra-
 nea v̄. Cōclusio n̄ra l̄imittari posset iure q̄ vtimur, qn̄ qs
 mala fide hereditatē filij possideret. c. fi. de prescript. c. pos-
 sessor male fidei, de regul. iur. in. vi. Secundò, est intelligenda
 conclusio quando successores isti vellent admitti p
 caput vnde liberi, quo vti possunt filij per. xxx. annos, secū-
 dū Bal .in. d. l.l. licet, quē ibi Ias. sequitur, Ias. plenius in. l. iiij.
 C. de iuri. & facti ignor. Paul. & Alexand. in. l. quandiu. s.
 de acquir. hered. & deinde per alios. xxx. vtentur capite vn
 de agnati, quibus elapsis adhuc infra. xxx. annos admitten-
 tur per caput vnde cognati. Licet hæc doctrina passim re-
 cipiatur, intelligi tamen debet quando ageretur cum per-
 sonis illius eiusdem capitīs. Si verò ageretur cum liberis,
 qui lapsis. xxx. annis adhuc possiderent, nullo pacto au-
 dientur ex capite agnatorum glo. singularis in. l. i. g. sed vi-
 dēdum, in verb. succedat. j. de successo. edict. Preterea suc-
 cessorium istud edictum in eadem persona habet locum in
 renūciacione tacita quæ fit lapsu temporis, secus in expres-
 sa secundum Ias. in. d. l. iiij. in fine. Ego etiā puto non posse
 admitti filios contra agnatos, aut cognatos qui per triginta
 annos integros à morte patris hereditatem possiderunt,
 & ita in altero capite esset completa prescriptio triginta an-
 norum. l. omnes. l. sicut. C. de prescriptio. xxx. vel. xl. anno.
 Et ita sit, vt per illud successorium edictum impediatur ac-
 cessio temporū diuersi capitīs, ne videlicet agnatus qui re-
 peritur possessor, vtatur possessione liberorum, nec cognatus
 possessione agnatorum. Sed quando vñus ex his per an-
 nos. xxx. possedisset, puto nocēri filijs, q̄a possesso cuiuscq̄
 extranei noceret. Cōclusio, legit̄ia ascēdētibus,
 aut collateralib⁹ debita, spacio. xxx. annorū prescribit, qm̄
 illa solo iure ciuili debet, q̄ oīa iura eodē t̄pis spacio tollūt.
 d. l. oēs. i. hac cōclusiōe nullā arbitror fieri difficultatē. itelligo
 vt ēt alimētis eos p̄uatos p̄ute, q̄ iure ḡētū eis deberi. s. dixi

Primum cap. Repeti.l.in quartam.

Tertia cōclusio, legítima quę liberis debet, per tēpus. xxx, annorū preſcribit, quia legítima eſt portio ſucceſſionis, quā preſcriptione amittī poſſe ſtatim deſſendi, nec hoc loco arbitror alia rōnē eſſe p̄tis, quām totius, qm̄ filiorū negligētia fauorē illū alimētorū, qui ex natura proceđit, abſtuliffe vi- det, & regulaſ legitima hoc loco ad iñſtar ceterorū iurium. **I**ntelligo primo niſi iusta de cauſa nō eſſet legitima peti- ta, quia forte mater ex bonis cōmuniſbus erat alenda, & nō mouebat gratia matriſ p̄ filiū controuerſia, aut alia ſimiſis quedā excuſatio etiā leuis probaret, quia aduersus illā pre- ſcriponē facilē filius etiā maior. xxv, reſcripto p̄cipiſ reſti- tueret. l.i. §.fi. ex quibus cauſis maio. ff. **S**ecundo intelli- go q̄ filius nō poſſet impediř quominus. ſaltim alimēta pe- tere poſſet, ſup bonis quę fuerūt p̄tis tēpore mortis. licet em̄ preſcriptio ſuſtulerit id, quod iure ciuili filio cōceſſum erat ius naturalē tñ remanet illeſum, quo alimenta debent quā- diu filius ſupererit, qui aliunde viuere non poſſit.

T E R T I V M erat, an pater per actū inter viuos filiū legitima priuare poſſit, aut p̄ diſpoſitionē vltimē volūtatis, qua in re ſeptem conculſiones diſligenter ſunt annotandę.

Prima conculſio pater, titulo lucratiuo, qualis eſt dona- tio, remiſſio debiti (que donationi equiparaſ. l. ſi mulier. ſ. de condi. ſine cauſa) non poſt ſua dīminuere bona, vt filiorū legitima minuaſ, ſiue cōtractus ille lucratiuus fieret erga li- beros, ſiue extraneos tex. in aucf. vñ ſi parens. **C**.de in offic. testa. & in aucf. de immēſ. dona. col. viij. de materia huius cō- clusionis ſuperiori prefatione abūdē ſumus locuti. Ex hac conculſione ſequit cōſiliū Dy. iniqū & falſum eſſe, qui dī cebat filiū legitima priuari poſſe, modo p̄ oīa ſua bona da- ret poſt mortē ſuā, quia cū bona (inquit) ſint eris alieni, do- natarius filio p̄ferri debeſt, id cōſiliū reprobaſ p̄ Bart. in. l. he- reditariū. J. de bonis aucf. iudiciū poſſideſt. **S**ecunda con- culſio, pater bona ſua poſt p̄ cōtractū onerosum dīminuere, vendēdo, p̄mutādo, aut alio quoquis modo, etiā ſi ex hoc fi-

liorū legitīa dīminuaſ. Ratīo eſt. quia p̄f eſt domīnus bono
rū ſuorū, ergo ius perfectē diſponēdī habet, ex defiſtītione
domīnij, quām eruditē tradit Bar. in.l. ſi q̄s, vi. ſ. differentiā
j. de acq̄uir. poſteſſ. Sanctū em̄ eſt ſua cuiq̄ cōmittere. l. ne=mo exteruſ. C. de iudei. l. in re mādata. C. mādati. Ampliā
etiam ſi oīa bona ſua venderet tradēda poſt mortē ſuā q̄m
empor eſſet in hiſ bonis tanq̄ creditor filijs præferendus. l.
papinianus. ſ. quarta. ſ. de in offic. testa. ¶ Intellige primo
hanc cōclusionē ſi cōſtet de muneratiōe preçij q̄n ponis vē=
diſſe, aut de alia re pmutata, q̄n diceres eū pmutaſſe, Cōfes=ſio em̄ per patrē p̄cipuē in teſtamēto facta liberorū legitīa
obeffe mīnimē pōt. Io. de plat. in. ſ. itē ſi quis in fraudē inſti=de a ctio. quē refert & ſequiſ Bart. cepol. in cautela. xxj. idē
citat Iaf. in ea auct. vñ ſi parens nu. iiij. ego adduco tibi tex.
in.l. qui teſtamētu. ſ. de probatio. Quo fit, vt ſi p̄f acquiſitio
nē quarūdam rerū noīe forte vxoris, q̄ nouerca eſt, faceret,
vt filiorū legitīmae frauſ fieret. ea res in numero bonorū cō=ferēde ſint. l. nō tenet. j. ſi quid i fraudē patroni. l. ſed & ſi rē.
ſ. que in fraudē creditorum. ¶ Intellige ſecundō, q̄n hec vē=ditio fieret bona mēte, quia videlicet propter neceſſitatē pa=tris, aut filiorū ſubleuādā, aut pro tuendo augēdoq̄ p̄imo=nio. Si em̄ pater quiſ tā ſtultus eſſet, qui eo animo bona vē=deret, vt filij legitīma priuarenſ īipiē eum fateor ac inhu=manē facturū, & peccaret mortaliter ſecūdū Bar. in. d.l. he=reditariū ob id quoq; illa vēditio fraudulēta veniret reuo=canda, p̄cipuē ſi empor de fraude illa participaret.

¶ Quero, an pater vendendo oīa bona preciūq; in ſeruos
couertēdo, filijs legitīmā auſſerre poſſit, q̄n oēs ſeruos liber=tate donaret, quidā dicūt hoc modo filios legitīma poſſe pri=uari p.l. papinianus. ſ. quarta vbi libertates extenuāt legitīmā, iſtud tenet Cepol. in illa cautela. xxj. Ego puto eo caſu
in primis patrē fore inhumanū nec īcomodē futurū, ſi p̄f
demū filius nihil pro legitīma moriens relinqueret, iuxta il=luſ, qua mensura mēſi fueritis. Dico insup filios ob id, legi=

*po boudendo
bona ut priuata
filii Cogitamus
patet mōſta
eip*

Primum Cap. Repe.l.in quartam.

tima non priuari, quoniam libertates hodierno iure non ministrantur legitimam, glo.in.d. §.quarta, quae vult illum. §.corrigi, & illum sequitur ibi Paul.castrēn.num.vij.quod etiam sed tenui, id tamen video modicē utilitatē in regno Francie vbi nulli sunt serui, sed oēs liberī, ut potes videre p gl.pra.san. in prohemio. ¶ Quæro, an pater qui lusit partem honorū, possit legitimæ filiorum nocere? An verò filij legitimam habeant, attenta bonorum quantitate, quæ erat tempore incepti ludi. Distinguendum est, an ludus hic sit illicitus, ut taxillorum, alearum, aut similis in virib[us] fortunæ consistens auctentis.interdicimus. C.de episcop. & cleric. Et hoc quidem casu filij reuocare possunt alienata, saltim usq[ue] ad eorum legitimam, quod existimo debere in practica seruari, si rerum immobilium alienatio facta esset. Si verò ludus sit licitus, quod non pendeat à virib[us] fortunæ, eratq[ue] euentus iudi dubius, vter vinceret, tunc cessat reuocatio, Bal.in.l.i. in fine. C.si quid in fraudem patroni, idem Bald.in.l.fi. C.de condicione ob causam, vide quasdam utiles remissiones de hac materia per Iasonem in. §.item si quis in fraudem institu. de actio. in principi.

¶ Tertia conclusio, Pater delicto suo ut pote prodictionis ratione, & criminis lese maiestatis, filios legitima priuare solet Canonist. in clementi. pastoralis. §.caterum, de re iudic. & Cardinali. in principi. in. vij. questio. istud tenet quem vide. Pro hac opinione, allego tex. in. l. quisquis. §.j. C.ad. l. iuliam maiesta, vbi huius conclusionis assignat ratio, quia filius forte idem esset facturus argumen. l. quod si nolit. §. mancipia. §. de edilic. edict. Et ibi liberis non modo patri, sed & omnibus insuccessibilis sunt, ut egestate laborare cogantur. ¶ Quæro an filius beneficiatus, propter crimen lese maiestatis patris, sit beneficio priuandus? iura videntur contraria, text. & glos. in. c. sati peruersum, volunt non debere filium beneficio priuari. Text. verò. in. c. felicis. §. quod si quis predictorum de penis in. vi. dicit filium esse priuandum

quæ concordari posse videntur secundum Philip. franc. in d. s. quod si quis predictorū, ut in d. c. satis peruersum, proditio facta sit in principem secularem, à quo beneficium ecclesiasticum non processit, in c. vero felicis, peccatum est in principem spiritualem, in summū scilicet pontificem, vel ad eius latus assistentes. Ego puto primum membrum nō procedere in nostro Francorum rege Christianissimo, quin imo arbitror filium proditoris, qui in personam principis deliquerit & officio, & beneficio quocunq; de iure deberet priuari, quoniam hic filius proditoris, qui fructibus sui beneficij locupletaretur, similem fortè machinaretur proditionem, & ita subest ratio illius. I. quisquis. s. primo. Preterea princeps noster Christianissimus orthodoxæ fidei defensor eximius mixtum forum habet. Vnde brachium ecclesiæ sanctæ dei vocatur, & protector illiusquæ diligentissimus adiutor. Et ob id in suis parlamentis consiliarios partim cléricos, partimq; seculares habet, non vt ecclesiæ, aut summi pontificis auctoritati detrahatur, sed quò vehementius in suo regno, ac diligenterius defendatur, ac fides integra inuolataq; perpetuo maneat. Quare ex his, & immuneris propè priuilegijs, quibus rex noster & à deo optimo maximo, & à summo pontificæ donatus est, concludo. d. c. felicis. s. quod si quis predictorū, locum habere in rege Eran corum, cuius excellentia & prerogativa varijs in locis scribitur, quæ huc adduci commodè non possunt.

¶ Quæro secundò, an filiæ priuentur ligitima propter crimen lese maiestatis patris, videntur quod non, quoniam filie propter imbecillitatem sexus minus idem sunt ausuræ, & ita non militat in eis ratio nostræ conclusionis. Dic tamen eas effici omnino patri delinquēti insuccessibiles, legitimā tamen in bonis matris quæ nihil commisit, petere non prohibentur, ut ex ea alii possint. d. I. quisquis. s. ad filias. Si tamen mater crimen illud comitteret, filie ei nullo modo succederent. In eo igitur filiæ à masculis hoc loco discrepant,

*leg. f. e. p. m.
ad leg. m. t.
p. r. r. m. e. f. o.
m. u. g. f. b. o.
p. r. o.*

Primum Cap. Repe. I. in quartam;

quod filij nullā successionē p̄tis, m̄ris, aut extraneorum aſſe-
qui possint, filie licet delicto patris ſint in ſuſſeſſibiles ipſi
patrī, tamen in bonis matris legitimam habent, & puto eti-
am filias propter delictum matris, non priuari legitima in
bonis patrī, propter rationis idemtitatem. ¶ Quero tertio
an naturales filij propter crimen leſae maiestatis patris pri-
uentur alimēntis, quæ in eius bonis debentur iuræ naturæ
Bal. post Cy. in ea. I. quisquis dicit post multa, filios natura-
les alimēntis priuandos, vbi cuncti enim legitimi perdunt
legitimam, naturales alimēnta conſequi nō poſſuunt, ne me-
lioris cōditiōis ſit luxuria quam castitas. Quo fit, vt baſtar-
di ingratii etiā nullis alijs ſuperſtitib⁹ exheredarī poſſint, &
ita alimēntis priuari.

¶ Ultimò quero, poſtquam hi liberi delicto patris legitim-
ma priuantur, cui hæc bona parerna ad iudicantur? Bald.
& ceteri diſputant, quicquid dicatur per eos. Puto fisco
hæc bona apliçāda, extat ratio peremptoria, ſi propter alia
delicta minora fisco debeat, ergo propter maiora, inſu-
per eſt text. in. §. per contrarium institu. de herd. que ab inte-
ſta. deferun. text in. d. l. quisquis. §. penu. ibi oia ea fisco &c.

¶ Quarta concretio propter crimē heresij ipſius parentis,
filij legitima priuandi ſunt, text. in. auctē. gazaros. C. de he-
reti. grauius enim eſt diuinam offēdere maiestatem &c. &
ad hanc rationē ſtudentes iuri nostro debent diligenter ad-
uertere, vt cum erunt aliij iudices, aliij procuratores regij, aliij
aduocati honorem dei optimi maximi, & ſuæ eccllesiæ, ab
hereticis defendat, & diligenter tueantur, eos mature acce-
rime priuendos curent. ¶ Contra hanc conclusionē poſſet
proiectus moueri, quod filius etiam pauper potest hereti-
cus eſſe, ac diues, & ita non eſt eadem ratio, ſicut in cōclusio-
ne precedenti, vbi filio diuitiæ, & ſuſſeſſiones denegantur,
ne id audeat, quod nō tentabit, ſi eum deſſiciant facultates.
¶ Secundò cōtra vtrāq; cōclusionē adduci pōt, quod filius
p̄tis iniuitatē ferre nō debeat, vt eſt in ſacris, & habes text.

in l. crīmē paternū. ff. de penis, & extat rubri. ne filius p p̄e.
 C. qui igit̄ iura n̄a volūt̄ filios proditoris, heretici, oīno in
 successibiles esse? cū pēna suos sequi debeat authores. l. sans-
 cimus. C. de penis. ¶ Ad primā obiectionē dicere potes in
 crīmē heres̄ filiū debere priuari eadē ratione, qui adiu-
 tes audaciores sunt, in quocūq; crīmē, credunt em̄ se pecu-
 nijs oēs iudices facile effectere posse, & muneribus. Insuper
 diuites citius supbirēt quām inopes, & heres̄ (vt plurimū)
 ab arrogātia, & vana gloria p̄gredit̄, nolūt em̄ hmōi homi-
 nes (si modo homines eos vocemus), superiores vllos agno-
 scere, vt experīētia docet, vñ iure optīmo legittima, & omni
 successiōe priuādi sunt. g. & ḡnalem. in auct̄. vt cum de ap-
 pel. cognos. Si em̄ qui de republi. male meriti sunt, egestate
 & fame perire debēt. l. bona fides. ff. depositi. s. quid dicēdū
 tibi videt̄ de his qui de fide, q de re publica diuina male me-
 rent. ¶ Ad secūdū fū damētū, Bar. cōsilio. c. xviij. dicit filiū
 nō pati penas pro delicto p̄tis, nisi in his, quæ à patre descen-
 dūt. l. iij. ff. de interdict. & relega. At solutio hæc nō satis no-
 stro p̄posito facere videt̄, filius em̄ nō solū in successibilis pa-
 tri est, sed cuius alteri, vt dixi. Puto igit̄ in his duobus cri-
 minibus lesæ magestatis, & diuīne, vt in heresi, & humanæ
 vt in p̄ditione esse casum valde specialē, in quo filius portat
 iniquitatē patris. Et ratio specialitatis (ne refugioq; dicit̄ mi-
 serorū tamur) à p̄tis ingratitudine petēda est, ingratitudoq;
 nō eos tātū, sed & eorū quoq; posteritatē indignā efficit suc-
 cessione, est em̄ sic ingratitudo exosa, et deo, & hoībus, nī-
 hil vt sit odibilius, vnde ex ingratitudine prīmi parētis Adæ,
 ac delicto eius nos oīnes, qui ab ipso sumus p̄geniti indigni
 eterna successiōe eramus effecti, oēsc̄ ei⁹ iniquitate sumus
 labefactati qualitatē illā morbidā peccati originalis oīnes
 inde traximus, Preter iesum christū dñm & redēptorē n̄m,
 benedictāq; virginē mariā matrē eius, cuius filius per natu-
 rā, illaverò m̄ p̄ gratiā impeccabilis erat, neuterq; regule cō-
 muni, vt oīb⁹ notissimū est, cōprehēdebatur. c. graue nīmis

Prīmū Cap. Repeti. l. in quartam.

de reliq. & venera. sanct. in extrauagā. cōibus, qui textus in
stinctu spūlanciā Sixto papa pmulgatus esse nō dubitāt
in honorē dei paræ virgis mariae. Sed de his alibi copiosius
In n̄is igitur duabus pcedētibus cōclusiōibus filius ppter
crimē pris punitur pena indignitatis, nō pena satisfactiōis
vt de vassalo dicitur, qui sua felonias (quā vocāt) & iobedē-
tia, se posteritatēq; suā indīgnos facit. § i. quæ sit prima cau-
sa bñfi. amit. in vslib. feu. ¶ Quinta cōclusio. Licut disposi-
tione iuris nouissimi, cōfiscato corpore nō sīnt bona cōfisca-
ta, auctē. bona dāpnatorū. C. de bonis dāna. Hodie tñ in frā-
cia ius fforū. in. l. j. & l. cū ratio de bonis dāna. seruat, vt testā-
tur oēs cōsuetudinarij, & cōfiscatio corporis, bonorū con-
ficationē inducit, accessoriū em sequit principale. l. cū princi-
palis de reg. iur. Verūtamē si de alio quodā delicto (quā de
quibus modo dixim⁹) pater cōdēnetur, legitima liberis nō
denegat. d. l. cum ratio. quę legitima tñ non eodē modo me-
tiēda est, ac si ex dispositione patris esset filijs assignāda. qñ
q; em illa legitima est media pars bonorum pris, quotquot
sint. l. si deportatis. l. fi. C. de bonis dānatorū, qñq; nō eratta
xata portio, sed liberis oīa bona relinquebātur. d. l. cū ratio.
§. si plures. Hodie tñ Thlā in sup̄ma curia vxori & liberis
tertia ps bonorū assignat, p dota vxoris & legitima filiorū,
quotquot sint, nec aliqd putas parlame to thlano contra ius
scriptū disponi, qm̄ in casu huius cōclusiōis, cū iuris rigore
deberēt oīo filijs legitima priuari, quōd bona cōfiscata eris
alieni sint. Satis est tertia portionem oībus relinqui, nisi aut
nūer⁹ liberorū aut patrimonij quātitas, & dotis, aliud expo-
stularēt. ¶ Sexta conclusio, pater legitimā liberis auferre
pōt. si sint ingratit, eosq; inserta causa ingratitudinis exhere-
dauit, quę ab herede pbari debet. l. oīmodo. C. de inof. test.
§. caussas. in auct. vt cū de appell. in. §. fi. in auctē. de immens.
dona. Et supra multoties explicauit. Suntq; caussæ ingratit-
tudinis nūero, xiiij, q; ponunt in. §. caussas. quibus legitimæ
pōt à patre filius exheredari. Et septē, quibus à filijs parētes
Itidem tres, quibus iure frater à fratre exheredari potest, de

quibus in. §. fin. insti. de inof. test. Verū nō est pater, qui hoc faciat (cū eos legitima priuat) sed ingratitudo filij, qua nō mē filiatiōis sublatū est, p pulchrè iquit. glo. in. l. cū pbatio. §. de pba. tex. in. l. imperatores. j. de indiē adiectio, ibi ipse te huic penē subdidisti &c. ¶ Septima, pater liberos, qui i grātiō sunt, legitima priuare in vltis volūtibus nō pot, nec eā minuere, p ria ps co clu. vt nō possit filios oīno priuare, ē sine dubio, scđa etiā quōd nō possit minuere vera est. nā licet possit pater instituere filiū in re aliqua modica, vt pote in decē imperialibus, ad hoc vt testīm valeat, filius in pot petere supplemētū legitimē. l. oīmodo. cū. l. sequēti. C. de inof. test. §. sed hec ita. insti. de inof. test. ¶ Amplia. j. etiā si pater aliquid daret ea lege, vt nihil aliud petere filius posset, illa re contentus. tex. i. §. ceterū. i. auct. vt cū d. appelle. cogn. col. viij. ¶ Amplia. ij. etiā si ille filius, cui minus legitima relictū est, illud acceptaret, & cū eo successioni renunciaret. l. si qñ. §. gñaliter. C. de inof. test. ¶ Amplia. iij. vt petere fili⁹ possit supplemētū post decē, xx. & usq; ad. xxx. ānos, nec p scribit̄ illud ius p quinquētū scđm Bal. Pau. Ias. in. l. si quis filiū. C. de inoff. test. licet Bar. ibi & i cōsi. xiiij. tenuerit ius istud qui quēnō posse p scribi, ego puto opinionē cōem esse meliorē, quia filijs eā vtiliore esse certū est, rōnes modo hincinde deducere oportunū nō ē. ¶ Amplia. iij. vt nō mō ipsi, filij id qđ legitime deerat, possint petere. Sed & si moriant̄, ad heredes ius istud trāsmitti possit, scđm Sali. & alios in. l. scimus. C. de in off. testa. & declarauī plenius in. l. vētre. §. de acqui, heredi. ¶ Limitta. j. cōclusionē, in casu. l. papinian⁹. §. quarta. qñ totū p rimoniu relictū esset ad satisfaciēdū creditoribus, aut ad funeris ipēsam, q̄ diminuit̄, imo oīno legitimā excludunt, p illū. §. quarta. ille in. §. dū loquit̄ de libertatibus hodie corrigit, et. §. sepe dixi. ¶ Limitta. ij. qñ pater legaret alicui cre ditori p cōpēsatōe debitorū, v̄ p male ablatis, hi em̄ le gatarj, creditoribus ānumerant̄, & legittimā extenuant, q̄a id in patrimonio esse nō videbatur. l. subsignatū. §. honorū. ff. de verb. sig. tenuit Ange. in summa sup verb. legitimā. nu. ix.

Primum Capitulum. Repetitio in quartam.

Ego arbitror debere constare de his debitibus; aut male ablatis
Alioqui enim in fraudem filiorum legata fuisse sic relicta presu-
muntur, quia fraudem patres, sepissime machinatur in filios, blan-
ditus delinimenter noueretur in investigationibus corruptus.

in ff. de inoff. test. ¶ Ultimum puto conclusionem limitatam, qm

minus legitima esse pro patrem filius relictum, & eo recepto ab
eis esset legitimus renunciatum, eiusque suppletum est, hec enim tes-
nunciatio post mortem patris facta, nocet filiis, & filiabus. l. si
quando. s. si C. de inof. test. etiam sine iuramento, multo fortius
igitur si iuratum fuerit. c. quis. de pact. i. vj. Aduerte tamen, quod

si pro has renunciariones filiae, remiserunt earum legitimam, aut sup-
plementum eiusdem, & fuerunt lesae notabiliter, habent quotidianas
restitutiones aduersus illas quietutias. Et iuramento dispensatione

habita a suo prelato, cancellaria non denegat rescriptum ad re-
scindendam huiusmodi renunciationem, quod non abs reficii videtur,

cum filiae pro modica dote (dum nubere maxime cupiunt) remittant legi-
gitimam totam quietucundam magnam. l. cum hi. ff. de transact. Et si-
cut actus calore iracundie factus facile rescinditur. l. quicquid

calore. de regu. iur. ita actus factus pro nimio gaudio, quod
deliberationem animi non minus tollit, quam iracundia. glo. sin-
gu. i. §. serui. in verb. balneum. insti. de libertinis. Cogita enim

quo gaudio cumulatur filiae, quibus fratres pollicentur spon-
sos, licet pro rubore taceant. facit. c. i. de frigi. & malefi. Quid
autem de renunciatione facta patri an haberi possit rescriptum

ut rescindatur, & supplementum legitimae petatur. Audiuit tamen
les literas non solere a cancellaria concedi, cuius ratio esse potest,
quod pater sui primogenitus inscius esse non presumit. l. quisquis.

C. de rescin. vedi. & iuxta vires eiusdem patrimonij dotem des-
cide credit, cui in puidendo liberis lex confidit. arg. l. moribus.
3. de vulga. l. si filius, de patria potesta. quare rursus in
controversiam quietatem, aut supplementum redire, frustra esset.

Ego puto literas etiam hoc casu posse aut debere filiabus con-
cedi, qm literae a cancellaria promanantes sunt iustitiae, quae iu-
sticia non vult fratres harum filiarum etiam facto patris, cum iactu-

Note de ultimis
fractionibus facta
et filiam fecit
de patrum
Inventum
Proprietary
Sacerdoti disponi-
tationis A
Cancellaria
ex uide
cum respi-
ctu genit
certus
de iuramento
et
quod de ym
Cancellaria
et filia
pm

opinacione
ex parte nobis
etiam Venerata potest per litteras cancellarias Regalium etiam
prima editio regis et nota cum per regale opinio-

ra earū ditari, minus etiā heredem extraneum patris. Considera etiā q̄ renunciatio facta patrī nō tam est efficax, quam
 que fit fratri. d.l. si qñ. s. j. Ideo facilis illa rescidi posset. Nec
 obstat ratio illa, q̄ pater presumit dedisse integrā dotē iux-
 tavires sui p̄imoniū &c. Nā pōt pater postea multa q̄siuis-
 se, quae legittimā filiarū augere debet, vt supra tenui, cū ips
 mortis pris inspicieđū fit. Preterea etiā si ea sit presumptio,
 nō est presumptio iuris & de iure, immo plerūq; patres repe-
 riunt liberis inconsulte puidisse. l. sed si vnius. s. filiofa. j. de
 iniur. l. si cū dotē. s. eo autē tpe. s. solu. matrimo. l. fi. s. mino-
 res. C. de sentē. pass. Ideo pōt filia cōtrariū probare glo. in. l.
 fi. de eo qd̄ met. causa. c. is q. de spōsa. extra. Quid em̄ si pas-
 ter plures filias (vt Danaus) haberet quibus mediocrē dotē,
 & valde tenuē assignarit. Precipue qñ sunt filiae ex primo
 matrimonio, & regnat in domo patris nouerca. Vide igitur
 quid in literis narretur, & secundū qualitatē negotij literæ
 cōcedantnr. Aut si nō possint filiæ literas impetrare, sine his
 iudex adiri pōt, vt heredes cōpellātur supplere legittimā, &
 renunciatio, timore, aut reuerētia paterna facta patrū obsta-
 re poterit. glo. & Bar. in. l. j. s. quae onerādæ. ff. quar. renun-
 actio. nō datur, debet tñ filia, quae iurauit non cōtrauenire,
 obtinere iuramēti dispensationē. Arbitror igitur filiā q̄ pa-
 tri renūciavit non egere rescripto, per. d.l. si qñ. s. j. quod em̄
 cōi iure cōceditur frustra precibus impetrat. l. vna de thes.
 lib. x. C. In renunciatione vero fratribus aut alijs patris he-
 redibus facta literæ regiæ necessarie sunt, cū renūciatio me-
 ro iure effectū habuerit, sup his renūciationibus multa dīci
 possent, quae posui in. c. vno de filijs natis ex matri. videbis
 ibi qñq;. Quero vtrū filius aliquo alio facto, quā renūcia-
 tiōis legittimā amittere possit. Pone duplex exēplū, Primū
 pater aliquid iussit à filio fieri exēpli gratia, q̄ cōtrahat ma-
 trimoniū cū tali &c. alias nō vult eū aliquid in bonis habe-
 re, filius nō paret patri, Secundū exēplū filius heres particu-
 laris vel ab intestato nō cōficit inuētarī, am p̄datur ex his
 o iij

in fimo
 post in limbo
 ales facta
 in remissione
 de iure regi
 finit

Primum Cap. Repetitio in quartam.

legittia. Resolute nullo facto filii posse legittia priuari (excepta gratitudinis causa) tex. h[ab]et in auct. hoc apostoli. C. de fidei. Bar. i. l. q[uod]a poterat, ubi etiam si filius dicat hereditatem suspectam legittia non priuat, ratio huius decisionis assumitur ex his quod dicuntur in sequenti articulo. Quero an filius institutus possit legitimam retinere, et residuum prius primionium recusare hec questione est apud docto. vulgatissima Bar. Alex. & Ias. in. l. j. ff. de vulg. Pau. de cast. i. l. in. C. de ipube. Conclusionem est hodie filii posse renunciare primionio retenta legittia modo substitutum habeatur vel coiunctum etiam si non sit grauatus, hoc ponit Paul. in ea. l. iii. licet olim requireret grauamen. Sivero neque substitutum habet neque coiunctum, non potest facere, ut legittimam retineat & residuum reliquat. quod fieri non potest quod testator propter sit testatus, & propter intellectus, vel quod propter representet propter non potest igitur totum relinqueret si vult, vel totum retinere. Quid igitur si retenta legittia renunciet residuo dic retentio esse potiore, & eum heredem esse totius, quod legiti testatio per additionem ponit, recusatio priuat sed positioni citius aliquid accedit, quam priuationis. gl. i. l. i. & ibi docto. s. de acqui. heredi. decidit clare. Pau. in. d. l. iii. quem vide si geas hoc articulo.

*in galone
moy leig
post 20 V
egamus
superiori*

¶ Q U A R T U M illud est hoc loco tractandum, an onus aliquod, dilatio, aut grauamen in legittia propter premum possit super quo conclusionem causis est premum in legittia filiorum nullam dilationem, nullam conditionem, nullum ve grauamen, apponere posse. Et si quid tale reperitur a patre positum, a lege tollit, & remaneat dispositione valida, rescisit. l. quoniam in prioribus. C. de inof. testa. l. scimus. s. cum autem c. raynaldus, extra de testa. Ratio ad conclusionem istam assignatur, quod haec legittia, a lege donata sit filiis, et pater ministerium soluerebeat. l. si arrogator. s. de adop. ibi quia non iudicio eius ad eum puniatur, sed principaliter prudenter. ¶ Sequitur ex hac conclusione filii hodie instituti posse sub condicione casuali vel mixta, nam ea conditione pro rata legiti subducitur a lege, & reperitur filius pure institutus, tenet Barto. & alij coirent in. l. si pater. C. de insti. sub condicione facta. & hanc

tene, licet docto, ibi in varias sententias eant & opiniones.
¶ Subsequitur filium posse vocari pro solū fideicōmissum vni
uersale siue pure siue ad diē certū, incertū, sub cōditione qm̄
dia hæc à legittima per legē tolluntur per casum illū singula-
rē. scimus. §. cū autē, qui nō debet dici correctus vi. decla-
raui. Hæc cōclusio à iure imperatorū inuēta est, & edita, vt
facilius testamenta conseruarentur. ¶ Sequitur p̄torea fru-
ctus legittime nullo modo posse à filiis remoueri. d. §. j. in fi.
de triē. & semis. & in. d. auct. nouis. ¶ Sequitur insup nulla
phibitiō alienationis legittimā ipediri, vt. §. diceat. ¶ Amplia.
j. etiā si conditio potestatiua in legitima ponereſ, si in dā
do, nō est dubiū, quia fili⁹ grauareſ. Si cōditio ista ponatur,
sivolet, idem, quoniam per cōditionē, mortuo filio ante adi-
tam, impediretur transmissio. l. vnica. §. sicut sub cōditio-
ne. C. de caduc. tol. Illud dicunt. Bal. Pau. & Ias. in. d. l. qm̄ i
prioribus. ¶ Ampliabis. ij. etiā si filio, vltra legittimā tota
hereditas dareſ, licet em̄ in hoc filius videat reeuatus, quod
dia bona patris habeat, & inde posse grauari, tamen adhuc
tollitur dilatio, & hoc est quod addit illa lex scimus. §. cum
autem. ad. d. l. quoniam in prioribus. ¶ Amplia. iij. quando
essent plura grauamina simul, vt pote conditio, dilatio, &
onus, omnia enim tolluntur & remanet legittima purē per
cipienda Paul. de cast. & Ias in. d. l. quoniam in prioribus.
licet Albericus ibi geminatione grauaminū videatur velle
filium onerari posse, qd̄ dīci nullo modo pōt, qm̄illa lex quo-
tidie hoc modo à patribus, quod fieri non debet, eludereſ.
¶ Limita conclusionem quoad dilationem, quando esset
apposita, in commodum filiorum. l. filiis matrem. C. de in-
offi. testamen. Pone exemplum quottidianū, filius est p̄di-
guus, vt legittimā statim cōsumere p̄lumatur, potest pater
statuere legittimam ei tradi post certum tempus. tex. in ar-
gumen. in. l. si ita legatum. §. pegasus. de legat. secundo. l. in
fideicommissi. §. cum pollidius. ff. de usuris. §. huc adduci
posset doctrina Bar. in. l. cum ex filio. §. de vulga. per illum

Primū Cap. Repeti.l.in quartam.

tex.eiusdē in.l.multi nō note causa. s. de libe. & posib. quod
oēs dispositiones, quæ sua natura sunt odiosæ & ob id inli-
berorū psonis reprobatae, si qñ fauorem filijs inducāt, cōmo-
dūq; adferat, recipiūtur, etiam in personā liberoruū, declarat
q; doct.in.l.ex tribus. C.de inoff. testa.in.l.si pater puellæ eo-
dē.l.de fideicōmiso. C.de transact. Accedat q; cessante cau-
sa odij, cessare debet dispositionis prohibitio.c. cū cessante de-
appel.c.suggestum.de decimis extra. ¶ Limitabas secūdo
qñ statuto caueretur, liberis vscz ad certū tēpus legittimam
solui nō debere, qm̄ si p statutū legittima i parte tolli potest
& minui, vt dixi, potest etiā in tēpore, cū sit optimū argume-
tū de re ad tēpus.l.miles ita.versi. & quia diximus. de testa,
mili.notat moderni in.l.vinū.s. si certū.peta. Ex quo sequit
secundū Bar.in.l.titio cētum. s.titio genero.s. de cōdi.& de
monst. quod stante statuto, quod existētibus masculis filia
dotata & maritata nō succedat, vt est in plerisq; locis, legiti-
tima vel dos in testamēto relicta nō debetur, nisi cū maritā-
tē dicit Ias.in.d.l.qm̄ in prioribus q; filia interea moriens
nō transmitteret, sup quo lasonis puto esse aduertēdū si ca-
sus eueniret, nā statutum tunc demū dilatationem induceret,
si hoc diceret expresse. Et qñ etiā expresse dilatio poneretur
non video cur transmissio impediretur.l.j. s.cum igitur. C.
de caduc.tol.precipue quia cōditionalia in cōtractibus trā-
mittunt. s.ex cōditionali,inſti.de verb.obli.dos autē in con-
tractu m̄rimoniij datur. ¶ Limita tertio cōclusionē, dum
dicit, quod cōditio tollitur remanente dispositione valida,
qñ cōditio esset turpis, & de iure impossibilis.l.filius, de cō-
di.inſtitutio.secundum Bal.in.l.si pater. C.de inſtitu.& re-
ſtitu.sub cōditione fact.Paul.& Ias.in.d.l. qm̄ in prioribus.
Et duplex huius limitationis est ratio, Prima propter odī
patris, qui turpem illā cōditionē inseruit, maυult em̄ lex di-
ſpositionē perire quam testatoris voluntati in turpi cōditio-
ne subseruire, Secūda, quia licet.l.quoniā in prioribus plu-
res leges, quæ de his cōditionibus loquebantur, correxerit

illæ tamē corrigi nō vident̄, quæ in casibus specialibus sunt
 locutę glo. in l. scīēdū, vbi Bart. not. ff. q̄ satisd. cogā. facit. c.
 prīmū. d̄ cōstī. i. vi. Xpōnīt casus spālis i illa. l. filius p̄ quē, li
 mittabā. l. j. de cōdi. institutio, quæ volebat cōditionē reñci
 dispositionēq; validā remianere. ¶ Quartō līmittabīs, qn̄
 cōditio esset purificata añq; testator mortuus esset, vel ante
 q; de virībus testamē. agat. l. cū posthumus. s. de libe. & po
 sthu. Attendit em̄ heredū qualitas tēpore quo testm̄vltimā
 recipit pfectiōnē. l. si qs posthumus. s. j. de iniusto. rup. & cū
 eo tēpore nulla sit cōditio, inuanit̄ lex illā antea repulisset,
 quæ testō nihil erat nocitura. ¶ Quintō līmitta cōclusionē.
 dū ait nullā grauamē, aut onus apponi legitimē posse, qn̄
 illud onus nō esset à filio subeūdū, sed forte p̄ cōiūctū, cui re
 pudiata p̄ filiū legitima, accrescit, tex. & ibi Pau. de cas. in. l.
 cū patrouus. ff. de leg. i. idē in. d. l. qm̄ in priorib; Ex q̄ seq
 tur priuilegiū legitimē tādū durare, quandiu legitia penes
 filiū est, at, cū ad alia psonā transit, priuilegiū quoq; desinit.
 l. p. procuratore. s. j. ff. de acqui. here. s. Secūdō, īfero onus
 legitimē impositū valere, & in eā ipo iure radicari licet one
 ris effectus lateat & p̄deat ex euētu futuro. Altas cū legitī
 ma ad alterū perueniret, onus illud nouiter impōi deberet,
 quare, dū per filiū assumit̄ legitima illud onus cessat, quod
 prodest, si filio esset vulgaris substitutio facta, moreretq; pa
 tre viuo, quo casu substitutus onus si quod legitī effet ad
 iectū subire debet, idē si p̄q; mortuo, filius legitimā repudiā
 ret, extra hos casus vulgaris in legitima fieri nō pōt, adferre
 tur em̄ grauamē, qm̄ impediret trāsmiſſio. Si antiquis cre
 damus, q̄ volunt p̄ vulgarē substitutionē ius suitatis tollit.
 Quod tñ nos multoties improbauimus. Et ideo i legitima
 substitutionē directā cuiuscq; spēi fieri posse tenem⁹. De pu
 pillarī nemo facit dubiū, cū honorē adferat filio. l. ex tribus
 vncijs. C. de in offi. testa. De vulga. tenet Pau. in. d. l. cū pa
 tronus, q̄ locū habebit in predictis duobus casibus, itē si is,
 ad quē p̄ filiū transmissio fieret, repudiaret. l. si qs filiū. s. j. s.

Primum Cap. Repe.l.in quartam.

de acquir.here. & dixi plerūq; in.l.vētre eo.titu. ¶ Sextō li
mitta,qn̄ onus fideicō.aut alterū quoduisesset exp̄lē iniun
ctū his,qui ab intestato pupillo filio succedūt,aut filig.text.
sing.in.l.si fundū.p fideicō.al's incipit si titio.¶ fi.¶ de leg.j.
istud em̄ onus,qn̄ incepit esse in psona filij,imo tunc demū
effectū habet qn̄ pupillus mortuus est,nihil mirum si lex pa
tiatur onus,in ea poni posse,quod filio nusq; est nociturum.
¶ Sed in hanc līmītationē,primo adduci potest,quod ve
niētes ab intestato,non honorātur à p̄e ipsius pupilli,ergo
ab eodem grauari mīmē possunt.l.ab eo. C.de fideicom.
Secundō si onus istud sit in legitima positum,filius de illa
non poterit disponere,impeditur em̄ per prouisionem pa
tris,quod esse iniquum nemo non vīdet.Dic tamen ista mi
nus nocere,nam licet succedentes ab intestato non vocent
patre expresse,tacito tamē quodam honore afficiuntur per
patrem,dum enim eos nō excludit extraneum filio pupilla
riter sublinendo,illos vocasse intelligitur.l.cōficiunt.¶ de
iure codicillo.Ad secundā rōnē dīc,hoc onus fideicōmissi
pupillo succedentibus iniūctū exp̄rare,cum primū filio cō
ceditur facultas disponendi,& statim vt pubes factus est.l.
quod fideicomissū de leg.j.Habēs quod fideicomissū
filio iunctū non valet,si filius legitimam acceptarit,
fideicōmissū verò iniūctū succedētibus filio,tenet. ¶ Du
biū est nūc qn̄ imponit̄ onus impersonaliter hoc modo
volo hāc portionē restitui sempronio cui in dubio cēleatur
onus appositum,an filio,an venientibus ab intestato? Bar
varius allegatur,nam in.l.coheredi.¶ cum filiæ tenet in du
bio esse filio appositum,& ita non valere,idem ait,in.l.codi
cillis.de vſufruct.legat.pro hac opinione.j. facit ille.¶ cum
filiæ quem ibi Barto.notat.Secundō qud̄ in benigniorem
partem facienda sit interpretatio.l. proximē,de his quā in
testament.delentur.ne igitur legitima comprehendatur,dī
cendum est à filio relictum esse,si enim à venientibus ab in
testato relictum presumatur,legitima restituenda esset.

Verum tamē Bart. in l. qui duos, de vulgar. s. videtur velle
 post glo. ibi, quod in dubio interpretandū sit illud onus suis
 se succedētibus ab intestato impositum, & hæc est communis
 opinio, vt fideicōmissum potius valeat quām pereat. l. quo-
 tiens. de reb. dub. hanc tenent Paul. & Ias. in l. ex tribus vn-
 cīs. C. de in offic. testamē. quos vide. Nec obstat text. in. §.
 cum filiæ, quia sibi sumus in casu certo, vbi pater filio fideis
 commissum iniūxit. Preterea benignior interpretatio fiet,
 si dicamus legitimam venire, modò non in persona filij, sed
 filio succendentium, locū habeat. Maximus enim est fauor
 ultimæ voluntatis, quando nihil sit in preiudicium filio-
 rū. Ex hac communi opiniōe decidi pōt. casus illę quotidiani
 nus, quando patres relinquent dotē filiabus pupillis, dispo-
 nentes quod si moriant̄ añ nubiles annos, portio illa alteri.
 restituatur, nam valet illud fideicōmissum, si pupilla moria-
 tur. Censetur enim illud onus succendentibus pupille impos-
 itū, idcirco valet de hac decisione gloriaf Paul. de castr. in.
 d. l. ex tribus vncīs, vbi inquit quosdam doctros viros dece-
 ptos fuisse, qui contrarium consuluerant, at vbi primū hanc
 doctrinā adiuvartissent, in hāc eādē sententiā pedibus descē-
 disse. Septimō limitta, quando liberis pupillis esset facta
 pupillaris substitutio, quoniā grauamen quodcumq; in le-
 gitima pupillorum fieri potest, in secūdis tabulis, & valebit
 in persona substitutorū arg. d. l. si titio. §. fi. de leg. i. idq; mul-
 to maiori rōne, nā si venientes ab intestato possunt grauari,
 vt ibi, & si tacitē tantum honorantur, quid est, quod dubi-
 tetur de substitutis, q; iudicio grauatis expresse vocant̄. Ex
 hac notabilī decisione sequit̄, patrem posse filio pupillo, nō
 solū facere heredē i primo gradu, pupillarī illi substituēdo
 Sed etiā filio suovulgarī substituere & ita ei heredē secūdo
 gradu facere. hoc pacto, si fili⁹ moriat̄ i etate pupillari sēpro-
 n⁹ sit heres, dein ait, & si sēpron⁹ nō sit heres, substituo gaiū
 Si em sēpron⁹ substitut⁹ vōt grauari p p̄em. l. q; fūdū. §. q; si
 lios. §. e. l. apō iulianū. §. idē iulian⁹. j. ad trebell. cur sēpronio
 grauamus. D. polylabrone pupille. P. J. impo pōt

Primum cap. Repeti. I. in quartam.

vulgaris fieri nō poterit: faciet igitur pater suo pupillo tot gradus heredū, quod sibi ipsi facere potest. sed & si plures, §. i. s. de vulg. Quo i. tvt multoties per vulgarē, plerūq[ue] etiā p[ro] fideicōmissariā pupillo succeda[n]t. Sed de his nos loqui ve
lim, intelligas, quae pupillo factae sunt, vt puta in secūdis ta
bulis. Si em̄ i tabulis paternis vulgaris, aut fideicōmiſi fieret,
testatori p[ro] eas idubie succederet. ¶ Ita tamen grauamē, & haec
Videtur
Vt q[uo]d
G[ra]duis
tab[ula]s
§3. C[on]tra
septima limitatio locū nō habet. ¶ Primo si hic filius pa
bes efficere, quo tempore o[ste]s gradus substitutionū pupillo
factarū expirat, sublate em̄ sunt secūdae tabulæ. I. in pupilla
ri. s. de vulg. I. quod fideicōmissum. de leg. j. est em̄ filius in
eo statu, in quo per se ipse de rebus suis disponere valeat.
¶ Secundū, nō habet locū nostra limitatio, q[uia]n[que] pupillaris fieret
pupillo exheredato, etiā si ei legatū relictū sit tex. valde mi
rabilis in. I. cū quidā. C. de lega. vbi secundū Pau. & doct. im
perator loquit de suo capite, ego plerūq[ue] legēdo precipue
in eo. §. cū fili⁹ o[ste]di fuisse lōgo ante tempore, idē p[ro] iure colis
tū deciſum. in. I. qui fundū. §. q[ui] filios, in secundo respōſ. s. eod.
& decisio illa optimis rōnibus est fulcita. Vñ sequitur tātum
auctoritatis nō fuisse patribus datū, q[ui] filios exheredat, quā
tū his, q[ui] eos titulo institutionis honorat, exheredatis em̄ pri
mo gradu heredes p[re]s faciūt, at, advlteriores gradus p[ro] eos
procedi haud quaq[ue] potest, lex em̄ nō cōfidit his patribus, q[ui] ex
hereditatiōis iniuriā liberis inferre videntur. I. papinianus. in
princip. s. de in offi, test. Et exheredatis nō dissimiles esse pu
to filios preteritos, quibus si pupilli sunt, substitutionū pupil
laris fieri potest. glo. no. in. I. j. ad finē quā docto. passim nō im
probant, iniuriā tamen nō mediocrē a p[ri]bus irrogatā eis fuisse
aut imperator in. I. penulti. de fideicommis. C.

Ay faend... C I R C A quītū, paucis declarare licet an falcidia pos
sit prohiberi, ne videlicet heres, cuius hereditas, relictis p[ri]c
ularibus est exhausta, quadratē deducere possit. Qua in re
primū illud satis est expeditū, p[ro] statutū, vñ cōsuetudinē eius
detractionē posse prohiberi, nā si à lege ut pote falcidia, illa

induci potuit. §. i. insti. eod. nihil esse video, cur lege cōtraria
nō possit impediri. l. eas obligationes. §. de capit. diminut. §.
si. inst. de legitima agna. tutel. Quod autē statutū, cōsuetu-
do, vīm legis ciuilis habeat, probari nō oportet, res em̄ tā est
q̄ se ipſa clara vt allegatiōibus nō egeat, tex. habes in. l. oēs
populi, de iusti. & iure. in. l. de quib⁹ de legib⁹. §. l. ij. C. q̄
sit longa cōsuetudo. ¶ Principale itaq̄ dubiū est, an testa-
tor possit huius quadratis deductionē prohibere. Vbi ea iu-
ra nō sunt p̄termittēda, quę olim à iure cōsul. aut imperatori
bus fuerant sup hac re promulgata. Est em̄ ius. fforū. C. &
institut. conforme, quo cautū erat, falcidiæ detractionē à te-
statore nō posse prohiberi, vlla ve rōne impediri. l. quod de
bonis. §. j. § eo. immo nec minui quidē. d. l. quod de bonis in
fine, tex. in. l. si debitor. §. eo. tex. in. l. peñ. C. eod. Quorū iu-
riū decisioni plurimū obſtare videbat, fauor vltiæ volūtatis
qui em̄ testō legat, vult integra legata, sine diminutione sol-
ui, quę volūtas, cū regina esſet. l. in conditiōibus. §. de cōdīt.
& demōst. cūq̄ domina. l. cū questio. C. de legatis, infringi
haud quaq̄ debebat, Preterea, si testator heredē instituēs, eū
in totum poterat destituere. l. iiiij. §. de adimē. legat. C. de sa-
cro fauor. eccl. Cur testator nō poterit etiā quadratē illū ab
herede auſſerre. l. q̄ de tota. ff. de rei vēdīc. auctē. sed & si qs.
C. de secund. nupt. ¶ Verūt̄ illis tēporib⁹, he rōnes nō in-
fringebant illā iuris antiqui cōclusionē, quę volebat p̄ testa-
torē falcidiā nō posse prohiberi. Prima nō vrget oīno, qm̄,
lex equissimum ellē ducebat, in modica re voluntati testa-
toris refragari, vt in residuo bonorum eiusdem testatoris
voluntas obſeruaretur, quod superiore loco plenē expo-
ſui, videto ibi nē ſaepius idē refricerē. Secunda insuper obie-
ctio hoc modo ſoluīt, vt fateamur heredē oīno deſtitui po-
ſe quia heres tū nō fuifset, ſed nec testimoniāluiſſet. Sed aliquē
heredē eſſe, & p̄ eū testimoniā ſubſttere, lex ideo nō patiebat, qđ
heres, heredis nomē inuanū hoc caſu fuifset habiturus, lōge
Apertius, iſta in prima præfatione legere potes. ¶ Hodieſ-

Primum Cap. Repe.l.in quartam.

no autē iure, quo auctētīcorū volumē à Justiniano promul-
gatū est, vbi pleraq; at tique iuris prudētię fuerunt immuta-
ta, testatorū auctoritas fuit vehemēter amplificata, nē pe-
possit detractionē falcidiæ prohibere, & iubere legata etiā
integra ab herede p̄stari auct. sed cū testator. C. ad l. falcid.
& i corpore, immo fortius, si heres inuētario nō cōfecto he-
reditatē adierit, legata & oia (q̄d v̄ires hereditarias exce-
dāt) & itēgra p̄stare cogēdus est. d. auct. sed cū testator vers.
q̄ nō obseruato. In hāc nouissimā iuris determinatiōne plu-
ra adduci p̄nt, quib; ea facillimē infringi posse videtur.

¶ Et in p̄mīs, quod ex eā, quādam admiratio inducatur,
propter hanc iuriū immutationem, & frequentē eorū corre-
ctionē, precipue cū tot seculis rationabilia vīsa fuere, istud
proculdubio nouis audītorib; deserēdi studij cauſā tribue-
re videtur, quod ego testari de me possum, q̄ dum auditor
eram, his iuriū correctiōibus vehemēter commouebar. Et
per multi etiam mecum postea conquesti sunt. Tanta est (in-
quiunt) librorum legum copia, tanta varietas etiam, cui &
si diligenter operam dederimus, fieri vix potest, vt corticē
literae attingamus. Quid deinde? si quod tanto paratum est
labore, corrigi, nulliusq; momēti esse asseratur. Labor pro-
fecto & vanus & inutilis erit, c̄ escetq; (vt dicitur) mortalis
egestas glof. in l. final. C. de paludib; & alluvio. Nec satis
huic morbo mederi imperator videtur, in. §. his igitur, insti-
tu. de iustic. & iure. & in. §. final. in prohce. qui ad spem pul-
cherrimam admonet auditores, idem facit in. §. fina. de he-
red, & falcid. secundum vulgarem intellectum.

¶ Secūdō videmus hodie eandē omnino esse detractionis
rationē, idēq; si prohibeat, periculū, quale olim fuisse. §. dixi
mus, quod videlicet heres, q̄ nullā vtilitatē est ex adiōne re-
laturus, nō adibit, omittetq; hereditatē, & ita testatori hodie
inque cōsulef. Suramq; libertatē in suęvolūtatis interitū cō-
uertet, non enim immutata sunt iuris statuta, quæ volunt,
nihil valere testamentum, si ex eo hereditas non adeatur,

immo constat liquido adhuc illa obseruari. §. primo, instit.
de hered. quæ ab intesta. deferuntur. l. i. s. de iniusto. rupt. Si
igitur adhuc militet ratio, qua antiqua iura non patiebatur
testatore posse falcidiām prohiberi. Alterum duorum ne-
cessere est euenire, aut rationē antiquorū in sufficientē fuisse,
aut hodiernaiura contra rationē esse recepta. ¶ Tertiō, huc
accedere potest, quod derractio falcidiæ ob reipublicæ cō-
modum fuerit introducta. l. quod de bonis. §. i. s. eodem iun-
cta. l. vel negare. s. quemadmo. testa. apperian. Sed disposi-
tio priuatorū ius publicum ledi minime potest. l. ius publi-
cū. s. de pact. l. nemo potest, de legat. j. Pau. de cast. in. l. inter
cetera, de liber. & posthu. dicēdum igitur videtur. antiquo
rum iurium rationē esse vel temporibus nostris habendam,
sic fiet, vt testator, cum sit priuata persona. hodie falcidiām
prohibere non possit.

¶ Quartō, maximē moueor cōtra illam hodiernam obser-
uantiam, quæ habet heredem etiam vltra vires heredita-
rias teneri. Obstat enim ratio naturalis. l. secundum naturā
de reg. iur. j. Qui sentit onus (inquit) cōmodū sentire debet,
preter cōmodū igit̄ onus ab aliquo subeundū esse ratio nul-
la suadet, tam abest, vt persuadere videatur. ¶ Quintō, acce-
dat, quod heres olim non tenebatur vltra vires hereditarias
l. vniuersa. C. de lega. l. in ratione. §. quod vulgo. l. in quāti-
tate, in fine. s. eo. & cū vitāda sit iuriū correctio. l. vnic. C. de
in offi. dotib. c. cū expeditat. de elect. i. vj. potissimū qñ cōmu-
tatio fieret in peius, dicēdū est illā auct. Sed cū testator nulla
sui pte procedere posse. ¶ Sed nō sunt hęc quinqꝫ fundamē-
ta eiusmodi, vt fateamur, cōmunē ęclusionē decisionēqꝫ im-
patoris rōe carere. Quę cū dilueris, satis erit nřa hęc quoti-
diana traditio defesa, nē pe qđ testator falcidię detractionē
ipendre possit. q tametsi disputatiōe nō egisset, qꝫ ē aptisiu-
ribꝫ pbari posse cōstet, volui tñ hęc i mediū adducere, vt qꝫ
rūda (p̄cipuē auditorū quibus nřa hęc repetitio tota est di-
cata) animus ē quibusdam tenebris eripiatur. Certō em̄ scio

Primum Cap. Repe. I. in quartam.

prouectos viros has nras rones dubitadi pufacturos. Ego
tū satis mihi factū esse putabo, si auditōꝝ vtilitatī aliquāmodo
cōculere possim. ¶ Ad prīmā igīt rōnē, puto tirones admis-
ratione quadā ducī, quōd tanta sit legū, librōrū, doctorū co-
pia, nihilvlt sit numerosius, quōdq; tanta sit inter iura varie-
tas, (ne cōtrarietatē dicā) tātaq; sit tāq; frequēs correctio, vt
labyrinthū delali ius nrm pleriq; vocēt. Sed desinant quoſo
posthac mirari, putētq; nihil esse, quōd mltitudinē, aut iuriū
varietatē obiurgari possimus. Si em̄ pro actib⁹ hoīm regē
dis iura cōdita sunt, vt sunt, teste Vlpiano in. I. j. in. I. iusticia.
ff. de iust. & iur. actusq; istos tā variōs tā mutabiles ēſſe do-
ceat experientia, teste q; iureconsul. in. I. iiij. ff. de prescript.
verb. nihil mirū eis videri debet, si immēsa prope volumina
legū sint cōposita. ¶ Longe magis admirari soleo quorūdā
ingenia tā pfecta, tāq; felicia, vt vīginti versiculis, aut car-
minibus oīa nri iuris perscripta cōplecti se posse arbitrenſ,
credūt fortē hi se nouā quādā iuris prudētiā assēcūtos, quōd
q; vera legū cognitio vsc̄ ad eorū p̄clarā ingenia latuerit, &
istud (prothdolor) dū in sacra pagina accidit, heresim dāna-
tāq; quorūdā sectā introduci & nasci videmus. Cōmodius
multo cū ijs meo iudicio agereſ, si antiquorū traditionib⁹
ſeſe submitterent, iugūq; legūlatorū equo aio ferret, precox
illud eorum ingeniū iurecōſultorū, impatorū, rñſis denoue-
tes, vt neq; doctorū (quorū doctrīna cōiter recepta est) decla-
rationē & interpretationē, cōtēnat qua vehemēter vtendū
est, ne iuriū proprio & priuato cuiusq; iudicio interpretatio
fiat. Patere tu igīt & sequere traditiones maiorū nforū, qui
tot tantisq; lucubrationib⁹, sine vlla intermissione ipsa iu-
ra tractarūt, atq; summa cū diligētia cōdiderūt. Nō est igīt
quod vel doctorū traditiones reiſias, aut legū varietatē in-
cuses. Cū ſepiuſ ē tot iuribus (ſi quid ſit forte decidēdū) vñ
textus vix inueniri poſſit, vt plerūq; cogamur brocardis (q;
vocāt) & qbusdā gñalibus doctrinis, velut vno collirio oīb⁹
morbis mederi. Quādiu igīt maiorū nforū p̄cepta ſperni, cō

tempniq; viderimus, suoq; quisq; sensu abundabit, & priua-
to nitetur cōsilio, temeritate, tādiu oia & audacia, gubernas-
būtur, rēq; publ icā vix pacifice regi videbimus. Quorsum
igitur (inquieres) tot correctiones iuriū, & varietates: videm⁹
ēm quod hodie seruatur, cras immutari, cōtrariūq; sanctius
videri, etiā ab his qui legis cōdēdæ auctoritatē habēt. Hinc
pendet obiectiōis nostrę difficultas. Scito tñ, tibiq; semp ve-
lim, persuadeas, pcepta oia & statuta q; ab his pcedunt, qui-
bus cōdēdi iura auctoritas cōcessa est, & aqua & iusta esse cē-
sanda, prodeunt em de vultu dei. c. vt nřm, extra de appell.
Imperia em & dñationes à deo optimo maxio procedūt, in
auct. de armis. in princi. col. vj. in. §. i. in auct. de priuile. dot.
colla. viij. & i auct. vt differētes iud. colla. ix. Et principibus
obediendū est tanq; à deo missus. c. ij. & c. solitæ de maiori.
& obedi. vñ si legū videat diuersitas aut qñq; iuriū, & prece-
ptorū varietas reperiāt, nō mouearis nec putes, oportet, ex
superiorum inconstantia id promanare. Sed potius ex va-
riete subditorū & incōstantia pcedere, quorū natura no-
uas properat edere formas. l. ij. C. de vete. iur. enuc. & toties
subditorū studia, & desideria mutant, vt nec in vna sentētia
cōuersis rebus, à legum cōditoribus gmanēdū sit, nunq; em
pstantibus in republica viris laudata est in vna sentētia ppe-
tua permāsio, Sed vt in nauigādo tēpestati obsequi artis est,
etiā si portū tenere quis nequat. Cum vero id possit mutata
vellificatione assequi, stultum est eū tenere cū periculo cur-
sum quē cōperit, potiusq; eo cōmutato, quō velit tandem per-
uenire. Hanc tñ cōmutationē à priuatís fieri nō posse opor-
tet, arbitrare, in quo pmultos decipi audio, qui legum mutā-
darū & textuū corrīgēdorū temeritatē sib' assiscere nō ve-
rentur, etiā si priuatí sint, pprīoc; sensu ducātur, quod citra
crimē lesæ maiestatis ab his fieri non potest. Correctionē tñ
iuriū ab his factā, quibus legis cōdēdē facultas est, tollera-
ti est necesse, quæ p subditorū vtilitate facta censeri debet,
nec id reprehēdi debet, si secundū diuersitatē tēporū statuta

Prīmū Cap. Repeti.l.in quartam.

mutentur humana.c.non debet.de cōsangi. & affinita. At per has iurium correctiones.nec turbari auditores oportet, immo cōstantiori animo esse debēt. Purētq; cōplures alios iuris nostri cognitione, ac diligenti studio se remiq; publicā tueri,quā plurimos etiam cōsecutos fuisse dignitates & homines amplissimos,eminētiorāq; loca cōsendisse, qui dū iuri auditores essent,tm difficultatis esse ducebant. Confidant insup se cura & diligentia aliquando iurisprudētiae bonam partē habituros,annuente dei optimi maximi gratia,omne enim datum optimū de sursum est descēdēs. vt ait Pet. apo. Hanc solutionē adnotabīs,que si quibusdā forte verbosavī deatur, proderit tamen alijs plusq; casus.l.gallus acquil. Lubet enim mihi pro iuuenū eruditione quedam intermisere quæ eis putē fore vtilissimā. ¶ Ad secundū argumentū respondēt Bar.& Pau.castrensis,in.d.auctē.sed cum testator. Bar.& aliij in.l.nemo pōt.de leg.i.Dissimilē dari rationem, aut veri⁹ cessare eā,quæ antiquos mouerat legūlatores.Nā & si nullū quadratē heres putet se detracturū,ab aditiōe minime reuocabitur, quia christiana religio eū satis impelleret, vt adeūdū piū actū adiplere velit,licet cōmodū pecuniarū nō sit pceptur⁹. §. si vō.ex p̄ssim,de here.& fal. col.i. ¶ Obj ciet alius qđ imo adire hereditatē nō sit actus pius,licet solutio fieri pōt,etia nō adīta hereditate.l.p herede,versi.ceterū, de ac qui.hered. s. ¶ Secūdō,nō videt hēc noua ratio,vt nouum ius statuendū fuisset,nam iure. C.& institutio,& legislator christianus erat,& heredes etiā.l.j.de sum.trinit. cur igit̄ ea ratio tum nō cōsiderabatur. ¶ Tertiō possem adducere, qđ in me,dum legerem.l.nemo.de lega.j,quidā doctus repetēs obiectabat,pauci sunt (inquit)qui pro operib; pīs se oblīgare patiātur,tam est hoīm deprauata cōditio,vt non si usq; ad vnum,qui amorē illum proximi preſererat,& cū lex fiat de his quæ cōiter accidūt.l.nam ad ea.ff.de legib. huius pie cauſſae pretextu non videbatur illud introduci debere, po-

tissimum contra ius tot seculis approbatum. Sed posses his obiectiunculis facilè respondere, quas imperator præuidisse vi-sus est. Ut tñ hæc oia cessent, aliam potes & vrgētiorē ratio-nem deducere, quòd videlicet dubitandū non sit, testamen-tum nō confirmari aditione heredis, nam in d. §. si vero ex-pressim prouidetur testamēto, & si enim hereditas nō ade-a-tur per institutum, poterit alius etiam particulariter voca-tus adire, & iure institutionis accipere, est tamen modus he-redum, valde singularis secundū doctor. Sed contra hanc rationem iterū prouectus insitit, si heres institutus (inquit) ob id ducitur, ad non adeundum, quòd legatorum mole sit hereditas oppressa, simili ratione cæteri, quos imperator vo-casse videtur, vt non adeant, abducentur, ita fiet, vt pari quo-q; facilitate testamentū oīno destituatur. Puto tamen huic republicæ posse satissimi, quòd legatarius pro commodo le-gati adire maluerit. Arbitror etiā imperatore xcogitasse, quòd hodie testatores prudenti consilio in legatis faciendis utuntur, modicaq; legata relinquant, quare testatoribus, nō freno quidē, ne prohibeant falcidiā, sed potius calcarī opus est & libertate, vt incitentur ad legandum, prohibitionē igi-tur detractionis frustra fieri putauit.

C Tertium fundementum dissolui potest, nam licet veteri iure, detractio falcidiæ ad conseruanda testamenta fuisset necessaria, & ita maximum reipublicæ commodum adferretur, hodie tamen idemnitatí cautum est per illum. §. si ve-ro expressim, confiditq; lex prudenti consilio testatorum, qui sibi cauebunt, nec viam ipsi inueniant, qua intestati descedere possint. l. tertia. de testamen. militar.

Q Quartum, quod vehementer vrget, euitari potest, nam heres simpliciter & absolute ultra vires hereditariæ non te-nerur, sed facto suo voluntario ad id adeundo obligari po-test, neçq; enim ad id quisquā hodie inuitus cogit, illudq; ho-die heredi indulgetur, vt si de virib; patrimonij dubitet, facto prius inuentario, tutò & libere hereditatē adire possit

per tex. in. l. fina. §. i. & ibi alijs effectus inuentarij, per docto colliguntur. C. de iure delibe. ¶ Ultimum nō obstat, & em iurium correctionē magnopere vitandā arbitror, nisi corrigit is, cui datur ferēdarū legū auctoritas, maxime supuenīte causa, quae sepenūero mutatis subditorū moribus cōtin git, vt. §. in solutione primi contrarij fuit explicatum. Ha bes de falcidia. Agendum est nunc de trebellianica in qua longē maior vtilitas difficultasq; versabitur.

S E X T V M, & ultimū huius tertiae præfationis mem brum erat. An trebellianicē detractio possit impediri? vbi, si dubitet nū p statutū, an etiā p cōsuetudinē detractio prohibetur, nō aliud dici pot, quam dixerimus de falcidia, quā tol li, & prohiberi posse statuto. & cōsuetudine. §. declarauit, nihil em est, quod diuersum inter eas censendū sit, tu vide in superiore mēbro. Dubiū tñ est nō mediocre, an testator trebellianicē huius deductionē prohibere possit. In quo articulo via per docto. recitari solēt iura. Antiqua siquidē statuerunt testatorē nō posse prohibere. I. j. §. inde neratius. j. ad trebel. l. si vt allegas. C. ad. l. falcidia. quod reipublicē profuisse pmultis an seculis ferūt, veluti in falcidia fuerat ordinatū. l. quod de bonis. §. j. §. eodē. Sed cū iure auctētorū in falcidia intro ductū sit, prohibitionē fieri posse, in trebellianica autē exp̄sum nihil reperiatur, idcirco doctores nostri in varias eunt sententias in diuersasq; trahuntur opiniones. ¶ Una est glo, in. §. sed quia stipulatiōes. in verb. liceat. insti. de fideicōmis here. glo. in. §. siverò expressim. in verb. substitutus. de here. & falci. quē volunt in trebellianica prohibitionē fieri, vt cōclusum fuit de falcidia, nempe vt à testatore possit impediri, hanc secuti sunt Bar. Pau. in. l. marcellus. §. quod autē. j. ad trebel. Bar. Pau. Ang. Sali. in. d. auctē. sed cū testator. Bald. in. l. filiū quē babentē. C. famil. hercisc. Ange. de aretino. in d. §. sed quia pmultiq; alijs, quos citat las. in. d. §. quod autē. nu. xxxviiij. & illos sequitur, nu. xljj. Pro quorū opinione, sequētes rationes videntur vrgere, quarū aliquas ex docto

ribus, alias multò fortiores ex nobis adducemus. ¶ Primo fa
 cit, quod validū sit argumentū de falcidia ad trebel. d.l. mar
 cellus. §. quod aut. j. ad trebel. Sed expeditū est falcidiā pos
 se phiberi. d. auctē. sed cū testator, ergo & trebellianica pro
 hiberi posse videt. ¶ Secundò eadē ratione introducta est
 trebellianica, qua falcidia. §. j. insti. eodē. §. sed quia heredes.
 insti. de fideicomis. hered. ergo eadē rarione utraq; prohibe
 ri potest. sicut em̄ se habet ppositū in proposito, ita opposi
 tū in opposito. l. fi. §. finali. de leg. iij. ¶ Tertiō vbi est eadem
 ratio, ius idem est statuendū. l. illud. §. ad. l. acquisit. l. à titio. de
 verb. obli. l. fi. C. de cōstitu. pecun. Sed eadē est ratio, qđ tre
 bellianica phibeatur, immo maior, quām quod falcidia, nā
 falcidia est magis fauorabilis, vt i text. nostro, ideo tenacius
 p̄sistere debet difficulter tolli. ¶ Quartò nemo inficiatur
 falcidiā posse phiberi. Sed appellatione falcidię etiā propriè
 cōtinet trebellianica, & passim legū cōditores eā noīe falcis
 dię vocant. l. si ut allegas. C. eo. l. titia. l. filius. §. eo. Igitur p
 hibitiōis auctoritas ad trebellianicā extendetur. ¶ Quintō
 qñ permitta est phibitio falcidię, reditum est ad ius antiquū.
 xij. tabul. quo licebat oīa bona legatis profundere. l. j. §. eo.
 §. j. insti. eodē. Ita etiā in trebellianicę phibitiōe dicendū vi
 det, cur em̄ (& istud me maxime mouet) testator posset here
 dē plegata particularia hereditate oīno priuare, si illud idē
 per vniuersalitā non licet? precipue cū auctoritas testatoris
 tāta hodie fuerit, q̄ta lege. xij. tabula, & res hæc oīno ad pri
 orē naturā reuersa sit, vti facillimū est. c. ab exordio. xxxv.
 distinct. l. si vñus. §. pactus ne peteret. §. de pact. ¶ Sextō, si
 cut in prohibēda falcidia, non est dubitatū, quod testimoniū peri
 ret, ob defectū aditionis, eodē modo prohibita trebellianica
 testamētū destitui posse minimē verendū est. Nā si per. §. si
 verò expressim, hereditas ab herede repudiata, ad legatariis
 os demū peruenire poterat, & eorū aditione testamentū cō
 firmari, ita qñ trebellianica fuisset phibita, p aditionē (quæ
 p̄ grauatū necessario facienda est) testimoniū facilē vires haberet,

Primum Cap. Repe.l.in quartam.

¶ Septimò, considero ultra superiora, quod in prohibitiōe trebellianicæ sit minus inconueniēs, q̄d falcidiæ, quia prohibita trebellianica, etiam si grauatus non adiret, non esset tamen testator sine herede, substitutus enim per fideicommissum heres est. saltem vtilis, iure tamen communī. At in prohibitione falcidie, quoddam genus heredum valde an malum est excogitandum, per illum. §. si verò expressum.

¶ Octauò, ad hanc commuuen sententiam accedere potest, quod heres, qui detrahit falcidiā, etiam si hereditas legatis sit exhausta, nihilominus tenetur creditoribus omnibus respondere, grauatus autem per fideicommissum non ita tenetur subire, si igitur à primo herede qui magis grauatus esse intelligitur, quarta detrahi prohibetur, quanto magis ab eo, qui per fideicommissum est grauatus cum minus oneris habuerit, his rationibus, & pluribus alijs. quas (cum leues admodum mihi videantur) non huc adfero, tenetur communis hęc prima opinio, quod testator detractionem trebellianicæ prohibere possit.

¶ Secunda opinio fuit, glo. in.d.auctē, sed cum testator in verbo cessat, glos. in.l.si vt allegas. C.eod.in verbo flagitare (quam vide vult enim trebellicanicam deberi iure naturae, aut in ea parte mihi glosa corrupta est) que tenuerunt testatorem non posse trebellianicam prohibere hanc secūtur Io.andr.in.c.si pater. Bal.in.d.auct.sed cū testator, Imol. & Alexā.in.d.l.marcellus.§. quod autem nec defunt rationes, quas maximi ponderis esse multis visum est.

¶ Primo trebellianica antiquo iure, fforum. scilicet aut. C. prohiberi non poterat, ergo nec hodie iure auctenticoū cū non reperiatur imutatum. l.precipimus. §. fi. C.de appellat. l.sanximus. C.de testamē. ibi quod enim non mutatur. quare stare prohibetur. Et licet per auct. sed cū testator, ius antiquum corrigatur in falcidia, non sit tamē extensio in correctorijs vel ex idemtitate rationis, vel etiam ex maioriitate, text. in.l.si furiosi. C.de nupt. text. in.l.si vero. §. de viro. ff. so

Iuto matrimo, glos. & docto. in aucten. quas actiones. C. de
sacrosanct. eccl. nec in falcidia intelligi aut subaudiri po-
test trebellianica, per subauditos enim intellectus non de-
bet fieri iurium correctio glos. in. c. cupientes. §. quod super
viginti, de electio. in. vj.

C Secundo adduci potest, lata differentia inter falcidiā &
trebellianicā, de falcidia nihil est cur dubitandum sit, eam
posse prohiberi, cum non tam debeatur heredi, cuius heredi-
tas legatis est exhausta, quām ei qui grauatus est fideicom-
missio, priore enim casu heres adire cogi non potest, qui em
est grauatus rem particularem restituere nō potest ad adeū-
dum compelli. I. nam quod. §. fina. I. cogi. §. & generaliter. j.
ad trebellia. secundo autem casu quando scilicet vniuersali
fideicommissio heres grauatus est, adire compellitur. d. I. co-
gi in prin. & ita hic heres qui in uno grauatur, nempe quod
compellatur adire, in altero eum releuari æquissimum esse
videtur, ut videlicet, quadrantem retinere non impediatur,
non abs re igitur statuit imperator in illa auctenti. sed cum
testator falcidiā posse prohiberi, imperator enim potuisse
set idem dicere de trebellianica, si voluisset. c. ad audiētiam,
de deci. extra. I. vnic. §. sin autem ad deffficientis. C. de caduc.
tollen. & cum non dixerit. nec nos dicere debemus.

C Tertiō, considerari potest, quod maior videatur ratio pro-
hibitionis falcidiæ, quām trebellianicæ, quoniam legata
quæ à primo herede sunt prestanda, magis debentur le-
gatarijs, in quos recta via transeunt. I. à titio. ff. de furt.
quām fideicommissum vniuersale, substituto, hereditas
enim semel fuit heredis grauati, imo est semper etiam fa-
cta restitutione heres directus. §. restituta instit. de fideicō-
miss. heredita. quo fit, ut in falcidia detrahenda heres videa-
tur certare de lucro captando, in detrahenda vero trebel-
lianica certet de damno vitando. quorum dissimilem caus-
am ait imperator in. I. fi. §. & si post. C. de iure delib. itaq; cōndic-
tur argu. de falcidia ad trebellianicā à dispatis assūptū fuisse

Prīmū Cap. Repeti.l.in quartam.

ideoq; nihil valere.l.papinianus exuli de minorib.s.l.final
ff.de calumnia. ¶ Quarto, puto esse considerandum, quod
oēs fateantur detractionē trebellianicæ etiā hodie fieri con
tra voluntatē testatoris.l.titia in fine.s.eo. Quid est igitur
quōd phibitionē fieri posse dubitemus, cū & ab ea discede
re possimus, & voluntate repugnari posse cōcedamus, nul
lus certe tum effet effectus prohibitiōis, si cōtra eā quadrā
detrahi posse asserat. Hę sunt rōnes, quibꝫ pleriq; moueri vi
debanꝫ, vt tenerēt trebellianicā nō posse p testatorē ipedit.
¶ T E R T I A fuit opinio quorūdā, qui distinctione pre
cedētes opiniones cōciliare conati sunt, vt prior opinio ob
tineat, si extraneus grauatus fuerit. Secūda vero, si liberi pri
mi gradus fideicōmissō grauarētur, hanc tenent Bal. Salic.
& Pau.i.l.iubemus. C.ad trebel. hāc Guido pape qst.lj.vbi
videtur innuere distinctionē istā obseruari, hęc etiā placuit
Ias.in.d.l.marcellus. S.quōd autē.nume.xlviii. j.ad trebell.
hanc dicit hī veriorem Paul. picus. hī allegant duos text.
d.l.iubemus. C.ad trebellia.l. si vt allegas. C. eodē. pro his
etiam facit favor liberorum, quibus omnia parentum voto
q̄sita vident̄. l.scripto.in fine. j.vnde liber, cū vulgari. Insup
qñ asserimus quadratē prohiberi posse, fatendū est, iura ve
tera corrigēda esse, quę corrēctio restrīngenda est, ne ad libe
ros extendi posse videatur. ¶ Egoverō quid in hac resen
tiā, post tantorū virorū cōtrouersias, paucis explicabo, hoc
in loco prouerbio vulgatissimo vtēdū censui, tene (inquit)
quod tenet vsus, & nō eris illusus. In multis iuris nostri ar
ticulis video hos, qui in praxi nūsc̄ versati funt, quasdā op
niōes plerūq; dēfendere, q̄ se penumero sunt in caussa, quōd
repententes eorū studio peracto, ad practicā cōuersi videant
renouandi, plus q̄ laboris eis ponēdū sit, vt dedoceant̄, quā
vt doceantur. ¶ Conclusio itaq; & de iure verior, & recep
tior est, quōd testator possit detractionē trebellianicæ prohi
bere, Pro hac cōclusione vides octo rationes/quas pro pri
ma opinōe & meliori quidē adduxim⁹. Et cōsidera quōd

prudentia testatorū tanta est, vt ab his grauamē nullū appo
 natur, quo testamētis noceri posse videat, arg. l. lucius., in fi
 ne, de hered. instituē. que testatorū prouidētia quāuis antis
 quo iure cognita esset, cōplures tñ eo tēpore libertate abus
 teban̄, idcirco eā tūc restrīngi oportuit, hodie autē eos, q̄ te
 stāt̄, cautius acturos perspectū est, vñ i fide & mera testatiū
 voluntate iuris interprates collocarūt, haec cōis cōclusio lō
 gē clarius liquebit, si rñsum est fundamētis, q̄ in. ij. opinione
 fuerunt subtiliter adducta. ¶ Primū argumentū erat, quod
 correſtio in falcidia nō debet extēdi ad trebellianicā, ex idē
 titate, vel maioritate rōnīs p̄ aucē. quas actiones &c. At r̄la
 illa non est tā cōstās & firma q̄ aliquā flecti nō possit, limitat
 em̄ quib⁹ modis, vt per Bal. Pau. & reliquos in. d. aucē.
 & Ia. ibi. & erudite & (vt solet) vtiliter acumulauit sex, qua
 rū plures huic loco cōpetere vident̄. Prio em̄ locū nō habet
 vbi ius corrīgens in casu exp̄ssō rōnē exprimīt, que militat
 etiā in casu, ad quē extēsio fit. l. his solis. C. de reuoc. dona. l.
 cū mulier. §. i. ff. solu. matri. Vel qñ rō nō esset exp̄ssa, vnicā
 tñ dari, assignariq̄ pōt, Paul. castrē. in. l. quis. C. de fideicō.
 In casu nō rō correctionis in falcidia, nēpe ne oporteat du
 bitare aut subuererī testim̄ p̄ non aditionē destitui, in trebel
 lianica euidenter locū sibi vēdīcat, vt ex rōnībus, quas pro
 cōi opinīōe deduximus, licet videre. Insup̄ fit in correcto
 rijs extēsio de casu ad casum q̄ p. l. antiquā equipati erāt se
 cūdū docto. ibi. Preterea fit extēsio, qñ per ius corrīgens ad
 primeū statū reducimur, gl. sing. in. c. statutū, in verb. nūe
 randū de p̄ben. in. vi. quā notabilē esse dicit Alex. in. l. si cō
 stante in. ij. col. ff. solut. matri. haec aut̄ limitatio calū nīm
 cōplectit, vt in. v. rōne primē opinīōis oñdimus. ¶ Secun
 dū argumētū vehemēter suadere videt̄, quod videlicet aper
 ta sit differētię rō inter falcidiā & trebellianicā, quia in casu
 detrahēdā falcidiā heres de adeūdo cogī nō possit &c. Tñ
 solutio aptior erit, si primū q̄ ad duo sequūt r̄nderim⁹. Prio,
 quare is, à q̄ res p̄ticularēs reliquunt̄, nō possit cogī adire, &

Primum Cap. Repe.l.in quartam.

heres, qui fideicommisso grauatur. possit cōpellī secūdū est, an hodie etiam iure auct̄. grauatus cōpelli debeat, etiam si nullum quadrantem deducere possit. ¶ In prima questio ne, duo queruntur, si bene consideres. Primo cur est, quod grauatus in re particulari non possit compelli ut adeat, rem q̄ illā particularē p̄stet. Secūdo q̄ possit esse bona rō diuersitatis? quod in re pticulari grauatus non cogat, heres aut̄ deicōmissō vniuersali gr̄ auat̄ cogi possit. ¶ Ad primā pu to posse dari tres rōnes. Vna est ex parte grauati, qui i eare accipiēda nihil vtilitatis habere p̄t, nec aliquid vsquā detra here. l. coheredī. §. cū filiæ in fine. §. de vulg. Secūda rō ex pte testatoris, qui etiā si res pticularis acceptet, nō propter ea testatus descendit. Tertio ex pte etiā eius cui res pticularis restituēda est, qui remediū habet contra alterum. penes quē res hēc est remansura. l. i. §. pro secundo. C. de caduc. tollēd. ¶ Ad secūdā, quē sit ratio diuersitatis q̄ legatarii nō possint cogere heredem, & fideicommissarius vniuersalis possit. Arbitror notabilē differētię rōnē assinari. Quoniam si heres a legatarijs fuisset cōpulsus adire, potuisset maximo damno affici q̄ suo solius pículo adiret, ideo quod is postea nō posset in legatarios creditorum transferre periculum. Omnia enim onera penes eum remanent, quae ad singulares successores non transeunt. i. §. si heres percepto fundo. j. ad trebellia. Sed quando per fideicommissarium heres compellitur adire, nihil detrimenti aditio hēc est illi allatura, omnia siquidem & commoda & incommoda fideicommissarium secuntur. l. quia poterat infra ad trebellianum. quod idem dixit iureconsult. in. l. nā quod. §. fi. j. ad trebellia.
*in prout gra
nibus p̄fici
comptum
post p̄fici Sog
Dono*
¶ Secūdū, differendum est, an hodie heres qui est per fideicommissum grauatus, possit cogi adire? Et in primis vide tur coactionem illam esse auferēdam, quod hodie pretoris beneficium omnes heredes necessarios substulerit. l. necessarijs. ff. de acquir. heredita. §. sed his pretor, institut. de hered. qualit. & differentia, quo fit, vt heredes hodie om-

nes voluntarij sint.

¶ Secundò, adduci potest, argumentum à sufficienti partis
um enumeratione, quod iure nostro recipitur. §. omnium,
instit. de actio. l. patre furioso. ff. de his qui sui vel alieni iur.
sunt. aut enim hereditas est vtilis aut dñosa. Si vtilis, im.
probat lex heredi inuito beneficiū dari. l. inuito. ff. de regu.
iuris. & sic coactus esse nō potest. Si damnosa, cur heredem
dannum pati, sine delicto statuēdum est : l. saucimus. C. de
penis. ¶ Tertiò, non potest quis compelli aliquid facere, ni
si sibi, aut alteri id prodesse queat, per titulum de his quæ
vi, metus ve caussa, relinquenda enim est cuiq; libertas alio
qui naturalis. Sed coactio hæc adeundæ hereditatis nemini
est necessaria, primò non heredi grauato nihil enim commo
di habet. l. q̄a poterat. f. ad treb. Substitutus etiā aditiōe gra
uati nō eget, quod substituto adeundi facultas nō sit dene
ganda maximè cum legatarijs herede repudiante, cōcedat
d. §. fiverò exp̄slim. maior em̄ est similitudo heredis, & fidei
cōmissarij vniuersalīs, q̄ heredis, & legatariorū, igit̄ facilis
or else debet iuris hereditarij in fideicō. trāsitus. l. an inutilis
in fi. pricipijs. ff. de acceptila. ¶ Quartò, si hodie tā libera sit
testatorū volūtas vt possint deductionē quadrātis impēdire,
sicut habet cōis opinio. Quid in causa est, quod heredes li
bertatē repudiādi ēdiuerso nocti nō sint? An em̄ trebelliani
ex detractionē nō erat coactio ītroducta, vt. §. dixi. vñ cū in
detractionē prohibēda mō reditū sit ad ius antiquū, ī coactio
ne q̄q; ad illud idē ius primeū est redeundū vt nulla hodie,
non magis q̄ iure primeuo facienda sit. Nō puto tñ sup̄iori
bus rōnibus esse fatēdum q̄ necessitas olim heredi grauato
imposita, sit remissa, licet quis pertinax id posset disputādo
tenere p̄ illas quatuor fortes rōnes. Ego aut̄ nihil scribendū
esse duxi, quod idē cōsulēdo nō tenēdū putē, vt̄ in exordio
sum protestatus. Dicā igit̄ & forte breuius quām res hęc
expediti possit. ¶ Ad primū dico beneficiū abstinēdi fuisse
liberis solūmō cōcessū, q. l. xij. tabul. necessarij heredes erāt.

Primum Cap. Repe.l.in quartam.

d.l.necessarijs.d.⁹.sed pretor,quod aliās exposui in.l.si fil⁹
qui patri.⁹.de vulga.Sunt igit̄ hodie plures necessarij here
des.Primo hi q̄ adierūt,pcipue,gb⁹ i integrū restitutio nō cō
petit.d.l.necessarijs.l.si minor.⁹.de acquir.hered.Secundū,
grauati per fideicommis.vniuersale,vt hic.Tertiū,in.⁹.&
q̄m variē in auct̄.qui mod.notatur.effī.suī.col.vi.Quartū,
in.l.si seruū.⁹.aīt pretor.⁹.de acq.Ponūt moderni,in.d.l.ne
cessarijs alios duos,sed illi casus imptinentes mihi vident,
C Ad secūdū dīc,siue dānosa sit,siue vtilis hereditas heres
grauat⁹ nihil cōmodi,nihil etiā vtilitatis habet,dū cogitur,
Oia em ad periculū fideicōmissarij referunt̄.d.l.quia pote
rat,j.ad trebellia.nihil est igit̄,quod mireris, si heres graua
tus adire cōpellat̄,q̄ substitutio prodesse sibi autē ob esse
nō pōt.l.in creditore.ff.de euictio.**C** Ad tertīū,opinor plu
rimū vtilitatis accedere fideicōmissario,quod heres graua
tus adeat,nā veniētes ab intestato,sustituto cōtrouersiā mo
uere possent,q̄ vocant̄ nisi testm p aditionē cōfirmet.l.eam
quā.C.de fideicō.Adduci pōt exēplū,quo solutio hec com
probat̄,filio per fideicōmissū grauato,& si existētia sui he
redis illud satis cōfirmat̄ esse ait iurecōsu.in.l.ita tñ.⁹.si pa
ter,j.de trebell.nihilominus filius is grauatus ad adēdū cō
pellī pōt.l.recusare.⁹.sed & ad filiū.j.ad trebel.ne oporteat
substitutū pleraq̄ probare,que ad lui heredis existētia sūt
necessaria.Simile in casu nro,& si per illū.⁹.si vero expre
sim possit forte hoc relictū vniuersale cōfirmari,multa pos
sent fideicōmissario obesse,quib⁹ p aditionē relaxabit̄.Ar
bitror tñ posse illū.⁹.sivero exp̄ssim nouiter pōderari quod
grauato(q̄ adiri recusat)ān aditā hereditatē mortuo,hodie
fideicomissū minime pereat,si em legata pticularia sine adi
tione heredis robur habeat,nihil video,cur de fideicōmissō
vniuersali cōtra dicēdū sit.**C** Ad quartum etiā si ampliſſ
cata sit testātiū auctoritas & libertas,nō tñ id heredi tribū
dū esse inferri pōt,vult em lex oia fieri ad nutū testatorū q̄
tū de bonis agit.⁹.exheredatos in auct̄,de hered.& falcid,

¶ 280 ap
Nam pot
monibus
ponendatos

Et sicut iusvetustissimum circa auctoritatē testatiū nūc ēt set
uandū sit, nō oportet idē locū h̄e in herede, cui quidem nul
lo mō noceat. Super est igit̄ cōclusio defēsa, heredē grauatū
etiā hodie posse cogi ad adeundū. d.l. nā quod. §. si cōpulsus
d.l. cogi. j. ad treb. Quā tu posses obiter protrahere. ¶ Prī
mō, vt in filijs q̄ sui heredes sunt. d.l. recusare. §. sed & ad fi
liū. ¶ Secūdō, etiā si aliunde fideicōmissario esset succurſū,
vt in d. §. si vero exp̄ssim. ¶ Tertiō qñ testator esset vilis p
sōa, heres aut̄ i diguitate cōſtitut⁹. l. sed & q magna. j. ad tre.
¶ Quartō, etiā si fideicōmissarius sit sub cōditiōe vocatus,
& pēdeat adhuc cōditiō. l. ille, à quo in princi. j. ad trebell.
¶ Quintō, qñ essent plures substituti, ad alterius istatiā gra
uatus cogi pōt. l. cogi. §. metianus. j. ad trebellia. ¶ Sextō,
vt etiā teneat heres adire hereditatē quā nō tenet restituere
si tñ illius aditio fideicōmissio necessaria fuerit. l. apud iulias
nū. §. idē iulianus. l. ij. §. interdū. ff. de vulga. ¶ Septimō, am
plia licet ipse fideicōmissarius fuerit, etiā directo iure voca
tus. l. recusare. §. titius. j. ad treb. ¶ Octauō, etiā si grauatus
heres esset in capax. l. marcellus. §. fi. j. ad treb, de hoc vltio
vide Guil. bñd. in materia fideicōmissi nu. Ixxiiij. ¶ Heres
tñ grauati defuncti an aditionē cōpellī nō posset. d.l. ille à q.
§. si de testō. j. ad treb. quod, p multaq̄ alia que in hāc cōclu
sione p̄tinēter & aptissime incidere possēt clarius exposui
mus, in l. eā quā. C. de fideicō. ¶ Redeo ad solutionē nři cō
trarij secundi, per quod multi conant̄ probare testatorē nō
posse trebellianicā prohibere, nā licet sit lata differētia inter
falcidiā & trebellianicā in quibusdā, vt nos plenē anteeā di
ximus hoc verū, existēte rōnis diuersitate. At, vbi ratio ea
dē & similis rep̄it, multo id magis vbi rō fortior oñdit vni
& idē dici debere arbitramur. ¶ Ad tertiu ſūdamētū vbi di
cebā esse pōderādū, q̄ in fideicōmissio vniuersali requīrebat
factū hois, dico id verissimum esse. Sed in legatis i quibus agi
tur de falcidiā detrahenda, facto etiā heredis opus est. §. j. de
legatis lega. isti, inq̄t, est donatio à testatore facta, ab herede

Primum Cap. Repe. I. in quartam.

prestanda. I. nisi forte ponas testatorē voluisse legatariū rem
legatam propria auctoritate capere. I. titia. cum testamento
§. j. de legat. i. §. Quadrans tñ his heredibus eā solā ob rem
quòd horum opera egeat legatarius, vel fideicommissarius
non debetur. Sed magis ut ad adeundū illi incitenſ. d. §. j. de
leg. falc. d. §. sed quia heredes inst. de fideicō. here. Nec verū
est, quòd heres grauat² certet de dāno vītādo, imo in trebel-
lianica detrahēda lucrū assequit¹. I. p̄em. & I. sequēti. ff. quæ
in fraudē creditorū, & ita rō illa tertia quātūis fortis videri
posset, est sublata. ¶ Quartū & vltimū satis vrget, quod fal-
cidia detra hatur contra voluntatem. d. I. titia. Verum tñ id
intelligi debet, ut sit contra volūtātē p̄sumptam, & oīno ta-
cītā, dum dispōit testator bona sua substituto restitui, & lex
restringit illā, & limitat, ne quarta ps restituaf. Quando au-
tē testator specificē eā prohiberet, hæc prohibitio esset lögē
fortior, quam quidem lex nostra tum facilius adiūuaret, vt
j. dicetur. prohibitio enim specifica etiam tacita, fortior est
quam generalis. I. itē apud. §. hoc edictum. ff. de iniur. exp̄-
sa. Et ex hoc remanet deffensa communis opinio, quæ vult
testatorem posse detractiōnē trebellianicē prohibere, quam
potes extendere & ampliare sequentibus modis.

¶ Primo amplia. etiam quando filius testatoris esset graua-
tus restituere, hæc ampliatio tollit tertiam opinionem, eorū
videlicet, qui distinxerūt esset ne de libēris prīmi gradus, q
grauaret, an extraneus, licet autē hæc distinctio videat fau-
re liberis, sintq; hanc opinionē tenentes magna auctoritate
viri. Ego tñ potius veritatē, quam quorūcūq; reuerētiā am-
plexor, quæ veritas durabus rōnibus clarissimē oīdi potest.
¶ Prima est fatēt hī doctores, idq; negare iure nō p̄nt, testa-
torē posse detractiōnē trebellianicē prohibere extraneogra-
uato, fareant nūc necesse est, filiū trebellianicā retinere tāq;
extraneū, licet legitimā tāq; fili⁹ detrahat tex. in. c. raynūt⁹.
ibi deduci p̄terea quartā, extra de test. Si igit̄ filius i trebel-
lianica velut extrane⁹ honoreſ ne eā deducat tāq; extrane⁹

*nosca p̄fud
D. de Gisnes*

prohiberi potest arg. l. fi. §. fi. de leg. iij. vbi igit̄ nulla sit dif-
 ferētia in acquirēda trebellianica, sit filius, an extraneus, qui
 grauat̄, cur in ea retinēda diuersa rō cōsiderāda est? ¶ Secū-
 da ratio est quod volūtati p̄is magis sit fauēdū, quām filijs
 excepta legitima. §. i. de triē. & semis. ibi reliquū verò subia-
 cet in voluntate parētū &c. Cū ergo filius suā habeat legitī-
 mā, quid iniuriæ filio fieri dici pōt, si pater vult reliquū bo-
 norū ad fideicommīssariū puenire? Potissimū cū potuīsse
 p̄ relicta filio legitima, in primo gradu fideicommīssariū vni-
 uersalē heredē instituere, videre potes, an nīra ampliatio iure
 defēdi possit, quā q̄tidie seruari video. Nec cōcludūt q̄tuor
 rōnes, quibus hī doctores ad distiguēdū mouebant̄, vt dixi
 in. iij. opinōe. s. ¶ Prīmō, nō obstat. l. iubemus. C. ad treb.
 qm̄ secūdū Cy. & alios p̄ multos illi⁹. l. tēpore trebellianica
 nō prohibebat, Sed cū hodie p̄ ius auc̄. fieri posset prohibi-
 tio. l. illā corrigi debere asserūt. Ego puto nō eē id necesse di-
 cere; sed ibi fruct⁹ nō extenuāt trebellianicā, quia, erat à filijs
 percipienda in locū legitimæ, cū vna quarta secundū doct.
 p̄ filiū detrahi poterat, si tñ filius legitimā h̄bet, & deinde q̄r
 tā trebellianicā effet detractur⁹, arbitror fructuū īputatione
 quartā minuī posse & simili mō eā totā auferri, istud pleni⁹
 videbis. j. post Pau. de cas. VP posses ad illā. l. iubem⁹. dicere
 fruct⁹ nō posse extenuare trebellianicā quā p̄ exp̄sse volue-
 rat detrahi, nā qm̄ semel eā iussit. detrahēda. Sí deinde ea ī fru-
 ctibus cōsumeretur filio grauato, eluderetur, quē à p̄cipio
 repellī fuisset melius, quām quod vocatus expresse nihil lu-
 cri demū p̄ciperet, arg. c. quēadmodū, de iureiu. vbi turpius
 (inquit) reiçcitur quām non admittit̄ hospes, p̄terea si p̄i ita
 crederetur, effet in eius arbitrio, quartam à senatuscō. taxā-
 tā ī munere aut ī mutare, qđ nīsi à legūlatore fieri debet. l. nēo
 pōt, de leg. ¶ Scđ o. l. si vt allegas, ēt nō p̄suadet, qm̄ falcidia
 q̄ ibi p̄ trebel. sumit̄, iure. C. nō poterat phiberi, hodie pōt,
 sic fit, vt illa lex corrigēda sit quod Cy. & ali⁹ pleriq̄ testant̄
 Sed vt euīteſ iuriū correctio dic ibi fieri detractionē vnius

Primum cap. Repeti.l.in quartam.

quarte, quo casu nec diminui eā posse dicēdū est, cū in legiti
mē locū desumāt, vt doc. dicūt. Ego opinior verius dīcī pos
se, quod ibi nō erat prohibita detractio īmo exp̄sse voluerat
prī falcidiā detrahī, quē licet in re certa foret detrahenda, ni
hil obstitit, quominus ex residuo integra esset deducēda, ad
quā prī eū exp̄sse vocauerat, vt dixi de.l.iubemus. Si igit̄ pī
ā principio detractionē quadratis īpedire velit, nihil i his
legib⁹ disponit, quod huic testatore auctoritati refrageat.
Tertiō, fauor filiorū, testatoris auctoritatē euertere mīni
me posse videt, quib⁹ precipue in legitima prouisum sit.d.
§.i.de triē. & semis. lex em̄ maiuult volūtatē p̄tis quā fauore
illū extra legitimā obseruari, vtī superiore loco declarauit.
Vltiō ius corrīgens in falcidiā extēdi posse ad trebellianī
cā oñdi, quod doctores predicti nō inficiant, cū autē id indi
stictē ab his affirmet, in psonā filiorū aliquid discriminis face
re posse nulla rō suadet, q̄ quoad quartā trebellianicā in nū
ro sunt extraneorum habendi. d.c.raynuntius &.s. dixi.
Amplia secundo, conclusionē, quē vult testatore trebel
linicā posse prohibere, vt id etiā possit tacitē. Pone primum
exēplū, qn̄ testator disponit declaratq̄ fideicomissum resti
tuendū his verbis. Oēm hereditatē restituas, tota hereditas
restituat, oia bona, vniuersum p̄tōnium. Totū et quicquid,
oia & quecūq; & si quē sint his similia, qbus testatoris mēs
declaret nihil esse, quod apud grauatū sit mansurū glo. est q̄
habet sing. in.l. decē. ff. de fideicomis. liberta, quā Bart. pro
bat, i.l.cēturio, nu. xxvij. ff. de vulg. s. dūmodo nō dicat mo
bilia & immobilia & ibi per Bar. Secūdū exēplū est, si testa
tor exp̄sse dixerit volo hereditatē restitui sine diminutiōe,
aut dicat nolo aliquid penes grauatū remanere Bar. in.d.l.
centurio, quē alij communiter fecunt. Tertiū exēplū, dū testa
tor ait, volo mea bona peruenire ad substitutū integra, vel
integraliter Bart. vbi. s. & glo. in.d.l. decē. Quartū exēplū,
si dicat voluit testator bona sua pleno iure deuenire, insoli
dū, libere, Bal. i.l.pcibus, nu. xluij. C. de impub. idē in auct.

sed cū testator nu.vij. C.eod.his casib⁹ grauatus trebellianicā nō detrahit perinde acsi testator diceret bona restituī, nullā quartā detractā, aut aliās quibusq; verbis exp̄sse quadratē detrahi prohiberet. ¶ Contra hanc sectūdā ampliationē quædā adduci pñt. ¶ Primō, tex.in.d.⁹. si vero exp̄ssim, de here. & falcī. vbi requiri exp̄ssa prohibitio quæ qñ necessaria est, nō pōt actus fieri p equipollens, minus igit̄ tacitē. l. fi. ⁹. omnē. C. de administ. tuto. Et ibi Bar. dicit (si nō serueſ forma exp̄sse) dispositiōes nihilvalere, notaſ ille tex. ad id per Ang. in. ⁹. i. insti. de vulg. substitut. ¶ Secūdō, accedat, qñ aliquid requiriſ pro forma nō pōt actus fieri p equipollens. l. i. ⁹. de libe. & posth. l. i. ⁹. iij. j. de verb. oblig. Sed ad prohibitionē trebellianicæ forma ē p illū. ⁹. si verò exp̄ssim tradita, quod exp̄ssim prohibeat, ergo. ¶ Tertiō, si per verba superiorius posita, ac per cōiecturas deductio quadratis im piediaſ, dicēdū est eū detrahi nusquam posse, nisi à testatore exprimat̄ eam detrahi debere, qñ semp̄ tacitē prohibet, & cōtra mentē testatoris deducit. d.l. titia. ⁹. eod. ¶ Quarto, in hac prohibitione tacita duo specialia cōcurrere vident̄, vnu quodd ius loquens de falcidia extēdā ad trebellianicā. Alterū q; dispositio tacita ibi vim habeat, vbi lex exp̄ssam desiderarit, duo autē spālia ex eodē fonte promanare nō est iure receptū. l. i. C. de dotis promis. l. & post. ⁹. gener. ff. de iure dot. ergo trebellianicam tacitē prohiberi posse falsum est. ¶ Quintō, accedat tex. i. l. qui totā. j. ad treb. vbi licet q; sit grauatus totā hereditatē restituere, pōt adhuc si sponte adierit, quadratē deducere. ¶ Per has rōnes nō desunt q; in ea sē tētiā eant, vt detractio prohibita nō sit, nisi qñ ea exp̄sse prohibita est, quos citat Pau. castr. permulticq; alij in ea auct. sed cū testator. Fel. in. c. auditis. de p̄script. qui tandem quadā distinctionē vſi, tūc demū tacitā prohibitionē valere aiunt si verba nihil aliud operari possunt. Verūt̄ quicqd ferat ibi, q; quid etiā cōsultū per alios ad inueneris tuā limitationē nō relinquito, qñquidē opinioes has singulares quę in cōsilij

Primum Cap. Repe. l. in quartam.

tenent pecunia, fauor grā, aut cōsultorū amicitia sēpissime
parit. Supiora igit̄ quatuor exempla tacite prohibitionis vera
sunt, & seruant, siue in extraneis, siue in liberis, iuxta qd extat
decisio Guido, pap. cccccxxxvij. ¶ Nec mouēt me quinq;
rōnes, quas in contrariū adduxi. Prima nō obstat, quod. d. §. si
verò exp̄ssā prohibitionē exigat, qm̄ in illis verbis oēm he-
reditatē, pleno iure &c. satis est voluntas testatoris expres-
sa, & ex his iudicantī animus ad id impellitur, vt putente
statorem velle nihil apud grauatum remanere, quod suffi-
cere arbitror. l. iij. C. de inst. sub cōditio, factis, sublatæ enim
sunt formulæ dispositionū, modò de disponētiū voluntatis
legitiè quidē cōstet. l. iij.. C. de liber. preteri. & §. in prin-
cip. dixi quod & Bal. probat in. d. §. omnē. ¶ Ad secundā ne
gat ingenuē illa minor, quòd videlicet exp̄ssō verbo prohi-
beo, aut sili, quadrās ipediri debeat, sat em̄ esse puto verbis
gnalib⁹ ad prohibitionē destinatis indicari, idq; oñdit Bar.
in. l. j. de vulg. vb̄ huius verbi. Exp̄ssū acceptiōes explicat,
dicēs dispositionē exp̄ssam verbis generalibus tm̄ pōderis
prese ferre quantū sp̄līb⁹, qd ibivideto nu. vij. cū sequētib⁹
¶ Ad tertiā, q̄b⁹ rōnē, q̄c vehemēter stringit, opinor respō-
deri posse, vt quedā sit tacita, q̄ ex eo dephēdit, quòd substi-
tutus est vocatus, vt. d. l. titia, & hēc est oīno tacita, q̄ nō ipē
dit prohibitionē. Altera est tacita, sed ex verbis fideicōmis-
siōnib⁹, que nō est oīno tacita, vt. si dicat, velim bona oīa restituti
aut alijs supiorū exēplorum verbis testator vtatur, & hīmōi
prohibitio deductionem impedit, vt nostra limitatione.
¶ Ad quartam. respondebis nō esse duo specialia, q̄ cōcur-
rant, immo verò nihil est specialitatis. Sed iure cōmuni, vo-
lūtate testatiū, & liberam cuiusc̄ rerū suarum dispositionē
esse amplificatā traditum est, voluntatem dico, quam verba
testatorum iuris interpretatione significant.
¶ Ad quintam, illa. l. qui totam optime probat per verbū
totum trebellianicē deductionem non impedire iure. fforū.
quo nec expressioribus verbis prohiberi poterat. l. j. §. inde

neratius infra ad trebellia. I. quod de bonis. §. i. ſ. eod. noſtra autē ampliatio ſecūdū ius nouiſſimū venit intelligēda, quo quibus verbis impediatur, nihil ſanē refert.

Amplia tertio, vt facta prohibitiōne in p̄mo gradu ceneſatur in cæteris gradibus prohibita ex doctrina Bart. in. I. lucius. §. ſempronie de lega. iiij. quod refert & ſequitur Guido pape, quæſtio. cccccxlv. facit in argumen. text. in. I. ſi ma- ter. §. final. ſupra de vulgar.

Amplia quarto, vt quando eſt prohibita falcidiā de lega tis particularibus, trebellianica de fideicommisso vniuerſali prohibita cēſatur, nā ſi lex que dicit falcidiā poſſe prohiberi, intelligat velle trebellianicā prohiberi poſſe ut tenuimus. ſ. Ita etiā quando testator prohibet falcidiā, ceneſtur velle trebellianicā prohibere. Cum optimum ſit argumentum de lege ad testatorem. §. diſponat, de nupt. colla. iiij. Hāc ampliationem quæ certè magna eſt, ponit Pet. ma thei. in. repet. I. filium quem habentem. **C**. familiā. hercifcō. quem Ias. refert in. d. I. marcellus. §. quod autem, nume. xlvi. Sed hāc ampliatio nō videtur mihi vera, falcidiā em̄ detrahitur à legatarijs, à quibus forte aliquid testator detrahī nō lit, qui tñ à ſubſtituto quadrantē deduci volet. Argumentū igitur de falcidiā ad trebellianicā aſſumitur ex testatoris auctoritate & potētia, vt is habeat auctoritatē prohibēdi trebellianicā ſicut, prohibere pōt falcidiā. Sed nō procedit argumentū in voluntate, vt in ferat vult vnu, ergo vult reliquu, q̄ ſi dicat, testator vult legare domū, ergo ſūdū, licet vtrūq̄ ſit in testatoris facultate. Sed hacten⁹ de tertia præfatiōe.

Q V A R T A P R A E F A T I O ,

VO T quartæ ex eiusdē testatoris hereditate detrahēti et poſſint, et debeat. Ultia hac p̄fatiōe determiſandū eſt. Et licet in hac re difficultas rariſſimē moueat, niſi liberis (q̄ ſunt heredes instituti) restituere grauat̄, erit tamē

Primum cap. Reperi. I. in quartam.

dubitatio nō mediocris, etiā qñ extranei d̄ restituēdo grauati sunt sic sit. vt tribus mēbris locus h̄c sit ex aīandus. ¶ Pri mū qñ grauatus est de liberis. ¶ Secundū qñ est de ascēdēti bus. ¶ Tertiū qñ grauat⁹ p fideicōmissū nō est talis, cui legi tīma debeat, & sic indeferēter de quocūq; loqmur, nō inspe cta grauati qualitate. Hoc tamē velim aī oīa intelligas, qñ q; esse plures heredes institutos, quorū aliquis plerūq; est in sua quota grauatus, aut legatis, aut fideicōmissio vniuersali, plerūq; etiā quilibet. Sed de vīno quoq; respectu suā por tionis dicēdū est, quod de solo herede in toto aīse dī. I. in sū gulis. s. eo. s. in primis insti. de fideicō. here. nī si aliud ex na tura contributionis dicendum foret, quod alibi tractauī, re deo ad articulos nostrāe præfationis.

¶ C I R C A prīmū ponā in primis cōem doctorū sentētiā qualis ea sit iuris veritate considerata. Deinde subiungā quid vīsi quotidianō fuerit, quid ve cōis causarū cursus te neat. Postremo adferā nouā quandā opinionem quā meo quidē iudicio de mēte vtriusq; iuris deprōpta esse intelligēti. ¶ Cōmuniſ scribētiū sentētia est, iure ciuili filiū siue purē, siue ad diē aut sub cōditione grauatiū nō detrahere, nī si vīna quartā, aut legitimā tātū, aut trebellianicā, si eā magis opta rit, pro qua communiſ opinione per multa iura citantur.

¶ Primo, tex. in. I. coheredi. s. cū filiā, ī ver. salua falcidīa. co heredū heredē &c. dixisset em̄ tex. saluis quartis &c. & ibi oēs, quotquot scribunt, illum tex. ad hoc notant. ¶ Secūdō tex. in. I. filiū, quē habentē ad finē. C. famili. hercīs. dū tex. aī s. quartā habens reddere cōpellit, ecce quadratē vñ retinē dū. ¶ Tertiō, tex. in. I. iubemus. C. ad trebel. ibi dodrās resti tui debet, & ita quadrās solus remanet penes heredē grauatiū. ¶ Quartō, tex. in. I. q; q;. C. e. vbī heres grauati id solū re tinet, quod legis falcidiē bñficio cōpetit. Si em̄ duas quartas heres deeraheret vltra falcidiā deduceret, quod ibi negatur, tametsi fideicōmissū sub cōditione relictū est. ¶ Quintō, tex. & glo. ibi in. I. j. s. fin. s. si cui plus quam p. I. falcidīa. vbī

vībe Bar. ¶ Sextō adduco iūs nouissimū, in auct. res quæ.
 C. cōia. de leg. vbi inquit imperator. Si liberis portio legitima
 nō sufficit &c. vides duas quartas nō posse detrahī alioq.
 ex rebus subditis restitutiōi alienari nihil potuisset, quādiu
 utrāq. suffecisset. ¶ Septiō accedere potest rō satis vrgens,
 si filius primo detrahit legitimā, & deinde sit locus substitu-
 tioni fideicōmissarię trebellianicā deduci nō posse constat
 qm̄ i ēā imputat qcquid habet iudicio p̄tis vt hac. l. dicem⁹
 si primo mallet trebellianicā, quā legitimā, in illā legitimam
 tenet imputare quicqd ad eū prouenit ex substātia paterna
 l. scimus. §. repletionē. C. de in off. test. sic fit, vt altera grau-
 tus heres cōtentus esse debeat. Per has rōnes, vna vox oīm
 est, quōd filius grauatus quoquomodo inspecta iuris cūi-
 lis veritate, nō detrahit nisi vñā quartā, licet filius possit ex-
 peditionē eligere secūdū Bal. in. l. filij. C. fami. hercif. Hanc
 cōem sentētiā veriorē esse dicunt, Bart. Pau. Philip. corñ. in
 l. cōg. C. eo. Imol. Alex. & Ias. in. d. l. coheredi. §. cū filiæ. §.
 de vulg. Bar. in. d. l. j. si cui plusq. &c. addit̄ insuper cōi oīm
 calculo decretales raynutius & Raynal, extra de testa. fuis-
 se promulgatas p canonū cōdītores ignoratiōe cūivilis iuris
 deceptos. ¶ Reliquū est videre quid cōis causarū vſus ob-
 seruarit; de quo & doctorū testimonio, & q̄tidianis foreſi-
 bus negotijs frectus affirmare possū, seruari distinctionē glo-
 farū, q̄ talis est, aut filius grauat pure, & nō detrahit nisi alte-
 rā, quā velut, multoties em est legitimā maior trebellianica,
 vt si vnicus filius grauatus sit, aut plures sunt filij oēsc̄z in-
 stituti & fideicōmiso grauati, qnq; trebellianica maior le-
 gitima vt si sint plures filij, quorū vñus solus vniuersalis he-
 res institutus est, ac restituere grauatus legitimā est vncia, aut
 duæ vuciae secūdū nūerū liberorū, & trebellianica est quar-
 te ps totius hereditatis. Si verò filius est grauatus ad diē vī
 sub conditione detrahunt duæ quartae, nēpe legitimia & tre-
 bellianica glo. in. l. cōg. C. eo. glo. in. l. papinianus. §. memi-
 nisse. ff. de i off. tes. gl. in. §. si verò nō implens in auct. de he-

Digitized by Google
Primum Cap. Repe. l. in quartam, red. & falci. col. i. gl. in. c. raynutius. extra de test. Distinctio ista, que per uniuersum orbem seruat secundum Paul. & Phil. corn. in. d. l. & & et idem testatur Ias. in. d. l. coheredi. s. ci Bald. filiae Bald. Paul. in. l. filium quem habentem. C. famili. herc est posita super illo. c. raynutius. & c. Raynaldus. extra de testa. vbi grauamen erat impositum sub conditione quo ea su deciditur ibi filium duas quartas detrahere posse legitima & trebellianica quod etiam glo. in. c. responsa in distincto intellexit in legitima & falcidia, hanc vos teneatis consulendo & iudicando. l. minime de legi. ff. disputando etiam & legendendo idem tuendum puto, quod iureconsultum bifronte esse non deceat. Dicam tamen. i. & consulendo & legendendo aliud non omnino quidem diuersum, teneri posse. Nolo tamen interea omittere qua ratione potuerunt canonicae legisperiti & glo. ciuiles adduci ad distinguendum hoc modum videlicet unam pure grauatus retineat ad diem autem aut sub conditione rogatus, duas deducere possit.

¶ Vna huiusc rei ratio est. quam Bal. ponit in. l. iubemus. C. ad trebell. nu. vi. quoniā si pure grauatur eodem tempore cōcurrunt due quartę nō modō origine, sed exactiōe vñ cū utraq; ex causa lucrativa percipiāt electiōe vnius altera tollitur. l. menius. s. duobus. ff. de legat. ii. Si autem ad diem, aut sub conditione fuerit grauatus, diuerso tempore, & à diuersis, detractio quartarum facienda est, statim mortuo patræ, a. l. legitima deducitur. eueniente deinde fideicommissi conditione, detractio quadrantis ab homine fieri diciatur, & hoc casu electione non tollitur. Quoniā (vt inquit) ibi Bald. non cadit electio inter purū, & conditionale, quippe conditionale minime debetur. Et cum legitima sit pura. l. quoniā in prioribus. Trebellianica autem conditionalis pendet, an detrahatur, vt potè quod pluribus ex causis futurum sit, fortè fideicommissum intererit.

¶ Ista ratio satī mihi facere videtur, quando filius sub conditione grauatus est, aut in diem incertā qui cōditioni equis

paratur. I. dies incertus. §. de condit. & demost. Sed si ponas filium ad diem certum esse grauatum, considerata superiori ratione, idem videtur ut in pure grauato, quoniam fidei cōmissum ad diem certū non dissimile est puro. I. vñica. §. cū igit̄ &. §. in nouissimo in princip. C. de cad. tollē. Verūta men glo. dicunt in fideicomisso ad diē certū duarū quartarū detractionē fieri posse, quia eodē tēpore detractio fieri non debet, superiorē rationem sequitur Ias. in. I. filiū quē habētē, idem in. I. coheredi. §. cum filiæ nu. xj. §. de vulg.

C Altera ratio dari potest cur diuersum sit in grauato pure & sub conditione, quoniā in priore casu, vtriusq; detractio simul concurrit, & vna in alteram inputatur, vbi autem deductio diuerso tempore fieret, vltimō detrahēda nō impunitatur, in primā, qā si in secundā ipsa cōputaret, per illā impunctionem videretur prima debitē soluta repeti, quod fieri in iustum est. I. naturaliter, de conditio. indebiti, supra.

C Habes quid in hac re cōmunicer seruādū sit, et q̄ pacto iuri ciuilī iura canonica preferēda sint quo in loco fideicōmis sorū verba, an pure: an alii fuerūt cōcepta est cōsiderādū dili gēter. Ex hoc sequiſ facilimam esse solutionē dubij huius q̄ q̄rtas fili⁹ grauat⁹ detrahit p̄cipue qñ grauamē ē exp̄slū, i q̄videri pōt apte, q̄ forma fuerit à testatore posita. **C** Quid aut in fideic. tacito, quale est, qđ in substitutioē directa cōtinēt, quale etiā qđ p clausulā codicillarē intelligit, ad qđ tolle duas cōclusioēs. Prīa oē fideic. vñinersale qđ i substitutione directa cōtinēt, ē 2ditioale, qm̄ oīs directa substitutio, sub q̄ obliq̄ cōtinēt, ē cōditioalís. gl. rub. ff. de vul. §. I. sub 2ditioē, & ibi Bar. §. de here. istitue. ita sit, vt due q̄rtę sint deducēde.

C Altera cōclusio, qñ succedētes ab itestato sūt gruati ex vi clausule codicillaris (qđ accidit qñ heres script⁹ defffectu testamēti fortē directo iure admittī nō pōt, obliq̄ saltī admittē dus est) grauamē istud pure ipositiū intelligit & ita sit, vt vna q̄rta tm̄ deducēda sit Bar. i. I. c̄p̄c̄. C. e. Bar. i. d. I. papinian⁹. §. meminisse, d̄ in of, tes. Bal. i. I. filiū quē habētē nu. xxxiiij.

nota / glas
Duo dōcens.
vñersale / y fidei
cōstitutioē / fidei
fasit

Primum Cap. Repe.l.in quartam.

Hac tñ conclusio locū nō haberet, qñ clausula codicilla
ris effectū sortiret rupto testamento p nativitatē posthumī,
quia ita dictū esset, si nō valet vel valebit iure testamēti &c.
quo casu nato posthumo pterito, succedētes ab itestato, gra
uati sunt restituere fideicomissū heredi scripto, grauamētī
nō orit, nī nato posthumo, & ita diuersis temporibus quartę
deducēdē sunt, quo casu vtrāq; deducēdā putare. Bal. in.d.

Uta. 1. secundum l. filii quē & ibi las. sequit nu. xj. **C**oīs illa obseruatio, q
vult filiū sub cōditiōe grauatū duas quartas deducere. Am
pliat in liberis secūdi gradus, Pone exēplū in quo maximā
vīdi controuersiā. Auus instituit nepotē, aut ex filio, aut ex
filia (vt in casu quē vīdi) is grauat, si siue liberis deceſſerit al
teri bona defuncti restituere, an duas quartas hic nepos de
trahere possit, videt dicēdū quōd sic, nihil em video differē
tiae, imo verō in nepote decidit, quod in filio est introductū.
l. liberorū de verb. signi. Accedat q in nepote grauato post
mortē intelligit si deceſſerit siue liberis, sicut qñ filius graua
tur. l. cū auus. ff. de condi. & demōst. Itē testm inter nepotes
cū duobus testibus valet sicut inter filios doct. in. §. ex imp
fecto. C. de test. In sup nepos eius, q grauat si moriat sine li
beris, facit deficere fideicomissū sicut filius. l. j. C. de cōdi. in
sert. Cōtra videt dicēdū, quōd liberis primi gradus multa
cōcedant, quae nepotibus nō cōpetunt. Primo liberi primi
gradus grauati nō imputat fructus i quartā. l. iubemus. C.
ad treb. & tñ nepotes sic, vt ibi. Secūdo liberi primi gradus
nō poterāt institui sub conditione casuali vel mixta, sed ne
potes sic. l. suis quoq; §. de here. instituē. Tertio in. l. honor.
C. de penis. In hoc articulo puto esse considerādū, an nepos
hic sit immediatus q̄a forte eius p̄ iam mortuus est, quo casu
arbitror nihil suisse decisū in filijs, quod idē i nepotibus dī
cēdū nō sit. l. gallus ac glius. §. de libe. & posth. §. sui. insti. de
hered. qualita. & differē. §. j. in aucē. de hered. ab intesta. p̄ci
pue hodie vbi conditio quecūq; i legitima, & dilatio oīs est
sublata ideo distinctio illius, l. suis quoq; iure hodierno nō

*q̄ dedit. 10. flos. Vener. 10. nepote. F. cōdictio
p̄sumus. Cōmū. P. cōdictio. 10. p̄ta. q̄ p̄ sum
q̄z mōrē. R. 10. nō. V. mōrē. 10.
to nos. h. p̄ta. p̄sumus. Cōmū.*

teruaretur, & testamentū quoquo casū valeret per illā. I. qm̄ in prioribus, et ideo opinor hunc nepotē sub cōditione per aū grauatum duas quartas detrahere. Sat isēm nepos tunc dicitur de liberis primi gradus, quē nemo p̄cedit. I. qui duos de reb. dub. s. In hoc nepote qui primū locum tenet puto nō debere intelligi. I. iubemus. in princ. & in. §. finali, Qñ verò nepos nō est suus nec primū locū obtinet, quia eius pater est in rerū natura multa fateor esse cōcessa liberis primi gradus q̄ nepotes nō assequuntur, vt in. d. §. j. de here. ab intest. §. ita demū. de here. q̄ ab intesta. deferuntur. Et sic dico intelligendas quasdā differētias liberotū primi grad⁹, & secūdī. ¶ In nostro p̄posito arbitror nullā habēdā esse rationē an supsit pater, an p̄defunctus sit, qm̄ postq̄ nepotē avus instituit, eū plus filijs dilexisse credit, cui duarum quartarū detractio negāda nō est. Per illā gñalē doctrinā iuris cōsulti q̄ vult appellatione filij nepotē contineri. d. I. liberorū. de verb. signi. notant doct. in illa. I. gallus. §. instituēs. s. de libe. & posthū.

¶ Limitta hāc conclusionē in oībus casib⁹ quib⁹ trebellianica detrahi nō pōt, vt si filij phibeatur detrahere trebellianicā. Si prohibeatur alienare cōtēplatione substituti, Si cogat hic filius adire, aut alijs similibus modis, quos supra notaui in precedēti p̄fatione. In his em̄ casib⁹ filius alter tā im̄ quartā feret nempe legitimā, hāc limittatio est generalis & verissima secūdū oēs opinio nes quā etiā Bal. tenet in. I. qm̄ in prioribus in si. C. de inof. testa. quā debes mēte tene, & videre illos casus, si cōtrouersia super harū quartarū detractione moueatur. ¶ Postremo nō tradenda est obliuioni nostra (quā sum pollicitus) noua etiā hoc loco cōside ratio, quę vnica cōclusione ostendetur, quā Tholosæ anno xxxij. publicæ cum plurisq; alijs conclusionib⁹ defendi. ¶ Conclusio hæc est, tā iure ciuili, quā canonico filius institutus & de restituēdo hereditatē siue purē siue sub cōditiōe grauatus duas quartas bonorū paternorū deducere pōt, nē pelegitimā & trebellianicam. Non desunt fortē qui in nos

ad hoc de reprobando gravataſſe fidei p̄nūlē p̄mo p̄b. ḡd. moni pōt dubit & de his q̄ p̄p̄ cōsiderat. Et

Primum Cap. Repe.l.in quartam.

stomachari videbunt, quod pmulta velimus recēs esse cōderanda, etiā si ad hęc vscē tēpora ex cogitata nō sint, potissū mū cū dixerim nihil esse disputādo afferendū, qđ idē iudicādo cōfirmati nō debeat. Insup quod superiore loco ea q̄ ab alijs nouiiter inueniebant tāto opere p̄pellebā. His velim es se iatis respōsum, vt cogitēt nos in primis cōmunes doctrinas nolle reīcere. Immo verō (vt vides) eas quam familiaris simē steri pōt, explanem⁹. Insup aduertant hi nos nouū alz qđ adferre nolle, quod prius ex antiquorū patrū, & textuū nullo quidē modo immutatorū, doctrina non promanarit. Si verō aliquot articulos, alijs rationibus, & iuribus expres sius attigerimus, quam fuerit p̄ alios explanatum, nihile est quod moueri debeant, sed ad rem nostrā pergamus. Conclusio hęc, quę vult omni iure filium duas quartas detrahere posse siue pure siue sub cōditione restituere grauetur, nō caret vrgentissimis rationibus. Primo cōsidera esse eligēda eam opinionē p̄ quam iurum evitatur cōtrarietas. Istud nempe mihi monstro simile videtur, ius ciuile & canoniciū inter se pugnare, quorū vtrumq; ad regendū hoīem cōstitutum est, quis autē nō putaret ridiculū illud esse si videat mēbra corporis semper inter se dissidere, nec posse conuenire? Sed si sequimur primā sententiā, quam. S. dixi esse cōmuniō rē, vides iura ciuilia esse cōtra canonica, si teneas distinctionem gloſarū, omittuntur iura ciuilia, quę hāc distinctionem nō admittunt, vt clarum est. Insuper seruat̄ etiā canonibus non reperitur distinctio comprobata, nā non est tex. de iure canonico, qui velit filiū pure grauatum vnica quarta cōtentari. At dicere nō potes, vnū mēbrum accipi à iure ciuili, vt si pure grauetur, sequamur ius ciuile, alterū à iure canonico si quādo scilicet grauetur sub conditione. Vide quæſo, diligenter ne (vt dicitur) laborandū putas cū boue & asino, nū quid em vides iura ciuilia loqui qñ sub cōditione filius grauatur. I. filium quę habentem. I. iubemus. I. quāq;, & ferē oia iura quę supra in prima opinione sunt allegatū. Secundū

autē nostrā sententiā has contrarietates euitabis, intelliges etiam quōd canonice legis periti melius intellexerūt iura cī uilia, quām hucusq; p docto. proclamatū fuerit. Preterea qñ hāc partē deffendinius cauſam filiorum agere videmur p quos duæ quartæ, etiam si purè grauentur, retinebuntur.

C Secundo accuratius mecum paulò cōtēpleris, Prius quām fideicōmissa fierēt & ita lōgē ante deductionē trebellianicē nunqđ legitima dabaſ liberis, que à principio fuit in locum alimētorum iuris naturalis surrogata, nemo istud inficiat. I.cū ratio. j.de bonis dānatorū. Cū deinde fideicōmissa debe ri cēperūt, q; iniūgebanſ & filijs, & extraneis, inueniūç est, quōd quarta retineretur, fuit ne puism solis extraneis? vt tum liberī ex illa inuētione detractionis, nullū comodū aut emolumētū referrēt? Quis dicet extraneos melioris fuisse cōditōis, aut esse debere, q; liberos, oīno certe cecutiēs, Si au tē dicas filiū grauatū fideicōmissō, debere vna quarta cōten tari, nō est q; filius Trebellio aut Pegaso ḡras agere, minus q; referre debeat, cū aīn istud senatuscō. filius legitimā nullo senatuscōsulti bñficio detraxiſset. Inuētio igī detractionis vt extraneis p̄fuit, eodē quoq; modo liberis eā prodeſſe de bere fatēdum est. Accessit itaq; filijs hāc vtilitas, vt vltra legi timā etiā trebellianica illis cōcedat. **T**ertio, puto etiam adduci posse, quōd qñ pater purè grauat filiū de restituēdo, aut vult filiū restituere hereditatē, & tunc nō vult legitimā restituī quae nō est quota hereditatis. I.cum queritur. C. de inoffi. testa. & supra plene ostendi. Aut vult pater bona sua restituenda, & tunc etiā legitimā non comprehēditur, quia bona dicuntur deducto ære alieno. I. subsignatū. §. j. de verbo. signifi. & legitimā respectu patris q; alienum esse nō du bitatur, quam velit, nolit, ei relinquere tenetur. Si igitur hoc mihi vnum dederis (tribuere autem necessario debes) legitimā in fideicōmissō nō cōtineri, quare filiū nō deducet quar tā p̄tē eorū q; teneat restituere, sicut extraneus. p̄cipue quōd filius vltra legitimā, extraneus censeatur, vt supra s̄epius,

Primum Cap. Repe.l.in quartam.

Quarto(ne videar nouā hanc filiorū utilitatem solis rationibus sustinere) adduco tex.apud me vehemēter virgētē in.d.l.coheredi.¶ cum filiæ,& satis mirari nō possum,quod doctores illū tex.ad alia partē inducant. Dicit tex.ibi cogē dū patris hereditatē(vt ab ipubere fideicōmis.&c. Tex.declarat fideicōmissū iniunctū post mortē filij, censiō ab ipso filio relictū,& nō à veniētibus ab intestato. Sed nullā aliam ob caufam id dici pōt,secūdū Bar.Pau.Alex.& I.as. nī si legittimā nō cōprehēdat. Si igitur tex.velit legittimā nō ve-nire,& antea dixerat(salua falcidia) hoc est trebellianica se-cundū oēs, expressus est ibi tex.quod ille filius cui onus fideicōmissi est impositū,detrahēt trebellianicā,vltra legitimā. Satis em̄ alioqui dixisset(salua falcidia)nec oportuisset subiū gere,vt ab ipubere.&c. quod ad nihil aliud seruitnisi vt legitima nō sit restituēda. **Q**uinto tex.est in.l.quo-tiens.¶.hoc titu.& ibi glo.vbi caueſ, heredē posse primō de-ducere falcidiā,& deinde id quod legatarius capere nō pōt, ecce concursum duarū detractionū eodē tēpore.Cur igitur filius nō habebit trebellianicā,& legitimā a:cuius legitima fideicōmissarius est incapax.imo pater nō pōt de illa dispo-nere in cōmodū fideicōmissarij.d.l.qm̄ in prioribus. **S**ex-tō, discussiam veritatē rationum distinctionis glosarū,cur aliud sit in puro grauamine,& aliud i cōditionali. Satis em̄ puto opinionē eorū(qui īndistincte dicebant,filiū vñā-tū veritate iuris inspecta deducere) debilitatā, aut verius fractam esse per quinq̄ superiores cōditiones. **R**atio di-stinctionis glosarum est,qm̄ si purē sit filius grauatus cōcurrit eodē tēpore duarū quartarū detractio,quarū (vt dicunt) vtrq̄ ex causa lucrativa ortū habet.Id,pfectō,non est oīno verū qm̄ legititia per filiū p̄cipit,tanq̄ æs alienū,& pater est respectu illius quasi debitor.d.¶.si verò nō implens, nec est lucrū, sed quasi lucrū.l. si quis legatū,in si,iuncta ibi glo.¶.ad.l.corñ.de falsi,quicquid aliqui velint,in.l.iiij.¶.C. de iur.& facti ignorā. Insuper nihil video, cur duæ cauſæ lucrativæ

non possint in rebus diuersis cōcurrere, nec video etiā quod vna ex corpore alterius deducat, nā à lege fiet deductio legitime & deinde post fiet restitutio & detractio trebellianica ab hoie, vnde etiā si purè grauetur filius, eodē momento deductio fieri non pōt, qm̄ lex multo cītius operatur, q̄ ho-
mo argumēto notatorū, in l. cū hereditas. C. depositi. Pre-
terea, si sub conditione filius graueſ deductio vtriusq; eodē tpe fiet, sicut qn̄ purè, qm̄ pēdēte cōditione, nec legitima nec trebellianica deducitur. Est em̄ aduertēdū, quod cōditio nō suspendit institutionē filij, sed solū substitutionē, purè em̄ si
lius in totum est institutus, & ita nec à lege interea fit separa-
ratio, lex enim ignorat futurum euentum an locus vñq; sit
fideicommissio futurus. argumen. l. ventre. s. de acqn̄itend.
hered. & ita illius legitimā separationē lex non facit. l. i. &
ij. s. de acqui. here. Bar. in l. quia poterat. j. ad trebel. Pau. in
l. heres. instit. C. de impub. precipuē qn̄ dubiū adhuc est, de-
beat ne restitutio fieri. Ars em̄ siue lex & natura nihil faci-
unt fruſtra. l. hēc stipulatio. s. j. j. vt lega. noīe cauea. nihil igi-
tur detrahetur donec verificata cōditione quo tēpore gra-
uamē est purificatū, & sic nulla esse pōt, quantū ad has de-
tractiones attinet, differentia. ¶ Septimō respōendum est
iuribus, quē allegantur pro prima opinione, quibus docto-
res dicunt expreſſe fuisse decisum, vnicā quartā à filio quo-
quomodo grauato detrahi tm̄ posse. Licit videat difficultis-
mū illis iuribus respondere, tm̄ ex his quæ supra planē, pba-
ta sunt, respōderi posse puto facillimē. ¶ Ad l. coheredi. s. cū
filiae, iam satīs est responsum, quod falcidia, siue trebellianis-
ca detrahit ex his, quæ restituenda erāt, in quibus legitima
nō cōtinebatur ut lex ibi pbat, vt supra induxi. ¶ Ad secū
dū dico. l. filium quē habentem, nihil obſtare qm̄ dū text. di-
cit supra quartā habēs &c. loquitur de his, quæ heres habet
supra quartā in bonis subditis restitutiōi, & ita legitima in
qua grauamē ipositū nō erat, nō venit in illā restitutiōem,
sed residuū à legitima quod scilicet restitutiōi erat subdi-

Primum Cap. Repeti. I. in quartam.

tū & hoc, ne ille filius sit peioris cōditionis quām extraneus.
Extraneus ēm̄ quartā eorū quæ sunt subdita restitutione
tineret, quod filio nō puto denegādū. ¶ Ad. I. iubemus, dic
etīā Dodrans debet restituī dodrans inq̄ eorū, quæ sunt sub
dita restitutioni. Nihil tñ obest quin vltra quartā, debeat le
gitimā retinere in qua substitutio facta nō est. I. qm̄ in priori
bus, hoc etīā preterea peto, quare tex. loquereſ ibi detractio
ne, si filius vnicā tātū quartā posset deducere? nunquid sine
illa lege, imo sine bñficio senatuscōs. legitimā haberet, quæ
regulariter maior est trebellianica (legitima ēm̄ est triens vel
semis, sed trebellianica est quadrans aut faltem illo iure erat
æqualis) vana pfecto esset decisio, nisi vltra legitimā, altera
quarta retineretur.

¶ Ad. I. quāq̄ etīā dīci potest, quod falcidia illa siue tre
bellianica deducitur ex subditis restitutioni, & vltra illam
habebat filius legitimam, vt supra dixi. ¶ Ad quintū etīā
est responsio perfacilis, nam ibi tex. loquitur de quarta de
bita patrono, quæ nō est tā debita, quām legitima filio, nota
tur. in. d. l. si quis legatū. de fals. j. Si replices quod glossa. ibi
& Bar. inducūt illum tex. ad filiū, ergo. Fateor opinonē cō
munē. illā esse. Sed nec opinonē singularē reprobandā pu
sto, si melioribus rōnibus fulciatur. l. j. §. sed neq̄. C. de vete.
iur. enocl. c. j. & ibi glo. de his q̄ fiūt à maio. pte cap. in antiq.
notat. Panor. in. c. j. ad finē. de constitu. in antiq. Dicet fortas
sis quispiam, nunquid superiore loco ac səpius repulisti sin
gulares opiniones? Preterea dīxisti nihil dicendū legendō,
quod nō seruetur iudicādo, sed satis constat quod hęc opि
nio nō seruatur. Respōdeo singularē opinionem nō debere
introduci fucatis rationib⁹, at ibi vrgentes sunt rationes p
iuriūm cōcordia, p filiorū vtilitate, nihil est vicij, q̄ à cōi opि
nione recedatur, dumq̄ ais nostrā opinionē nō seruari, idfa
teor, sed forte in futurum seruabitur, qñ enim auditores ho
dierni preerunt, aut intererunt cōsilijs, rationib⁹ his forē
moti hanc seruabunt, scio tamen futurū p practici, quibus

nunc opinio antiquorū est infusa, huius sententiae nō memini
nerint, immo vero ego in iudicij cōem tenerē, quod ita ser-
uet vslus, qui tamen per dissuetudinem facile mutari potest.
¶ Ad sextum dico in illa auctē. nihil probari pro cōi, quia
licet dicat tex. si legitimā non sufficiat, de his quae sunt resti-
tutioni subdita, posse alienationē fieri. Nō pbaē q̄ filius nō
possit trebellianicā deducere. Dico em̄ vltra legitimā, totū
esse restitutioni subditum etiam quadratē, qui deinde be-
neficio senatus consul. retinetur, & ita ex residuo à legitimā
detractio fiet. Si dixeris, si vltra legitimam potuissit detra-
hi trebellianica, cur textus ille permisisset ex causa speciali,
quod heredi līcuisset iure communi. Dico heredem graua-
tum non posse alienare etiam cui competit detractio trebel-
lianice nisi tunc demum facta restitutione. tex. in. d. l. final.
§. penulti. & finali. C. cōmunia de lega. Licet enim aliena-
ta imputentur in trebellianicam per. l. marcellus. §. res quae
j̄ ad trebel. non est tamen ex eo permisum res restituendas
alienari, nisi in casu illius aucten. Res quae. Quo sit vt. d. au-
ctentica induci possit, pro nostra opinione, quae aperta fron-
te docet legitimam non esse de corpore eius quod restitu-
debet. Et cum quarta trebellianica sit quarta pars ei⁹, quod
debet restitui, sequitur filium vltra legitimam posse quadra-
tem indistincte retinere.

¶ Ad ultimum, affirmant doctores non posse responderi.
Puto tamen, q̄ ratio illa non concludat necessariō, dum em̄
fit illa partium enumeratio vtra prius deducatur? & q̄ pri-
ma in ultimam debeat imputari &c. Dico priore loco legit-
imam ministerio legis (statim atq̄ fideicommissum debe-
tur) deduci, deinde cum restitutio sit, grauatus si vult, dedu-
cet trebellianicam. Et quando aīs in trebellianicam, legit-
imam imputari id falsum est, nec tex. noster probat vt dicam
infra, nam filius grauatus nō habet à patre legitimam, sed
à lege, ergo &c. l. pater filiam supra eodem. Ediuerso quo-
q̄ si trebellianica prius detrahatur (quod tamē non admitto)

Si parētibus fūtor j felicem gaudiūlūtis quod t̄ ad dōmīnū p̄

Primum Cap. Repeti. I. in quartam.

deinceps petens legittimā, non deberet cōputare, quod contra voluntatē patris pcepit qualis est trebellianica. I. titia. eo. vides facile ī ū, cui licet replica fieri possit, sup tex. dīcei clarius. Sed de primo mēbro huius p̄fationis hac tenus.

S E C V N D U M mēbrū ē qñ grauatus p̄ fideicōmis sum est de ascēdētibus, quia forte filius grauat patrē, autma trem hereditatē restituere qua ī re variā sunt doctorū sententiae. **P r i m a e s t P a u . d e c a s t . i n . l . i j . C . d e i m p u b e . L u d o . r o m a . i n c o s i l i o . c c . x x x i x . t e n e n t i ū , i d e m o ī n o d i c e n d ū e s s e d e p a r ē i b ū , q u o d s t a t i m d e l i b e r i s d i x i , n ē p e v t d u a s s u b cōd i t i o n e g r a u a t i d e t r a h a n t . A l t e r a e s t o p i n i o B a l . i n . l . s t ā m i l i t e . § . f i . d e t e s t a . m i l i . q u ē s e q u i v i d e t l a s . i n . l . f i l i ū q u ē h a b ē t ē . n u . i x . l a s . i n . l . g ī n a l i t e . § . c ū a ū t . i n . v i j . l i m i t t a t i o n e . C . d e i n s t i t u . & s u b s t i . s u b c ū d i t . f a c t a , l a s . i n . a u c t ē . n o u i s . n u . x l i j . C . d e i n o f . t e s t a . H a c f i r m a t G a l i a u l a i n r e p e . I . c e n t u r i o . a d p r i n . q u i v o l u n t n u l l o c a s u p a r ē t e s d u a s q u a r t a s d e t r a h e r e p o s s e p r o h a c o p i n i o e v i d e t t e x . i n . l . f i l i u s s a . § . e o . E g o a r b i t r o r p r i m a o p i n i o n e e s s e v e r i o r ē , v t s i t i d ē d i c e d ū d e a s c ē d ē t i b u s g r a u a t i s , q u o d d e l i b e r i s , q u o s t , v t p u t e m e o s e t i ē p u r e g r a u a o t s d u a s q u a r t a s d e d u c e r e d e b e r e , p m u l t a e n ī m f u n t , i n q u i b u s l i b e r i p a r ē t i b u s s i m i l e s f u n t , v t s u p r a d o c u i , n e c a b h a c o p i n i o n e p o s s e m a b d u c i , q u o d p l u r e s s i n t d o c t o , q u i a l i ā p a r ē t e s t u e a n t u r , q u ā m q u i h a n c d e f e n d a n t , n ā B a l . d i c e b a t i b i c o g i t ď d ū e s s e . P r e t e r e a p l u s a p u d m e p ū t e r i t a s , q u ā m p l u r i ū d o c t o r ū a u c t o r i t a s . C o n s i d e r a d i l i g ē t e r q u i d r e c t i u s q u i d u e æ q u i u s d i c i p o s s i t , q u ā m p a r e n t e s m o r t e f i l i o r ū m e l t o s p e r p o r t i o n ē b o n o r ū d o l o r e l i b e r o i ū a m i s s o r ū r e l e u a r i , p o r t i o n ē (i n q u ā m) q u æ e x f i l i o p a t r i c ū c e s s a v i d e a t u r , l e g i t t i m a e m n à f i l i o s e d à l e g e p a r ē t i b u s t r a d i t u r . I . n ā & s i p a r ē t i b u s . § . d e i n o f . t e s t a . § . p r i m ū i t a q ū d e h e r e d i . & f a l c i d . c o l l . j . P r e t e r e a c o n s i d e r e s q u o t & q u ā t a f i l i u s à p a r ē t i b u s b ī f i c i a s i t c ū s e q u u t u s . Q u ā t o f i l i o s a m o r e p a r ē t e s c ū p l e c t a t u r , q u i b u s s a t i s s u m i m p u l s u s , v t p u t e m p a r ē t e s d u a s ū q u a r t a r u m d e t r a c t i o e m i n i m e p r i u a n d o s e s s e . D i c a t c a**

teri, quod lubet, ita iudicadū existimo, precipue in matrib⁹
 quæ sæpen numero vīdūæ pluribus curis ac miserijs crū-
 cianf, quas equū est bona pte facultatū filiorū recreari à q^e
 bus easdē honorari amplāq^e renūteratiōe donari iure diuino
 traditū est. ¶ Ultimō mēbro agendū est, qñ nō attēdit sit ne
 ex ascēdētib^s, an ex descēdētib^s, q grauaf nūqd ples qrtæ
 deducē possint. Pōe, istitut^o ē titius à q^e 2plura legata relicta
 sunt, estq^e grauatus p fideic. vniuersale vti. l. fi. C. ad treb. an
 falcidiā & trebellianicā detrahere possit. Licet nō reperiām
 istud ab aliq^e declaratū, arbitror duabus cōclusionib^s hūc
 locū expediri posse. ¶ Prīma est, qñ eodē tēpore deductio
 quartarū fieri debet, (in hoc loco cū de legitima nō loqmur
 sequor cōes doctōrū rōnes quas supiore casu cītāi) qui avī
 delīcet legata sunt purē relicta, est etiā purē heres de restituē
 da hereditate grauatus, nō detrahunt due quarte, tex. in ar.
 in. l. j. §. deinde. j. ad treb. tex. i. l. j. §. fi. j. tit. j. Si igit^r heres pri
 mō restituat hereditatē, deducit trebellianicā, qua puarī nō
 poterat. Legatarij autē petēt integrā legata à fideic, q^e tū nī
 hil retinebit. d. l. fi. C. ad treb. tex. i. l. j. §. si is q^e, &. §. fi. cū. l. se-
 quēti. j. ad treb. falcidiā. aūt prīmus heres nō petet, qm ipse
 legata nō soluit. Si autem pōas heredē prīmō legata soluiſ-
 se, deducet solā falcidiā, de treb. em nō est disputādū. p̄cipue
 iure antiq^e, q heres grauatus non tenebaſ falcidiā restituere,
 illā em amittere nō poterat. l. quod de bonis, §. j. §. e. lic fit, vt
 fideicō. nihil p̄cipiat. Hodie aūt p aucf. sed cū testator aliud
 dicēdū putare, nō qdē duas quartas detrahi. Sed falcidiā ad
 fideicō. puenire debere, voluit em̄ testator heredē, q dupli-
 onere grauaf, nihil cōmodi habiturū, dū em̄ post multa le-
 gata heredē grauat, itelligi grauamē debet in falcidiā q sola
 penes heredē remāserat, & falcidiā satis exp̄sse prohibita ē,
 dū eā solā habēs alteri restituere grauatus est. l. j. ff. de liber.
 & posthu. Sed nō est sine dubio, quòd legatarij legata cōse-
 quant, alter aūt heredū nihil pcepturus sit, iure antiq^e, fideic.
 nihil habet. Iure aucf. heres prīmus nihil retinet, legatarij tñ

Primum Cap. Repe. l. in quartam.

Vnicā detractionem patiunt̄. Sed id totū ex mēte testatoris pcedit q̄ duplici onere heredē suū cōtriuīt, legādo, & fidei cōmittēdo. Sup hac pria cōclusiōe: q̄ro qd dicēdū est d̄ filio q̄ est grauatus purē, ab eoq̄ p̄ m̄lta legata relicta sunt. Cōis obseruatio vult q̄ hic filius solā legitimā habeat, ego puto idverū, qm̄ ē phibita treb. si p̄io restituat & si p̄io legata sol uat, d̄z falcidia restituere quā p̄i p̄ot̄ phibere, alij dāt rōnē ne cōcurrāt due detractiones eodē tpe, ne ue vna ex corpore alterius euellaſt̄ ſm Bal. in. l. Scimus. nu. iiii. C. de in off. test.

Secūda cōclusio, qñ falcidia & trebell. diuersis tēporib⁹ detrahi debēt, heres p̄les deducere p̄ot̄. Exemplū eſt, si legata relinquant̄ purē, q̄ dodrāt̄ exhauriāt̄, & graueſt̄ hereditatē restituere ad diē vel, sub conditione. Idē dicēdū puto, si lega ta ſint ſoluēda ſub vna 2ditiōe, hereditas aut̄ reſtituēda ſub altera, & haec cōditiōes diuerso qdē tpe adiplement̄ q̄ caſu de tractiōes illarū nō cōpetūt eodē tēpore. Cōclusio hæc probab̄ ex diſtinctiōe glosarū, quas adduximus, in p̄io mēbro, licet em̄ hec quartē habeat̄ titūlo lucratiuo, ille tñ diuerso tēpore, & ex diuersis q̄q̄ rebus deducunt̄. Sic fit, vt retēta falcidia ex legatis, eueniēte poſtea cōditiōe fideicommissi, illa falcidia fideicommissario reſtituāt̄, ex qua quarta portio deducet̄, velut doc. dicūt de liberis q̄ detrac̄ta legitima primū, deinde alio tpe trebellianicā deducūt, nec eſt, cur diuersū cēſe re possis. Ego puto (vt. 3. dixi.) iſtō hodie teneri posſe. At an tiq̄ iure, cū nō liceret testatori heredē falcidia priuare, arbitr̄or, q̄ nec eū de reſtituēdo illā grauare potuiffet. d. l. eū bo nis. §. i. 3. e. **R**estat assignare rōnē diuersitatis cur i. i. 2 cluſione, dū heres falcidia reſtituebat, nō detrahebat quartā illius, i. hac vero secūda deducit. Opinor posſe dari differētiae rōnē, qñ minus diligebat̄ heres purē grauatus, q̄ sub cōditiōe, ergo & c. l. publius. §. fi. 3. de cōd. & demo. in ſup de tractio vtriusq̄ eo tpe fieri reprobaſ ſecūdū doc. diuerso mi nime, ego has rōnes ſatis admitto, qñ de legitīa nō cōfēdit, ad quas rōnes ſubiīgo pſuasionē probabilē, qñ deducta fal cidia ſi statim ex ea quarta trebel. deduceret̄ vna ex altera

euelleret, qd nō ē dicēdū, secūdū Bal. i. d. l. iubem⁹. At qñ de
 ducta falcidia, diu penes heredē remālit, amisit qrtē nomen
 estq̄ p̄foniū heredis, qd cū deide restituēdū est, nihil īpedire
 debet qmīnus qrtā portio deducat tex. habes huic rei aptis-
 simū i. l. si à me. s. e. ibi post tps. ¶ Sequit̄ ex hac cōclusione
 heredē posse tres qrtas ex vna hereditate deducere. Pone fi-
 liū iſtitutū à q̄ legata ad diē relicta exhauriūt dodrātē, q̄ etiā
 sub cōditioē grauat̄ hereditatē restituere. Prio detrahit le-
 gitimā. Scđo eueniēte die legatorū soluēdorū deducit falci-
 diā p. d. c. raynutius, qd de his duabus quartis loquit̄, aut
 saltē de ijs intelligi pōt. secūdū gl. in. c. r̄nsa. ij. distin. idq. s.
 notaui. Tertio eueniēte cōditioē fideicō. deducet treb. vt di-
 ximus statim in secūda conclusioē, nulla em̄ re heres īpediri
 pōt hāc detrahere. ¶ Sequit̄ insup heredē posse i eodē testō
 q̄tuor qrtas deducere. Pōe filiū iſtitutū, à q̄ legata ad diē reli-
 cta sūt, estq̄ sub cōditioē restituere grauat̄ ei, q̄ modice por-
 tiōis capax ē. Prio legitimā. Secūdo faleidā. Tertio trebel-
 lianicā deducit vt i pcedēti illatiōe. Quarto deducet portio-
 nē cuius substitut⁹ icapax ē. l. q̄tīes. s. e. ¶ Subsequit̄ here-
 dē posse quīq̄ qrtas ex eo. testō ītrahere. sit spēs facti hmōi,
 testator filiū iſtituit heredē, legata i diē relicta sūt, sed tātavt
 sexdecī vncias sint, ē et grauat̄ sub cōditioē restituere ei q̄
 est capax modice portiōis, hoc qdē casu, p̄io lege. xij. tab.
 quartā deducit. l. i. q̄tītate. s. fi. s. e. deide als q̄tuor qrtas de-
 trahet vt i pcedēti corollario. ¶ Possit̄ et ponere casū q̄ idē
 heres sex qrtas deducere q̄at, i eodē testō. Sit cas⁹, fili⁹ iſtitu-
 t⁹ est à p̄e, q̄ conuolarat ad scđa vota, is p̄ portionē quādā
 habuerat à priavxore, heredis m̄re, fuerūt ad diē relicta lega-
 ta sexdecī vnciarū, fuit heres grauatus sub cōditioē restitue-
 re ei q̄ alicui⁹ portiōis icapax ē. Prio portio q̄ fuit m̄ris dedu-
 cit. l. ḡnalit̄. C. de secū. nup. Scđo q̄rtā à l. xij. ta. & deinceps
 vt i pcedēti illatiōe. Pōt postremo singi cas⁹ vbi heres septē
 deductiōes facere possit. Pōe titiū dñe suo filio aliqt vncias,
 habuisse q̄ à sua priavxore als vncias, iſtituit hic p̄ suū filiū
 & legat sexdecī vncias ad diē, q̄uat sub 2ditiōe restituere ei

Secūdum cap. Repeti.l.in quartam.

q̄ incapax est nisi promodica portiōe. Discurre diligēter & reperies casū verificatū. Primo filius suum debitū deducit, cōfecto inuētario.l.fiñ.᷑. in cōputatione. C.de iure deliber. Secūdo portionē, que fuit matris. Tertio quartā à lege. xij. tabul. Quarto lēgitimā. Quinto falcidiā. Sexto trebellianī cā. Septimo id cuius suđstitutus est incapax, vt ex superiori bus liqt. Nō mouearis, quod has portiones vocē quartas, & si quartae qñc̄ nō sīnt, qñi iura, & glo. alijc̄ doctores, vocāt lēgitimā quartā, & tñ trīes est, aut semis. Rurs̄ hēc quibus dā inutilia videbunt, sit ita sanē, subtilia tñ sunt, & vera ad q̄ si iurecōsul. prius cogitarūt, vt iurib⁹.᷑. allegatis oñdis, cur nobis & illa huc adferre nō licebit? vbi subtiliorū inge- nia hēc possint cōtēplari, alearum em̄ ludus prohibitus est, quartarū autē minime. H̄abes quatuor p̄fatiōes satis pro līxē, utl̄iter tñ explicatas, quib⁹ primū caput p̄cipiale ab absolutū est venio ad tex. & ad secundū caput p̄cipiale,

♪ SECUNDVM CAPVT
PRINCIPALE. ♪

HO C secundo capite ponitur declaratio huīus.l.in quartā, & glossarū oppositionū etiā Bart. quo circa in tres articulos caput istud secūdū distribuet. In q̄ rū primo literalis expositio poneſt. In altero expedient̄ glos ſe. Tertio oppositiones Bart. declarabuntur.

♪ Primus arriculus, text. declaratio. ♪

CPR O huīus articuli expeditione diuidēda est litera in tres partes. In prima ponitur quid sit in falcidiā imputandū. In secunda ibi (sed in fideicomissaria) quid in trebellianicā. In tertia ibi (si quid ergo) declarat vñ dubiū circa id, quod causa cōditionis iplendæ capitur. Secūda subdiviuitur in. iiii. particulas que ex infra dicendis tibi faciles erant. Hēc lex sic diuīsa, h.d.

Heres falcidiā detracturus in eam: quod hereditario iure retinet: imputare dicitur: id vero quod iure legati: fideicommissi: aut implende conditionis causa capit: in falcidiā nō est imputandū. h. primum. Heres trebellianicā deducturus in ea imputat: quod iudicio testatoris iure hereditario: aut quisquis alio particulari titulo ymportanter caput. Si quid autē disformiter accipiat: hereditaria: portio sola in trebellianicā est imputanda. h. secundo. Quod causa conditionis implende ab herede capitur: nō modo non impedit falcidiā: immo nec legatis quidē ab herede prestādū minuit: quominus integrū contribuāt: cū ceteris legatis: que prestaturus est. h. d.

Martianus.**Lex. xc.**

In quartā hereditatis: quā per legē falcidiā heres habere debet: imputatur res: quas iure hereditario caput: nō: quas iure legati: vel fideicommissi: vel implende conditionis causa capit: nā. He in quartā nō imputantur. Sed in fideicommissaria hereditate restituenda: siue legatus: siue fideicommiss. datum sit heredi: siue p̄cipere: vel deducere: vel retine re iussus est: in quartā id imputatur: Pro ea vero pte: quā accepit a coherede: extra quartā id est: quod a coherede accipitur: Sed si accepta pecunia: hereditatē restituere rogatus sit: id: quod accepit: in quartā ei imputatur: ut diu? P̄ius constituit: Sed et quod implē de conditionis causa fideicommiss. heredi datur: in eadē causa esse admittendū: sciēdū est. Si quidvero implē de conditionis causa heres accipiat a legatarijs: in falcidiā computatione nō prodesset: et ideo si. c. prediū legauerit defunctus: si quinquaginta heredi legatariū derit: centū legatis computationē fieri: et quinquaginta extra hereditatē haberis: ne in quartā ei 2putentur.

Priusq; literalē casum exponamus, necessariū esse puto quedā verba breuiter explicare, quae videntur materiā obscuriorē facere. **P**rimū habes triaverba imputatio siue computatio, collatio, & cōtributio, quæ licet videantur significationē in genere eandē habere, nēpe ut sint aliquarū rerū in vnum

*Imputatio
Coelatio
Collatio*

Secūdum Cap. Repe.l.in quartam.

cumulatio,& aggregatio, habet tamen propriam specificā
& diuersam definitionē. Imputatio & cōputatio licet ite
se differre videant, vt imputatio sit cumulatio rerū in ea por
tiōe q̄ deduci debet, vt.l.n̄a (imputatur res) & ibi(nā h̄e in
quartam imputatur) rursus ibi(in quartā id imputatur).l.
quod autē.l.id autē.ś.eo.& res dicuntur imputari.i.ascribi
vt locum teneat in his qui sunt detrahēda. Cōputatio est cu
mulatio rerū in hereditate ex qua deductio fit. s.j.q testa fa
ce.pos.inst.l.deducta in princ. j.ad treb.l.j.s. si debitor.ś.eo.
est etiam alia differentia, que videtur hic dñs Franc.de rip
nu.lxxvij.explicare,q̄ est paulō obscurior quam n̄a. Verū
tū q̄a in hoc nihil vtilitatis esse pōt,cū fiat vtraq̄ cumulatio
ne legata dīminuāt & ne à legatariis defalcēt. Iura his ver
bis promiscue vtuntur, vt imputatio pro computatione &
ecōtra fumat, vt hic,(in falcicidiae cōputatione) in.l.oīmo
do. s.si. C.de in offic,testa.l.nesennius.l.in singulis.l.si ser
uo.ś.eod. Et vtroq̄ in eandem significationē vtitur hic Al
ciatus noster,vir vtiq̄ iureconsultissimus. ¶ Est igitur im
putatio,rerum cumulatio per filium,aut heredem facta, vt
quarta deducēda,ex his q̄ alteri relicta sunt impleat, hēc im
putatio est ad cōmodū eorum introducta, quibus heres ali
quid soluere tenetur. Dum enim heres falcidia,aut alia de
ductio vti cupit, per imputationē portio, quam deducer
minor erit,aut se penumero nihil detrahetur, de hac imputa
tione siet in huius.l.processu mentio. ¶ Collatio varijs mo
dis assumit vt per Bal.& Saltc.in.l.si emācipati. C.de coll.
& apud canonū,& apud civilis iuris cōditores distinctas si
gnificatiōes habet,videto Ias.in rub.de coll. C.Nos tū hoc
loco de ea collatiōe loqmur,quā accipiunt in ea rub.de col
bono. j.&. C.de colla. Est itaq̄ collatio, aliquarū rerū in cō
mune latio glo.rub. j.de colla.bono.quā probat doct.intel
ligo collationē esse cumulationē rerū in hereditate, vt ea de
mū maiore facta,portiones succedētiū siue ab inestato,siue
ex testamento sint ampliores, sic sit, vt imputatio & colla

differunt
S. ecclesio
et impo-
lato

tio q̄ longissimè distent. ¶ Primo differunt, imputatio con-
cernit quartā, ne per illius deductionē, filij i petēda ea quar-
ta (quam legitimam vocamus) heredibus obsint, néue here-
des, qui grauati sunt, legata aut fideicommissa à se prestan-
da extenuent, imminuant, & defalcent. Collatio autem con-
cernit patrimonium à quo per eam cumulatiōne rerum am-
plificato & aucto, portiones deinde maiores accipi possint.
¶ Secūdo id quod quis imputat, sibi retinet, & cōseruat &
residuum tradere cogit. At q̄ cōfert, aliqd tradit, & à se abdi-
cat, vt deinde ex toto patrimonio portio cōpetēs p eū acci-
piāt. ¶ Tertio imputatio fit i quartā, etiā si is q succedit nō
sit de liberis. I. oīmodo. C. de in offi. testa. Collatio verò non
habet in cōsideratione, nisi liberi succedāt. I. vt liberis. I. libe-
rios. C. de colla. Bal. in. I. qm nouella. C. dei ot. tes. ¶ Quar-
to imputatio eū actus etiā extraneorū, vt qn fit imputatio i falci-
diā, v̄l in trebe. p heredē, q pōt extraneus esse. Collatio tñ ni
si inter liberos rep̄iri pōt, nec etiā inter ascēdētes, aut collate-
rales Bal. in. d. I. qm nouella & s. diximus. ¶ Quinto imputa-
tio locū habet i filio q succedit titulo pticulari, vt in eo q fa-
ctis codicillis legitimā petit, q est quota honorū. Si quid for-
tē ex substantia p̄is habuerit. I. scimus. §. repletionē. C. de i
of. tes. tñ nisi succedāt vniuersal' collatio locū nō habet. I. à
p̄e. I. filiā. C. de coll. Pau. cas. in. I. illud. C. de col. M̄to p̄la
huc adducere possemus, sed aptius expedīunt. §. in materia
legitimarū vbi in specie decidemus que sint i legitimā filio-
rū imputanda, in quib⁹ aliquę cōuenientię inter collationē
& cōputationē exponēt. ¶ Cōtributio est legatorū aut he-
reditatū calculatio. I. i rōe. i. §. qslitū. §. e. Bar. de materia harū
cōtributionū plenē. I. q fūdū. §. coheres. §. e. Pau. Imol. in. I.
coheredi. §. coheres. §. de vulg. quā ego explicauī p notabiles
cōclusiōes i. l. si filius q p̄i. §. de vulg. Et differt p̄io hæc
cōtributio, à nra imputatiōe qm illa istituta est, vt videat an sit
dodrās legatis aut fideicō. particularibus exhaustus necne
imputatio v̄o p̄supponit fuisse dodrāt̄ exhaustū, & falcidię

Secūdum Cap. Repe.l.in quartam.

locum esse, quo casu quarta deducēda est, vndē prius fit cōtributio, quām cōrēdat de imputatione, facta enim cōtributiōe plerūq; repīt falcidiām cessare, & tunc de imputatione disputare vanū est. Secūdo differūt quōd imputatiōe etiam vtendū sit, dum filius legitiūmā petit, itē qñ grauatus per si deicōmissum vnūversale quadrātem retinet. Sed cōtributio tunc demū considerat, si inter heredē & legatarios controvērsia moueat, sit dodrās exhaustus necne. Habet specificā horū verborū differentiā, licet ex illa gñali cōueniētia sēpe nūero vnū pro reliq; sumat, vt in tex. nrō ibi (cētū legatis cōputationē sieri) hoc est, cōtributionē vt dixi i sūmario tex.i. nesennius. vers. plane. s. eod.

*hereditario
res ipsius
iure suu
testatoris
familia*

bon

¶ Secundo p̄emittēdū est, rē aliquā capi posse iure hereditario, qñc iure particulari, vt titulo legati, fideicōmiss. &c. idq; facilimū ē. Et em rē qs accipit iure hereditario, qñ ea habet qā institutus heres est, alioq; ea nō habitur, vt si titio instituto decē vnciē ab eo legatē sūt, habet titius duas vncias iure hereditario, in his em titius admittit qā institutus. Iure autē legati, res habet, quē alicui cōpetit cauſsa legati quā, nisi legata siue plegata fuisset, nō h̄ret, exēplū d̄ legato, p̄i iſtituit filiū in decē imperialib; & eidē legauit domū, hec domus habetur à filio iure legati. secūdū exēplū de legato iſtitutis duobus hereditib; p̄t testator secūdo legare aliquid expōtione prīmī, qñ facta erit diuīsio, hic secūdus heres ea rē legatam habet titulo legati. Exēplū de p̄elegato duobus iſtitutis, testator reliquit corpus hereditariū, p̄tio heredi, hic prīmus heres habet p̄legatū. l. in. fideicōmissariā. s. si legatū j. ad treb. in q̄ mediā p̄tē habet iure legati, qā nisi fuisset illa res prelegata, mediā tantū latus erat, quā iure hereditario habet. l. legatum. s. heredi. s. de lega. j.

*quid sit
relinquitur
arbitror esse
testator aliquem onerat ea
leg. si heredi quicquām dederit, istud quod da, datum causa
cōditiōis iplēde dī, de q̄ tex. nr̄ ibi (vel iplēde cōditiōis cā*

capit, & ibi. (si quid verò implēdæ cōditiōis) tex. in. l. si quis sub cōditiōe dandorū decē. s. si quis omisi. caus. testa. l. filiū quē habentē. ibi cōpensato preterea &c. C. famil. herciscū. qui tex. in proposito nostro multoties allegat, ideo nec par est, vt declarationē eius desideretis, quā videatis infra. Istud datū caussa cōditionis implēdæ, vocatur alio noie mortis caussa capio. l. id autē. s. eod. l. quod cōditionis. s. de mortis caussa dona. quod & Francī. de rippa probat. nu. xxv.

¶ Quarto, non est omittendum, rem duplīci iure assumi, quandoq; iure vniiformi, quandoq; diformi. **Res vniiformiter** capit, qñ in ea. titulus hereditarius, & particularis, nō concurrit simul, sed vel sola institutione habetur, vel particulaři tantū titulo, quod statim in .ii. præfatiūcula dixi. **Difformiter** autē res aliqua capi intelligitur, in qua titulus hereditarius & particularis simul concurrunt, ponito exemplū, duobus institutis, alteri plegat domus hereditaria, in ea institutionis titulus cōpetit, vt pote in media pte, cōpetit & legati in alia media parte, horū declarationē Bar. Pau. cast. Alex. Pau. pīcus. & ceteri quoq; profitētur. **Tu collige** tria esse necessaria, priusquā m res titulo diformi heredi sit relicta. **Primum**, quōd duo tituli simul concurrant, vsque adeo quōd integrā rem non haberet altero titulo tantum. **Secundū** quōd alter ex his titulis sit hereditarius. Inuit hoc Bart. in summario, si igitur in aliqua re concurrat titulus legati, cum titulo fideicomissi vel cum titulo cōditiōis implēdæ, ius diforme nō esset, cum sit particulare solum. **Tertium** re quiritur q; hæc duo iura in eadem re integra reperiantur, quo sit, vt si domus titulo hereditario, fundus titulo legati p̄cipiat, titulo vniiformi res h̄e percipientur. Istud pulchre declarat Alexan. hic cui de Rippa assentiri videtur.

¶ His itaq; breuiter præmissis, casus est huiusmodi. Tītius duos instituit heredes, à primo legauit quinq; vncias cum dimidia, quibusdam legatarijs si darēt heredi decem graua uitq; alterū ex legatarijs legatū, vt pote decē restituere here

Secūdum Cap. Repe.l.in quartam.

di, excoheredis etiā portione ei legat fundū valentem decē, vides hūc prīmū heredē (cuius semis penē exhaustus est) habere dimidiā vnciā iure hereditario, decē caussa cōditionis implēdæ, decē ex fideicōmissō p̄ticulari, habet insuper fundum à coherede ex illius portione, titulo legati. Testatore mortuo, adīaq; p̄ heredē hunc hereditate, legatarij integra legata petūt, heres vult quartā defalcare, quę est vnciā & dimidia, legatarij obiisciūt, imputatis dimidia vnciā, bis decē, & fundo, atq; in vnū cumulatis, heredē vnciā cū dimidia habiturū, aut si quid defuerit, offerunt cōplere. Heres autē hec imputare recusat. Dubitatū est quid horū sit in falcidiā imputandū, quidq; nō imputādū. Martianus iure cōsul. ponit duas regulas. Affirmativa est, hunc heredē in falcidiā imputare quicquid iure hereditario percipit, & sic dimidiā vnciam Negatiua est, eutn nō debere imputare quod titu. lega. fidei cōmissi. aut caussa cōditionis implēdē habet, & ita bis decē, & fundum habet sibi p̄cipua. Deducetq; ab oībus legatarij vnciā, q; cū dimidia, quā imputat, quartam efficit. Sum in iij. parte (sed i fideicōmissaria) Testator duos heredes instituit. Prīmū grauauit de restituēdo suo semisse, retēta dimidia vncia sempronio, si sempronio decē grauato dederit. huic etiā grauato legauit ex portione coheredis, aut legatario quodam decē, ei quę p̄legauit hereditariū fundū, itē centū libras ex hereditate. Post mortē testatoris oportuit hunc heredem restituere hereditatē, retēta in primis quarta trebellianica, q; erit vnciā, & dimidia. Quæsitū est, quid ex illis, quę grauato sunt relicta debeat in quadrantē imputari? in secūndo res̄pōso principali, vnicā regula affirmativa ponit, q; hmōi est. Quod p̄ grauatu iure hereditario habet, vt pote quia iuslīa est aliquid p̄cipere, retinere, deducere. Itē quod iure legati siue fideicōmissi, est in trebellianicā imputandū, & sic dimidia vncia imputabitur. Itē legata decē. Sum in vers. (pro ea verō parte). Limitatur regula nisi res aliqua iure disformi acciperetur, quo casu portio hereditaria imputat, altera nō;

& ita ex fundo hereditario prælegato, media pars imputat in trebellianicam, altera media est grauato p̄cipua. Sum in vers. (Sed & si accepta pecunia) dubiū est an in pecunia illa hereditaria grauato relicta sitratio diformis iuris habenda, an tota sit imputanda, quod verius esse ait iurecōsul. nempe ut tota imputet, quod & diui Pij auctoritate cōprobat. Sū in vers. (Sed & quod implēdæ) quid dicet de his decē qui p̄ fideicomissum grauato sunt cauſa cōditionis implēdæ sol uēda: respōdet, id in eadē cauſa esse, quod de pecunia hereditaria statim dicebat, nēpe ut totū in quadrātē imputetur. Colligit etgo oīa quæ defuncti iudicio p̄ grauatū habētur debeat in quadrantem trebellianicū imputari, preter portio nē rei titulo diformi à grauato retentæ. Sum in tertia parte (Si quid verò) dictū est circa primā partē in secunda regula, id quod cōditionis implēdæ cauſa capit in falcidiā nō imputari. Sed dubiū est, an illud idē extenuet legatū, an verò integrū legatū (nulla ratione eius habita, quod heres conditionis implēdæ cauſa capit) contribuēdum sit, cū cæteris, q̄ per heredē cōtribuūtur, quod verius esse inquit tex. ponēs exēplum. in spē. hoc. d. tex. vñq̄ ad finē. ¶ Satis p̄ te ipse postes notabilia colligere ex hoc tex. quē clari intelliges, si rationibus dubitandi rñderis, in quibus dissoluendis, diuersitatē intellectuū pponem⁹, notabilia autē, & regulę huius literę, ad vnguē in tertio capite examinabūtur. Adducā igit̄ in primis aliquot oppositiones cōtra sententiā Martiani huius legis cōditoris, quibus ea oīo infringi posse videbitur, hisq̄ exsolutis, defensioq̄ iuriscon. responso, expedient aliquot glosæ, quæ egebunt interpretatione. Postremo quoq̄ oppo. Bar. non omittētur. ¶ In text. in quartā (hereditatis partem) vult iurecōsul. quartā falcidiæ esse quartā hereditatis partē, simile in l. j. §. j. ibi ne minus quam quartā partem hereditatis. S. eo. ¶ Oppono primō, si portio quā heres, lege falcidia retinet, est quarta ps hereditatis, quero ubi sunt alii tres quartæ; non pot̄ dici eas esse penes legatarios, qui sunt

Secundum Cap. Repe. I. in quartam.

particulares successores, fatearis igit̄, necesse est, totā hereditatē penes heredē ppetuo esse. In trebellianica, facile digno scitur eā quartā hereditarīs pte esse, quod penes fideicōmis sariū aliae quote reperiātur. Secūdo, is totā hereditatē habet, quē oēs hereditarij honores oiaq̄ onera sequuntur. I.j. C. si cer. pet. I. si hereditatē. ff. mādat. I. nō amplius. in fine de lega. j. l. hereditatē. ff. de dona. quæ oia cū penes heredem sint, eundē integrā hereditatē habere dicēdū est. Tertio, quod immo sit quota honorū, nā priusquā illa deducatur, es alie nā detrahendū est. I.j. §. fi. §. eo. I. imponēda. C. eo. §. fi. insti. eo. ergo quota honorū dicit. I. subsignatū. §. j. ff. de verb. sig. Ob id etiam legitima. quota honorū vocat. I. papinianus. §. quarta. §. de inof. testa. Tres hæ obiectiones & cōplures aliae, quæ cōtra tex. subiçtetur, indicat maximā nře. I. difficultatē. Sed his satisfaciēdū est, ne putes dici posse, vt dicunt quidā (quorū nomē nūc in mētē nō venit) qui simul atq̄ rationē quandā, & æquitatē pprivat prudētia & cerebri ppriv adinueniūt, nō verent affirmare iure cōsultū rectē nō cōsiderasse, q̄a (vt dicunt) homo erat, q̄ si verò ijde d celo descēderit. His satis supra puto ostēsum, decisiones tanto examine pluriū iure cōsul. et impatorū simul, cōpositas. (tex. in pphēmio fforū. in. §. j. de nouo. C. faciē.) esse sustinendas, & toto conatu cōseruādas, nisi ab his immutētur, qui legū condendarū auctoritatē habeāt, qui etiā tū doctissimorū ad hoc congregatorū consilio vtuntur. Dico igit̄ iure consultū Martiānū rectē fuisse loquutū. Prima obiectio fortissima est, sed dico, quartā detrahēdā per legē falcidiā, dici quartā hereditatis. Et dū quæritur. quis habet alias tres quartas. Aduertē dū puto diligēter, quod tpe aditionis & aī legatorū solutio nē hereditas dicitur tota & integrā penes heredē, q̄ intellec̄tualiter diuidi debet in quatuor ptes, & si plus, q̄ ascendūt tres ptes, sit in legatis soluēdis cōsumēdū. Lex falcidia vult vnā illarum quatuor ptium remanere pencs heredē, ne iuas nū heredis nomē habeat, ideo quarta hereditatis vocat, sed

an solutionē legatorū, fateor quidē facta legatorū solutionē
 nō reperiri posse quatuor ptes hereditariās, nā tres portiōes
 hereditariæ sunt in legatis soluēdis cōsumptæ. Et sic dum
 q̄rebatur, postq̄ falcidiā est quarta hereditatis, penes quē re
 sident alia tres quartæ hereditariæ? Respōdeo eas fuisse cō
 sumptas, & in legata cōuersas, ministerio legis falcidiæ. Si
 aut̄ lex falcidiā locū nō habet, q̄a dodrans nō est exhaustus,
 puto hereditatē per legata nō cōsumi, licet res hereditariæ
 per heredē in aliū trāsserendā sint. Vides alia ratione fal
 cidiā dici quartā hereditariā, & alia ratione trebellianicam,
 quæ est penes heredē. Nā alia tres quartæ, supersunt per s
 fideicommissarium. I.i. §. ad trebellia. §. sed quia. inst. de fi
 delicomiss. hereditatibus, quare ante deductionem illius nō
 deducitur æs alienum, licet secus in falcidiā aut legitima vt
 statim dicam. ¶ Ad secundū, verum est oēs honores & one
 ra ad heredem à defuncto trans̄isse. Et dum cōcludit q̄ inte
 gra esse debet hereditas penes eum, & non quartā solū, dico
 id verum ante solutionē legatorum, quę faciunt locum esse
 falcidiæ. Sed facta solutione non est integra hereditas, sed
 quarta, quia legata absūpserunt dodrantem. id est tres
 partes hereditariās, vt dixi in solutione precedentis contra
 ri, Replicabit puectus, cōtra etiā solutis legatis adhuc oēs
 honores & oia onera sunt penes istū heredē, ergo adhuc ha
 bet integrām heteditatē. & nō quartam, respōdeo, honores
 & onera an illā solutionē & sic tpe quo ītegra hereditas pe
 nes eam erat, fuisse collocata, & heredi affixa quę deinde so
 lutis legatis non possūntrursus proponi. Si quis iterū dīcat
 hereditas est res icorporalis, q̄a est ius. I. nihil aliud. de verb.
 sig. §. i. insti. de re corp. & incorp. Idecīreō diuidi nō pōt. quo
 sit, vt post soluta legata, quarta dici nō possit, sed hereditas
 integra & ī diuidua. Respōdeo multa esse iura q̄ diuidi pos
 sunt diuisione legali, vt vſusfructus, hereditas. I.j. §. si vſus
 fructus. §. eo. I.i. I. ij. §. de acqui. here. I. si alienū seruū. §. finali.
 §. de heredi. insti. quod vides, q̄n plures heredes instituūtua.

Secundum Cap. Repe. I. in quartam.

¶ Ad tertium quod fortius est profecto, Frācisc. de Ripa videt ei respōdere nu. xxxij. Sed eius solutio mihi nō satis facit. Dico igit̄ sic, es alienū, fateor, debet deduci antequām detrahaſ falcidia. d.l. in imponēda, verū tamē facta solutiō aeris alieni, nō video, cur adhuc nō dicatur hereditaria, alioqui nullus hereditatē haberet, nisi creditoribus teneretur, qđ satis absurdū arbitror. Et qñ infertur, ergo quota bonorum erit, cōsequētia nō valet, quia adhuc sunt alia onera, nem̄ pē soluēdorū legatorū, & an illorū solutionē (quo tpe hereditatis vocatur). lex falcidia eā quartā deducit, quā hereditatis quotā esse necessum est. Dubiū est nunc, quare legitima dicitur quota honorū, & nō hereditatis. Respōdeo, legitimā nō esse ptem patrimonij, inclusis legatis, nec filius legata soluere tenet, pterea licet in falcidia, & in legitima es alie nū deducatur, tñ qui retinet falcidiā, es alienū soluit, is verò q̄ legitimā deducit, nūsc̄ creditorib⁹ obligat⁹ fuit, vides ex superioribus, differētiā harū triū quartarū, quā bene notabis, qm̄ docto. malē declarare videntur. ¶ In textu (quam per legem falcidiā heres habere debet) oppo. Verbū debet necessitatē iducit, l. sepe audiui cæsarē. §. de offi. p̄sid. sed nō est nesse heredē quartā habere, qua cogi nō pōt adire, licet i vniuersali fideicomis. secus. ¶ Secūdo poterat heres hic priuari quarta p̄ legata libertatū. l. papinian⁹. §. quarta. §. de inof. testa. Itē hodie pōt phiberi, nihil igitur est quod heres quartā habere debeat. ¶ Impugnatio huius particulę tex. nō est multū vrgens, dico ad primā opp. heredē, debere quartā per legē falcidiā cōsequi. Nec me mouet, quōd verbū debet dicat necessitatē. qm̄ necessitas nō esset iposita heredi, vt argumentū pbat, sed legatarijs, qui velint, nolint deductionē illius quartę patiētur. ¶ Ad secūdā, tex. noster loquēs de falcidia, intelligit qñ esset locus detractioni. Sed in duobus ex emplis argumēti sunt duo casus speciales, qbus falcidia nō pōt deduci, vt §. istos declaraui cum pluribus alijs. ¶ In tex. (imputant res, quas iure hereditario capit) opponitur, filius

legitimā iure hereditario, & institutionis capit. §. aliud quo
q̄ capitulo, in auctē. vt cū de appell. cognoscit, quā filius nō
debet in falcidiā imputare, cū integrē duas quartas detrahe
re possit, vt fatentur oēs. secundū Pau. de cast. in. l. quāq̄. C.
eo. & supra plus dixi. ¶ Secūdo dūx̄ cauſe, in eadē re que
rēda nō cōcurrūt. l. meū ius. §. duobus. de legat. ij. Sed heres
rem hereditariā habet à lege testatoris. §. disponat. de nupt.
col. iiij. quomodo eandē rē à lege falcidia, heres ipse retinet,
cū id quod meū est, alioqui meū fieri nō pōt. l. & an eadē. §.
actōes. ff. de excep. rei iud. §. sic itaq̄ discretis. insti. & actio.
¶ Tu dīc duas rōnes parū obesse. Nā dū in. i. oppo. allegat
legitimā nō imputari i falcidiā, id docto. negarēt, vt. s. dixi. Li
cet si deductiones concurrant eodē tpe vtrāq̄ detrahī fateri
debeāt p. c. raynūtius. Ideo cōsequēter ad id quod supra te
nui, puto filiū nō capere legitimā à testatore, sed à lege, cui
pater nud⁹ mīnister est. d. §. si vero nō implēs. ¶ Ad secūdā
dīco, rem, quā heres habet iure hereditario à testatore, nō ha
heri ex alia cauſa, nec lex falcidia facit, quod illa res iterum
acquirat, sed facit, quod quarta ex solis legatis integra non
deducatur, quodq̄ res illa semel ex institutione q̄fita, teneat
locū ad quartā cōficiēdā, quare in illa re querenda due caus
sæ minime cōcurrere dicuntur. ¶ In tex. (nō quas iure lega
ti.) oppo. quod īmo legata imputētur in falcidiā, qm̄ impu
tantur in trebellianicā, vt hac lege. ij. responso. ergo. & c. nul
la em̄ est diuersitatis ratio, igitur. l. à titio. ff. de verb. obli. l. fi.
C. eo. ¶ Secundo sicut trebellianica est inuēta, vt heres in
uitetur ad adeundū. §. sed quia, insti. de fideicō. heredi. & res
quocūq̄ iudicio testatoris p̄ grauatū habita, imputat, ergo
res quoquo modo p̄ heredē habeat, in falcidiā imputari de
bet, cū inuenta etiā sit, vt heres ad adeundū incitet. §. i. insti.
eod. ¶ Tertio adducitur tex. in. l. marcellus. §. quod autem.
ij. ad trebel. vbi assumitur regula in hac materia. Quod dici
tur de trebellianica. idē dicitur de falcidia. Cū ergo i trebel
lianicā legata imputētur, ergo in falcidiā. Hæc fundamēta

vita
Secundum Cap. Repeti. I. in quartam.

sunt sanè difficultia. Sed ad primū dic, esse cōplures rationes differētiae quare potius in trebellianicam legata imputetur quām in falcidiā, quas docto. hic diligēter excogitāt, & singulas Alcia. noster elegatissimē psequit̄ subiugēs suā nouā rōnē ad quā ait hucusq; aduertisse neminē. Paul. picus etiā antiquorū rationes cōfutat. De Rippa hic, post Pau. picum dicit durū esse lapidē qui inter dētes antiquorū dūtius p̄mā serir, tandem (inquit) ego homūcio quid dicam, homūcio erat (vt fertur) & pusillo corpore, sed doctrīna iuriūq; cognitio ne meo iudicio sūmus i primisq; eruditus. Nobis hoc loco illud tribuetur, vt quæ iudicio nō harū verissima fuerit dicamus, & tandem quid nobis in hoc articulo videat, subiuga mus. glo. i verb. id imputat̄, ponit rōnē differētiae, quod heres, qui deducit falcidiā, teneat̄ ad oia onera, quo noie is gra uatur vehementer, quare in alio releuari debet, quod videli cet imputet solū ea q̄ p̄cipit iure institutiōis. Heres autē qui trebellianicā capit, nō tenetur, nisi p̄ parte. §. sed quia. insi de fideicō. hered. & hoc modo releuat̄, potuit igitur grauas ri (vt legata in quartā imputētur) argu. l. eū qui, ff. de iureiu. Hanc primā rōnē sequūtur Cy. & Sali. in. d. l. filiū quē hīnē. Pau. d̄ cast. hic dicēs esse rationē substātialē. Sed Bar. Alex. & moderni hāc reprobāt, nā (vt dicit Pau. à mōte pic. & Al ciatus, quibus assentior) es alienū, est an deductionē falcidię sublatū. l. in imponēda. C. eo. vnde, vt quid in falcidiā impu tetur, æs illud alienū efficere non pōt. Cōfirmo, si ratio esset bona, dicendū foret, quod vbi nullū esset es alienū, legata es sent in falcidiā imputanda, cessaret em̄ ratio ergo & c. l. adi ḡere. §. quāuis. j. de iure patro. c. cū cessante, de appell. extra. Preterea si æs alienū esset habēdū in cōsideratiōe. cōtrariū dicēdū esset, cū grauatus, magis releuari debeat, qui velit, no lit, implicat̄ oneribus, & adire cogitur q̄ heres qui falcidiā detrahit, nec adire cogitur, sed spōte necessitatib⁹ se submit tit. Ideo ei succurrendū nō est. l. si fideiussor. §. j. s. qui satis cog. Nec obest illud q̄ grauatus & si cōpellatur, oia transſer-

rat, in fideicōmissariū &c. nā adhuc cōstat quod tum deduc-
 tio nihil ei vtilitatis adfert, quod tñ secus in herede vtente
 falcidia dicendū esset, qui & si in falcidiā imputet legata,
 hoc tñ consequetur quod ex oībus ad minus detrahetur
 quarta. ¶ Secūda rō est Bar. hic nu.vj. legata (inquit) nō im-
 putant in falcidiā attentis verbis legis falcidiæ quæ vocat
 hanc quartā falcidiæ, quartam hereditatis. l.i. §. j. s. eo. & hīc
 in principio, ideo debet haberī iure hereditario. Sed quarta
 trebellianica nō vocat quartam hereditatis. §. sed qā heredes
 insti. de fideicō. here. & si enī ibi dicatur quartā p̄ inde deduc-
 ci atq; & c. verbū perinde dicit similitudinē quantitatis, sed
 nō qualitatis, hæc est mens Bar, in. j. questione hāc rōnē im-
 probant, & bene Paul. à mōte pico & Alciatus hīc, quod in
 d. §. sed quia, ponat similitudo inter has quartas sine distinc-
 tiōe, vt vtraq; quarta hereditatis dicat, igit̄ eodē modo in
 vtraq; dīcī oportet, posteaq; exp̄ssam differētiā nō reperim̄
 l. de precio. ff. de public. in rē actio. Oñdo vltra eos rationē
 Bart. non possē deffendī, qm̄ quarta trebellianica rectius dī
 quota hereditatis quām falcidia. Cū grauatus retenta quar-
 ta adhuc teneat creditoribus, quod es alienū pri⁹ deduci nō
 debeat. §. sed quia, insti. de fideicō. here. In falcidia aī detra-
 ctionē es alienū deducit, & sic nō tenet ampli⁹ per illa quar-
 ta quo fit, vt nō tam propriè falcidia voceū portio heredita-
 tis, quām trebellianica. l. si hereditatē. §. mād. Insuper addu-
 co tex. formalē quod trebellianica sit quota hereditatis in. l.
 j. C. ad treb. preterea grauatus de restituendo hereditatē nō
 restituit nisi dodrātē. l. iubemus. C. ad treb. & retinet qua-
 drantē, quadrās autē quota hereditatis est, ergo, istud plenī
 j. examinatur. Cogita etiam quod ratio Bart. fundamentū
 capit à rōne glossā, quæ fuit destructa, ergo hæc secūda te-
 neri non potest. l. egī tecum. ff. de exceptio. rei iudica.

¶ Tertia ratio fuit Bal. in. l. filiū quē habentē. C. famil. her-
 cisc. quod falcidia deducat de bonis & sic de rebus particu-
 laribus, quia prius es alienū est deductū. d. l. i. imponēda. C.

etod. & in rebus particularibus non sit surrogatio rei in locum alterius. l. emptor. ff. de heredita. v' actio. vend. ideo legatum in locum falcidie non surrogatur. Sed trebellianica deducitur ante eis alienum. d. s. sed quia. inst. de fideicom. hered. & ita assumitur de vniuerso. quo casu in locum vnius facile admittitur subrogatio. l. imperator. s. de leg. i. Idecirco legata in trebellianica imputari facile possunt. Ista ratio minus valet quam superiores. nam videtur velle Bal. falcidiā non esse quotā hereditatis. qm̄ dic̄t eā non assumi ex vniuerso quod est. contra hūc tex. preterea hic non agitur de surrogatione. sed de iputatione. que valde differunt. ¶ Quarta ratio est Petr. Mathesil. in repetitione. d. l. filii quem habēte. ut favore fideicomissarij substituti. istud sit introductum. ne grauitas retineat legata sibi prēcipua. Sed nec Alciato nec mihi placet. qm̄ legatarijs magis fauet quam fideicomissario. tū quod nihil oneris ferre debeant. tum etiā quod à substituto legata auferat. l. fina. C. ad trebel. l. i. s. fina. s. ad trebel. quo fit. ut minori ratione heres qui deducit falcidiā debuisset legata in suum quadrante imputare. ¶ Quinta ratio est. Paul. à mōte pico. hic. nā (inquit) legata solū relinquitur in testamento. s. preterea. insti. de fideicomis. hered. ex quibus falcidia detrahis p heredē. qui institutus est. vnde hæc quarta ob id iure institutionis vocata est. glo. in. l. i. in. princip. in verb. quartā. s. eo. glo. in. c. responsa. iij. dist. Ideo solū imputantur. q̄ iure hereditario accipiuntur. Sed trebellianica non est quarta institutionis. q̄ deducitur ex fideicomisso. quod ab intestato relinqui pot. l. filij. C. fami. hercif. allego tex. in l. fina. C. qm̄ dies legati cadit. nihil mirū si in eam imputetur etiā quae iure institutionis non habentur. Hanc rōnē (quā pi cus vocat pulchrā. et nouā) Alcia. improbat. primo (inquit) crebrior sententia probat etiā in codicillis legari posse. l. i. ff. de leg. i. p oīa iquit tex. legata fideicom. exequata sunt. l. i. q. C. cōia. de lega. Insup (inquit Alcia.) non sat is consequēs ratio est. legata relinquitur in testamento. & falcidia vocatur

portio institutiōis; ergo nō imputātur, nisi ea q̄ habētur iure
hereditario, qm̄ si fideicōmissum fiat in testamēto, idē quod
in falcidīa dīci deberet. Ego puto Alciatū nostrū & verē &
elegāter reprehendisse rationē Pau. à mōte pīc. ostendo cla-
rius rationē Pau. nihil valere. In prīmis illa ratio noua non
est, quia nihil differt à ratione Bar. & glo. nisi in verb. Secū-
do video q̄ falcidīa deducit ex fideicomis. pticulari. vt nos
s. ostēdimus esse cōem opinōne & idē Paul. in prīn. sue so-
lēnis repetitionis ridet doct. quōd non īnuenerint text. hoc
dicētem in. l. filius sām. s. eod. Sí igitur falcidīa ex particula-
ri fideicōmissō deducatur, quod ab intestato relinqui posse
oēs fatentur, sequitur rōnē hāc subsistere non posse, nec mi-
hi placet eiusdem responsio quam dat ad illā. l. filius. s. eod.
vt verbū falcidīq̄ exponatur pro trebellianica, qm̄ in hoc re-
periret sibi ipse contrariū. Ex sua etiā ratione, si teneas
communem, quam ipse tenet, secundū inconuenientia, q̄ fal-
cidīa detrahēda ex fideicōmissis particularibus est alterius
naturæ, q̄ que detrahaē ex legatis, quod dīci nō posset, nisi
tex. in. d. l. i. C. cōia. de leg. ifringas. Preterea cū hodie lega-
ta passim in codicillīs relinquant̄, cōcludēdū esset hāc legē
hodie oīno oīosā esse, qd absit. Quo sit vt plus in hac sit pe-
riculi q̄ in alijs p̄cedentib⁹ rationib⁹. Precipue quōd qñ
etiā velles oīa hēc īcōueniētā fateri, adhuc nō video rōnē cō-
cludere, qm̄ in trebellianicam quāe est quota hereditatis, im-
putant̄ legata, itē et in legitimā quāe debet relīq̄ iure insti-
tutionis legata iupantan̄ vt, j. dīcidem⁹. ¶ Sexta est ratio clae-
rissimi iurisconsulti And. Alcīa. nostra hac memorīa iurecō-
sultorū sine cōtrouersia facile principis, qui aīt esse cōsiderā-
dū, non à Martiano huius legis conditōre, inductum esse,
legata aut alia particularia relicta in falcidīam non imputa-
ri. Sed à falcidīo legis huius falcidīæ autore. Qui dum sta-
tuit, & coangustauit legem. xij. tabular. (quāe volebat, vti
quisq̄ legasset suā rei ita ius esto) ne legata vltra dodran-
tem fieri possent. l. i. in princip. s. eod. §. i. insti. eod. illud iam

Secūdum Cap. Repe.l.in quartam.

significasse viſus eſt, vt vellet quadrātem hereditarium per heredem iure ipſo retineri, & ita nihil vñquām de futurum, quod aliunde ſuplēdum foret, quo fit vt legata aut alia particulařia relictā in falciđiam non poſſint imputari, que iam per legem integra erat, in trebellianī. non ita, quinimo ſenatus conſulto pegasiano ſolum modō conſtitutum eſt, quartam partem poſſe retineri. nō quidē ipſo iure, ſed ex hiſ que reſtituenda ſunt, heres debebat deducere. Hęc eſt rō Alcia, quā ex eius verbis dephēdere poſſum, que profecto eſt ſubtiliſſima ad quā, vt ait, aduerterat nemo haſten⁹. Hāc ponit hic Francisc. de Ripp. nu. xiij. eam ſibi aſcrībens. Quae licet ſupioribus preferri debeat, deffēdi nō pōt, quoniā videt deſtruere totā legem nīam & materiam eius, ſi enī lex falciđia faciat ne cēſeaſ eſſe legatū, vltra dodrantē, & ſic ſemper quadrās hereditarius remaneat integer, vt ipſi volunt, fruſtra eſſet q̄rere quid in falciđia imputet̄ cui nihil deeft, et falſum eſſet quadrātē deduci de legatis, ſi vltra dodrantē nō extent, at permultis iurib⁹ caueſt dodrantē deduci de legatis & detrahā. l. quod de bonis. §. nō idcirco. l. nesennius ibi qđ deducere deſiderat. §. e. Accedat huc, quod. §. in. ij. præfatiōne ſecūdū cōem opinōnē tenuimus, legato toto aſſe, quorū q̄ per. l. falciđia retineri pōt, deberi legatarijs. l. j. l. error. l. ſi. C. e. q̄ certē nō deberet̄ vlopacto, ſi lex falciđia ipſo iure phibuiſſet legari vltra dođrantem. l. non dubiū. C. de legi. l. ſi nō ſortē. §. de cōdi. indeb. Preterea, ſi legatē ſint res hereditarie vſq; ad. xi. vncias, dīcat mihi aliquis cuius legatarij legatū non valet, ſi r̄ndeat ex oībus legatis lex reſecat duas vncias, & à quolibet pro quota. Quero deide, qñ heres grauatus eſt reſtituere vndecim vncias, nunquid ſenatus. pegasia no ſanciū fuit, duas vncias debere deduci? nihil igit video diſſerētiq; inter quartā falciđię & trebellianicā, in vtraq; lex operat̄, ne voluntati testatoris pareat̄, vltra dodrantē, & iſtud vult ille. §. j. iſt. eo. &. l. j. §. e. in vtraq; requiriſ factū heredis q̄ deducat & detrahat id, qđ lex phibuit dari. l. ſiliū quē ha-

bētē in penultimo vers. C.famī.hercis. Et ita díci puto,tam
lege falcidia quām senatuscō.heredi paratā esse etiā necessaria
exceptionē, aduersus legatarios ,& fideicōmislariū, qd
Alciat.reprobans rōnē Bart.affirmare videtur per.d. §.sed
quia & fateſ dictionē hanc perinde,quoad deductionē,idē
operari,& eodem modo in falcidia sicut trebelli,deduci.

CVeram igitur diuerſitatis rationem vix repire possum⁹,
quare secundum Alex.de Imol.dici posset, istud esse iuris
positiui,& ideo assignatur pro ratione voluntas.l.i. §. pue-
ritiam ff.de postulan.vel dicendum videtur q̄ non omniū,
quæ à maioribus dicta sunt,ratio reddi potest.l.non omniū
ff.de legib. Debuit tamen legislator persuasiua aliqua ra-
tionē moueri & legem ferre. Accipias itaq̄ omnes rationes
simul,quarum si nulla per se sufficiat,satis persuasum erit
ex his omnibus,aliud in falcidia aliud in trebellianica deci-
di,quod enim per se infirmum est,alterius ope adiutum
plurimum potest.l.quomodo de flumī.Sed quia ex me for-
tasse auditores rationem aliquam nouā postularent,ideo vi-
tra superiores ,persuasiones aliquæ dari possunt, Prima est
falcidia nascitur ex imodicis legatis,alijq̄ relictis pticulari-
bus nisi enim vltra dodrantem paricularia relicta reperian-
tur,falcidiæ locus non est,non decuit igitur per particula-
ria legata eam extingui,ne id a quo productum est, ab eo-
dem perimitur.l.meminerint. C.vnde vi, quod fieret,si le-
gata extenuarent quartā. Sed trebellia. non oritur ex relis-
cis his,de quorum imputatione per nos hic agitur,sint em̄
legata,necne, restitutio facienda est,nihil mirū igitur si lega-
ta & quecumq̄ particularia relicta in trebellia,imputentur
Secunda,heres qui falcidiavtitur personam testatoris solus
representat. §.i.de iureiur.à morien,prēstit.nō autē pticulari-
res successores.l.quotiēs. C.de hered.instituē,oportuit igit̄
in hui⁹ heredis portionē id tm̄ imputari,qd habet eo iure, fm̄
qd sit repreſentatio,nēpe institutiōis. Sed heres grauat⁹ fidei-
cōmīſſo,vniuerſali,testatorē nō repreſentat sol⁹,qm̄ fideicō.q

Secūdum Cap. Repe.l.in quartam.

est successor vniuersalis, personam illius sustinet. §. restituta
in fine. §. si quis vna. insti. de fideicōmī. heredita. vnde nō
refert, quoquomodo quarta grauati sarciatur. ¶ Ad secū-
dam oppositionem respōdeo, etiam si falcidia sit inuenta ad
hoc, vt heres inuitetur ad adeūdū, sicut trebellianica. In his
tū quæ imputant in illas, est differentia, vt statim dixi, & sit
ita plerūq; in iure nō, vt duę dispositiōes in uno cōueniant,
in alijs autē vehemēter distent, quod. §. in secunda præfatio
ne inter has duras quartas expeditum fuit. ¶ Ad tertiam, di-
co regulam illius. §. quod autē nō esse tam generale, vt q;
cūq; in vna dicant, in altera debeat intelligi, sed vult tex. se-
cūdū intellectū Bar. & Pau. cas. vt in his casib⁹ quibus falci-
dia cessat, nō habeat locū trebellianica, dant tamen quinq;
intellectus ad illum text. quos vide per Iaso. ibi nu. xiiij.

¶ In textu (vñ fideicōmissi) an loquatur de fideicōmissio
vniuersali, an de particulari, maximum dubium est quod. §.
tertio capite dicetur, interea assumeret in text. pro particu-
lari, & vult text. nō imputari in falcidiā. Oppono quod im-
mo in eam imputetur, quia est portio hereditaria, quod sic
patet. Suppono in primis fideicōmissum relinqui à lega-
tario. §. i. inst. de sing. reb. p fideic. q legatarius habuit ab he-
rede. §. i. de leg. inst. l. legatū, de leg. i. ex hoc liquet, fideicō-
missū ab herede traxisse originē & ad eū postea rediisse, quo
sit vt censeatur semper heredis fuisse. l. qui sic soluit de solu-
tio. §. Et vt circuitus euītetur, actus mediis occultatur. l. ij.
§. si debitorē, de donatio. inter virum & vxor. l. sin gularia.
ff. si cert. petat. Et ita factioe iuris fideicōmissū, hereditaria
portio est. ¶ Secundo si heres iste fideicōmissū habeat, suc-
cederet iure directo, quia heres, & iure obliq; quia fideicō-
missarius, quod in iure nō recipi non debet arg. l. primæ. §.
illud etiam. C. de latīna liberta. tollē. l. fi. C. de codicill.
¶ Rñdeo ad primā rōnē, fideicōm. huic heredi relinq posse
q̄tuor modis. Primo à sui coheredis portioe. Secundo à legatario
vñ fideic. de reb⁹ alijs, q̄ testatoris, et his duob⁹ casib⁹ loqtur

tex. noster nec argumētū procedit. Tertio potuit purē relin
qui à legatario suo de re legata, & tunc iputa ē quia heredi-
taria censem, vt probat primū argumētū & habes tex. in. l. si
à me. s. à trio. sensu, dū dicit post tēp⁹. Quarto potuit relin
qui à coherede ex rebus hereditarijs, quod distingue an in
corpo hereditario an in pecunia, vt. j. dicā. Titulus em̄dīf
formis considera ē in hac falcidia sicut ibi dicemus in trebe.

¶ Ad secūdā, dic heredē hunc diuerso iure vocari respectu
diuersarū rerum, in portiōe hereditaria iure directo, in fidei
cōmīssō iure obliquo admittīf, quod non inconuenit. l. q. q.
C. eo. At in re eadē diuersum illud ius cōpetere nō posset.
d. l. fi. C. de codicill. not. in. l. verbis ciuilib⁹. s. de vulgar.

¶ In textu (nā hæ in quartā non imputant) oppono contra
hāc particulā tex. iure cōsultus, ponit rōnē, que est eadē cum
dicto, ideo recipiēda nō est. l. q. interrogatus. s. de petitio. he
redita. glo. in. l. i. de offic. procu. Cesa. glo. in. l. i. j. de excep.
Dic quod hæc verba nō ponunt pro rōne decidēdi, vt pro-
bat nīm argumētū. Sed sunt verba decisiva, dū em̄ text. dis-
cit (nō quas iure &c.) obscura, aut verius imperfecta fuisset
oratio, nisi subiunxisset verbū illud (nā hæ in quartā nō im-
putant). Similem tex. habes i. l. i. C. de edē. ibi. Nā quod de
sideras, tex. in. l. precibus. C. de impub. ibi nā non est incerti
iuris &c. & multis quoq̄ locis verbū (nam) interpretandū
est eodē mō. Habes primā partē tex. explanatā. **¶** Circa se-
cūdā partē tex. ibi (sed in fidei cōmissariā hereditate restituē-
da) vocat Martianus hereditatē fidei cōmissariā, q̄ per fidei
cōmissariā substitutionē restituenda est, fidei em̄ heredis cō
mittitur, vt hereditatē restituat substituto, de qua re in toto
titulo. j. ad treb. diceptatur, & multa nos citauimus. s. in se-
cunda prefatione. Cōtra hunc tex. oppono, quod immo nō
possit ex fide alterius dispositio pendere. l. captatoriæ. l. illa
institutio. s. de here. institutē. l. captatoriās. C. de testa. milit.
Dici pōt fidei cōmissum olim fuisse in fide heredis grauati
positū, nec aliquo iuris vínculo cogī potuisse, aut adire aut

Primum Cap. Repe.l.in quartam.

restituere. Hodie autē ad necessitatē reuocatū est .§.i.instit.
de fideicō.hered.verumtī illud nomē,quod in prima cōsti-
tutione impositū fuerat,retinet,vti in legitima sepius dixi,q
ad huc quarta vocat inspecta prima institutiōe. §. si vero nō
implens,in auct̄.de here.& falcid.col.i. Preterea illc.ll.i.ca-
ptorias.l. illa institutio,nō impedīunt quominus testamē-
tū à voluntate heredis pendeat.Nā adibit si velit & testamē-
ti vires habebit,aut repudiabit & testamētū nullum erit.l.j.
de iniusto.rupto. §. Sed haec heredis voluntas tacita est,ideo
lex nō improbat.l.non nunq. §. de cōditio.& demōstratio.
CIn tex.(siue legatū,siue fideicōmissum datū sit heredi)op-
po.hic tex.est superfluus,legata em̄ exequata sūnt fideicō-
missis & ediuerso.l.j.de leg.j.l.ij.C.cōia.de leg.ergo,§.qui-
bus.de nouo.C.faciendo.¶ Secūdo quod nō possit legatū
relinqui heredi.Qm̄ debet ab herede præstari. §.i.insti.de le-
ga.l.legatū.de leg.j. §.& ita ab eodē eidē præstaret,quod re-
pugnat.c.fi.de institutio.in antiq.¶ Ad primū,dicito lega-
ta fideicōmissis equiparari.Sed id potius inducit diuersita-
tē inter ipsa,cū nullū simile sit idē.l.quod nerua. §. deposit.
Similitudo maxima est,quod vtrunc⁹ particulare relictum
voce,ideo successio in his est pticularis,nō iuris, sed rei, vt
pluries dixi,fateor tñ& legatū& fideicōmissum vniuersalr
fieri posse,de quibus hunc text.intelligēdū arbitror.d.l.in fi-
deicōmissariā. §. si legatū. j.ad treb.d.l.cū virū cū ibi notatis.
Est etiā similitudo quod pro vtroq; tres illē actiones cōpe-
tant.l.j.C.cōia.de lega. §.nra autē,insti.de lega. Sed legata
verbis directis siunt.c. raynaldus. de testa.in antiq.fideicō-
missa verbis obliquis.d. §.j.& finali,insti.de sing.reb. doct.
plenc in.d.l.j.de lega. j. §.¶ Ad sūm,dic legata heredi posse
relinqui,primo à legatario,vel fideicōmissario coheredis.
Secundo à legatario siue fideicōmissario proprio,nō tñ de
re testator legata.Tertio à coheredis portiōe.Et his trib⁹ ca-
sib⁹ titulo vnfiformi accipiunt,vt hic,nec argumētū obstat.
Quarto potest legatū capi à proprio legatario vel fideicō-

missario purè & in re legata, & tunc iure hereditario vides-
tur habere, per. l. si à me. à cōtrario sensu. s. eo. & supra etiā
tenui. Quinto capitur legatū vel fideicō. à coherede de cōi
hereditate, quo casu distinguit inter corpus hereditariū &
pecuniā vt dicā in sequētibus. Sed à se ipso legatū aut fideis-
cōmissum haud quaquam sibi relinquit, vt pbat argumen-
tū. ¶ In tex. (siue p̄cipere, siue deducere, siue retinere iussus
est (oppo. quod in his verbis sit & supfluitas, & obscuritas
maxia satius em̄ dixisset, (siue retinere iussus est) vt ostēde-
ret rem iure hereditario habitā in trebellianicū quadrātem
imputari. De legatis em̄ & fideicōmissis statim dixerat. Tu
dic (etiā si moderni id omiserint) verba hæc supflua nō esse.
Dum em̄ dicit (siue præcipere) loquit̄, qñ testator voluit, aīn
diuisionē inter heredes factā, heredē grauatū aliquid heres-
ditarū capere, quod vocat p̄legatū. l. titia. s. eo. qñ deinde in
quit (vel deducere) loquit̄ vbi testator grauat heredē, dedu-
cta p̄ eum re certa de sua portione restituenda. §. si quis vna.
insti. de fideicōmis. hered. qñ verò ait (vel retinere) loquitur
qñ grauatus est heres, retenta quota eius hereditatis in qua
grauamē imponitur, quod lōge distat à duobus alijs p. d. §.
si quis vna. In primo exēplo est titulus disformis, quia res ha-
betur iure p̄legati et hereditario. In. ij. &. iiij. titulo vniiformi
qua iure hereditario solum id consequitur heres. ¶ In tex.
(in quartā id imputat) vult tex. oia q̄ diximus, legata fideis-
cōmissa p̄legata (quas vocant alijs prēceptiones) deducta re-
tentia. in quartam trebellianicā iputari. Cōtra nō debet eas-
dē res diuerso iure cēseri. l. eum qui cedes. s. de vsucap. c. cum
in tua. extra de decimis. At quarta hæc cōflatur ex portiōe
hereditaria, ex legato fideicōmiso. ¶ Secundo, si heres re-
tinet quartā in portione hereditaria, & in legatis. Dicendū
est, eū nō teneri p̄ tota quarta creditoribus, quia quatenus
habet ex legatis, onera eū sequi non possunt. l. quoties. C.
de here. insti. l. fi. C. de hered. actio. quē tamē liquidū est, pro
quarta parte teneri. §. sed quia stipulationes. insti. de fideicō

Secundū Cap. Repe.l.in quartam.

missa heredi.l.i.j. ad trebel. ¶ Tertio, quarta trebellianica est quota hereditatis, vīs probauī, p.l.i.C.ad trebel. in qua nihil debet imputari, quod hereditariū non sit, alioqui vñ genus in alterū trāsmutareſ. qđ natura nō patitur, ergo nec lex. §. minorē iſti. de adop.l.adoptio.ſſ.eo. quo fit vt legata, aut pticularia relictā ī eā nō iputēt. ¶ Quarto, qñ heres grauatus aliqd habet iure hereditario, & aliquid titulo legati, reperitū titulus diformis, quo casu particularia nō impunatur, vers. p ea verò parte. j.eadē.l. ¶ Ad primā, dico rē nō debere diuerso iure censeri. qñ res illa pfecta est (hoc modo ad aliud ppositū declarat singulariter Pau.pic hic, vī meher cle doctissimus) Sed dū res aliqua pfectū, in eā res diuersi iuris cōcurrere possunt, declarat in. d.l eū qui edes, vbi ex solo immobili & cemētis mobilibus dom⁹ cōfecta est, que facta rādē imobilis cēsenda est. Ad cōpositionē hois, materia & forma diuersi pfecto iuris, ita in nra quarta trebellianica, ad quā conficiēdā diuersi iuris res accipi possunt, ea tñ perfecta vnius tñ iuris erit, qm̄ hereditaria portio, vt plenius statim dicam. ¶ Ad secūdā, puto posse respōderi, quod heres grauatus teneatur p quota integra, tūc demū si illa hereditaria fuerit, at si eam dicamus nō hereditaria, nullo modo tenebitur, & ad id cognoscendum vide solutionē tertij cōtrarij. ¶ Ad tertiam igitur, an quarta trebellianica sit, quota hereditatis dic, quod ea retinet pluribus modis (& aduerte quia fortasse nunq̄ cogitasti.) Primo ex dispositiōe senatusc. q̄a grauatus est heres restituere hereditatē, nec testator aliquid iussit retineri, & tūc quarta trebellianica est quota hereditaria. d.l.i.C.ad treb. §. sed quia. inst. de fideicōmis. here. l.i.C. ad trebel. Secūdo retineſ ex verbis testatoris, qui iussit quartā p grauatū retineri, vt i.l.titla. ſ. eo. in. l.iubem⁹. C.ad treb. & hic ī verb. (vel retinere) et hoc casu etiā quota hereditaria est, nā testator censem̄ locut⁹ ē quarta, q̄ p senatus. deduci debet. Tertio testator potuit iubere grauatū retinere vñ deducere res aliquas pticulares q̄ sufficiūt & coequāt quartę, &

hoc casu puto nō esse quotā hereditariā, nec eius p̄textu te-
net creditoribus tex. in. §. si quis vna, insti, de fideicō, here.
Sequit̄ grauatū esse successore p̄ticularē re ipa, licet noie he-
res directus sit. §. restituta. d. titu. de fideicō, hered. Quartō
pōt quarta cōfici ex portione hereditaria, & rebus p̄ticulari-
bus, quae grauato relicte sunt, quo casu arbitror totā quar-
tā esse hereditariā eumq; teneri creditoribus pro quarta i n-
tegra, maius enim dignū, minus dignū ad se trahit. l. i. §. si ex
fundo de herd. instiū. l. cū in diuersis. §. de religio. & sump.
funer. c. quod i dubijs. extra de cōsecratio. ecclie, ex his faci-
lē est dignoscere an trebell. sit quota hereditaria, necne. Di-
co nunc, legata s̄imul cū portione hereditaria posse imputa-
ri, nec sit conuersio vnius generis in aliud, qm à legatis nō
fit denoīatio sed à portione hereditaria, vt dixi statim. Si le-
gata sola fuerunt grauato relicta, que totā quartā faciat, pu-
to trebellianicā non esse quotā hereditariā p n̄am teriā ra-
tionē, & per. d. §. si quis vna. ¶ Ad quartū, dic titulū disfor-
mē reperiri si diuersum illud ius in eadē re reperiā, si autem
in diuersis rebus, secus est, vt. §. declarauī. ¶ In textu (pro ea
verò parte, quā accepit à coherede extra quartā id est, quod
à coherede accipit) vult Martia. p̄legatū heredi grauato fa-
ctū, p ea portione, quā haberet, etiā nullo p̄legato facto, im-
putari in trebellianicā. Sed pro portione quā capit à cohene
de hoc est quā capit vi legati, nō autē rōne suę institutionis,
nō fit imputatio imo (extra quartā est) id est, heres eā partē
habet sibi p̄cipuā, & aliūde quartā deducet, hunc versiculū
potes intelligere secūdū oēs etiā in q̄rta legis falcidię. ¶ Cō-
tra hanc partē tex. primo oppono quod imo quod à cohene
de capit, in trebellianicā imputat, legata imputant, & fidei-
cōmissa, vt. §. eadē. l. ibi (siue legatū, siue fideicōmissū)
& ibi (siue p̄cipere) sed quod capit à coherede legatū est. l.
si à pluribus. §. de leg. i. not. in. §. sed olím, insti. de lega. ¶ Se-
cūdo hic vers. est valde ineptus, & superfluus, clarius em di-
xisset (pro ea vero pte, quā accepit à coherede, extra quartā

Secundum Cap. Repe.l.in quartam.

est) & reliqua verbi nō possunt cōmode ordinari. ergo &c.
§. quibus C.de nouo. C.facien. ¶ Tertio duæ res, quarum
vna capitur iure hereditario, & altera iure legati imputatur
in trebellianicā, vt, s, eadē. l. ibi (sive legatū) & ibi (vel deducere
vel retinere) ergo vna res, cuius vna portio iure hereditario,
altera iure plegati, quod nulla possit ratio diuersitatis
alſignari. ¶ Ad primū. glo. sup vbo à coherede, videſ velle
quod verbū, ſive precipere, loquatur de eo quod à legata
rio aut fideicō, heres capiebat, & nō quod à coherede, mo-
derni hic non ſatis constant. Ego dico in illis verbis (ſive p-
cipere) tex. loqui de plegato à coherede percepto. Et illius
tā portio iure iñſtitutiōis, quām quā capitur à coherede vi-
legati imputaretur per illū vers. (ſive præcipere) niſi in hoc
vers. (pro ea vero limitaretur & declararetur illius decisio
ideo hic ponitur dictio (vero), que aduersatur illi, p illa por-
tione quā capit à coherede, dic igitur quod ſuperior ille ver.
limitatur. ¶ Ad secūdū, dico hunc verſiculū nō eſſe ineptū
aut ſupfluū. Et licet Paul. pīcus. et de Rīp. ſuper ordinatio
ne literæ iñſtant, excogitantes legēdū ne ſit. i. hoc modo in
terpratiue, an ſic, id eſt. Ego nihil video cur in hiſ tātopere
ſit fluctuandū. Martiani enim iñſum rectē ordinandum ar-
bitror hoc modo (id, quod à coherede accipit) hoc ē plegatū
rei hereditariæ non diuifeſ (eſt extra quartā) hoc eſt non im-
putant in quartā trebellianicā, nō totū (ſed pro ea parte, quā
capit à coherede), p alia vero quā à ſeipſo capit, intra quartā
eſt, quo ſit, vt verbū ſimpliſter ſupra poſitū (ſive p̄cipere)
nunq̄ declareſ, & limitetur ad portionē hereditariā, nec ob-
ſtat quod breuioribus verbis iſtud explicari potuiffet, qm̄
tollerantur multotiens plura verba, qm̄ tendunt ad declara-
tionē, ex nimia enim breuitate ſæpenumero obscuritas ge-
nerat, glo. in prohemio. fforū. §. illud autē in verb. cōpēdiū.
¶ Ad tertīū, duo ſecundū glos. & docto. quotquot hic ſcri-
pferunt, portionē hereditariā, itē rem quam heres habet ti-
tulo legati, imputari, vt in verb. (ſive legatum) iuncto verbo

(sive deducere sive retinere) quæverba per hunc vers. (pro ea vero pte) nō limitat, quod tunc non sit diformis titulus. Sed qñ in eadē re reperit titulus institutionis, & particularis vt s. in verb. (sive præcipere) portio iure legati non imputatur, vt hic tunc enim est titulus diformis. Restat dubium in quo Francif. de ripp. dicit durus est hic sermo, & alij diligenter infudarunt sup rōne diuersitatis. Cur portio, quæ iure legati p̄cipitur, nō imputetur, si res tota diformiter, legatum autem solū imputari debeat. Cū contrariūdici oportuerit, propter coherentia iuris hereditarij, quod imputabile est, ideo legatum ei coherens facilius deberet imputari, quam si legatum sit solū. I. si cōem. s. si serui, vendica. preterea multa cōceduntur rōne coherētie, & cōiunctiōis. I. pacta cōuenta de cōtrahen. emptio. & vendic. Docto. multum turbantur in reddenda probabili diuersitatis ratione. ¶ Prima ratio ponit per glo. in verbo à coherede ne eadē res diuerso iure censeat. I. eum qui ædes, supra de vſucap. etem trebellianica ex portione hereditaria & portione legati fieret. Bart. in. ij. quæstiōe dicit hāc rōnē esse debilē eā in sequīt, quod melior ei nō occurrat Alex. Pau. à mōte pic. Alciat. dicunt rōnē nō valere, nā per eā nūquā legatum heredi posset relinqui quod res apud eū diuersi iuris foret, certum tñ est prælegata relinqui posse. I. in fideicōmissariā. §. i. j. ad treb. Preterea secundum Pau. de mōte pico. res diuersi iuris esse pñt, anteq; perficiant, cōficiunt em ex varijs reb⁹, sed qñ res est perfecta, nō pōt diuerso iure censer. Exemplū est in domo quæ ex rebus diuersi iuris cōficitur, nēpe solo immobili & cementis mobilibus, domus tñ constructa tota immobilis est. d.l.eum qui ædes.

¶ Secunda ratio est Bal. in. l. filium quē habētē nu. ix. dicētis ob id portionē iure legati non imputandā, quia ordinatio testatoris in eadē re diuersos titulos ordinantis nō debet confundi. Non est igitur (inquit) ne diformitas inducatur, sed ne diformitas confundatur per imputationē. Hæc rō vi detur placere do. de Ripp. nu. xcij. licet latenter eā ponat, tñ

Secūdum cap. Repeti.l.in quartam.

nō placet Alex. nec alijs modernis cōiter, qm̄ nō pbat Bal.
maiorē sui argumēti, videlicet q̄ voluntas testatoris nō pos-
sit cōfundī, lex em̄ multa pōt. Preterea si lex velit quōd por-
tio hereditaria, & legatū diuersarū rerū, per imputationem
confundantur, vbi est maior diuersitas & rerum, & titulos
rum, multō facilius, in eadem re, vbi minor est distantia, hac
ratione vtitur Alexā. hic in viij. col. quæ vrgētissima mihi
videt, per quā aliae quædā cōsideratiōes Do. de Rippa tol-
lūtur. Tertia ratio fuit Pau. de mōte pic. (omissa prima sua
quā ipse cōfutat) vt dicamus portionē iure legati nō imputa-
ri, ex re quam habet heres iure diformi, quia legata omnia
& res iure vniiformi habitas imputat, decet em̄ grauatum in
vno, in altero releuari, l.eum qui. s̄ de iure iuran. l.i. §. deniq;
de aqua pluuiā arcenda, quæ ratio minus suadet, quām pre-
cedens, nam dicere oporteret, cum heres grauatus imputet
portionem hereditariam, releuari eum debere, ne legata im-
putaret, quod negat hic text. Quarta est ratio Alciat. lega-
tum solum computatur, quia surrogatur in locum heredi-
tariae porttonis. Sed si in eadem re sit portio hereditaria &
iure legati, hæc surrogatio (inquit) fieri non potest de illa
quæ iure legati percipitur, quia fingeretur à se sibi legatum
fieri contra l.legatum. §.i. §.de leg. i. Ego puto hanc etiā nō
sufficere, sicut res legata sola imputatur, & secundū eū singi-
tur retro fuisse hereditaria, eodem modo portio iure legati,
quā lex scit coheredis fuisse, hereditaria fingetur, nec est vn-
de fictio illa reperiatur quōd à se legatum heredi nunc pos-
tius fingatur, quām si res vniiformiter acciperetur. Preterea
si eam fictionem ponere liceat in re legata, vt videlicet heredi-
taria fingatur, eandem in falcidiam imputari fateri neces-
se est, contra superiorem partē text. Quinta nouissima cōtra-
tio est. Domīn. de Rīp. nume. xix. licet postea aliud velle vi-
deatur, vt supra retuli. quōd res, quam hic grauatus capit à
coherede, non sit restitutiōni subdita. l. si titius ex parte. s̄.
de lega, tertio. Ideo extra quartam est, quia quarta debet de-

bis deduci, quæ sunt grauamini supposita. Legata autem in fideicommisso continentur, & ita in quartam imputantur. Hæc ratio sanè minus mihi placet, quoniam supra eadem l. in verbo (vel deducere vel retinere) probatur rem descendam & retinendam imputari, quam tamen constat nō esse fideicommisso comprehensam. Insuper non est verum semper, legata, quæ sunt relicta grauato esse subdita restitutio precipuæ, quæ post fideicommissum relicta sunt. l. cū virum. & ibi glo. Pau. castr. & alij. C. de fideicommissis, Iuitia. §. eodem. l. marcellus. §. quidam liberis. j. ad trebel.

¶ Ex superioribus satis & quum videtur Alexan. ab Imol. responsum, qui (inquit) non esse huius reddendam rationem l. non omnium. ff. de legibus. potissimum quod sufficiat sci- re legem latam esse, etiam si nesciamus cur lata sit. In hoc enim diligitur obedientia subditorum. Verum tamen satis me facturum non arbitror proiectis quibusdam & subtis libus, qui omnium rationes decidendi non absire desiderare videntur. Persuasum igitur iri posse suspicor, cur diuersum sit in legatis iuris uniformis, & disiformis. Quandoquidem legatum disformiter habitum, quia concurrit in eadem re cum titulo hereditario, non imputatur, quod lex in eadem re diuersos & separatos titulos ordinaret, cuius actus confundi nequaquam potest. l. nemo potest. de lega. primo, nec facit lex actus suos frustra. l. hæc stipulatio. §. j. vt lega. nos mine caueatur, quid igitur profuisset, legem in prælegato & ius herebitarium, & ius legati statuisse, si eadem ipsa lex eam rem deinde totam hereditariam efficeret. Sed in legato quod uniformiter accipitur, ius à testatore ordinatum est. Hæc ratio differt à secunda quæ fuit Bald. quod Bald. los quatur de dispositione hominis. Nos vero de dispositione legis. Supra repulimus rationem Bald. quod ultima disposicio hois confundi possit à lege, q̄ p̄bet robur dispositioni. At obseruanda potius est legis dispositio. Qd. si qs forte dicatus agi cū lege, quā cū hoie. l. celsus. §. de recep. arb. Dico id

Secūdum Cap. R epe. I. in quartam.

verum non esse, vbi de infirmando aut cōfirmando actu ali
cuius disponētis agitur. I. si libertus minorē de iure patrona.
Non est tñ omittendū etiā si in relichto disformiter altera ps
extra quartā sit, cur potius hereditaria portio imputet, quā
legati. Cuius rei duæ sunt rōnes, vna quōd grauatus prosua
quarta teneat ad onera, quæ magis hereditariā partē secun
tur, & legati. I. i. s. si heres. j. ad treb. Altera quōd hereditaria
portio plus similetur quartæ, quæ hereditaria est, vt supra
ostendi, quām p̄tio iure legati habita, & in simbolisantib⁹
facilior est transitus. I. in rem. s. item, de rei vend. ¶ In textu
(sed & si accepta pecunia hereditatē restituere rogatus sit,
id, quod accepit in quartam ei inputatur). Hæc verba (sed
& si) denotat diuersitatem in facto, & idemtitatem in iure,
Bart. in. I. patri s & filij. s. de vulg. idē Bar. in. I. sed & si lege
de petitio heredita. in princ. Bar. in. I. hoc amplius. s. de his
de dāpno infect. licet verbum (sed si) sine copula aduersetur
in iure & i facto, & ita vult hic tex. pecunia per grauatum
retentam, totam non imputari vt sit idem ius, quod in vers.
precedenti. Sed contrarium probat tex. in. I. cū pater in prin
ci s. de leg. i. & tex. i. I. deducta. s. nūmis. j. ad treb. vbi pecu
nia prelegata est tota hereditaria, & sic habetur iure vnifor
mi, quo sit, vt tota i putāda sit. ¶ Secūdo hic tex. repugnat
precedēti vers. quia hic vult prelegatū totum imputatū dum
ait (quod accepit in quartā ei inputatur) ibi, quod à coheres
de percipitur extra quartā est, vnde vides diuersitatē in fa
cto quia ibi prelegatū corporis hereditarij, hic prelegatū pe
cunia, item in iure quia ibi pro parte nō imputat, hic in totū
est imputandū. ¶ Tertio quod immo pecunia nō imputet
in trebellianicā, qm̄ quarta hec est specialiter heredi debta,
pecunia autē est genus. Sed despecie ad genus nō fit cōpēsa
tio. I. fi. C. de cōpēsa. ¶ Pro declaratio huius particulae, quæ
valde difficultis est, & doct. vehemēter laborat, Pau. pic. in
vj. notabilis per quinç colūnas Franc. de ripp. nu. lij. pluril⁹
verbis vtitur, tandem resoluūtur p̄ distinctionem quam facit

Alex. hic per quā glo. & antiquorū docto. cōcilitatio fieri vi
def. Ego duo attinguā. Primo r̄n̄debo duobus fundamētis,
quae in hanc particulā adduxi. Secūdo colligā doct. distin
ctiones per aliquas breues & claras cōclusiōes. ¶ Aduerte
in prīmis hunc versic. posse duobus modis legi. Primo (sed
& si) cum copula (&) quo casu aduersat̄ in factō, sed non in
iure. Secundo legit̄ (sed si) absq; copula & tunc aduersat̄ in
factō & in iure. vt in. j. argum. cōprobat̄ est. Si textū legas
secūdo modo (sed si) est diuersum factū q̄a in vers. precedē.
est prelegatū corpus hereditariū, hic pecunia, & diuersū ius,
quia ibi p̄ parte imputatio fit, hic in totū, & hoc modo con
traria nō obstarēt, imo hic tex. eslet clarus & cōformis illi.
§. nūmis. Sed in oībus liberis, quos viderim, legit̄ (sed & si)
cū copula, quo etiā modo optimē legi posse arbitror. Nec
obstat primū fundamētū, dū alle gā doctrina Bar. in. d. l. pa
tris & filij, &c. Qm̄ id verū eslet, qñ oratio in qua ponit̄ ver
bū (sed & si) eslet imperfecta, quæ suplēda eslet ex p̄cedēti, vt
pote si dixisset (sed & si accepta pecunia, iputatio fiat). Sed
vbi tex. vltra progredit̄, dicēs (sed & si) pecunia accepta &c.
id quod accepit ei in quartā &c.) nō est cōsideranda natura
aduersatiūe arg. l. cōtinuus. §. j. de verb. obliga. ¶ Ad secū
dū fateor inter hunc vers. & precedētē esse diuersitatē in fa
ctō, q̄a ibi prælegatū corpus hereditariū & titulus est difor
mis, hic accepta pecunia, & titul⁹ vniiformis. Est in iure etiā
diuersitas quia ibi nō fit cōputatio nisi pro parte, hic totum
imputat̄. Et qñ dicit̄ nō posse rōnē diuersitatis dari, negat̄
ingenuē, immo Papi. in eo. §. nūmis assignat rōnē, quđ ac
cipiēda pecunia in gñē, pōt ex portiōe grauati colligi, ideo
vniiformis habet. At corpe hereditario p̄legato, v̄lēt accep
to cū ps esset coheredis, diformit̄ illud h̄ri necesse est. ¶ Sup
est hunc locū p̄ cōclusionē expedire, qñ v̄idelicet pecunia re
licta in quartā trebellianica imputet. ¶ Prima cōclusio, qñ
testator grauat̄ alterū ex heredibus restituere hereditatē, ac
cepta, deductā, retēta, pecunia ex sua portione, pecunia h̄c

Secūdum Cap. R epe.l.in quartam.

habet iure vni formi, nēpe hereditario, ideo imputat tota, nō modò in trebellianicā, vt. s. eadē. l. ibi (vel deducere, vel retinere) sed etiam in falcidiā vt in princi. l. huius. ¶ Secūda cōclusio qñ heres grauata accepta pecunia simpliciter, sic quod testator non dicit vnde accipi debet, pecunia illa est habita etiā titulo vni formi videlicet hereditario. Censetur enim dictum, quod ea pecunia percipiatur de sua parte. d. l. cum pater. d. s. nummis, ita etiam intelligit vers. noster (sed & si accepta) quo fit vt tota in quartā imputetur, etiam l. falcidiae, posito q̄ hereditas tunc legatis esset exhausta. ¶ Intellige hanc conclusionem, secundū Alex. & Paul. de mōte pic. qñ loquitur de trebellianica siue sit pecunia hereditaria siue ex tranea, quae forte haberī posset vēdita re ipsius grauati. Sed q̄ thenus loqref de falcidiā intelligit tm de hereditaria. l. falcidia interuenire. s. e. ¶ Limitta nūc, in pecunia relicta in specie vt pote accepta pecunia quā habet testator in archa. qm perinde in lea dicēdum est ac in corpore hereditario. l. plane. s. j. l. si certos de leg. j. s. ¶ Secūdo limitta in pecunia peculia ri. i. quae erat in peculio testatoris in qua cadit titulus diformis, sicut in specie hereditaria. l. id autē. s. eodē ratio quia videtur esse pecunia in specie, & erat vtriusq̄ heredis.

¶ Tertia conclusio quando heres est grauatus retenta accepta, pecunia à legatario, à fideicomissario, habetur illa pecunia iure vni formi nempe iure legati, ideo tota imputabitur in trebellianicam, sed in falcidiā, non. ¶ Quarta conclusio vbi heres grauatus est hereditatem restituere, à coherede accepta pecunia, quae hereditaria nō sit, (velut fieri posse decidit in l. ex facto. s. j. j. ad treb.) sed forte ipsius coheredis. Vel simpliciter non declarando de qua pecunia testator censerit, quo casu, sicut quando heres grauatus est accepta pecunia, intelligitur de pecunia ipsius grauati. d. s. nummis, ita quando debet capi à coherede, intelligitur de pecunia illius coheridis. l. si fundū. s. si libertus. s. de legat. j. Pecunia haec per grauatum habetur iure vni formi nempe legati vñ fidei-

commisſi, hoc modo videtur glo. hic intelligere nostrū verſiculum quī loquitur de trebellianica, vt in eam tota pecunia inputetur, at in falcidiam non imputaretur.

¶ Quinta conclusio quando heres grauitatus est accepta p' e
cunia hereditaria à coherede, maxima est controuersia in-
ter docto. Barto. Ioh. ab Imol. quos sequitur Paul' à mor-
te pico. distinguit, nam si loquamur de falcidia, habetur hęc
pecunia titulo diformi, sicut de corpore hereditario dicere-
tur, & pro parte solum imputatur secundum omnes. I. id au-
tē. 3. eo. Si vero de trebellianica, tunc habetur titulo vnifor-
mi & in totum imputatur per hunc nostrū vers. (sed & si ac-
cepta) & ita tenent glossæ cōiter scdm Joan. ab Imol. Con-
trarium tenent Angel'. Pau. de cas. & Alex. quod sequitur
Francis. de rippa. videlicet quòd siue loquamur de falcidia
siue de trebellianica, ista pecunia habeatur iure diformi, &
sic pro parte tantum imputetur, pro parte extra quartā sit,
per vers. precedentem (pro ea vero parte) noster igitur vers.
secundum hāc vltimam opinionē loquitur in casu secūdē cō-
clusionis, & concordat cū. d. l. cū pater. d. l. deducta. §. nūmis
l. acceptis. 3. e. Ego puto quòd hāc opinio vltima sit verior,
quia non video bonam rationem diuersitatis inter falcidiā
& trebellianicam, licet Alberic. secundū Paul. de monte pi-
co, hic videat assignare quandā differentię rōnē, quam ipse
deinde cōfutat in. vij. opp. Bar. Preterea Bar. nō firmat pri-
mā opinionē licet p' ea alleget p' modernos p' etiā nō sibi sa-
tis cōstant. Tu posthac nō dubites tenere hāc vltimā opinio-
nem. Supereft, vt inter corpus hereditariū, & pecuniā in ge-
nere retinēdā, sit solūmodo differētia in casu secūdē cōclusi-
onis, preterea vides in hac pecunia in aliquibus cōclusiōib⁹
has duas quartas cōuenire, in alijs differre, quę oīa bene no-
ta, q' amoderni obscurius locunt̄. **¶ Ad tertiu rñde prio im-**
putationē nō esse cōpēsationē qa vtrūq; hic est heredis. ij. di-
co q̄tā treb. nō esse speciē semp. teriōf m Albe. in. l. filiū quę
habētē esset cōpēsatio legalis i q̄ lex fuit volūtati testatoris.

Secūdum Cap. Repe.l.in quartam.

CIn tex.(sed & quod implēdæ conditionis caussa fideicōmissū heredi dāt) oppo.primo quod datū causa cōditionis implendæ non sit fideicōmissū de text.nō in prima pte vbi fideicōmissū & datū caussa cōditionis implēdæ tanq̄ diuersa ponunt ibi(vel fideicōmissi vlp caussa cōditionis implēdæ)& iterū in prīn.secundē partis loquī de fideicōmissō,quod hic refricare esset ineptissimum.¶ Secūdo ex fideicōmissō oritur actio.l.j.C.cōia.de leg.sed is cui dari debet caussa cōditionis implendæ nō habet actionē cōtra eū,qui debet ad implere.l.si quis sub condī.dando.x.¶ si quis omissa caussa ergo,Bar.hic in secūda opp.secundē ptis soluit,post Iaco.de arenis,vt verbū dāt exponi debeat.i.iniūgitur eī causa præstā tū,hāc sequit Alex.Paul.à mōte pic.dicit nihil esse addēdū.Sed Alc.ridet hos doc.idq̄ nō iniuria.Est em̄ hāc expositiō & extranea & obscura quæ torquet literā secūdū Frā.de rippa.Ego opinor eā expositionē nihil posse iuuare& si em̄ ita exponimus,nō evitatur cōtrariū,pterēa falsum est q̄ heres imputet fideicōmissū sibi iūctū,quod alteri tenet p̄stare,imputatio em̄ fit de eo,quod retinet.¶ Alij dicūt,verbū (fideicōmissū)impropriē hīc accipi sed has expositiones ne dignas quidē cōfutationē Alciat.autumat,nō tñ declarat,minusq̄ rñdet obiectiōib⁹ Pau.à mōte pic.i figuratiōe caſus videt velle q̄ hīc vers.loquaē in termis p̄cedētiū versicu lorū,videlicet qñ pecunia erat relicta causa implēdæ conditionis,verūtamē id nō auffert difficultatē,nec verū est. Ad uertēdū em̄ est,postq̄ iurecōsu,disputauit an legatū,fideicō.praelegatū,portio deducēda,debeat imputari in quadrātem deinde super prælegato distinxerit an vniſormiter,an difor miter.noluit omittēre an datū ipsi heredi causa conditionis implēdæ(de quo exēpli habes i.l.qui heredi.¶ s.f.¶ s.de cōd.& demō.)debeat etiā in quartā imputari? Decidit igit̄(sed ei quod implendæ cōditionis &c.)¶ Ad primā rōnē,fateor esse differentiā inter fideicōmissū,de quo in prima parte,itē in secūda in principio,facta est mentio,& fideicōmissū de q̄

in nostro vers. immo Martianus eā differentiā apertis oculis oñdit, nō em̄ hic vocat fideicōmissū simpliciter, sed dicit fideicōmissū quod causa cōditiōis implendē &c. sicut in l. fideicōmissa. §. cū esset. s. de leg. iij. datum causa cōditionis implēdæ appellat fideicōmissū. Ad secūdā quod non cōpetat heredi actio ergo &c. Dico dupl̄r, primo potest istud ingenuè negari. Et illa. l. si quis sub cōditione dandorū alle gata pro cōtrario patit duas notabiles līmittatiōes. Vna est qñ illa cōditiō debet impleri ab eo quē testator pōt grauare ut in proposito, testator relinquit domū alicui si dederit de cē heredi, heres habet actionē cōtra legatariū, quē testator grauare poterat. §. j. de sing. reb. per fideicōmissū relict. hoc igitur casū līmittat. d.l. si quis sub cōditiōe dādorū, per tex. in. d.l. fideicōmissa. §. cū esset. Secundo līmittat qñ conditiō illa esset apposita p ablatiuū absolute positū qui licet con ditionē importet. l. ab emptione. s. de pact. l. à testatore. s. de cōditi. & demō. Est tñ hæc notabilis differentia, quod is in quem cōditiō ex ablatiuo resultās debet impleri, actionem habet, Pau. de cas. & Alex. in. l. rōe la secūde. §. tametsi. s. eo. Ex hac differentia Franci. de ripp. decidit pulchrum casum nu. Ixxiij. Ego etiā adduco istud ad aliū notabilē casū, testator voluit missā dici in sua parochia, datis ab herede suo centū librīs. Dicebatur missā, heres dicebat se id nolle, minusq; tenebatur soluere p. d.l. si quis sub cōditiōe, fatebat bene presbyteros nō teneri, sed nō curabat. Dic igitur exp̄ dictis heredē posse cōpellī &. l. si quis sub cōditione dādorū nō habet locū, qñ cōditiō importat per ablatiuū absolute Intellige tu pronecte quod hic casus debet cōtineri in primo per. d. §. cū esset, alīas puto hanc. ij. līmittationē nō habere locū, habes primā solutionē. Secundo solui potest argumētū, qm̄ precedēs solutio quē est do. de Rippa, est diuinatua in hoc em̄ tex. nō cōstat, hoc datū causa conditionis implēde fuisse p ablatiuū absolute à testatore relictū & p ei⁹ so lutionē hic tex. valde restringideberet inuit em̄ datū caussa

A ij

Secundum Cap. Repetit. I. in quartam.

conditionis implēdē per dictionē (si) nō debere imputari qđ est contra tex. hūc. Dico igitur secūdū argumētum obstare non posse, hic em̄ text. non dicit, q̄ hīc heres grauatus pos sit agere adhoc quod cauſa cōditionis implēdæ. Sed dicit in verbo (ei datū,) legatari dedisse decē, vt domū hīc posset, dubiū est an hēc decē imputēt. Dico insuper actionē nō dari ex dispositiōe cōditionali. I. cedere diē de verb. signif. quādo esset fideicōmissum purum securus. d.l.j. C. cōia. de lega. ¶ In tex. (in eadē causa esse admittendū, dicēdū est) vult hīc tex. datum heredi cauſa cōditionis implēdæ imputandū esse verbū enim (in eadē causa) debet referri ad verbū superioris vers. (in quartā ei imputatur) Opp. prīmo nihil imputat in quartā quod nō sit testatoris. I. falcidīa interuenire. s. eo. qđo em̄ teneret pro quota oneribus testatoris? sed datū causa cōditiois nō oportet vt sit testatoris, fit em̄ facile q̄ legatarius det de suo vt. d.l.q̄ heredi. g. fi. ¶ Secūdo est tex. in cōtrariū in. I. acceptis. j. eo. vbi cētū que grauatus retinebat, nō imputat, huc adduci posset. I. iubem⁹. C. ad treb. Sed in. vi. cōtrario Bar. deducet. ¶ Ad prīmā obiectiōnē dico, maiōrē nō esse verā, imo vero res, q̄ non est de substātia testatoris, pōt in quartā trebel⁹. imputari, mō iudicio testatoris lgrauantis, id habeat & ob id ipsū onerib⁹ est obnoxius. Nec obstat illa. I. falcidīa, q̄a loquīt de falcidīa, in quā profecto q̄ nō sūt testatoris, nō imputant. Et licet doct. sup rōne diuersitatīs nō insistant, puto nō esse sine magna difficultate bonā assignari, interea tñ arbitror rōnē huius pēdere, ex ea, in qua diut⁹ laborauimus. s. in princ. dū q̄rebamus, quare legata nō imputant in falcidīa. Et tenuimus solā portionē hereditariā in eā imputari, inde igit̄ est assumēda rō diuersitatis hui⁹. ¶ Ad secūdū illa. I. acceptis nō cōtradicit huic vers. sed verbo (sive p̄cipere deducere) ibi tñ id quod accipe debet heres, nō erat p̄māsurū secū, ideo nihil ei vñ relictū. I. q̄ sic soluit de solutio. I. si pro pte. g. versum. s. de in rē verso. I. fi. in fine. C. de bonis quā liberis, ita respondet etiam Bart. in. iij. oppo. ad. ij. p̄tē.

In verbo (si quid verò implēde cōditionis &c.) op. quod hic versi. sit superfluous, dictum erat enim in prima parte datum caussa conditionis, in falcidiā non imputari, quare absq; superfluitate id repeti. non potest. Dic tamē repetitio nem hanc non posse meritò reprehendi, quia hoc fit ad declarandum vnum dubium, quod emergere posset ex hac decisione ideo subdit, & ideo &c.

In textu (& ideo si centum prediūm). i. prediūm valen-
te centum, in textu (cōputationē fieri) hoc est cōtributionē,
hic em̄ heres cētū se in eo legato soluturum dicet, nō habita
rōne quīnquagīnta, quę cā cōditiōis īplendae p̄cipit, hec em̄
quinquagīnta precīpua sibi heres vltra quartā, habebit
istud etiam habes clarē expositum in summarīo. s. in quo
Paul̄. p̄ic. in. viij. notabili tantopere laborat, tota tamen dif-
ficultas cessat p̄ hāc expositionē verbī (computationē). Per
hāc suum expeditus de textualib⁹, quę iterum examina-
bunt per oppositiones Bar. & in glosarū expeditionē, quā
statim subiectiā, sed velim, cōtēteris sola glo. & opp. Bart. li-
terali declaratiōe. Materiā em̄ latius i. in. capite declaram⁹.

¶ Secundus articulus, glossarū expeditio. ¶

GL O S S A prima ponit veram & specificam differē-
tiam inter falcidiā & trebellianicā, de falcidiā īgit̄,
quę ex relictis particularibus deducitur, sit in princi-
pio huius. l. mētio. De trebellianica. in. ij. pte principali, q̄ ex
fideicō. vniuersalī detrahit̄. Nos harū differētias supiōre lo-
co explicauimus in secūda p̄f̄a. **I** Glo. secūda in verbo le-
gati allegat tex. i. l. qđ aut̄. s. e. cuius. i. pte cōprobāt decisio
hui⁹. l. Ex. ij. pte illi⁹ ibi (sed si iō) formaē ſcriū, dī in hac. l. le-
gata nō iputari ī falcidiā. Sed ibi tex. ait heredē nō posse illa
legata petere, si vt̄ velit falcidiā ergo nō habet legata preci-
pua vltra quartā, quod nihil est aliud q̄ legata iputari. Istud
cōtrariū ponit Bart, hic, in nona oppositione prime p̄tis &

Primum Cap. Repe.l.in quartam.

Solutio in cōtrario testatorē voluisse legata imputari ea ē
lege legata heredi dedit, vt à se integrā legata solueret. Solu-
tio hēc oībus placuit. Cuius rōnē esse arbitror q̄ legata q̄
heres capit sub ea cōditiōe cēseant res hereditarię quia sub
rōne heredis percepit eadē. ¶ Glosa tertia. in verbo cōditi-
onis allegat. l. id autē. s. eo. quę in prima parte idē dicit qđ
hic tex. in verb. (vel implendae cōditionis causa) nēpe quod
datū heredi cauſa cōditionis implendae in falcidiā non im-
putat. In secūda vero illius. l. parte ibi sanē si à statu libero,
dicit pecunia à statu libero datā cauſa cōditionis implendae
pro parte imputari, in quo videt nostrae. l. cōtradicere. In ter-
tia ibi qua rōne deciditur alia dubitatio, quid videlicet de
legatis ab herede relictis, quę aliqua causa non valēt, ideo
penes heredē remanēt, quod dixerat etiā in. l. i rōne in pria,
circa princ. l. nō est. l. ex asse. s. eo. Quantū ad secūdū respō,
attinet glo. nostra dicit ibi esse casum fallētiale ad cōclu-
sionē nři tex. super quo Imoꝝ. Paul. pic. Franc. de rip. dicunt
glos. male dicere. Nā casus fallētialis debet esse de regula. l.
nā quod liquide. s. fi. s. de penu. legata glo. in. l. j. de reg. iur.
j. Et nřimi peculiares, de quibꝝ in cōtrario heredi nō debet
cā cōditionis iplēdā, sed p̄ pte iure hereditario, vt ibi tex. di-
cit, qui in verbo (pro pte) supponit plures esse heredes, si ēm
solus esset heres, oēs nřimi peculiares hereditarij sunt. Licet
ēm legata libertate peculiū legatū cēseat. l. deniqꝝ. s. interdū
s. de peculio legat. id verū qđ de peculio, qđ repit purifica-
ta cōditiōe, at ea pēdēte hereditarij sunt p. d. l. id autē. ¶ Glo.
quarta inverb. (id imputat) diuidit in duas partēs. In prima
declarat tex. in secūda ponit rōnē cūfferētię inter hāc decisio-
nē, & superiorē, cur videlicet relicta pticularia imputant̄ i treb.
& non in falcidiā. Pro expeditione primę, dī in textu id, qđ
grauat̄ habet iure legati, fideicōmissi, in trebel. imputari. In-
tellige: inqt. glo. qcquid acceperit siue corpus, siue pecunia,
modo id habuerit ab extraneo. Extraneū vocat (vt opinor)
quēcūqꝝ, q̄ heres secū nō sit. Tu adde primo siue hereditaria

res sit, siue extranea. Ego i hereditaria vnū casum supra ex-
 cipiēdū dixi. Adde. ij. etiā si accipiat à coherede rē nō heredi-
 tariam, sed fortē ex portione, vel ex p̄prijs coheredis rebus.
 Si autē ex prælegāto hereditariū quid, grauatus acceperit
 faciēda est distincō, an corpus hereditariū sit, an pecunia
 in gñē, priore mēbro, disformiter habet. Ideo pro pte tñm im-
 putat. vers. pro ea verò parte. In. ij. iure vñiformi, ideo in to-
 tu, vers. sed & si accepta pecunia. Tu loquare (idqz alij non
 improbassent) de pecunia i larga significatiōe, nō modo de
 pecunia nūterata, sed de re quoqz in qua mutuū cōsistere pōt,
 vt l. receptionia. C. de cōsti. pec. §. & neminē. l. ij. §. itē mutuū
 s. si cer. pet. Ampliorē videbis in. ij. cap. resolutionē. j. ¶ Sū
 in. ij. parte in qua glo. ponit rationem differētię, cur aliud in
 falcidia rep̄iatur decīsum, aliud verò in trebellianica, qñ in-
 quīt heres fideicōmissō grauatus, pro sua quota tñm onerib⁹
 est implicitus. Sed his qui legata p̄stare vltra dodrātem erat
 oneratus, oīa secū onera patit, qđ veritatis hēc ratio habue-
 rit. dixi i tex. i verb. (id in quarrā iputat) qđ sēpius refricādū
 nō est. ¶ Glo. v. i ver. à coherede diuidit in. iiiij. ptes. In prio
 re vt sciamus quid in has quartas sit iputandū, distinguit in
 ter falcidiā & trebel. In. ij. ibi p̄io casu p̄sequitur ḥ falcidia.
 In. iiij. ibi secūdo casu p̄sequitur de trebellia. In. iiiij. ibi sed qua-
 re secus assignat rōnē differētię inter ea q̄ habēt iure vñfor-
 mi, & ea q̄ disformi. ¶ Redeo ad primā, dicitur in tex. p̄ ea
 verò pte quā accepit à coherede &c. vi vers. istius legis faci-
 lius intelligat distingue inter falcidiā & trebel. est eñm diuersi-
 tas maxia, vt ponit hic tex. ¶ Sū in. ij. pte i falcidia facito (in
 quīt gl.) duas cōclu. Pria est, oīa q̄ iure hereditario p̄ heredē
 p̄cipiant, debēt iputari. Sc̄a nihil horū, q̄ pticulari iure per
 heredē p̄cipiūtur, est i falcidiā iputadū. Fallit hēc. ij. qñ testa-
 tor vellet exp̄sse id iputari. l. qđ aut. i fi. s. eo. ¶ Sū in. ij. pte
 Circa trebellianicā sit cōclusio gñalis, Quicqđ grauatus p̄-
 cipit iudicō testatoris siue hereditario siue pticulari iure. In
 trebel, iputat p̄bat. id tex. i pri. ij. ptis, vñqz ad versi. l. p̄ ea vñ
noto p̄fao
duab. q̄tus
Conec. so
generatio
or vna sed
& cōstitutio

factus & servatus p[ro]p[ri]etatis
Secundum Cap. Repe. I. in quartam.

Fallit secūdū glos. q[uod]nā h[ic] heres grauatus specie hereditaria
a coherede p[re]ciperet, in qua, cū sit ius disforme, nō fit imputa-
tio, nisi p[er] hereditaria portione p[er] vers. (pro ea verò) At in pe-
cunia (inquit glo.) ius istud disforme nō reperit, ideo tota in
falcidiā imputatur p[er] versi, (sed & si accepta) allegat glos. I.
filii quē h[ab]ent, q[uod] parū facit, allegat tex. i. l. deducta. s. nūmis,
qui p[ro]bat optimè, quod h[ec] glo. in sua distin. dicit, p[ro]bat per
doct. Sed nō oēs casus cōplexa est. Ideo Bar. vtrūq[ue] mēbrū
copiosius differit, nos plene dicemus in. iij. cap. quod autem
glo. hic ponit de pecunia difficultius est, ideo duas ponit hic
differētias. Prima est circa trebellianicā inter corpus heredi-
tariū & pecunia, in corpore ius disforme est, in pecunia non.
Secunda differētia, quā glo. hic facit, est inter has duas quar-
tas, circa pecunia, in trebellianica ius vniiforme, vt statim di-
xi, in falcidia disforme, sicut in corpore siue spē hereditaria. Cir-
ca hanc pecunia. s. in tex. (sed & si accepta) posui quinq[ue] cō-
clusiōes. ¶ Sū in tertia pte, in qua glo. ponit rōnē, cur in cor-
pore hereditario p[ro]legato vñū dicēdū sit, in pecunia heredita-
ria aliud, vt in. i. ius disforme sit, in secūdo vniiforme, quōd vi-
delicet vna et eadē res nō debeat diuerso iure cēseri. l. eū qui
ēdes. s. de vscapio. Nos de veritate huius rationis dispu-
tauimus in tex. ibi. sed & si pecunia. Glos. in verbo legata-
rijs habet duas ptes. In prima respondet obiectioni tacite, q[uod]
in textū fieri potuit. In secūda format forte replicam contra
solutionē datā illi cōtrario. dicit i tex. datū heredi cauſa cō-
ditionis implēdæ nō p[ro]dēsse legatarijs quominus falcidiā
patiant. Cōtra quod imo proſit. I. nesenni⁹. s. eo. l. filio. j. eo.
vbi habetū (clarius h[ec] iura inducā infra), legatariū, quites-
netur dare heredi, nō debere pati falcidiā. Sol. (inquit glo.
nostra) datū heredi nō p[ro]dēſſe ceteris legatarijs. At ei lega-
tario qui dat heredi, p[ro]dēſſe, vt in cōtrarijs, vult igitur glo.
nesennius intelligi in dato cauſa cōditionis implēdæ quod
in. xj. opp. Bart. dicā. Replicat glo. de. l. si fundus. j. eod. vbi
datū heredi cauſa cōditionis implēdæ nō p[ro]dest etiā ei, qui

dedit, quia dicit tex. ibi legatū valere & eum legatariū falcis
 diā pati debere, ecce quomodo nō pdest etiā legatario, qui
 dat. Sol. (ait hæc glo.) in ea. l. si fundus legatariū, qui dat vni
 heredi debere pati falcidiā, quā aliis heres volebat detrahe
 re, & ita supponit glo. in illa. l. si fundus duos fuisse heredes,
 licet hēc glo. reprobat p Bar. & Pau. de mōte pi. tāquām di
 uinatiua, tñ puto eā esse valde notabilē, pro ampliatione nī
 tex. Nā tex. noster solū dicit datū caussa cōditionis implēdē
 alijs legatarijs nō prodesse, & sic ponuntur hīc plures legata
 rijs respectu vnius heredis. Sed quid qñ esset plures heredes
 respectu vnius legatarij, an quod legatarius dat vni ex here
 disbus caussa cōditionis iplendæ, eū releuet à falcidia p alte
 rū heredē detrahēda? Pone exēplū duobus institutis vltra
 alia legata, domus digna cētum legata est titio, si dederit pri
 mo heredi quīnquaginta secūdus heres vult deducere quar
 tā de media pte domus dicēs à se legata esse quīnquagita. Le
 gatarius ait sibi solum ex portione illius fuisse legata. xxv.
 nā ab ambobus fuerat eis legata quīnquaginta, & si em̄ do
 mus valeret cētū, debuit ipse tñ primo heredi dare quīnqua
 gitā. Quærif an secūdus heres deducet de quīnquagita à se
 relictis, nō habita tōne eius, quod primo heredi datum est.
 Glo. tua notabilier in hac solutione decidit hūc casum, di
 cēs, nō esse etiā hoc casu eius qđ datū est habēdā rationē, res
 pectu alterius heredis, cui datū id nō sit, qđ nota diligēter, q
 autē sit vera solutio ad illā. l. si fundus. dicam. j. in. xj. oppo.
 Bar. ad quē locū etiā remittit se Pau. p. c. & Fran. de rip. hic
 ¶ Glo. finalis, i verb. cētū legatis, dividit in quinq̄ ptes. In
 prima declarat tex. allegās cōcordātē. In secūda formatvñ
 cōtrariū. In. tertia allegat duos tex. similes legi allegate in p
 cedēti cōtrario, & ita firmat secūdū cōtrarin, licet dicat glo.
 posse solui sicut pcedēs, nō repies tñ glosas simili forma cō
 trariorū vti. In quarta ponit differētiā inter duas quartas de
 quibus sit mētio hic p Martia. nē pe falcidiā, & trebellianis
 cā ex vna parte, & quartā debitā iure nature quē vocauim⁹

Secundū Cap. R epe.l.in quartam.

Isupra legitimā. In.v.parte,glo. dīnūrat aliquot alias quātas,quāe in iure nō reperiunt. ¶ Circa primā partē glossæ, dicitur in textu, centum legatis, cōputationē fieri, quasi dicat,(inquit glo.) centum cēsentur legata, ideo fieri computatiōne,(ego expono id est cōtributionē) totius legati,nō cōsideratis centū. Glo.tua est corrupta. Et corruptio hæc p̄ces sit ex abreviatione scripture, q̄ multoties cauſam p̄bet falso tati. Pr̄cipuē in die quo rescripta ipetrant. Vñ arresto tho losano(me ī eo negotio postulante) decisum fuit, datū līratū cācellarię nō scribi p̄ abreviations, siue notas. Sed verbo ite gro(qđ vocat ad longū) describi debere. Debet igit̄ in glo. tua legi,nō cōsideratis quinquaginta, quā heredi data sunt, vt dicit tex.in fi. simile dicit̄ in.l.ad veterani. §.i. j.eod. ¶ Sū in.ij. parte in qua glo. opponit quod īmo in falcidia deducēda habeat ratio illorum quinquaginta q̄ heredi dātur.l. qui fundū, simile text.habes in.l.s̄i dignū. §.eo. tex. hi nō egent inductiōe. Glo. soluit qđ datū fuit heredi ibi, esse p̄ciū rei legate, quod cū ī locū rei subroget, iure hereditario habetur nihil mirū si residuū tm̄ fuerit ī legato. Hęc solutio melius declarabitur in.x.opp. Bar. ¶ Sū in.ij. pte in qua allegātur duo iura, quāe eodē modo sunt nō textui cōtraria, sicut illa l. qui fundum. Primo est text.in.l.hoc amplius, text.in.l.in fideicōmissariā in fine,j.ad trebel. quā valeat onere relecto. Legatarius igit̄ hic nō habet, nisi quinquaginta, quo fit, vt cōtributio fieri debeat de legato qui quaginta. Cōtrarium istud est lōgē fortius quā p̄cedēs, ad qđ glo. hęc videt velle dandā solutionē q̄ data est.d.l.q fundū. Sed solutio illa esset valde imptinēs. Dic igit̄(vt dicit glo.i.d.l.hoc amplius, quā ibi p̄bat Bar.) hic, legē cōsiderare legatū, ad falcidiā deducēdam ad.id.s.debeat ne deduci falcidia, illā verò.l.hoc āplius ad aliud legatū estimare nēpe, quantū oneris legatarius substine re debeat, quo quidē posteriore casu, attēdīt nō solū p̄ciū dādū heredi, vt ī illa.l.q fundū,in.l.s̄i dignū. §.eo.sed etiā qđ gle

gatariū alteri cauſſa cōditiōis adimplēde, aut alias quoquo
 modo, ex testatoris dispositiōe dādū est. Idē tex. in. l. ciuitati
 bus. §. si. s. de leg. i. & in. l. iur. pator. de leg. ij. Et adducunt p
 doct. illa iura ad multas notabiles decisōes ibi. ¶ Sū in. iij.
 pte vbi glo. ponit differētiā iter duas quartas, de qbus i hac
 l. sit mētio ex vno latere. Et legitimā ex altero, diuersitas est
 quā glo. hic ponit, scđm Pau. de mō. pic. q̄ duę de quib⁹ in
 hoc tex. vocant quartae. Sed legitimā vocat tertia debita iu
 re naturę. Ego puto hāc nō esse mētē glossæ, verbū em (ter
 tia) quo glo. vtitur, nō ponit ab ea, vt sit nomē portiōis debi
 te, aliquā em est semis, & non triēs pñtero liberorū. Sed glo.
 capit verbū (tertia) denotās ordinē. Pria est falcidia, Secūda
 est trebellianica. Tertia est q̄ iure naturę debetut legitimā, q̄ à
 duabus primis differt. ¶ Prio, qđ in hāc alia quædam impu
 tentur, secūdū glo. hic quām i falcidiā aut trebellianicā, no
 tatur in. §. a. iud. quoqz. c. i auct. vt cū de appell. cogn. colla.
 viij Lōgē clarius hāc differētia declaratur in. iij. cap. j. Hoc
 tñ loco nō est oīno incōgruū aut imptinēs inserere alias dif
 ferētias. ¶ Secūdō igitur differūt, qm ille debetut iure ciuili
 pria lege falcidia. l. j. s. eo. §. j. insti. eo. Secūda senatusc. §. sed
 q̄a. insti. de fideicō. here. qđ iuris ciuilis p̄s esse dicitur. §. con
 stat aut̄. insti. de iure natu. gē. Sed hēc quā dicimus legitimā
 debet iure naturę. §. primū itaq. i auct. de here. & falc. coll.
 j. c. si pater, de testa. in. vi. & superiore loco abūdē explicauim
 us. ¶ Tertiō, illæ duæ remāserūt quartæ, neq̄ villo iure au
 ctē sunt, glo. i. §. hoc obseruādo, in auct. de triē. & semis. col.
 iij. glo. in auctē. nouissi. C. de inof. test. At n̄a hāc legitima
 aucta esse nō hesitatur. d. auctē. nouissi. & s. in. ij. pfatione, li
 cet iure auctē. etiā quarta vocetur. §. si quis autē nō implēs,
 de heredi. & falci. colla. j. ¶ Quartō, illæ sunt quartæ here
 ditariæ, de falcidia. text. in. l. j. ad princip. s. eodem, & hic, de
 trebellianica. l. j. C. ad trebellian. Legitima autem quota
 bonorum est. l. cum queritur. C. de inoffi. testamen. l. papi
 nianus. §. quarta. s. de inoffic. testamen. & supra plene dixi.
 B iij.

Secundū Cap. Repe.l. in quartam.

Hinc sequitur quinta differētia creditores scilicet agere posse cōtra eos, qui prīmis duabus deductionibus vitūr. Contra eū autē, q̄ legitimā deducit, minus l. quotiēs. C. de here, Insti. Hinc sexta subsequit̄, neminē illas deducere posse, nisi qui successor vniuersalis est, hāc aut̄ detrahet etiā is, qui particularis heres erit. ¶ Septimō ille nō cōpetūt nisi defunct⁹ (cuius de bonis agitur.) Ultimā volūtate ordinariit aut iestm̄ aut codicilloſ saltē. Legitīa tñ pōt cōpetere etiā si de bonis dispositū sit inter viuos tm̄, quia forte donatū est, aut alīas titulo lucratīo p̄moniū exhaustum, auct. vñ si pares. C. de inof. testa. ¶ Octauō, illae quibuscq; psonis, q̄ vniuersales he redes sunt cōpetere indistincte possunt. Sed legitima debet certis, puta liberis, parētibus, & fratrib⁹ qñq; l. i. de inof. tes. & supiore loco etiā nō omisi. ¶ Nonō differūt, qm̄ ille duæ nunq̄ debētur nisi heres grauatus sit, aut relictis particularib⁹ vltra dodrantē, aut fideicōmissio vniuersali. Legitīa aut̄ debetur etiā si nullū grauamē testō appositiū sit, nō egemus textibus quōd res eiusmodi sit, vt ea nihil clariss. ¶ Deciō ille nō deducētur, si quid p̄ heredē cōtra testatoris volūtate sit actū, aut nō sit cōfectum inuētariū, auctē. sed cū testator C. eo. de trebel. permulti id dicūt i. l. marcellus. §. quod aut̄. l. ad trebel. At legitimā nō amittit quis, etiā si testatori non paruerit, aut inuētariū nō cōfecerit, auctē. hoc amplius. C. de fideicō. & i corpore. ¶ Vndeclīma differētia est. Duę p̄ me possunt hodie p̄ eū, de cuius bonis agit, prohiberi, auct. sed cū testator, & suprà in. iij. pfatione declarauī. Sed legitīa etiā expresse i pedirī à testatore nō pōt. l. qm̄ in prioribus. C. de inof. test. c. R aynaldus. de testa. in antiq. ¶ Duodecīma & ultima differētia est quōd facta alienatiōis phibitione, deductio duarū nēpe falcidiæ & trebellianicæ ipedit, auctē. si in ea re. C. eo. & s. declarauī. At quacūq; alienatiōis phibitione facta, legitima & detrahitur, & ad nutū filij alienatur, arg. d. l. qm̄ i prioribus. Declarat hoc Ias. in. l. filiuſſa. §. diu. in. iij. lectura, nu. xij. de lega. j. s. nisi qñ hāc phibitio fieret in

Secundus Articulus.

Fo. xcij.

filiorū cōmodū l.filijs matrē. C.de inof. test. nisi etiā qn̄ res aliqua alienari phiberetur. Filius em̄ ex ea re legitimā petere no pot. modo ex residuo fraude cessante filio succursum sit, his duobus casibus alienatione phibita legitima nō posset p liberos accipi, cōplura in hāc rē dicta sunt supra in. iij. pfatio. Expedita est nūc quarta ps hui⁹ glossē finalis. ¶ Sū in.v. & vltima, in qua, glo. vltra tres quartas (quarū vīm & naturā summa cura hucusq; attigimus) enumerat cōplures alias, quę in iure nō frequētissime reperiuntur. ¶ Quarto igis loco est quartā q̄ debetur ascēdētibus in bōnis descēdētū, l.nā & si pareētibus. ff. de inof. testa, quā nō esse debitā iure nature. s. ostēdim⁹, & in hoc differt à tertia de qua glo. hic locuta est, hęc tñ aucta fuit velut ea quę iure naturae debetur, vt supiore quoq; loco diximus. ¶ Quinta est, quā habet frater in bonis fratris turpī persona institu. l. fratris vel sororis. l. fratres aut sorores. C.de inof. testa. hęc nec hodie aucta est, veluti supra traditū est. ¶ Sexta est quartā debita filio arrogaro, ex cōstitu. diuīj Pj. s. cū autē. insti. de adop. l. si arrogator. ff. de adoptio. l. cū in adoptiūs. C.de adop. l. sed si plures. s. in arrogato. s. de vulga. De hac quarta p multa dici possent, q̄ doctissimè tractauit Lancelo. poli. in sua solēti repe. l. filiū quē hñtē. C. fami. herci. Hodie tñ adoptiōes has aut arrogationes rerillime fieri cōtingit, ideo nō censui vīsile in hanc diu multūq; laborare. Si autē hīmōi materia egeas vide doct. vbi. s. ¶ Septima quartā est, q̄ debet vxori indotatę & inopi, posteaquam maritus eius mortus est, auctē. p̄terea. C. vñ vir & vxor, quę loqui etiā in marito supstite, si inops fuerit, qua in re maximē dubitatū vidi, nunquid inter cōiuges, qui m̄rimoniū copula carnis nō cōsummarunt decisio illius auctē. seruari debeat. Tandē fuit decisum, lo cū ei nō fuisse, quod nec eius ratio inter tales reperiat, q̄ est, ne supestes in dedecus bñ trāfacti m̄rimoniū cogeref mēdis care. l. vñ ex familia. s. si. de leg. ij. Pau. castr. ibi nu. v. tu habes bonū tex. in. s. quia vero legē, i auctē. vt liceat matrī aut

Secūdum cap. Repeti.l.in quartam.

autē colla.viiij.ibi cū ea viuens.&c. Cætera quæ ad materiā illius auctē.ptinent,vide p Bal. & Ias. ibi hoc em̄ loco satis est has quartas & locū eorum citasse. ¶ Octaua est qñ officialis publicus,& cursæ ascriptus vult clericus effici,omnia em̄ hoc casu bona sua teneſ curię & fisco quartā sibi retēta, relinquere,auct.sed neq;. C.de epis.& cle. ¶ Nona est,quā curia habere debet,si curialiviro extraneus succellerit.l.i.& ii. C.quib. & quā quarta ps.lib.x. Hę duæ vltimę nunc̄ nobis in facto occurrunt,quod in hoc regno curialib⁹ his ascri pticis nō vtamur, ¶ Decima est,quā cōsequi debet fideicō missarius,cui heres teneſ restituere,qđ supererit ex here dita te,tex.est in auctē.cōtra cū rogatus. C.ad trebel. Et hæc differt à quarta trebel.quod hæc deducet heres grauatus,illam em̄ habeat substitutus,de qua si plura optaris,vide Bald.& moderniores,in.d.auctē.cōtra cū rogatus. ¶ Undecima est quā debet lucrari cōiūx,qñ nulla dote cōstituta sine causa recusat.l.fina. C.de repud. hæc nō est in vſu,qm̄ hæc repudia.iure canonum passim nō admittunt̄. ¶ Duodecima est, de qua loquitur tex.in. §.cōsideremus.de triē. & semis.col. iij.& in auct.licet. C.de naturalib.lib.vbi diciſ filio natura li tñ. qñc̄ duas vncias deberi,Nō est tñ verū quartā ibi repe rit,vt dicunt Imol.& Pau.de mōte pic.hic. Saluari tñ glo. pōt.,quod ibi fiat aliquot vnciarū deductio etiā si quartam nō cōficiāt,id idē em̄ in legitima fatemur. quæ quarta vocatur,tñ triēs aut ſemis est,vt pluries diximus. Hę ſunt quartę quas glo.hæc enumerat, vltra iſtas,ſunt aliæ due quas poſnit glo.i.l.filiū quē hñiē. C.famil.hercis. quas ordine hic cloſcadas puto. ¶ Decima tertia igiſ quartā est portio quā patronus capit in bonis liberti. §.sed nřa.inf. de ſucces.liberto. q̄ tñ quartā nō est,Imo varia fuerunt ſup ea re statuta iure, q̄ refert impator in illo titu.de ſucces.liber. Hæc tñ portio modic̄ admodū vtilitatis nobis eſt,nifi de ea ad legitimā aigu mentū aſſumpſeris, quod exiſtēte eadē iōne optimū eſt.l.i. §.fi.vbi gloſ.& Bart.in titu.j. Bar,hic in fine.l.cū patronus.

de lega. ij. & ibi Paul. castr. Ad rōne dispari argimētū su-
mere nō licet, gl. in. l. si quis legatū. §. fi. j. ad. l. cornel. de fal.

Decimaquarta addī pōt, quā vxor in bonis mariti pdef-
functi hīre debet iure municipalī. hanc ponit Bar. & Pau. de
monte pic. hic, vt thlē mulier marito pdefuncto habet pter
dotē mediā pte suae dotis, pro agēsamēto, at vt vides nō est

quarta semp, sed est deductio aliq ex bonis mariti, ideo do-
ctores vocat quartam, cū quibus sī nos loquamur, nō puto
reprehendendum. **D**ecimaquinta est quam ponit glo. in

c. raynutius. in verb. tā tertia, extra de testa. dicēs iure lōgo
bardorū, cōpetere vxori certā honorū mariti ptem, non est

tñ quarta, sed tertia, licet eā in numero quartarū inserat hic
Pau. picus. Ego etiā puto hanc nō differre à pcedēti. **D**e-

cimasexta est q̄ filiabus debet in bonis matris, qñ pater co-
misit crīmē lesē maiestatis. l. quisq̄s. §. ad filias. C. ad. l. iul.
maiesta. **D**ecimaseptima, q̄ debet patri aut matrī multo-
magis liberis, si sint, in bonis clericī, qui acquisiuit peculiu-
castrense vel quasi auct. presbyteros. C. de episco. & cleric.
Hanc ponit Ioh. Eabr. in. §. sed quia insti. de fideicō. hered.

Decimaoc̄taua quarta est, quā debet filijs in bonis p̄pis
curialis, q̄ morit intestatus, residuū verō p̄imoniū ad curiā
puenire debet. l. fi. C. quib. & qñ quar. pars debet lib. x. Hę
tres quartæ, quas immediate posui, possent aptissimē in eā
cōprehēdi, quā legitimā vocamus, verūt̄ habent causam
quandā specialē, & separatā, ideo lubet doctoribus vnāquā
q̄ per se adnotare. **D**ecimanona est, quā capiūt liberi, p̄pis
oris matrimonij, matre ad secūda vota trāseunte, si per eā. ij.
marito bona sua dederit. l. hac edictali vers. ita tñ vt quarta
ps. C. de secund. nupt. hāc posuit Ioh. Fab. in. d. §. sed quia.

Vicesima est quām fili⁹ viuus habet, quādū mater eius
est pregnans, & dubitaf de numero coheredū posthumorū
tex. habes in. l. sed & si restituaf. §. fi. & in. l. antiqui in fi. ff.
si pars hered. petaf. **V**icesima prima est, portio quā pater
in premiū emācipationis olim accipiebat, q̄ tñ erat tertia ps.

Secundum Cap. Repeti.l.in quartam.

bonorū. §. hoc quoq; instít. per quas psonas.l.cū oportet. §.
cū autē. C.de bonis q; liber. istud hodie & immutatū est, &
inuositatū, quare hæc non est maximè commoda detractio.

22 ¶ Vicesima secūda est, quā ponit tex. in.l.fi. C.de suis & le
gitimis heredib. vbi agnati volebāt ab intestato admitti cū
descendentibus, saltim ad portionē quartā, quod ibi prohi-
betur, ideo non hæc etiam valde est lucrosa, attento iure au-
ctenticorum. ¶ Vicesima tercia, reperitur quarta in.l.C.

23 vt infra certum temp. criminális questi. terminet, vbi non
persequens accusationem infra tempus punitur quarta
parte bonorum suorum, & notatur infamia, hodie tamen
puto etiam hanc quartam non multum adferre commodi,
quod accusations omnes per procuratorem regium inten-
tentur, puniretur tamē instinguans, & desistens arbitrio iu-
dicis. ¶ Vicesimo quartō, habes aliam quartam in.l.ex mil-
le. ff. de euictioni. vbi non quarta sed quinta nomine euicti-
onis præstāda est in casu illius. l. quā pte ipse videto. ¶ Vi-
cesimo quinto reperies quartā in. §. fi. inst. de heredi. quæ ab
intesta. deferuntur vbi citatur quedā constitutio, quā nō ha-
bemus, qua agnati ad quartā vocabant, & puto de hac q̄r-
ta fuisse mētionem habitam in.d.l.fi. C.de suis & legitimis,

26 ¶ Vicesima sexta, quartā est, quæ debetur repulsæ concubi-
ne, quam animo ducendi in vxorem quis acceperat, tex. est
in. §. sit igitur, & in. §. quoniam autem in auctē. quib. mod.
natur. efficiun. legit. col.vj. ¶ Vicesima septima ponitur

27 in.l.si pater familias. §. de heredib. instituen. vbi concurrunt
institutus, et substitutus in semisse, & ita quisq; quartam be-
reditatis habet, vt glo. declarat. hucusq; complures quartas
vidisti, quæ in iure nostro ciuili sunt inuentæ, non abs re ta-
men erit huc quasdam etiā quartas ex canonibus adferre,
hincq; ordine subiçere.

28 ¶ Vicesima octaua, igitur quartā reperitur in.c.conquerē-
te de offi. ordinarij, & in.c.vnio.x. quest. iiiij. vbi quarta mor-
tuariorū episcopo debet, licet consuetudine prouincie hæc

Tertius articulus.

Fo. cij.

quota imputari possit. c. certificari de sepult. extra de hac lo-
 quis tex. in. c. officij. in. c. requisisti de testa. in antiqu. ¶ Vice 29
 simanona est, quā episcop' ex decimatiōibus capere debet
 d. c. cōquerente. c. de quarta de p̄scrip. ¶ Tricesima est quā
 debet clericis ex oblatiōibus q̄ sūt ecclie. c. vulteraneæ. §.
 pariter etiā. c. vobis. xij. q̄st. ij. ¶ Tricesima prima est quā h̄z 30
 ecclia parochialis ex his, q̄ p̄ prochianū alibi sepiliri eligē-
 tē, relinquunt p̄ sepultura. c. i. c. cū sup extra de sepu. ¶ Tri- 31
 cesimasecunda est, q̄ debet vicario p̄petuo in fructibus suæ
 ecclie pro seruitio per eū illi impenso. c. extirpande de p̄bē.
 in antiqu. ¶ Trigesimatertia quā habet paupes in fructibus 32
 bñficiatorū. c. cōcesso. c. vobis. xij. q̄st. ij. ¶ Trigesima quar- 33
 ta reperit quartā, quę ex redditib⁹, & oblationib⁹ p̄ epis-
 scopū clericis suæ dioces. deben̄. c. concessio. c. quatuor. xij.
 q̄st. ij. ¶ Trigesima quinta & ultima repit quartā, q̄ debet 34
 p̄ bñficiatū relinquī pro repatiōe ecclia suæ. c. quatuor. xij.
 quest. ij. licet hodie sit tertia. c. decreuimus. x. quest. j. de hac
 detractione, quę est admodū vtilis, & quotidiana vide mul-
 ta quae notabiliter declarat Guili. bened. in verb. si absq; li-
 beris in materia fideicomissariæ. nu. xxxij. & decisi. Capp.
 tholcsanæ in penultima. Habes ex superioribus declarata
 glo. finalē huius. l. & ita est expeditus secundus articulus
 huius secundi capitū.

Tertius articulus, oppositionum Bar. declaratio

RESTAT, ut declaremus oppositiones Bart. quibus
 nostra lex melius declarabitur. Bart. duas partes facit,
 Prima est circa ea quae imputanda sunt in falcidiam. Alte-
 ra de his quę in trebellianicā. C. cōtra primā format duod-
 cim oppositiones, contra secundam adducit sex. ¶ Et pri-
 opponit Bart. sic. dicitur in tex. quae titulo legati, aut fidei-
 commissi, aut conditionis implendæ causa non capiuntur
 imputantur in falcidiam. Contra probat per. l. pater filiam,

C ij

Primum Cap. Repe.l.in quartam.

¶ eo.vbi est casus,pater instituit filium & filiam quæ fuerat repudiata à viro suo,à quo dos nondum fuerat exacta,voluit hic testator filiam restituere semissem suū fratri,retēta sexta portione semissis,quæ non sufficiebat ad quartam trebellianicam,deest enim media vncia.Quæ situm est nunqđ dos,quam hæc filia recuperabit,debeat in trebellianicā imputari.Respondet tex.si pater dotē consentiente filia nō petiisset(Si em̄ pater dotē exegisset,nō fuisset dos illa filiae precipua,l.fina.C.communia vtriusq; iud.)filiam non debere dotē imputare,& cū eam nō habeat filia titulo particulari,debuisset imputare,per hunc tex.ergo,Contrarium istud nō videtur posse contra primam partem hui⁹.l.deduci,quoniā ibi tex.loquitur de trebellianica,Moderni tamē respōdent deffendendo Bar.à trebellianica ad falcidiam argumentū procedere negatiue hoc modo id nō imputatur in trebellianicam,ergo nec in falcidiā,licet affirmatiue nō valeat,vt ex hoc text.colligi potest,& hoc .j. plenius.Ego tñ oñdo alia rōne argu.istud non esse pertinens,licet em̄ ibi dicāt dotem nō imputari,nihil cōtra text.nñm,q tñ ponit duas regulas,prima quæ capiunt iure hereditario imputant,secūda quæ capiuntur titulo pticulari ex testo non imputant,vides nihil dīci de his quæ capiunt inter viuos,nec sequit,tex.dicit ea quæ capiunt ex testamēto titulo pticulari,non imputari ergo,quæ nō capiunt titulo pticulari imputant,ga tex.hic loquit semp de his q capiunt ex testamēto,ius em̄ hereditariorum,aut ius legati fideicomissi,extra dispositionē vltimā fieri nō pñt,Sed puto Bar.hoc voluisse in solutione,dū ait,in cōtrario nō capi dotem illam aliquo pdictorum iurium,quod hæc lex requirit,hæc satis sint pro solutiōe primi cōtrarij.¶ Secūdo,Bar.opponit de.l.cū quo.g.f.i.s.e.casus ibi clarus est,Sed hoc secundū cōtrariū,est replica potius cōtra solutionē primæ oppositionis,dū in ea dixeramus,ea quæ capiunt inter viuos non imputari,Rñdet Bar.in illa.l.cum quo.g.fina,inter viuos fuisse datum ea.l.vt imputaretur,in

quartā nihil mirū igitur si imputari debeat, ut diximus etiā delegato per l. quod autem in fine. s. eo. facit tex. in l. etiā s. sed si non mortis. s. de bonis libertorum. ut tamen eviteatur hēc replica, Pau. pic. dicit ad l. pater filiam, posse dici. q̄ dos non imputatur, quia non est in patrimonio p̄s, tēpore mortis eiusdē īmo fuerat dominiū quesitū tēpore cōstitutio nis dotis. Ego puto hāc Pau. solutionē nō valere, qm̄ in tre bellianicā (de qua tex. ibi loquit̄) imputant̄ etiā ea, quæ non sunt de patrimonio testatoris, ut cōstat de his, quę heres ha bet cauſa cōdītipn̄ implenda. l. filiū quē habentē & hic, at tenditur igit̄ quo iudicio heres grauatus habeat, nō ex cuius substantia proficiscāf, licet aliud in falcidia dicendū sit, verior igitur mihi solutio Bart. videtur, q̄ Pau. à monte pi co, permulta in hoc primo contrario dīcum per Modernos hic. Sed decreui simpliciter declarare mentem Bar. Deinde in tertio capite omnia quæ necessaria sunt, expedientur.

Tertio op. quod immo q̄ legati titulo heres habet in fal cidiā imputant̄, in l. nesennius. s. eo. in l. filio. s. eo. in ea. l. ne seunius. Casus est & clarior q̄ ibi per glo. Pau. & Alex. pos nat. Berta. tres filias instituit æquis portionibus, sic q̄libet habet quatuor vncias, prelegauit inuicē vnciā. Et sic prima debet duas vncias, vnā cuilibet, idē dīc de. ij. idē de. iij. à pri ma filia legauit etiā extraneis alias duas vncias, quo fit, ut hēc prima, falcidia vt̄ debeat aduersus legatarios. Mortua Berta, controuersia est inter has filias. ij. quidē & iij. filia nō vtun̄ falcidia, q̄a nec earū portio exhausta ē, sed cū ab vtra q̄ earū esset primē legata, vncia, vt itē à primā cuilibet illarū altera vncia, volebat. ij. & iij. compensationem fieri, quodq̄ inuicem nihil peteretur. Prima aut̄ dicebat suā portionem fuisse legatis exhaustā, quare volebat falcidia erga oēs lega tarios vt̄. Quesitū est quid iuris Paul. rescribit, quātū ad co heredes attinet, licet ipso iure. j. filia vt̄ posset falcidia & ita quartā p̄tē vnicę ad vnaquaq̄ deducere, extat eī regula, id q̄d heres à cohērede capit, nō prodesse legatarijs, qm̄in⁹ fal

C ij

cidiā pati debeat. Tn̄ haec prima filia, quę alijs durabus lega-
 tū p̄stare debet, qm̄ tm̄ imo plus ab eis iudicio testatricis pce
 ptura est, quātū p̄ falcidiā deducere possit, nō debet audiri,
 volēs erga cōsorores bñficio.l. falcidię vt. Ecce ergo casu
 vbi heres (vt pote hęc prima filia) iputat legata in falcidiā,
 q̄ eidē à coheredibus prestant & idē probat in.l.filio.j.eod.
 hic autē dicit legata in falcidiā nō iputari, ergo. Bar. soluit,
 legata, q̄ heres capit nō imputat secundū rigorē iuris, quod
 etiā in illa.l.nesenniō dī. Tn̄ de equitate, & p̄ exceptionē do-
 li.heres repellitur (bis em̄ idem consequi videretur) ideoq;
 legatum ab herede percipiendū prodest his, q̄ illa legata he-
 redi p̄stāt, ad imminuēdā siue impediēdā falcidiā, vt in cō-
 trarijs. Sed alijs legatarijs, à quib⁹ heres nihil p̄cipit, legata
 p̄ heredē p̄cepta nō prosūt. vt hīc. ¶ Quarto Bart. opponit
 de eadē.l.nesennius vers. planē. Aduerte quōd hęc oppo.sit
 replica cōtra solutionē precēdētis cōtrarij, quōd immovide
 licet legata p̄ heredē percepta prosint alijs, quām à quibus
 percipientur. Dicit tex. qui sanè diffcilis est. Et à nemine vi-
 deo illum bene declaratum, licet Paul. p̄c. & Franc. de rip-
 pa multum insistant, Paul. castren. ibi & Alexand. etiam
 multum laborarunt. Et arbitror verbū (imputari) ibi pos-
 tum, torsissē doctissimorum virorum ingenia. Ego ita de-
 claro, retento thematę illius.l.nesennius, quod posui in op-
 posi. precedenti legatarij extranei, quibus duæ vnciæ erant
 legate à prima filia herede, debent pati deductionem fal-
 cidiæ. Planē inquit text (cæteris legatarijs) id est, respectu
 legatarij, extraneorū hęc p̄ria filia (nō iputabit) hoc est
 nō cōtribuet, verbū enim imputari plerumq; exponit pro
 contribui vt dixi super textu (vniuersum, quod coheredib⁹
 prestabit) id est, totum legatum, quod erat vnius vnciæ re-
 spectu cuiuslibet coheredis, intellige sic, Nō contribuet to-
 tū legatū relictū coheredibus, qñ inspicieſ, an legata exha-
 riāt hereditatę illius primę filiæ. Si em̄ totū legatū cōtribue-
 ref tota hereditas primę filiæ esset exhausta, & sic ab extra-

neorū legatis vnciā integrā, que est quarta hereditatis p̄iæ filiæ, esset deducenda. Sed (inquit text.) quantum datus esset suple imputabit, & contribuet hæc prima filia inter legata à se præstanta, (quātum datura esset) suis coheredib⁹ si nihil ab his percepisset. Et sic ex quatuor partibus vnciæ, contribuet tres, quas prestatisset, si nulla legata ab his perceperisset, deduxisset ēm q̄rtā p̄tē vnciæ, respectu cuiuslibet coheredis. Quo sit ut dimidia vnciæ, remaneat penes hanc primam filiam hereditaria, & alia dimidia tātum, ab extraneorum legatis deducetur, videtur, ergo legata per hanc primā filiam percepta prodesse legatariis, ex eo quod non tantum ab eorum legatis defalcatur.

¶ Bar. respondet dicens in versic. plane, legata percipienda per primam filiam, non prodesse legatariis extraneis, ut minuatur quarta ab eis deducenda, ita intelligi debet solutio p̄cedētis contrarij. Licit bene prosint illa lega p̄cipiēda ad hoc, ut videat hæc prima filia deduxisse quartā à legatis p̄ ea p̄stādis suis coheredibus. idē igit̄ est, quātū attinet ad extraneos, an hæc p̄ia filia deduxerit q̄rtā à coheredibus, an nō, fingit ēm habuisse mediā vnciā ab suis coheredib⁹. Ego do rōnē fictionis p̄ illū. §. plane (& hic est effectus sol⁹. illū. §.) qm̄ illa dimidia vnciā nō est legata coheredib⁹ equalēter nec sit iputatio. i. q̄tributio nisi triū portionū vnciæ cuiilibet ex coheredib⁹ legate, & ita vna quarta cuiuslibet vnciæ, remanet penes, j. filiā. Et rō d̄cidēdī ad illū. §. planè vñ esse q̄ legatū nō de falcabile (q̄le ē id qđ coheredibus relictū est) one rat heredē. nō legatarios, q̄ habēt legata de falcabilia, hoc ē, attēdit q̄rta deducēda ex oib⁹ legatis, & si aliqd legatū rep̄itur, à q̄ nihil possit deduci, istud dānū heredis est, non aliorū legatariorū, q̄ nō tenent suplere illū defectū, satis ēm est eos pati diminutionē, que à principio imminebat, glo. hoc dicebat in auct. similr. C. e. quā vñ probare Bar. in l. ex aſſe. §. e. Quod ego verū intelligo in terminisnī. §. planē, q̄ a videlicet legatū coheredib⁹ relictū, est nō defalcabile facto testatoris,

Secūdum Cap. Repe.l.in quartam.

qui tantūdem heredī reliquit, & satisfecit .l. quod de bonis
§.i.eod.eo ēm modo poterat falcidiā prohibere.l.quod aut,
in fine.§.eo.Sed qñ legatū esset non de falcabile suapte na-
tura,tunc esset onus & heredis & legatariorū, vt prius illa
legata deducant, tanq̄ aēs alienū.l.sī seruus, &.l.eris alieni,
§.eo.& ita debet intelligi doctrina Bar.probata p alios in,
d.auct.similiter.Ex his potes intelligere nō esse distinguen-
dū inter ius antiquū & nouissimū licet Paul. pīc.nō videat
prima frōte alī dīci posse.¶ Quito,opponit Bar.quod im-
mo legata per heredē recepta,prosint alijs legatarijs, etiam
quoad diminutionē quartae,& sic hæc oppositio est contra
solutionē pcedētis cōtrarij.Est etiam argumētū cōtra text.
nostrū,nam sī probatur q̄ legata per heredē percepta pro-
sint legatarijs,quoad diminuendā quartā, illud nihil aliud
est,q̄ imputari,& tex.hic negat legata debere imputari,al-
legant̄ duo text.i.l.deducta.§.nummis acceptis.ij.l.id autē
in.ij.respōso,ille.§.nummis probat,id quod grauat̄ habet,
imputari in trebellianicā,ideo nō videtur contrariū bene ac
comodari proposito nostro,vbi de falcidiā disputaf, precia
pūe cū arguendū esset de trebellianica ad falcidiā affirmati-
vē,Sed dic rōnē illius tex,possē adduci,nā ibi id qd. in quar-
tā imputaf,habebatur iure hereditario,illud igitur in falcid-
iā imputari potest,vt hac.l.in princip. Tamen ille tex.nec
eiusratio obstat,quia ibi quod cōputat nō est legatū,sed he-
reditaria portio,& ita soluit hīc Bar.tex.in.l.id aut, probat
in vers.(Sanē)q̄ nummi qui habent p heredē,debent saltē
pro parte imputari,etiā sī caussa conditionis implendæ per-
cipiantur,multō magis si nomine legati,Francis.de ripp.di-
cit Bar.melius allegasse.l.quod autē.Sed caue tibi, qm̄ illā
allegat in nona oppo.Respondet Bar.in illa.l.id autē,num
mos illos peculiares pro parte illa,pro qua imputantur,ac-
cipi iure hereditario,subjicio rōnē,quia sunt nūmī in specie
& perinde dicēdū de his est,sicut de corpore hereditario, eo
rū ēm dñiū heredū est atq̄ de spē hereditaria dī i.d.§.nūmīs,

Dicitur ad hunc §. munus et deduta propter hereditatem.

Tertius Articulus. Fo. cv.

C Ne autem post hac dubites super illo. §. numeris, qui difficilim⁹ est, puto illud tibi maximè prout futurū si literaliter declaretur, quod id à multis obtenebretur. Diuide in tres ptes. Secunda est ibi (diuersa caussa) Tertia ibi, (cū aut. In prima pte ex pos- ne cū gl. verbū falsidīq. id est trebellianicē, decidit eīm ibi, an pecunia p grauatū accepta in trebellianicā imputetur. Et si ca- sus tibi pponatur, quod sit solus heres, & grauatus retēta pe- cunia, vel retēta spē, nihil est differētia, aut dubij, quin totū in trebellianicā imputetur. Pone igitur duos heredes insis- tutos, primus grauatur de suo semisse, accepta pecunia, resti- tuēdo, vñ coheredi, vel tertio, nō curo, qñ eīm grauatus capit pecunia, nihil reffert, cui restituere grauet, tota eīm i quartā imputatur, & hoc vult tex. hic, dū ait (qd tunc quoq̄ respō- dēdum est, cū p parte hereditatē coheredi suo restituere ro- gatur.) hoc est pecunia tota i quartā imputat, siue grauetur restituere tertio, siue coheredi. Diuersa caussa. &c. In. ii. re- spōso dicit tex. diuersam caussam esse (p̄diorū retētorū, p he- reditaria parte) id est, q̄ retinētur p grauatū ex pte cuiuslibet heredis. Et ita sūt p̄dia, q̄ nisi debuissent p grauatū retineri, diuisa fuissent inter oēs heredes, nō eīm intelligas tex. de pre- dijs retētis ex pte hereditaria, ex portione grauati, licet ver- ba videātur id velle, quia ius vniiformi in h̄s p̄dijs esset, con- tra mentē iuris sc̄o. Diuersa est igit̄ caussa horū p̄diorū, dupli- ci cōsideratiōe, Prima & p̄cipua est, q̄a in pecunia retēta, est ius vniiforme & tota habet iure hereditario, in predijs verò est ius disiforme, & vna eorū portio iure hereditario, altera iu- re legati habetur, p rōnem tex. ibi (quippe pecunia oīs &c.) Secūdo est diuersa caussa, quia pecunia retēta, nō reffert cui heres restituere grauetur, an tertio, an coheredi, totā eīm pe- cuniā idistincte sibi in quartā trebel. imputat. Sed predijs ac- ceptis, hoc est p̄legatis lata est differētia, an tertio restituere debeat, quo casu, nō imputat, nisi portionē, quā iure heredi- tario capit, vt dixi. §. in versi. p ea verò. An restituat cohеre- di suo, quo quidē casu, etiā si in h̄s predijs sit ius disiforme, oīa

D

Secūdum cap. Repeti.l.in quartam.

in predia sibi imputabit, de portio hereditaria nō est dubium
de portio verò iure legati habita, idē per l.nesennius. s.eo.
ita dicit singulariter, Pau.castrē. in illo. §. nūmis Ex hoc ha-
bes pulchrā limitationē, ad vers.huius.l.in quartā(p ea ve-
rō parte). Si em̄ legata in falcidiā imputant̄, in casu illius.l.
nesennius, qñ deducēda esset ab his, qui legata p̄stant, quod
est oīno alienū à falcidiis, multò magis portio iure legati ha-
bita imputabitur in trebellianicā, respectu eius d̄ quo lega-
ti portio prestat, nō em̄ magis repugnat disformitas iuris tre-
bellianicæ, quām ius legati,falcidię. Hāc limitationē tenet
Paul. à mōte pico in. ij. oppositione, quæ est de mente Bar.
& plurium doctorum in.l.filium quem habentem. C.famī.
hercisc. Alij tamen voluerūt cōtrarium. Sed ex hac nostra
declaratione illius. §. nūmis, vides clarè, quid in hoc difficulti
articulo sit tenēdū. ¶ Sum in vers.(cum autem) qui legitur
vno modo secundū Azo. & Accurs. quos sequitur Pau.de
cast. Altero secūdū Iacob ab arenis, cuius lecturā Bart.ibi
declarat, licet nō possit tex.conuenire. Et est differentia, qm̄
in p̄io intellectu (portio hereditatis) capitur p̄ toto eo, qđ
habet heres grauatus in institutione, & quod tenetur resti-
tuere. in.secūdo intellectu verbū (portio hereditatis) accipi-
tur, p̄ quarta retinēda. Tu tene primū, cape etiā verbū falcī-
diā hic propriissimē nō pro trebellianica. Figura casum, vt
p glo, in verb.(cū autem)casus em̄ gl. magnæ est obscurior
dic̄ sigif(Cum autē predia)p̄ grauatum accipiedā suple. (maio-
ris precij, quām portio hereditatis essent,) hoc est quām id
quod tenetur restituere. (in superfluo prediorū) id est in eo,
quod plus est in predijs p̄ grauatum accipiedis, quām in eo,
qđ ipse restituere tenetur. (Petēti fideicōmissario) id est vo-
lēte coherede, cui restitutio fieri debet, & à quo predia heredē
di grauato tradi debent, si em̄ coheres grauati, & substitu-
tus est per fideicōmissum, & p̄stare debet predia, (falcidiā in-
teruenire visum est) id est locus erit falcidię, & cape falcidiā
propriissimē, quia p̄dia illa erat prelegata, & titulo p̄ticulas

rī grauato dabantur, ille igitur grauatus, qui respectu pres-
 ditorum legatarius est, in illo quod plus ascendunt illa pre-
 dia, quām portio à se restituenda, patitur deductionem fal-
 cidae. Suppone em̄, q̄ portio illius coheredis substituti erat
 vel ex illis p̄legatis predijs, vel ex alijs, quæ extraneis lega-
 tarijs relicta erat, exhausta, (Cōcurrentē em̄ pecuniā cōpen-
 sari placuit) hoc est de p̄legatis p̄dijs, pro quota estimatiōis
 eius, quod grauat⁹ tenetur restituere, fiet cōpēsatio, vt glo.
 allegata exēplificat. ¶ Sexto opponit Bar.de.l.titia. S.eod.
 vbi nō sit cōputatio totius portiōis hereditarie, sed imputa-
 tur solum quarta tertię, statim inducā texū. Aduerte, quod
 licet hæc sexta oppositio fiat cōtra solutionē p̄cedētis cōtra
 iij, dū dicebatur totā portionē hereditariam imputari. Ten-
 dit etiā hoc argumentum contra primā regulā huius. I. quæ
 vult, quicquid iure hereditario p̄cipiatur, imputari, per illā
 igitur. I.titia. vtrūq; impugnatur. Induco. I.titia. Titia fratre
 instituit in. iij. parte, & alios in residuo, grauatus est hic fra-
 ter, vt retenta quarta, trientē suum restitueret duabus nepti-
 bus titiæ (non ponas restitutionē fieri coheredibus, ppter. I.
 nesennius. S.eo. secūdū Pau.de cast. ibi) huic fratri etiā p̄lega-
 uit quædā p̄dia. Frater grauatus vult restituere suū trientē
 & deducere quartā trebellianicā. Quæritur p̄io, an p̄lega-
 ta restituere debeat? Scđo si retinet, quid ex ijs in trebelliani
 cā iputadū est? Antota portio hereditaria illorū p̄diorū, que
 cōtinet quatuor vncias. Respōdet tex. p̄legata in primis nō
 restituēda, qm̄ facta sūt post fideicōmissum iniūctū, ideo re-
 tinēda sunt, si aut̄ prius p̄legata fiat quām grauamē iponat,
 se cus, declaratur i.l.in fideicōmis. S.f.i.l.marce' l⁹. S. quidē li-
 beris. j.ad trebel.l.cū virū. C.de fideicōmis. Ad secundū re-
 spōdet duodecimā tīm portionē p̄diorū i quartā esse iputadā
 Ecce tex. vbi triēs p̄diorū nō iputatur, licet iure hereditario
 habeatur, sed solū quarta pte triētis, q̄ est vncia, & sic. xij. p̄-
 diorū. Bar. soluit p̄io, illā. I.titia loqui d̄ trebel. nō d̄ falcida
 Sed putat idē dicī de falci, qđ Pau, cast. ibi pbat, i quo null⁹

Secundum Cap. Repe.l.in quartam.

dubitatur, cū argumētum sit negatiuē cōcipiēdū, non imputatur in trebellianicā, ergo neq; in falcidiā. Sed nec adhuc obstat, qm̄ ibi quarta deducit de voluntate titiae testatricis, hic verō loquimur, qn̄ quarta deducit cōtra volūtātē, vel preter ut pote quia de ea nihil dicitur secūdū Bar. & Pau.castrē, quo casu tota hereditaria portio in eā imputatur hanc solutionē ponūt tex.in.d.l.titia.in fi.glo.Dy. & alij in.l.nesēni⁹. §.eo. Pau.castrē,in.d.l.titia.ceteriq; hic sequūtur. Et rationē diuersitatis ponit ibi Bar. q; magis sit fauēdū exp̄sē voluntati testatoris.l.in testamētis.de regu.iur.ff. Sed doctores nō ponūt rōnē quare potius vna vncia & duodecima imputet, q; duæ vnciæ, infra tñ subiçia. ¶ Cōtra hāc solutionem adduco aliquot replicas. Prīmō quōd īmo expressio detractio nis nihil opetur. Certū est quartę,detractiōnē īesse in fidei cōmissō vniuersali. §. sed quia,insti. de fideicō.here. Sed expressio eorū que tacitē īsunt nihil opatur.l.ijj.de leg.i. §.eo; Secūdo dicitur in solutione, qn̄ detrabitur quarta cōtra volūtātē, totā portionē hereditatiā imputari. Cōtra si sit phibitū quartā deduci, nulla poterit detrahi trebellianica aucten, sed cū testator, iūctis ijs quae sup̄iori capite dixi, ergo distin ctionē nō pcedit, saltē hodie. Tertiō quod īmo, si testator nihil dixit de quarta, ea deducatur secūdū voluntātē, nā pōt testator, phibere secūdū cōem opinionem, at qui nō phibet vide tur, pmittere.l.necnō. §. qd eis. §. ex quib.caus.maio. Quartō, ego adduco fortiorē rationē, quōd nihil sit imputādū in quartā in casu illius.l.titia.quia video nihil ie quartę deesse. Debet em̄ frater ex quatuor vncijs, quas habuit restituere tres, vna retenta, est igitur integrā quarta. Declaro facilius in falcidia, ad quā doc.extēdūt illā.l.titia.si legata est tota hereditas retēta quarta, nunq; vanū est qrere, quid imputetur in quartā, īmo verō nō est falcidiæ locus. §.i. ad.l.falci.insti. Vides quām videatur difficultis illa.l.titia, p̄cipue in falcidia. ¶ Verūt̄ hāc obiectiones non carēt optimis solutionibus. Prīma nō obstat, fateor em̄ in fideicōmissō vniuersali īesse

deductionē quartæ. Sed decisio. l. iij. de leg. i. q̄ vult expressa
 sionē eorū q̄ insūt, nihil opari, limitataq̄ aliquid per aliū mos. Cunctatio
dū inest q̄ ex primatur, Inest em̄ detractio cōtra voluntatē testatoris, sed ex premitur secūdū voluntatē, hoc modo respōs
der Bar. in ea. l. iij. nu. v. Secūda etiā ratio solui pōt. Fateor
em̄ hodierno iure cōtra phibitionē nō posse quartā deduci,
 q̄ phibitio esset exp̄ssa. Idē si esset tacita in specie, vt potē p
hēc verba pleno iure, tota hereditas restituatur, aut p similia,
 vt s. fuit plenē declaratū. Sed phibitio tacita, et ḡnalis nō
 ipedit deductionē, quo sit vt. l. illa titia. etiā hodie nō sit cor
 recta, licet quidā dicāt cōtrariū. loquuntur tñ contra casū. c.
 raynaldus. in fi. extra de testa. quod post auctē. sed cū testa
 tor cōstitutū est. Tertia ratio satis facile dilui pōt. Puto em̄
 eū permettere qui nullo modo phibet. p. d. s. quod eis. Sed
 q̄ testator nihil dicit de quarta, licet nō phibeat exp̄sse, pro
 hibet tñ tacitē, saltem in genere. dū em̄ vult bona sua restitu
 vult nullam portionem remanere penes grauatum, quæ ta
 men tacita voluntas testatoris nō seruatur etiam hodie, nisi
 ad speciem descendat, per aliqua verba hoc importantia.
 Ad quartā nostrā obiectionē diligēter cōsiderādum est. In
 primis fatendū est, quòd q̄rendū nō sit de imputatiōe, q̄n
 qua
 ta est integra, Insup dīcēdū est, hūc fratrē habuisse integrā
 quartā, ex his verbis retēta quarta, quo sit, vt illa lex titia nō
 habeat locū, q̄n quis simplē grauatur retēta quarta. Aut q̄n
 exhausta est hereditas retēta quarta, nulla em̄ his casib⁹ fit
 imputatio, cū heres iure hereditario quadrantē habeat. Sed
 q̄n in illa. l. titia post grauamen impositū retēta quarta, relis
 cta sunt p̄legata, in quibus est ius disforme, habet nūc locum
 decisio illius. l. titia, vt quarta portionis hereditariæ solū im
 putetur, & ita duodecia p̄diorū. dū em̄ debet retinere quartā
 triētis ex exp̄ssa voluntare titiae, illa duodecima p̄diorū, eas
 dē dispositione est retinēda, nā idē est, qđ quis iubeatur reti
 nere quartā triētis, aut duodecimā assis, vbiq̄ em̄ vncia repe
 ritur, quare ex prima volūtate titiae, q̄ est q̄ de triēte accipiat

Secundū. Cap. Repe.l.in quartam.

quarta, deprehēditur subsequēs voluntas, q̄ de predijs int̄ gr̄is duodecim vnciarū in quibus est habiturus quatuor iure hereditario, accipiat quartā illarū quatuor, hoc est vnam. Et ita fit, quōd duodecima sola imputāda sit. Et dū dicebat, quōd si quarta est integra, nihil est imputandū &c. Dicoi vncia triētis, de qua titia loquebatur, dum dicebat, restituit frater suā p̄tē retēta quarta, esse quartā integrā, respectu ill⁹ triētis, & qñ nihil aliud fuisset illi p̄legatū, nō erat aliquid imputādum. Sed illa vncia triētis, in quo hereditaria portio p̄diorū nō cōnumeratur, nō est integra quarta respectu tiētis, & tertiae portionis hereditarię prediorum prelegatoriū. Ad quā integrā quartā deerat quarta pars portiōis hereditariae quare quarta illius portionis quę est duodecima prediorū imputabitur. ¶ Septimò Bar. opponit, & videtur (inquit) quōd totū p̄ heredē perceptū in falcidiā imputetur. Hęc op̄positio venit cōtra solutionē quintae oppositionis, & lexte, vb̄ modō pro media, modō pro quarta parte fiebat imputatio. Allegat.l.cū pater.in prin.de lega.iij.l.deducta. §.nūmis. ad trebel. j.habetur ibi totā pecuniā p̄ heredē retentam imputari. Sol.dicens glossas esse cōtrarias, in.l.id autem. §.eo. glo. vult pecuniā ab herede acceptā, iure hereditario totam capi.p.d.l.cū pater, &.§.nūmis. Solutiones autē argumento rū precedētiū loquebātur de corpore hereditario in quo reperitur titul⁹ disformis. Glo.verò in nostra.l.dicit pecuniam pro parte tantū iure hereditario capi, sed tunc obstat lex cū pater, &.§.nūmis. Ideo Bar.se resoluit post Dy. ponens duas cōclusiones. Prima est, qñ pecunia capitur etiā à cohēde, vel à substituto. tunc pecunia capit̄ disformiter, sicut alia spēs vt glo. hic dicit. Fallit qñ pecunia non esset hereditaria quia tūc tota iure legati capetur.l.falcidiā interuenire. §.eo. Secunda qñ ipse met heres debet retinere vel deducere pecuniā, tūc capitur iure hereditario. vt i.d. §.nūmis.d.l. cū pater. Ego hūc locū. §.in tex.declarauī in verb.(sed & si accepta.) vide ibi. ¶ Octauò opponit Bar,cōtra primā regulā huius

I. & replicat etiā contra illam distinctionē, quæ sit inter cor-
pus hereditarium, & pecuniam. Allegat tex. in. l. si à me. §.
eodē. vbi fundus, qui erat hereditarius, nō imputatur in fal-
cidiā. Bar. respondet illum fundum non haberī iure heredi-
tario. Sed iure fideicōmissi particularis, vt tex. ibi dicit. No-
ta illū tex. vocare fundū nō hereditariū, etiā si à testatore p-
cesserit, postq̄ dominū eius semel erat effectū alterius facit.
I. sed si plures. §. filio. §. de vulga. Ego puto id verū, qñ hic
fundus remāsit p aliquid tps notabile apud alterū, illiq̄ aliquid
cōmodū attulisse pot. Sed si statim fundus ad heredē redire
debuisset, hereditariū eū putarē. I. qui sic soluit. de solutio. &
§. dixi in tex. Qd̄ facit ad questionē de emphiteotha, & vas
filio, vt per Bar. & alios in. d. l. si à me, vide per eos. ¶ No-
no oppo. de. l. quod autem in fine. supra eo. vbi legata impu-
tantur in falcidiā. Sol. Bar. testatorē expresse id voluisse. dū
inquit tex. legata heredi prestanda, modò integra legata ip-
se prestarit. Nota ex hac solutione q̄ iure fforū testator pos-
terat prohibere falcidiæ detractionē, modò aliunde heredi
satisfaceret pro ea, quod pro intellectu. §. plane. l. nesennius
dixi. ¶ Decimō opponit Bart. contra vltimā partē huius. l.
qua deciditur. datū heredi caussa cōditiois implēdæ non dis-
minuere legatū ab herede p̄stādū, quomodo totū sit cū alijs
legatis cōtribuēdū. Allegat tex. in. l. qui fundū. in prin. & l.
si dignū. §. eo. vbi qd̄ dat̄ heredi diminuit legatū. Bart. post
alias solu. q̄ ponunt in. d. l. qui fundū. dicit id qd̄ heredi dat̄
ibi, nō dari caussa cōditiois implēdæ, sed noīe p̄cij, qd̄ loco rei
succedit. l. impator. §. si. de lega. ij. l. si rē & preciū. §. de peti.
here. sic fi. vt iure hereditatio heres id habere dicāt, & ob id
illud imputare eū debere. aut verius illud diminuere legatū,
hec solutio placet ceteris, & mihi quoq̄ non displicet.

¶ Undecimō opponit Bar. replicādo contra solutionē. qua
decisio tex. defendit, & sic est hēc oppositio ex diametro. cō
tra tex. nostrum, in quo dicit, datū caussa cōditiois implēdæ
nō imputari. Allegat. l. nesennius, & l. filio eodē, vbi legata

Secundū Cap. Repe.l. in quartam.

quæ per heredē p̄cipiūtur in falcidiā imputātur, respectu legatiorū qui heredi ea p̄stant. Ad solutionē huius oppositionis Bar. citat duas opiniōes, Vna est glossē hic in verb. legatarijs. glo. in. l. qui fundū. S̄ eo. quæ faciētur cōtrariū nēpe, quod respectu eius, qui dat, causia cōditiōis implēdæ, datū in falcidiā imputatur, & quidā hoc tenēt. Sed cōtra hāc solutionē est tex. in. l. si fundus legatus. S̄ e. vbi legatus est fundus quinquagīta dignus, si legatarius de derit quinquagīta. Valer(inquit tex.) legatū, & falcidiā legatarius pati debet. Et licet glo. hic defer. dēs suā solutionē respōdeat ad illā. l. si fundus, quod legatarius, qui debet dare quinquagīta, patit falcidiā, ab altero herede. Istud in (inquit Bar.) est diuinare, nō em̄ cōstat, ibi plures heredes fuissē, Ego supra in hoc dixi hāc solutionem glo. valde notabilē, etiā si nō sufficiat oīno, vide in glo. penul. s̄. ¶ Altera est opinio Cy. in. l. penul. post glo. ibi. C. eo. quod datū caussa cōditiōis impletē nō prodit etiā ei, qui dat, quom̄inus patiat falcidiā p̄ heredē detrahi, p. d. l. si fundus legatus. & ad. l. nesennius respondeat eā loqui de legato, non aut de dato caussa cōditionis impletē, hanc tenēt hīc Iōā. de iñol. & moderni. ¶ Tertia est opinio Bar. qui de more suo, distinctione hūc locum notabiliter declarauit. In primis supponit legata q̄ dātur heredi impeditre falcidiā respectu eorū qui dāt, ope exceptiōis dolī, nō autem ipso iure, ita dicit. d. l. nesennius, hoc supposito. Pone duas cōclusi. ex Bar. Vna est. Qñ legatarius qui debet dare heredi caussa cōditiōis implēdæ, re legata habet, & cōuenit p̄ heredē rōne falcidię detrahēdæ aliquo remedio, vt potē in terdicto quorū legatoriū, vel cōditione indebiti, ille heres repellitur exceptiōe dolī, si illud, qđ datū est caussa cōditionis implēdē in valeat quātū, id qđ per falcidiā deduci pot̄, ita intelligit p̄iā opinio. Secūda cōclusio, qñ legatarii qui debet dare caussa implēdē cōditiōis nō habet legatū, sed ipsum ab herede petit, heres tū falcidiā deducere pot̄, ultra id, qđ caussa cōditiōis dādū est, Per has duas cōclusiones cōciliātur. l.

nesennius quę loquitur in prima conclusione, &c. l. si fund^o, quę in secūda, hāc distinctionē probāt Pau. cas. & Alex. hic Salī. in. d.l. penū. Bal. in. l. filiū quę habētē. Ego hāc puto ve- riorē, cū nō detur bona rō, cur lex nesennis nō intelligi pos- sit in dato caussa cōditionis, sicut in legato. Ex quo infero vltra modernos quōd si heredi solueret legatū p legatarū anteq̄ deducat falcidia, poterit heres deducere falcidiā, & retinere sibi legatū, quod nota pro limitatiōe. l. nesennius. Subsequit maximū cōmodū possessionis esse. §. cōmodum instit. de interd. l. sicuti. §. sed si queraſ. ff. si seruitus vēdiceret. ¶ Contra doctrinā Bart. mouen̄t à modernis quædā diffi- cultates pretextu quarū opinio secūda Cy. & aliorū verior eis videſ. ¶ Prīmō assignat duplex rō diuersitatis, inter le- gata ab herede pcipienda, & datū heredi cā cōditiōis iplēde Pria est Paul. à mōte pic. qm̄ (inquit) legatū daſ heredi pro cōmodo eius, in dānū legatariorū ideo id sibi imputat, vt q̄ in vno releuat, i alio grauet. l. eū q̄ de iureiu. ff. Sed datū he- redi causa cōditionis implēdæ daſ in detrimentum heredis, cōmodūq̄ legatarij, qm̄ heres id nō habet, quin statim eum oporteat legatū prestare. ideo id nō imputat, ne duplīci one re grauet. l. diuus. de offi. presi. §. Secunda rō diuersitatis est Frāc. de rip. legatū (inquit) procedit ex substātia testatoris. §. j. de legat. inst. ideo imputari facilius pōt, datū autē caussa cōditionis, nō procedit à substātia testatoris, imo potius le- gatarij, n̄l mirū si nō tā facile imputet. ¶ Secūdo mouen̄t in di- stinctionē, nā qn̄ legatarius possidet legatū, aut ipluit cōditi- onē, & tunc de voluntate heredis possidet, ideo heres nō ha- bet interdictū quorū legatorū. l. j. ff. quo. leg. Aut nō adim- pleuit, & legatū ei nō debet, imo & si deberet p. l. nō dubiū. C. de leg. heres amitteret ill̄. ¶ Sed nullomō abducí pos- sum supi oribus his p̄suasionibus, dū in primis assignant ra- tiones differentiae inter legatū heredi relictū & datū heredi caussa cōditionis &c. neutrius rō mihi placet. Prima nō vi- deo cur datū conditionis implendæ, nō sit cōmodū heredis,

Secundum Cap. Repeti. l. in quartam.

Si per se consideret, licet legatum praestandum ab eo sit illi onus, agit tamen in puntarum de dato causa conditiōis, p̄terea etiam si legatum sit cōmodū heredi, potius inferendum esset ergo non imputat, quia quod in favore introductū est, non debet in odiū retorquiri. I. quod fauore, & legatum illud parū heredi prodesset, quod nihil est, quod sit diuer sitas i cōmodo v̄l odio, nec est verū quod quod oneraf debeat temp̄ grauari, alioqui tollēda esset oīs liberalitas. ¶ Secunda ratio, quod est Frā. minus valet. quā legatum relictū heredi potest regnare ex rebus legatarij, declarat glo. hic, Pau. de cas. in. l. si à me. s. e. p̄terea etiam si à testatore processerit, posic̄ in deminūo legatarij diutius permanēs, non cōsiderat, quod fuerit hereditarius. d. l. si à me. s. eo. ¶ Ad secundū dico utrumque membrum optime defendi posse, quā legatarius possidet legatum, ipse adimpluit conditionē, & dedit heredi, quod testator dixerat, & dum dicunt heredem deinde agere non posse. ergo ei non competit exceptio, negatur ingenue, immo heres petet falcidiā per interdictum quorū legatorū, quādō tempore solutionis legati dubiū erat, an esset locus falcidiæ glo. in. l. j. C. quot le. a. & si dicatur, quomodo legatarius v̄tetur exceptiōe, si iam soluit datum cauſa conditionis? dico eum non posse excipere aduersus illud datū, sed aduersus falcidiā, quod non fuit deducta, minusq; postea deducet. ¶ Nisi in tribus casib⁹. Primo quā id testaror ordinari. l. quod aut. s. e. Secundo quā datū cā conditiōis ipledā disolueret naturale obligationē. l. si pusillus. s. e. Alex. & Pau. p̄c. hic. Tertio quā id iure hereditario capet, ut potē si ius difforme repiret. Secundum eosdem. ¶ Duodecio opponit Bar. cōtra finalē pte tex. de. l. in rōne in. h. s. tametsi. s. eo. Testator voluit ibi hereditatē restitutiō, & quod titius daret cētū, hec cētū (inqt tex.) ī q̄rtā iputant. Soluit Bar. ibi nihil capi p̄ heredē cā conditiōis ipledā, sed ī vim modi, quod idē est, ac si noīe p̄cij, ita declarat ille tex. s. tametsi, si le notaſ in. l. si q̄s seruū. s. tit. j. Sed dubiū est, quod dare datū sub mō potius daf loco p̄cij, quod datū cā conditiōis ipledā, potio dici posse, quod datū cā modi sit in dispōne, quod vero cā codic

tiōis, secus. l. si qs sub cōditiōe dādorū. s. si qs omis. caus. tes.
 gl. in. l. j. C. & his q̄ sub mō. Posset fateor hēc rō agitari. Sed
 vide Pau. & Alex. i. d. g. tametsi. ¶ M̄ta fateor fieri possūt
 in hāc primā pte argumēta. Sis tñ q̄so contentus ijs q̄ posui
 sup text. & quæ huc Bar. attulerit. Descendo ad oppositio-
 nes Bar. quæ in partē secūdā adducent, resolutio em̄ quam
 hic Bar. interserit, tota in sequenti capite declaratur. ¶ Pris-
 mo itaq̄ Bartol. opponit, in versicu. sed in fideicomiss-
 aria, verbū id aduersatiū (sed) innuit diuersum esse in tre-
 bellianica, quām in falcidia. Contra quod immo in vtracq;
 idem dicendum sit, vt hīc pluribus articulis, & supra in solu-
 tione argumentorum diximus, & ita text. iste videtur sibi
 contrarius, precipue quia in secūdā huius partis príncipio
 est inter eas differētia, & in versi. pro ea vera pte conueniūt,
 Bart. soluit dicēs has quartas cōuenire, quādo percipiſ cor-
 pus hereditarium, in qua cadit titulus difformis. At verò in
 rebus nō hereditarijs, itemq; in legatis, & fideicomisso here-
 di ab extraneo relictis, differunt, quæ in trebellianicā impu-
 tantur, in falcidiā autē minus. Satis oportunum esse arbī-
 trabar huc aliquot regulas adferre, quæ cōueniētia, & diffe-
 rentia istarū quartarum indicarent. Verū tamē aptiorē locū
 post duo mēbra tertij capitū, esse duxi, illuc ergo trāfferen-
 das curaui, ne repetitione, sed peroratione potius vtēdū sit.
 ¶ Secūdo op. cōtra quartā particulā secūdē, dū dicit fideic.
 causa cōditiōis implēde, qa (inquit Bart.) id non est lega-
 tū. l. si qs sub cōditiōe dandorū decem. s. si qs omis. caus. tes.
 ergo nec fideicōmissū. l. j. s. de lega. j. l. j. C. cōia. de leg. Sol-
 uit, secūdū Iac. de are. text. istū no vocare datū heredi causa
 conditiōis iplēde, fideicōmissū, exponi em̄ debet verbū (dat)
 i. iniungit, qa videlicet heres p̄stare debet, testator em̄ iniun-
 xit heredi & conditionem apposuit hoc modo, grauo lega-
 tariū dare heredi, si heres dederit decē ecce (inqt) Iac. de are.
 fideicō. iniūctū heredi, & hoc modo cōtrariū factū parū ob-
 stat, hāc tamē expositionē reprobaui. s. in tex. nā vanū esset

Secūdum Cap. Repe.l.in quartam.

dubitare, an quod heres dat imputet, contendit em in hac l.
de eo. qd ipse accepit, quo ergo cōtrariū istud solui, debeat
ibi videbis. ¶ Tertio opponitur, de.l.debitor. §.fi. j.ad treb.
& de.d.l.p̄ filiam. (Frā.de rip.loco huius.l.debitor, citat.
si debtor. §.eod. & dicit q no opponit, tu igit vide bñ quid
Bar.dicat) finalis ille, §.l.debitor dicit matrē illā, cui dos ex
pacto (quod licet esset inutile, iudicis tñ v'erronea sententia
ius facies id validauit) debet, eā no debere restituere sicut di
xerat in.d.l.p̄ filia. Cōtrariū istud factū fuit in pria pte. Ad
qd rursus, Bar.hic r̄ndet. qud ibi res no erāt, ex vltia volū
tate accepte, ideo nec in trebellianicā iputadē sūt, nisi adhoc
res datē sint. d.l.cū q. §.fi. §.e.oēs hāc solutionē probāt. Tu
nota hāc solutionem Bart. qua nos egebim⁹ in.ij. capite. j.
¶ Quarto opp.de.l.acceptis. j.eo.vbi quod heres debet re
tinere, no imputat in quartā. Sol.id no esse perpetuo penes
grauatū permāsurū. ideo peride habet ac si habitū ab eo no
fuisset. l.q sic de solutio. & §.in tex.dixi,in ver.in eadē caus
fa esse. ¶ Quinto, qud immo portio hereditaria no iputet
in trebel. de.l.titia. §.eo. Sol.ibi erat exp̄sse dictū quartā reti
nēdā quo casu sicut quarta tridentis hereditarij erat retinēda
ita q̄rta portiōis hereditarię, que in p̄dijs legatis cōpetebat
vt. §.declarauit in sexta oppo. primæ partis. ¶ Sexto & vlti
mo, Bar.opponit, qud immo datū caussa cōditionis implē
dæ non imputetur in trebellia. quoniam id regulariter pro
uenit ex rebus alterius patrimonij, vt potē eius, q cōditioni
parere debet. Sed trebellianica deducit ex rebus heredita
rijs. l.iubemus, in princ. & ob eam causam ibi fructus in eā
no imputant, pro solutiōe huius. Bar.citat duas opiniones,
vna est glo.magnę, in.l.filiū quē habētē. C.famil. herc. quæ
fateſ cōtrariū, dicēs hāc.l.quævult datū caussa cōditionis im
plēdæ imputari in trebelli, corrigi, siue limitari, qn aliquis
de liberis primi gradus grauatus esset, qui datū hmōi impu
tare no teneſ, sicut nec fructus ex hereditate pceptos, hāc te
net Bal.in.d.l.filium.Iohā. de Imol. hīc. Pro hac sententia,

Primo adducitur. d.l.iubemus, ibi in corporibus hereditarijs dodrās &c.c.) quā ego iduco fortius, qā si fruct⁹ ex substatia testatoris nō iputent, multo minus datū cā cōditiōis, p̄cipue qā sicut datū cā cōditiōis, iudicio defuncti accipiat idē dī de fructibus. l.mulier. §. alia caussa. ff.ad treb. j. **S**e-
 cūdo licet in. l.iubemus ponat casū in fructibus, rō tñ. l. ē ge-
 neralis, à qua licet argm̄ accipere, potiusq; à verbis. l.nō du-
 biū. C.de legib. l.adigere. §. q̄uis. j.de iure p̄fona. potissimū
 q; exēpla nō restrinçat r̄l'am. l.dāni. in. ij. circa fi. de dāno in-
 fecti. l.r̄la in. §. fi. de iur. & fact. igno. **T**ertio in dubio hoc,
 liberorū fauor id efficere debet, vt p̄ter quartā treb. datū cō-
 ditiōis implēdæ caussa sibi p̄cipū habeat, q̄rū caussa bōa pa-
 rētū q̄sita vīdet̄. l.scripto. j.vnde liberi p̄cipue qā nulla rō di-
 uersitatis reddi pōt, in fruct⁹, inter qbus filijs faueſ, & datū
 huiuscemodi. **A**ltera est opinio Iaco. de arenis, quod etiā
 inter liberos primi gradus, datū caussa cōditionis implendē
 in quartā trebellianicā imputet per hunc text. hāc tenet hic
 Bar. placuit hāc etiā Aret. Pau. de cast. Alex. & Modernis
 à quibus ego disentire nō possum. **P**rimo video iuriū cor-
 rectionē vitādā esse. c. cū expediāt de elect. in. vi. p̄cipue per
 subauditōs casus gl. in. c. cupiētes. §. quod si p̄ viginti de elec-
 tio. in. vi. facit. l.p̄cepimus, in fine. C.de appell. l. sancimus.
 C.de testa. **S**ecūdo si datū hmōi nō imp̄iteſ p̄ illā. l.iube-
 mus. dicēdū foret, legata fideicō. alterius p̄fionij in eā nō im-
 putāda qđ cæteri quoq; nō fateren̄, alioqui hāc lex modi-
 cū effectū haberet. **T**ertio, desiderari debet filiū, hūc q; pri-
 uilegio. l.iubemus, in hoc loco vti desiderat, haberī tanq; ex-
 traneū. c.raynūtius. extra de test. nō est igit̄ à iure extraneo
 rū separād⁹. Et huius opinōis veritas lucidior erit, si rōnib⁹
 quas pro altera pte adduximus. satisfecerimus. **P**rima rō
 de illa. l.iubemus, tollitur secūdū Franc. de rōpp. quōd cōse-
 quētia Bal. non sit parrisina hāc videlicet. Dodrans debet
 restitui p̄ illū tex. ex corporibus hereditarijs, ergo quarta de-
 bet capi ex corpib⁹ hereditarijs. Ideo (inquit) qā nihil valet

E ij

Tertium Cap. Repe.l.in quartam.

presupositū Bal. videlicet q̄ quarta debeat capi ex corporib⁹ hereditarijs, non est prohatū, nā hoc dato, tenenda esset eius opinio. Ego puto doctissimū illum virum Fran. de rippa, nō satis diligenter aduertisse, in primis cōsequētia Bald. est satis bona, sed omitto cōsequētiā, & adduco tex. formālē, pro presupposito Bald. in d.l. iubemus. §. fi. ibi de falcidiae portiōe nō p̄ redditus, sed p̄ ipsas res hereditarias retinēdas. Rñde igit̄, vt per Bar. hic q̄ in ea.l. iubemus. dicit̄ quartam trebellianicā deduci ex corporib⁹ hereditarijs, in casu illi l. nēpe qñ fideicommissarius vellet filiū grauatuī imputare fructus in quartā & hoc declarat imputator, in fine ibi (nō vlt̄ rius q̄ in personis & casibus quorū superi⁹ &c.) Et licet hi fructus plerumq̄ accipiāntur iudicio testatoris, hoc tamen non sufficit, quando grauatus est de liberis primi gradus, per rationem quam statim ponam. ¶ Ad secundam rationem dīci posse puto, esse aliam rationē fructū & aliam eorum quę dantur filiō cauſa conditionis implēdæ. Primo fructus ex re ip̄sa, aut labore filij, queruntur non simpliciter iudicio patris. Secundo ex fructib⁹ alimēta percipiuntur, quę parentes liberis naturali iure debere probat tex. i.d. §. i. accedit. l. cum hī. de transact. §. ¶ Ad tertiam arbitror hoc loco fauore filij nō esse p̄ferēdū volūtati testatoris aut legis, cū nec de legitīa, nec de alimentis agat, sed in l. iubemus, de fructib⁹ disceptat̄, in q̄bus lōgē maior rō vī vrgere, vt dix. Habetis ex superiorib⁹ (vt puto) vtilr & clare expeditū secū dū caput nře huius repetitiōis, consequēs est, non omittere vltimum, quo resolutio materiæ huius. l. clarior ordinabit̄.

¶ TERTIVM CAPVT PRINCIPALE ¶

CAPVT hoc tertiuī p̄ tres articulos distribuēdū est.
¶ Priore, cōclusiōes, q̄ falcidiā cōsernūt exponuntur.
¶ Secūdo articulo cōlusinoes, q̄ trebel, in q̄ etiā cōueniētias, & differētias, q̄ thenus iputatiōi seruiūt, explicabo.

Confessio 15 materia falcidiae

Primus articulus

Fo. cxij.

C Tertio quoque articulo, que in legitimā imputāda sint, ex quibusque conficienda ea ipsa fuerit, dicetur.

Articulus primus de falcidia.

PRIMA conclusio. Quod heres extra testm̄ à testatore recepit, vt pote aliqua dispositiōe intervūos, in falcidiā nō iputat. Sed id sibi vltra quartā p̄cipiū habet. I. p̄filiā, in princ. s. eo. Cuius rō hæc est, q̄ falcidiā qs deducere debeat, vt eius cauſa heres ad adeundū inciteſ. s. i. inf. e. Iſtud autē quod extra testm̄ est, eū ad adeundū nō ipellit, q̄ illud idē ſe pcepturū putet, hereditate repudiata. **C** L imitta 2clusionē, qñ inf. viuos ea lege et cōditiōe tradit, vt i q̄rtā iputet. I. cū q̄ s. f. s. e. l. etiā. s. sed et si nō mortis cauſa. s. de bo. libert. Sup hac limitatiōe moderni ſeſe nō expediūt clare. Tu fac tres caſus. Prīm⁹ eſt, qñ nūq̄ dictū eſt, id in iputari, an p̄lumāt vi delicit ea cōteplatiōe datū. Secūd⁹ caſ⁹, qñ dictū ē tpe tradi tiōis id iputari. Terti⁹ qñ eo tpe nihil dictū fuit, ſed poſtea, ſaltē i teſto, an tūc ſit iputadū. Collige nūc tres cocluſioes, q̄ ſeruēt tibi in falcidia, & trebel, de legitia tñ alia dicent ſuo loco. s. **C** Prima cocluſio, qñ nunq̄ dictū eſt, doce, alia ve re heredi datā debere imputari, nō plumiſ testator velle impu tationē fieri. d. I. p̄filiā arg. I. ſi qñ. s. i. C. de in of. teſta. Iſtud tamen limitat, qñ res illa traderet abſq̄ aliq̄ ſpecifico titu lo, coequatq̄ quartę portiōi. d. l. cū quo in ſiñ. & ibi Bar. & Alex. ab Imol. **C** Secunda cocluſio, qñ tēpore tradi tiōis id actū eſt, vt in quartā iputet, indubie res illa in quartā impu tari debet. d. l. cū quo. s. f. l. in tradi tiōib⁹. ff. de pact. **C** Amplia. s. etiā ſi in prefatiōe dictū ſit. l. iſtē qa. s. f. s. de pa. l. titia. s. i. de verbo. obligat. **C** Amplia. i. qñ poſtea incontinenti, quia que incontinenti ſiunt in eſte vident. l. lecta. ff. ſi cert. pe. l. in bone fidei. l. petens. C. de pact. ego plenissimē declaraui in repetitione. l. pacta conuenta. ſupra de contrahend. empatio. & venditio.

Tertium Cap. Repe. I. in quartam.

C Tertia conclusio, qñ nihil dictū est in traditiōe. Sed dein de ex interuallo, vel in testamēto declarat testator se velle id in quartā imputari, nō oportet q̄ illud imputet. d.l. pater filiā. s.eo. facit. l.pfecta. C.de reuocā. donatio. videre enim sui facti penitere, quod iure receptū nō est. l.post mortē. ff. adop. **C** Límitta primo in dispositiōe, que vim capit p mor tē testatoris, qm cū ei liceat eā reuocare, pōt ordinare illō in quartā imputari. l.si maritus. C.de donat. inter vir. & yxo. istud dicūt Ioh. ab imol. & Moderni, pone exēplū de donatiōne facta p patrē filio. p virū vxori. l.donatiōes in magna. C. illo tit. de dona. inter vir. & vx. **C** Límitta secūdo, si cō sidereremus ius auctentīcorū, quo quartē istē pnt oino prohiberi, auct. sed cū testator. C.eo. q̄ fit, vt. l.p̄filiā, correcta sit in hoc effectu. Sicut igit̄ pōt prohibere, pōt etiā facere eā ex re heredis suplerī, idē em̄ esse video, q̄ prohibeat oino, vlp̄q̄ res heredis imputent in ea. l.proprias. C.de lega. Frā. d.r̄p. tenet contra, duobus fundamētis. Primū est, quod nō possit quis de rebus alienis disponere. l.nemo exte^r. C.de iud. ergo testator sup re, quæ iā heredis facta erat, nihil statuere poterit. Secūdū ante^{q̄} prohibitio quartefiat, debet fieri exp̄sse. s. si vero exp̄ssim de hered. & falc. quod autē hic testator dicit rē hanc imputari, nō est exp̄sse prohibere, ergo cōcludendū esse ait. l.p̄filiā, nō corrigi. Ego nō recedo a prima sentētia, qm̄ hodie mltō maior est testatorū auctoritas in his duabus quartis quām olim fuisse. Nec obstat duae rōes Frā. de rip. Prima, q̄a hic testator non disponit de rebus alienis solū sed disponēdo de suis aliquid ordinat sup re heredis quod iura nō reprobāt. l.ex facto. ij. respō. s.ad treb. nec nouū est, q̄ heredis res legari videant. s.nō solū inst. de lega. l.vnū ex familia. s.si rē. s.de leg. ij. Ad secūdū dico exp̄ssū hoc quidē loco assūmi, qñ quibusq̄ verbis mens testatoris declarat in specie volētis, quartā nō esse heredi p̄cipuā, nā sufficit q̄ dicitur per testatorē tota hereditas, pleno iure &c. glo. in. l. de cem. de fideicommiss. liberta hactenus de prima cōclusiōe.

Obiecta
Sensus

Pimus Articulus.

Fo. cxij.

C Secunda cōclusio. Quod heres capit a testatore, erat tñ ip̄i heredi debitū, aut ex testatoris psona aut cuiusvis alterius, no imputatur in quartā, imo debitū est illud ei vltra quartā p̄cipuū. I. imponēda. I. irritū. C. eo. I. pater filū. S. eo. Hui⁹ est hēc patēs ratio, quod id tanq̄ es alienū deducēdū prius fuit. d. l. imponēda. Accedat quod nō habetur iudicio testatoris, & ita huius debiti cauſa testamentū nō cōfirmaſ. **L** iſmitta quando testator idēq; debitor vellet id in falcidia imputari. I. si debitor. S. eod. Tunc em̄ videtur heres institutus aio cōpensandi secūdū Pau. de cast. & alios in. d. I. si debitor ptex. in. l. cū pater. §. titio. S. de lega. ij. **L** imittabis secūdo indebito legali. id em̄ in falcidia imputandū est, Pau. caſtri ea. l. si debitor, quod cōiter exēplificatur de dote aut de luscro. I. hac edictali. C. de secūd. nup. itē delegit̄ia, q̄ liberis lezgis dispositiōe debetur à p̄re. I. qui liberos. de ritu nupt. §. si verò nō implēs. in auctē. de hered. & falci. Ego puto eos intelligere legitimā ip̄utari cū distīctiōe glo. quas supra citauimus, dū agebatur. quot quartas grauau⁹ deducere possit. Puto tñ verius cōsequēter ad meā opinionē ibi, quod legitima nunq̄ imputet̄ in quatrā, quod hic aliter nō ostendo, clas- rissimē em̄ supiore loco probauī. **T**ertia cōclusio. dona- tiones reuocabiles, que tandem morte cōformant̄ (quales sūt donatio, cauſa mortis, donatio facta ap̄re in filium donatio facta inter maritū & vxo.) p̄ hereditaria portiōe imputant̄ in quartā. Aduerte ad hāc cōclusionē in qua doctores magis trepidarūt, quām hercules ī cōflictu lerneo. Sūt em̄ tres opinio. quas fideliter citat hic Pau pic. in. ij. oppo. Bar. qua- rum q̄libet plures auctores magna auctoritate vītos habet. Ideo moderni vix audēt figere pedē, qđ maximū aufert stu- dētibus incōmodū, vbi em̄ dubios, vidēt auctores modo in hāc modo ī alterā p̄te agitatos, & tādē nihil resoluētes, eos titubare necesse est. Quare cōsulerē in iure docētib⁹, vt dili- gētissimē excogitēt, q̄ sit senior opinio, & deinde naccatas relinquit̄ auditorū mētes, qui si ratōes memoria tenere, &

F

Tertium Cap. Repe. I. in quartam.

disputationē nō possint, decisionē tñ & fixā resolutionē re-
ferēt. Quocirca ego post oīm rōes deligo mihi primam oī-
nionē, quā puto de iure veriorē, & meo quidē iudicio i prae-
dicta seruandā. In qua rursus est astuerendū quod posset ca-
sus fangi, vt vnicus heres institutus sit, cui testator aliquid ti-
tulo pdictæ donationis reliquerit, quē aut legatis aut fidei-
cōmisso vniuersali grauauit, q̄ quidē casu vanū esset, dubi-
tare an portio hereditaria sola, an etiā portio iure legati ha-
bita imputare, qm̄ ius disforme repiri nō pōt, nisi plures he-
redes instituti sint, verū tamē tū idē esset in toto, quod fore te-
nebimus in portiōe hereditaria, dū plures instituti erūt. De-
bet igit̄ casus ponī, vt pluribus heredibus institutis vni eos
rū testator aliquid dederit causa mortis vel alia donatione
reuocabili, & hoc casu doctorū disputatio pcedit. Cōclusio
nostra est portionē hereditariā tñ imputari, quā verò habet
pticulari titulo, ea nō imputat̄, vt in vers. p ea verò pte dixi-
mus. Huius opiniois autor est Azo. quē sequit̄ glos. nr̄a in
I. filiū quē habēt̄. Hanc tuetur Bart licet eā videatur ibi li-
mitare, hanc indistincte pbat Alex. de Imo. hic, vir meher-
cle de iuris prudentia nostra bene meritus. Cuius ratio est q̄
testator, qui donatariū instituit, eūq̄ aut legatis aut fideicō-
missō grauauit, cū potuisset illā donationē reuocare, & non
reuocauit, videtur id p̄ quota hereditaria imputari voluisse
Cōclusio ista & eius ratio, dū satissimē rōnibus aliarū opinio-
nū cōfirmabitur. Secūda fuit opinio Ioh. ab Imo. hic vo-
lētis donationes istas in totā imputari, nā (inquit) In his ius di-
forme inueniri nō pōt. Vides hāc opinionē multū accedere
ad primā, Immo. pfecto eadē esset, si poneret vnu solū here-
dē institutū fuisse, pluribus tñ institutis in hoc disert opinio
Ioh. à prima, qđ velit Iohā. ī rē donata nō esse titulū disformē
Ideo totā rē imputari. Prima opinio vult reperiri disformen-
titulū & pro hereditaria sola imputationē fieri. Pro hac
secunda opinione primo facit, qm̄ sicut testator heredē gra-
uās, qui donationē nō reuocauit, visus est velle imputatio-

nē fieri in portione hereditaria, ita in totū. Si vult igitur portionē iure legati imputari, imputandā eā esse nemo pōt dūbitare. l. quod autē in fi. s. eod. Secūdo nō pōt assignari maior ratio quare potius testator vult portionē hereditariā imputari, q̄ portionē quam habet vi donationis, titulo particuli, ergo idem statuetur in vtraq; l. à titio. ff. de verb. oblig.

Hæ due rationes nō vrgēt oīno. Ad primā negatur q̄ testator velit rē donatā pro portiōne iure legati imputari si eīm de eo cōstaret, nō esset dubiū p. d. l. quod autē, in fi. Et ad. ij. vbi q̄rit rō diuersitatis, cur potius testator p̄sumit velle portionē hereditariā imputari, q̄ &c. Dico eā esse, q̄ pro portiōne qua donatarius est heres, censem esse facta reuocatio donationis ne à seipso id accipet. Sed pro quota coheredū se cus, īmo in vim eius donationis p̄tē reīdonatæ lucra, fateor tñ difficiles esse rōes diuersitatis in his rebus q̄bus ius ditor meregitur. **T**ertia est opinio Guil. in. l. filiū quē habētem quā sicuti sunt Ange. & Pau. cast. ibi. Tenuit hæc opinio totū contrariū, q̄ donationes iste necq; pro hereditaria mīnusq; pro legati portione in quartam imputentur, sed penes heredem vltra quartā precipuæ remanēt, istud fulcitur magnis rōnibus. **P**rima est talis. Certū est in quartā non imputari quod extra testamentum est. l. pater filiam. s. eodem dēd hę donationes sunt extra testamentum, vt pote ex contractu, ergo. Minor probatur quia hæ donationes confirmantur sine aliqua aditione. l. filiæ. C. fami. herci. l. post legatum. s. fina. s. de his quib; vt indig. at verò sine hereditatis aditione ius hereditarium nullum reperitur. l. si nemo. de testament. tutel. etiā ab intesta. l. ij. de fideicommiss. libert. **S**ecunda est, falsum p̄supponit Azo. & Acursi. q̄ in his donationib; cōperiat portio hereditaria, nā statim à morte testatoris dñiū trālit in donatariū, & res donatę nunq; sunt in hereditate, q̄ anteq; per aliquę aditione acquirat, remanet super humeris legis. Sciant iunenes istud, quando testator mortus est, nondum adīta hereditate, illa hereditas est ius qđ non inest

Tertium cap. Repeti.l.in quartam.

Sive nō inheret, aut si manis nō sustinetur in testatore, quia
obtulit mortē, nec in persona heredis saltē extraneo instituto.
Sed inest legi, q̄quādiu heres deliberat nulli eā deferrit, legata
fideicōmissa tādiu i suspēso sunt, sed p aditionē eādē trās-
fert in heredē scriptū, si nihil sit impedimēto. Si nō possit in
scriptū sese exonerare, illā apud legitimos heredes collocat,
posteaq̄ hereditatis nomē amittit, Istud diligēter docui⁹
in.l.vētre ſ de acqui.here. Donatiōes tñ (vt ad ppositum re-
uertamur) nō sic i suspēso sunt, sed statim vt morte confir-
matē sunt, ad donatariū pertinēt, quo fit, vt nulla portio dici
possit hereditaria. ¶ Tertiō adducūt tex.in.l.si sequēs q̄stio
ſ.de leg.iij.vbi donatio huiusmodi retineſ p̄cipua per graua-
tūniſi testator id exp̄ſſe dixiſſet, nā id in bonis fuisse dici nō
pōt. Cōcludēdū igī videtur res hoc modo donatas non de-
bere imputari. Hæc sunt fundamēta doctorū, quibus Pau-
de mōte pic.eo ducīt vt putet hāc p̄tē in pūcto iuris esse ve-
riore, & niſi timeret (inq̄) glossarū auctoritatē secūdū hanc
iudicaret. ¶ Quartō ultra eos, Pro hac op̄i. adduco rōnem
magis vrgētē, quōd scilicet h̄e donatiōes statim mortuo do-
natiore cēſeāt valuiſſe tpe quo factae sint, & retrotrahūtūr
ad id tps.l.donatiōes in magna ad finē. C. de dona. inter vi.
& vxo. & ita p̄inde de his discēdūt est, atq̄ si donatio inter vi-
uos eſſet, licet quādiu donator vixerit eai ū effectus pepēde-
rit, vñ videmur i termis prię cōclusiōis eſſe. ¶ Quintō, acce-
dat quōd h̄e donatiōes, nō inuitant heredē ad adeūdū. quōd
eas ipsas res sit etiā habiturus nō ſecuta aditiōe. Ideo i qua-
tā minime imputari debēt. §.j.inſti.eo. §.sed quia inſti. de fide
here. ¶ Sed nec his abduci poſſūt n̄a cōclusiōe. Ad primā
rōnē r̄ndeo verū eſſe, q̄ ea q̄ extra teſtim ſunt nō imputātur,
ideſt ea q̄ ex diſpoſitōe q̄ valuerit viuo diſponēte, hoc mo-
do loquūt̄ iura qb̄ maior argumēti, & reſl'a doctorū cōpro-
baſ. Et iſ hoc ſenſu nō eſt vera minor, ſ. qb̄ h̄e donatiōes ſint
extra teſtim etiā ſi nō ſint in teſtamēto. Certum eīm eſt in hiſ
donationib⁹ versari tertium quoddam genus successio-

nis quod quandoq; de natura contractuum , quandoq; de natura vltimarii voluntatē pticipat glo. Bar. ImoP. in. l. iij. s de dote prēleg. Ang. in. g. j. inst. de dona. ¶ Ad secūdum fa-
tor, quod dominiū statim à morte testatoris trāsit in dona-
tariū, vt deductū est in argumēto. Et licet ipsi non probent
habes tex. in. l. iij. s. de public. in rē actio. sed non bene sequit
transit dominiū statim ergo nō est hereditaria. Tū enim ve-
rū esset, si trāsiret in donatariū q; nulla alia dispositione voca-
ref. Sed hīc donatarius est etiā heres, pro cuius quota cen-
set reuocata donatio vt dixi, & deinde postq; adiuit, imme-
diatē à morte testatoris rem illā donatā pro quota vt heres
acquisiuit. l. heres quoq;. s. de acquir. here. F atetur tñ q; pen-
dēre additione pēdebat etiā an h̄retvt donatarius, anvt heres
quod deinde ex futuro euentu dijudicat. Si adeat, vt heres,
si repudiet hereditatē, vt donatarius eā rem habebit arg. op-
timū in. d. l. q filiabus. g. fi. & l. sequenti. de lega. j. ¶ Ad ter-
tiū, in. l. sequens. questio. licet nō debeat restitui res donata,
nō sequit tñ, quod nō debeat imputari, nā si quis est graua-
tus restituere vndecim vncias, duodecima bñ imputat vt in
nō tex. & tñ nō est subdita restitutioni, aliud exēplum fru-
ctus nō debēt restitui, & tñ bene imputat. l. infi deicōmissa-
riā. j. ad treb. ¶ Ad quartū, dico q; donatio retro singit va-
luisse nisi pro quota hereditaria pro qua potius psumit re-
uoeatio, quām singit retro quesita, ne à seipso rē illā accipē
re oporteat, quo fit vt iudicio testatoris pro illa quota rē ha-
buerit pro aliorum coheredū, iure donatiōis, & ita constat
maximā esse portionis hereditarie & alterius differentiam
cōtra Ioh. ab imoP. ¶ Ad quintū etiā si heres non incitēt ad
adeundū per illā rem donatā, nō sequit, quin debeant impu-
tari. Nā legatū, quod heredi grauato relinquit, bene impu-
tat in quartā trebellianicā, & propter illud non incitatur ad
adeundū, quippe etiā repudiās, legatū consequit. l. qui filiab-
us. g. fi. & l. sequen. s. de leg. j. Resultat igit̄ has donatiōes
pro parte tantū imputari. Līmitta qñ testator ordinasset. to

Tertium cap. Repet. I. in quartam

ta donationē imputari etiā in testō. I. quod autē in fi. s. eod.
& dixi in prima cōclusione. ¶ Quarta conclusio, quod heres ex testamento habet iure hereditario id in quartā legis
falcidię imputat per tex. nostrū in princ. Rō est, qm̄ si tres
vncię remanerent nō exhauste legatis, nō fuiret aliqua de-
tractio, nec lex falcidia locū haberet, non habebit igitur lo-
cum pro portiōe. I. quę de tota. s. de rei vēd. ¶ Primo ex cō-
clusiōe sequit q pecunia data cā conditionis implendę pro
portione hereditaria imputatur in falcidiā. I. id autē in. ij. res-
pons. s. eo. & rationem harū pecuniarū. s. posui. ¶ Secun-
do infertur, quod noīe precij heres capit in eam imputari. I.
qui fundū. I. si dignum. s. eo. ¶ Tertio elicitur quod in vim
modi capitū, etiam in eandem imputari. I. in ratione. ij. s. ta-
metsi. s. eod. ¶ Quarto sequitur totā pecuniam, quā heres
a se accipere tenetur in falcidiā imputari. I. deducta. s. num-
mis. I. cū pater. de leg. ij. & in hac. I. in versic. Sed si pecunia.
¶ Quinto infertur portionem pecunię hereditarię quā he-
res ex pr̄legato accipit inputari, vt hic in vers. pro ea vero
pare, q locū habet in pr̄legato pccunie hereditarie vt dixi.
s. tex. ¶ Límita cōclusionē secundū docto, qn̄ testator vel
let expresse quartā detrahi. I. titia. s. eo. hanc límittationem
ponunt doct. hic quę si indistincte intelligatur, iniquissimē
pcedit. Pone legatas esse nouē vncias, dixisseq̄ testatore de
tracta quarta. Credunt nē (et puto id eos arbitrari) quartam
trium vnciarum solū in falcidiā imputari? Ego dico om-
nes tres vncias in falcidiā imputandas per nostrum text.
nec debet illa lex titia tam peruersē interpretari, quod ple-
nē ostendi supra in. d. sexta oppositione.
¶ Límita secundo hanc cōclusionem & omnes alias, quę
volunt aliquid in quartam imputari, quando id est perman-
surum penes heredem. I. acceptis. j. eodem, paria enim sunt
non habere vel habere & statim restituere. I. fina. in fine.
¶ de bonis que liberis.
¶ Quinta conclusio, quod heres habet titulo legati, aut si-

deicommissi quod è rebus hereditarijs non procedat, non computatur in quartam per tex. nostrum ibi (non quas iure legati) intelligo siue sit pecunia siue corp^o aliud, aut species vt probat. l. siue à me &c in tex. posui. Rationem hui^o ponit Bart. & quidam alij. ex significatione quartæ, quæ est hereditaria &c. ego in text. istud plenissime exanimauī.

C Amplia de legato portionis coheredis facta diuisione, item de legato à legatario aut fideicommisario etiā rei, quæ fuit testatoris. d. l. si à me supra eodē, quia extranei singitur.

C Limitta primo in legato quod heres capit ab eo cui legatum soluit. l. nefenni⁹. s. eod. l. filio. j. eod. & s. dixi in. ij. cap.

C Limitta secūdo qn̄ testator voluisset legatum imputari. l. quod autē s. eo. in fi. Licet em̄ iure isto. fforū. testator non potuistet prohibere deductionem, poterat tamen facere q̄ quę ab ipso proficisciētur, in eam imputarentur. d. l. quod autem. l. si debitor, supra eodem, & ibi Paul⁹ castren⁹.

C Limitta tertio in legato, quod à legatario rei hereditarie purè relinqueretur heredi, quia fingeretur nunq̄ exisse à patrimonio, vt supra dixi per. l. si à me. per. l. qui sic de solutio. l. fina. in fine de bonis que liberis. C.

C Sexta conclusio. Corpus hereditariorum siue species hereditaria heredi plegata, quā iure difformi capi cōstat pro portio hereditaria imputat, p portio legati nō, vt hac lege vers. pro ea vero parte, in his enim quæ titulo difformi accipiuntur, quathenus hereditario iure accipitur, militat decisio huius. l. in princip. licet enim versiculus illæ loquatur de trebellianica locū habet in falcidiā, vt diximus supra post glo. Fallit qn̄ testator voluit quartā deducēdā. l. titia. s. eo. & de claraui in. vi. opp. Quero quid de fideicō. vniuersali, Pone legata relicta à primo exhaustire semissē illius, secūd⁹ grauitas est illi restituere suā ptē, an hæc p fideicō. restituta debeat p primū in falcidiā imputari. Primo videſ imputanda, quia est portio hereditaria, & iure hereditario habetur. s. restitura insti. de fideicommis. heredita. ergo, vt hic in princip.

Tertium Cap. Repe.l. in quartam.

In contrarium quod non imputet, quoniam falcidia est quarta in
stitutionis, & hoc fideicommissum non habet ex institutione,
preterea textus hic negat indistincte fideicommissum imputari
ergo. l. deprecio de publi. in re actio. Ego puto distinguendū
an fideicommissum sit purum & tum imputetur, an ad diē vel
sub conditione & eo casu secus. l. si à me. s. eo. Tu cogita di-
ligenter. ¶ Septima conclusio, quoniam heres pecunia hereditaria
titulo plegati habet eam capit iure difformi ideo in quartā fal-
ci. imputat pro portione hereditaria. d. s. pro ea verō parte,
pro portione legati non imputat, nisi in casibus fallētialibus,
quos pono in quinta conclusione, quo sit pecunia plegatam
non aliis iuris esse quam specie hereditaria. Quod dicerenō pos-
ses, in pecunia, quā heres iussus est retinere ea enim tota iu-
re hereditario percipit. l. deducta. s. nūmis. j. ad trebell. plene
istud attigimus. s. in textu. ¶ Octava conclusio. Quod he-
res capit causa cōditionis implendē non imputat in falcidiā
vt hic in verb, quod implendē cōditionis causa, & in finali
parte. Fallit quoniam deducēda esset falcidia erga eum, qui debet
dare. l. nesennius. s. eo. quæ an locū habeat in dato causa cō-
ditio implendae. s. disputauimus. Fallit secūdo in nummis
peculiaribus datis causa cōditionis implendē in quibus ca-
dit ius difforme, idē puto in specie hereditaria ea causa da-
ta. l. id autem. s. eo. Fallit tertio quoniam ex eo naturalis obliga-
tio dissoluīt. l. si pupillus. s. eo. ¶ Nona conclusio quod he-
res iudicio testatoris capit noīe precij in falcidiā imputatur
l. qui fundū. l. si dignū. s. eo. Quo fit, vt quod heredi datū est
ratione modi in falcidiā etiam imputetur, cū nomine precij id
habere singaf. l. in rōne. s. tametsi. s. e. in his non insisto quod
satis supra fuerit declarata. ¶ Decima conclusio, quoniam quædā
sunt relicta ab herede, que vel à principio vel postea sunt in-
utilia, sic quod non debent ab herede prestari, in falcidiā im-
putari debent. l. in rōne in. j. circa princ. l. non est dubium cum
duabus sequētibus. s. eo. Paria em̄ esse videntur quæ à principio
non relinquuntur, & que inutiliter relicta sunt. l. si aut nullū

C. de leg. heredib. gl. in. l. fi. C. de plagia. Hæc sic breuiter
recollecta circa falcidiā satis sit exposuisse, quod rarissi-
mè de hac falcidiā hodie diceptetur.

Articulus secundus de trebellianica.

Prima conclusio, quod profideicōmissū grauatus ha-
buit à testatore extra testamētū, vt potē ex contractu il-
lius, aut eius à quo ipse testator caussā habuit, non debet in
quartā imputari. Conclusio probat his iuribus & rōnibus
quibus prima & secūda cōclusio superioris articuli cōpro-
bata est. Ex hac conclusione inferūt Pau. & Alex. in. l. si pa-
troni. j. ad treb. quod iura pheudalīa, emphiteotica, itē quæ ex
pactis monitionalibus maiorū heredi cōpetūt, nō imputant̄ in
quartā trebel. quod etiā moderni hic probat. Limitta nisi tē
pore acquisitionis fuisset dictūt eā rē in trebellianicā imputa-
tari debere. l. cū quo. s. j. s. eo. l. etiā. s. sed si nō mortis de bo-
nis libert. j. Limitta secūdo quod testator vult illud debitum
à testatore in caussā imputari, tēpore institutionis. l. si debi-
tor. s. eodem. Limitta tertio in debito legali vt in dote se-
cundū Paul. in. d. l. si debitor, ego superiore articulo repro-
baui id in legitima, nec putovnque legitimā debere imputari
in trebellianicam, vt plene dixi. s. in. j. cap. tertia præfatione
Ratio autē harū limittationū est quod hēc in falcidiā imputan-
tur ergo in trebellianicam, vt. j. declarabo.

¶ Secunda conclusio, quod heres grauatus habet solūmo-
do iure hereditario cōputat in trebellianicā tex. in. l. non a in
verbo retinere deducere. Cuius ratio esse potest, quod trebel-
lianica est deducat, vt heres nomen heradis inuanū non ha-
beat. l. j. s. quod quod j. ad trebel. s. sed quia insit. de fideicō. here-
modo igite est portionē cōsecute sit, in ea inuanū nomē non
habet, igitur. Ego amplio etiā si testator ordinarit quartā
detrahendā, nec. l. titia. s. eo. locum habet, nisi in casu suo de
quarta tertiae in re prolegata fuerit questio. vt ego declarau. s.

Tertium cap. Repet. l. in quartam

in. vi. op. ¶ Tertia conclusio, quicquid heres grauat, debet accipere iudicio testatoris titulo particulari, quod non est de hereditate sive, sit species, sive pecunia, totum imputatur in quartam per hunc tex. in. ij. parte principali. l. filium quem habentem. C. famili. herci. huic coclusioni oes astipulantur Ad quam arbitror assignari rationem, quod iure uniformi accipiatur, non potest enim res quem testatoris non est iure hereditario, cupi secundum Paul. cast. hic n. vi. ¶ Quarta conclusio pecunia, quam heres testatoris iudicio deducere vel retinere debet, tota in quartam imputatur, ut in nostro tex. vers. Sed & si pecunia, quia de sua portione eam accipe netur. d. §. nummis. Tu de hac pecunia vide quinq[ue] conclusiones quas posui in text. ¶ Sexta conclusio legatum, si deicommissum, tam particulare quam universalae, datum causa conditionis implendae, quod heres grauatus etiam ex re hereditaria iure uniformi capit, in trebellianicam imputatur per nostrum tex. in. ij. parte principali, ea enim omnia iudicio testatoris percipiuntur ergo. gl. hic aprobata per oes. ¶ Septima conclusio, species hereditaria heredi grauato prelegata in quartam pro portione hereditaria imputatur, non autem pro portione quem iure legati copeteret, ut in vers. pro ea vero pte. Titulo enim difformi rem istam heres habet, quod curita constitutum sit, super tex. vehementer elaboratum est. Amplia idem esse, de eo quod causa conditionis implendae acceptum est si diformiter habeatur, secundum doct. hic. Fallit conclusio quoniam testator disposuit expresse quartam retineri, tunc enim quarta hereditarie tantum imputare. l. titia. s. eo. Fallit secundo, quoniam deduceret quartam ab eo, cui restituere deberet. l. nesenius. s. eo. l. filio. j. eo. ¶ Octaua conclusio, fructus ex hereditate per heredem grauatum percepti in quartam trebel, imputatur l. in fideicommissariam, quia iudicio testatoris percipiuntur text. in. l. mulier. s. alia causa. j. ad treb. Amplia, ut idem dicendum sit de falcidia. l. quod de bonis. s. fructus. s. eodem ubi est bona glos. & doctor. declarant. Fallit primo in fructibus

perceptis ex quarta retinenda, quoniam heres sibi hos fructus preciuos habet. d.l. in fideicommissariam. Fallit secundo quando fructus percipiuntur ex negligentia fideicommissarij. l. mulier. §. si heres. j. ad treb. nō em tū iudicio testatoris p̄ci piunt. Fallit deniq; quando filius testatoris grauatus eliet cui id iuris priuilegio cōpetit, ne fructus in quartā imputentur. l. iubemus. C. ad treb. Ratio huius līmitationis ea mīhi videtur quod ex his fructib; alimēta immediate p̄cipiuntur, quæ testator iure naturæ filijs p̄stare cogebat. Si tamen ascendens grauaretur restituere fructus quartam extenuasrent. l. filius. §. eod. & sepius. §. dictū fuit. ¶ Nona cōclusio, Quarta trebellianica debetur grauato, & detrahi etiā iure per eum pōt de qualibet re hereditaria. l. līneā margaritarū l. plautius. §. eo. glo. in. l. ij. C. eod. & licet hēc iura loquātur solum de falcidia, & ideo glo. in. l. filium quem habētem, dicat posse teneri, q; trebellianica ex vna re tātum deduci possit, cōis tñ opinio & verior tenet in hoc articulo nō esē inter has duas differentiā, quod & Bar. hic in. iiij. quæstione notabiliter declarat, illud idē prosequitur Paul. pic. super illa quarta questione Bart.

Ratio conclusionis huius est, quod lex falcidia aut senatusconsul. deducat & defalcat, quartam ex relictis, quæ exhaustiunt dodrātem, vt sēpe supra declarauimus, & cum diuersæ res relinquantur, ex diuersis quoq; rebus quarta deduci debet. Accedat etiā quod hæ quartæ, hereditariæ quotæ vocantur & assumuntur ex vnūverso, vt supra probauī, ergo respiciunt vnam quamq; partem patrimoni. l. prima. §. si heres percept. fundo infra ad trebellian. Conclusionis vtilitas & effectus quotidiae prodesse potest, quando is, qui post mortem grauatus est, decedit relictis heredib;. Licet enim fideicommissarius post mortē primi vocatus. (Si em grauamē locū haberet primo herede viuo consuetudo fideicommissarium nō facit, posset enim oriri scandalum, dum substitutus grauatum adhuc obuiantem

Tertium Cap. Repeti.l.in quartam.

reperire suspicaret) etiā in vim substitutionis fideicomissa
riæ, possit ex cōsuetudine q[uod] mortuus fās sit viuū, sicut oēs
cōsuetudinarij affirmāt, idq[ue] in dies seruari video) petere se
manuteneri in possessione rerū hereditariarū, saltē pro quo
ta sua, heres enim grauati ecōtrariò quoq[ue] cōcludere pot, se
manuteneri in sua quarta, si eā solam sit detracturus. q[uod]a for
te extraneus erat. Si vero duas quartas deducere hīc heres
posset, vt potē q[uod] legitima etiā grauato cōpetebat, manute
nebit in media parte honorū defuncti, due em quartae dedu
cēdæ mediā p[ro]t[er] conficiunt secūdū Alexā, in cōsil. in. in.
volumi, moderni hic & repetētes in l. filiū quē habētē, ego
allego. glo. sing. in. c. raynal. in verb. licet ipsas extra de te
sta. Quod intelligo (licet moderni istud omiserint) si heres
graūatus sit filius vnicus, cui totus triēs pro legitima debe
ret. Si autē (& istud male cogitant practicātes) essent plures
filii, vt potē quatuor, tunc uno herede vniuersali instituto
& restituere grauato, duæ quartæ ascēdunt solū ad tres vni
cias oīm honorū grauātis, & fideicomissarius habet sex, nā
alij tres filij habet tres vncias pro eorū legitima, & ipse gra
uatus vna, supersunt octo, in quibus tenuit grauamē, ex his
octo quartā deducit, quē est, duarū vnciarū, quod tu diligē
ter cōsiderabis in praxi, dū hāc deductiōes fient, si plures fi
lī grauati sunt, videto q[ui]ta cuiuscq[ue] sit legitia, in quota etiā
pte grauet, tunc deducta legitima, quartā residui deducen
da est. Redeo ad cōclusionē, quā oēs sequūtur cū līmittatio
nibus, sequētibus. ¶ Primō igitur cōclusio nostra, quā ha
bet quartā deduci posse ex qualibet re hereditaria, locū non
habet, vbi inter p[otes] actū esset in altera re quartā desumi, no
tat glo. in l. filiū quē habētē. C. famili. hercif. istud Bart. hic
tenet per tex. in l. i. g. si cōueniat. s. depositi, facit l. cōtractus
de regu. inr. l. si cōuenierit, ff. de re iud. Si igit̄ volunt heredes
& legatarij aut fideicomissarij in vna re illā detrahi, id lex
nullomodo reprobat imo vero cōsulerē heredibus, & lega
taris, vt à seipsis amicabiliter iudiciū sumerent, nec iudice

locorū regrāt, vītabunt sancēo modo labores, & expēsæ q̄s
 euitare nelciūt, nīsī q̄ aliqñ processus & questioñes diu tra-
 starunt. ¶ Secūdo limitat cōclusio qñ testator aliquid he-
 redi dederit, quod i quartā imputaret, in ea em re sola deduc-
 tio quartæ facienda est. l. cū quo. §. fi. l. querebaſ in fi. §. eod.
 Ego puto idē, si testator in testamēto ordinariit, in aliq̄ certa
 re deducendā quartā. §. disponat de nup. coll. iiiij. immo for-
 tius arbitror, si probari possit testatorē id voluisse etiā tacite
 quibusdā fortē coniecturis, illud seruandū esse Bal. in. l. filiū
 quē habētē, video em maximā esse testatorū auctoritatē in
 rebus proprijs, vt putē quartā semp deducēdā ex re, in qua
 deductionē fieri testator aut exp̄ssē, aut tacitē disposuerit,
 idq̄ moderni hic non improbant. ¶ Tertio limitat cōclu-
 sio nīa vbiçūq̄ heres quartā deducturus fructus ex heredi-
 tate pceptos cōputare tenet, quod superiore cōclusiōe dixi
 per. l. in fideicōmissariā. §. ad treb. per. l. quod de bonis. §. fru-
 ctus. §. eo. Tūc em quarta deducet i his fructibus si suppe-
 tant per. d. §. fructus, p. d. l. in fideicōmissariā. sin aliter suple-
 bit ex reliquis rebus. Quo fit, vt heres grauati se penumero
 fallat, qui putās ex corporib⁹ hereditarijs quartā partē re-
 tinere, debeat fructibus fortē perceptis cōtētari, ad quod ni-
 mirū iudices ad uertere diligēter debent, sup hac limitatiōe
 vide q̄ dixi in pcedēti cōclusione, & Alex. in. d. §. fructus
 Pau. de cast. in. l. ita tñ. §. heres ex assē. §. ad treb. ¶ Quartō
 limitat cōclusio, qñ heres hic eā detracturus, aliquid ex he-
 reditate alienasset, tū em tuper ea re tenebit suā quartā reci-
 pere. l. marcellus. §. res que. §. ad trebe. aucf. res que. C. cōia.
 de leg. tenuerūt istud Azo. & Dy. quos hic Bart. citat, Ad-
 uerte. i. qđ si alienata pluris valeat, quam portio p heredē de
 trabenda, siet in eo pluri alienationis reuocatio, insup si res
 alienatę esent p̄ciosiores & meliores inter alias res heredi-
 tarias, arbitror fieri reuocationē, etiā si soli quartę r̄nderent,
 Pau. de cas. & modernii. d. §. res que. Ang. Alex. hic. Reli-
 qua quæ ad hāc limitatiōe ptinent, vide per Alex. hic, &

Tertium Cap. Repe.l.in quartam;

per eundem & Ias.in.d.g.res quæ. ¶ Quinto lìmitta, quando res aliqua esse heredi grauato in peculium à viuo teste-
tore concessa. In ea enim re quadrantem heres, inuitio fidei-
commissario deducere potest. I.filiū quē habentē. C. famili.
hercif. qui text.adhoc est singu.secūdum Barto. & alios ibi
ex hoc infero institores(quos factores vocant) quibus pa-
ter peculium profecticium concedere solet, poſe in eisdem
rebus quartas deducere, quas quidem res pro capitali pa-
ter tradiderat, nec cogentur hi filij grauati capere quartas
suas in corporibus hereditarijs, ex qbus artificiū filij exer-
ceri commode non posset. Sed intelligo soli filio istud cōdo-
nandum, secus igitur vbi grauamē locum haberet mortuo
filio. Ideo. I. filium quem non haberet maximum fructum
hodie, cum filij grauentur regulariter si moriātur sine liber-
ris, tu hæc nota, quia moderni non multum cogitant ad pra-
cticam huius materiæ. Quæ autem est decidendi ratio. Bar-
to. hic sequēdo rationem Lothar. quem citat gl.in.d.l.filiū.
ait, iudicem duabus debere rationib⁹ moueri. Vna depre-
henditur ex tacita testatoris voluntate, q̄ ex eo colligitur,
quod pater in vita erga hunc heredem fecerit. I. cum alimen-
ta. j. de annuis leg. I. cogitatione. C. famili. herciscū. Altera
quod durum sit hunc heredem à possessiōe rerum, quas diu-
tius coluit auocari. I. i. C. de pallud. & alluvio. I. possessio-
num. C. communia. vtriusq; iudicij, precipue quando hic
heres dimittit fideicommissario alias res, quas ipse grauatus
deducere poterat. ¶ Duo hoc loco diligenter per agēda no-
bis sunt. ¶ Primo defendēda est hæc quinta lìmittatio, quā
doctores communiter reprobant contra Bart. qui eam hic
apposuerat. ¶ Secundo. I. filium quem habentem declarat
relicet, quam pluriē explanatarum me pollicitus sum. Co-
tra Bar. quod imo ex re heredi in peculiu tradita nō sit tre-
bellianica deducenda, quodq; eadem sit ex singulis reb⁹ ac-
cipienda facit in primis, quod non satis cōsequens sit hæc ra-
tio. Pater in peculium fundum cōcessit ergo vult eum per-

petuo fundum habere, quod liquidò ostenditur in l. certū.
C. famili. hercif. in l. epistola. s. fi. ff. de pact.

¶ Secundo, quoniam licet cōcessio facta à testatore faciat,
quòd in ea re quarta deducatur. l. cū quo. s. fi. s. eo. id verum
de perpetua concessione, at de temporaria secus. Ego puto
Bart. non iure à doct. reprehensum fuisse, quòd nec is dicat
ipso iure quartam trebellianicam ex illa re in peculium
concessa dducendam. Sed vult tantum iudicem debere tre
bellianicam assignare in illa re per patrem, dum viueret he
redi in peculium tradita, quod expresse deciditur per illam
l. filium quem habentem, secundum communem intellectū,
nec obstat. d.l. certum quoniam licet per iudicem ibi pecu
lium profecticium non adiudicetur vni, sed distribuatur in
ter omnes filios, tamen is q peculium obtinuerat, non de
bet aliquam quartam deducere, nulla enim ibi est facienda
quartæ deductio, minus etiā. in d.l. epistola. Et miror quòd
doct. non faciant differentiam in iure secundum diuersitatē
in facto, cum ex facto ius oriaſ. l. si ex plagijs. s. in cliuo. ff.
ad l. acqui. Ad secundū puto dici posse, quòd cōcessio alicui⁹
rei perpetuo heredi facta operetur deductionē fieri mero iu
re ex ea re. Sed concessio temporalis facit, quòd testatoris vo
luntas dignoscatur ea fuisse, qua iudex impellatur ad affi
gnandum quartam in illa re sic concessa.

¶ Superest breuiter declarare contextū, l. filium quē habē
tē. Nō licet em̄ mihi p occupationē lōgius dicte. l. interpretas
mentū subire, Dicā tñ obiter quod sentiā. Tres dātur ad illā
l. interpretatiōes, quas glo. ibi satī obscure citat, Dat insup
noua interpretatio p Lāce. poli. in sua repetitiōe, q̄ licet Al
cia. nō qñq̄ aplauserit, quædā tñ illius declarationi tādē vi
sa sunt aduersari. Ego tñ puto eisdē oīno rōnibus interpreta
mētum. Alciati. posse subuerti, quibus ipse politū cōfutare
videtur, id enim inter ipsos tantū interest, quòd secundū Po
lit. testator iussit à filio grauato fundum deduci, secundum
Alciatū verò hic fund⁹ grauato p vēdicationē legatus est,

Tertium Cap. Repe. l. in quartam.

Alciat. ait, in rescripto ne vllū quidē verbū de fundo deducendo aut retinendo. Sed equidē nihil ibi scriptū de vēdicatione fundi video. Cōsiderandū etiā arbitrat̄ legatū per vēdicationē alterius naturae esse, quām persinēdi modū, quod tñ in reprobāda Politi sententia obijcens Iustinia. nō admittēbat, horum virorum interpretatio & subtilis est, & satis defendi posset. quę tñ mihi nō placet, cū nō longē distet ab interpretamēto lo. glosatoris antiqui, cuius intellectus cōsider reprobaſ. Diuinādū em̄ esset, autq̄ fund⁹ extraneis legatus esset, aut fatendū quōd fideicōmissū coheredibus nō relinqueret. l. nesennius. ſed. cui nec satis meo iudicio respōdet. Sequēdam igit̄ arbitror cōem interpretationē ad illam l. tiliū quē habētē, cui nihil aduersari video. Casus ita fīngi pōt Titi⁹ tricētū in patrīmonio possidēs tres filios habebat, fundū triginta dignū cōcessit in peculiū profectitiū filio maiori natu, in suo testō tres filios hæredes instituit pro æquis portionibus, grauauitq̄ sub cōditione primū de restituēdo hereditatē coheredibus, & quibusdā alij, si decē coheredes hēredi darent, quisq̄ suā hereditatis adiuit portionē, sup diuisione hereditatis aditus iudex, dubitabat qūo diuidetur hoc p̄imoniū, & difficultas orit̄ ex retētione quartæ, purificata enim erat conditio fideicōmissi. Imperator primo exponit thema. secundo ibi post eius conditionis, decidit, hūc iudicē q̄druplici remediorū debere nēpe retētioē, ap̄p̄atione, deductione, & restitutiōe. Ait imperator, (tertior verbis præcarijs sanxit). i. per fideicōmissū grauauit (filiū) pr̄mogenitū q̄ i tertia perte, scilicet cētū institut⁹ erat (habētē quē fundū) hoc est qui aliquē fundū habebat à patre pro peculio profectio estimationis. xxx. cōcessū, (restituere portionē) scilicet tertia valētē cētū (hereditatis) suple integrare, quę valebat. ccc. (fratribus) coheredibus (& quibusdā alij) hoc p̄m Pau. cas. non indicat iuris mīsteriū, q̄a idē si solis fr̄ibus, (sub cōdictiōe) casuali, si nauis venerat ex asia, idem p̄to dicendum si sub conditione potestatiua, aut mixta.

Cum in ij. parte (Pest eius cōditiōis evētuū) & sic porti
primi grauati fratribus restituēda fuit, diuisio inter hos fra-
tres hoc modo facienda est (hereditaria parte) scilicet tertia q̄
erat. x. (predij) quod grauatus habuerat in peculiū (in quar-
te) trebellianicę q̄ erat. xxv. (tōne retēta) id est. ij. pars p̄dij,
retinebit primo loco, non quod illā p̄tē iudicio p̄tis habeat,
sed iudex qui vult diuidere, debet quartā assignare sup pres-
dio, in quo nīsī esset fideicomissum, tertia pars digna. x. per-
tinuerit ad primū. (Cōpēlato p̄terea, qđ à coheredibus vi-
ce mutua p̄cepit) id est facta iputatiōe eorū. x. quæ cauſa cō-
ditiōis ipſēdē à coheredibus accipere debet, & intellige illa
decē debere rursus sup illo fundo collocari, quo fitvt. xx. ha-
beat, desunt in quīq̄. (Et si quid deest in suplemētuū) hoc est
si nōdū cōpleta est quarta trebellianica, deerat em̄ quinq̄ ut
dixi. (Deducto qđ à c̄eteris in eo fundo soluitur,) hoc est de-
ductis. xx. de quibus iā dixeram, & quīq̄ restatib⁹, & sic
deductis. xxv. quæ cōſtitūt quartā, & soluūtur in eo fundo
peculiarī, mīsterio iudicis diuidētis. (Supra quartā habens)
etīā in eo fundo, habet em̄ adhuc quinq̄, (reddere cōpellit)
id est debet restituere hic grauat⁹ hereditatē, q̄ restitutio cō-
prehēdit illa quinq̄ quæ superat ex fundo, & residuum por-
tionis hereditarie. Vide ingēs minister iū iudicis, qui sup fra-
trū istorum cōcordia diligēter elaborare debet. Tu vide ibi
doct. & Iaf. maxiē in figuratiōe casus, redeo ad cōclusionē.
C Sextō limita eōclu. q̄ habet quartā trebellianicā deduci
ex corporib⁹ hereditarijs, qñ res essent idiuīduę quales sūt
seruitutes, aut alia iura. §. i. inst. de reb⁹ corpora. & incorpo-
ra. l. sed si nō seruus. l. legē falcid⁹. §. qđ si societas. l. si fundus
mīhi. §. eo. vbi falcidia officio iudicis in precio assignari pos-
set. **C** Septimō limitat, & adhac possent redigi superiores,
quas debet ipse iudex obseruare. Limita ergo qñ res est di-
uidua, sed nō pōt cōmode diuidi, iudex enim officio suo de-
bet assignare quartā in aliquib⁹ rebus, vel i pecunia, vt me
lius sibi videbitur, l. nō āplius. §. si. & l. pōt, ff. de leg. j. Bart.

Tertium Cap. Repe. I. in quartam.

hic ita tenet, allegat. I. iij. C. quib. & quando quarta pars. Ex hoc infertur iudicem non debere vnuquodq; corpus hereditarium diuidere, sed sola corpora quæ commode diuisio nem capiunt, sunt inter grauatum aut eius heredem & substitutum distribuenda. Intellige quando sententia deman datur executioni, in sententia enim dicitur eos habituros quotam partem omnium bonorum, at in executio ne officiū iudicis latissimum est. I. j. de iuridictio. oīm iudic. Et usq; a deo latum est, ut omnia in eius arbitrio reponenda sint. d. l. potest, iudex tamē qui dicitur esse bonus vir. & talis etiam esse debet, nec fraudem aliquam ullo vel loco, vel tempore, vlla ue caussa, non modo non excogitare, sed nec tollerare quidem debet, hanc doctrinam sequuntur Alexan. & moderni hic Panor. Barba. in. c. raynutius. & istud seruat cō munis usus caussarum.

~~restat~~ Restat ut breui quadam peroratione cōuenientias inter falcidiā & trebellianicā & differentias pertractemus quæ in hac imputatione colligi possunt, idq; regulis sequē tibus perspectum vobis futurum arbitror.

~~restat~~ Prima, consequentia affirmativa est bona de falcidia ad trebellianicam. Id imputatur in falcidiam ergo in trebellia nica. Secunda regula. Consequentia negatiua de trebellia, ad falcidiam bona est, id non imputatur in trebellianicam ergo nec in falcidiam. Tertia non licet argumen tari de falcidia ad trebellia. negatiue. Sicut nec de trebellia nica ad falcidiam affirmatiue. Has tres regulas omnes uno consensu hic probari fatentur. Quarta regula, quod he res à testatore extra testamentum habet in neutram imputatur, in quo melioris cōditionis, sunt quām legitima.

Quinta, quicquid per heredem percipitur sola iure hereditario, imputatur in vtramq;. Sexta vbi cumq; species hereditaria per heredem iure diformi percipitur, p tota por tionē hereditaria in vtramq; quartam, pro portione verò legati aut alterius particularis tituli, in neutram imputatur,

CAmplio in pecunia hereditaria prelegata, vt. s. in tex.
Fallit prima pars huius regulæ in casu. l. titia, vt supra dix i.
CSeptima regula, res hereditariæ quo quo titulo particula
 rip heredē purè ex sua portiōe perceptæ, i vtrāq; imputantur.
COctaua, res hereditariæ quoquo titulo vel particulari
 perceptæ iubente testatore in vtramq; imputari debent.
CNona, quod heredi titulo particulari pte quā ex sua pte
 reliquit in falcidiam non imputatur, in trebellianicam sic.
CDecima, quod per heredem titulo vniuersalis fideicom
 missi habetur in falcidiam nō imputatur, in trebellianicam
 autem imputatur.
CVndeclima heredi datum caussa cōditionis implende in
 falcidiam non imputatur, sed in trebellianicam imputandū
 est. **C**Duodecima & ultima, quod etiam ultimo testatoris
 iudicio, extra substantiam testatoris percipitur heres in fal
 cidiam non imputat. In trebellianicam autem imputare tes
 netur. Tu aliquot limitationes ad has cōmunes regulas ex
 superioribus colligo. Hactenus itaq; de his duabus quartis.

¶ Articulus Tertius de legitima. ¶

HO C V L T I M O A R T I C U
 lo tractandum est sextum illud membrum legittimæ
 de quo in secunda præfatione primi capituli me plus
 ra dicturum hic, sum pollicitus. Bart. hic numero decimo.
 per pulchre se resoluit subiungens solutiones quorumdam
 dubiorum, quæ hic aptissimè ab eo discutiuntur. Ego hac
 in re nō ero multus. Pluribus enim ex cauissimis maturare qđis
 tione compellor, me enim vehementer premunt negotia
 quædam & domestica, & forensia, me etiam non mediocris
 ter angunt duæ quotidianæ prælectiones in materia substi
 tutionū, quarū vel vni vires ingenij mei sanè sunt impares.
 Verūtamen quod res haec tam sit utilis, ac quotidiana, adfe
 rā breuiter veras & cōmunes resolutiōes, q; in dies seruantur.

*Unde legatum deponit disperguntur debitis itaq; m
P. coet. Vnparatus dum*
Tertium Cap. Repe.l.in quartam.

Si quid autem logica disputatio dignum copiaria est, voce illud id diligenter tractabo. ¶ Moueo itaque duo dubia, quorum solutionis & utilis & necessaria nobis esse videtur. Primo unde legitima deprehendi debeat. Secundo quid in legitima sit imputandum. ¶ Ad primum questionem duas conclusiones renderi possunt. Una est. Legitima liberorum accipi debet ex substancia & primonio parentis, a quo legitima petitur, tex. in. §. i. de trien. & semiss. ibi sed etiam tertiam, pro prietate substanciali &c. de hered. & fal. col. j. ¶ Amplio etiam si legitima debeat nepotibus aut alijs descendentibus remotioris gradus. §. & haec oia diximus, de trien. & semiss. ¶ Amplia insuper etiam si ascendentis legitimam perant, nam ea ex substancia & primonio filiorum sumere debet. d. §. i. versi. hoc obseruando de trien. & semiss. inter has enim personas multiplex fuit superiore loco posita similitudo, quod hic non cessat. ¶ Amplia tertio, ut per ea legitima totum primoniu, ex quo percipi debet, sit hypothecatum, hoc tenet Bal. in. l. filium quem habet, tenet hic Pau. a more pic. col. l. quoniam maius est, & fortius ius quod liberum habet in legitima, quam quod legatarum in legatis, cum legitima accipiat a legata. l. papinius. §. quarta. de inoff. test. §. Sed prolegatis bona testatoris sunt hypothecata. l. i. C. oia, de legatis ergo. ¶ Amplia quarto. ut liberis legitimam sumariam simpliciter & de pleno sit adiudicanda constito quod sunt de liberis. l. si quis a liberis. §. si vel parentes, de libe. agnos. Licet in executio & pretitas primonij, & numerus liberorum sit diligenter consideratus, & hic mos hodie obseruatur, quicquid docet. in. l. oimodo, quicquid moderni hic pluribus verbis referatur. Ex hac conclusione sic ampliata. Primo, sequitur legitimam in fructibus relinqui non posse, quoniam fructus percepti non sunt de substancia & primonio parentis. l. quod ex his. §. de lega. iii. Secundo si est filio legitimam iure non relinq, quoniam res aliqua pro patre testo datur, quem non erat in rerum natura Bar. in. l. suus quoque in pri. nu. viii. §. de hered. inst. Pau. castr. in. l. ite quod sabinus. nu. vii. de here. insti. §. Bal. Pau. & moderni. in. l. scimus. C. de inoff.

testa. Tertio elicitur filijs in re propria legitimā' reliqui non posse. Pau. cast. in. d.l. qđ sabinus. Idē Pau. in. d.l. scimus. nu. v. nō debet em̄ p̄prie rei estimatio. l. res p̄prias. C. de leg a.l. mea res. supra de cōdi. & demōst. Quāt̄o subsequitur legi timā insufficiēter filio relinquī, si in re p̄pria parētis, q̄ viuo eo perierit, sit ass̄gnata. Bar. in. d.l. suus quoq;. Pau. cast. i. d. l. scimus, ratio est in prōptu quōd eius rei estimatio subsiste re nō possit, quæ tpe mortis esse desit argu. l. in test. ēde con di. & dem. s. Quinto inferī quōd legitimā pris relinquī nō pōt, in re q̄ ad filium à matre aut aliunde puenerit. Bal. in. d. l. scimus, in. iiiij. q̄st̄o. C. de inof. test. Licet em̄ pater haberet vsum fructū quādiu vixit, morte tñ ipsius extinguitur. §. sis n̄tur est de v̄sufruc. In his quicq; corrolarijs perinde est ac si filius fuisset p̄terit, secūdū doct. vbi. s. ¶ Fallit cōclusio qñ filio res aliena pro legit̄ia relinquere. d.l. scimus, tū em̄ estis matio debet filio, & estimatio illa ex substantia testatoris oritur, qđ facit ne conclusioni nostrę illa. l. scimus repugnet cui etiā respōdetur, relictū rei alienae sufficere ad validitatē testamēti, licet filius alia rē petere possit. ex hoc vidi decisū, q̄ testamentū valeret, vbi pater iſtituerat heredē filiū presby terū in obitu per patrem fundato, quod est dignum notatu. ¶ Fallit. ij. quando res testatoris esset relicta filio que deinde euinceret, tūc etiā pater legi satissimū facit, q̄a heres tenet de euicione. d.l. scim⁹. nisi qñ incuria aut imprudētia filij, aut suo delicto rē illā euīnci passus fuisset. l. si p̄ imprudētia. ff. de euic. Bal. in. d.l. scimus, nu. xij. ¶ Cōtra istud q̄ imo filio euictio nō cōpetat. Prīo allegari posset, quōd euictio ei nō cōpetit, qui titulum lucratiuū habet. l. arist. g. fi. ff. de donatio. precipue si à traditiōe inceptū sit, not. in. l.j. C. de iure do. Secūdū qđ in relictis in vltima volūtate nō habeat locū euictio. l. cū pa ter. g. euictis. de leg. ij. At nec oīno vrgēt hæ duæ rōnes. Pri mo nō est verū, q̄ filij habeat legitimā à patre titulo lucratiuo. imo vero pater ad eā prestandā. à lege astrictus est, glo. in l. si quis legatū. g. j. ff. ad. l. corne. de falcid. & s. plerūq; dixi.

y Regatus / impetrando spiritu tuo facilius de
missione in se Tertium Cap. Repe.l.in quartam. Regatum

Ad secūdū dico, in legatis simplicibus heredē nō tenerit
de euictione, p illū. s. euictis, nisi qñ esset aliquid legatū in
genere. Et p heredē soluta esset species, p qua euicta cōpetit
actio ex testō de euictione. l. qui cōcubinā. s. si heres. de leg.
inj. Sed in legitima nō est legatum simpliciter, nec pcedit ex
mera liberalitate parētis. Sic vides vnā esse differentiam an
legatū simpliciter relinquit, an res p legitīa testō detur. Ses
cūdo differūt, quia ex legato, falcidia deducit, sed nō ex reli
ctō p legitīa. l. qm̄ in prioribus. Tertio in legato testator
ponit dīe & cōditionē vt vult, sed in relicto p legitīa reisciū
tur oia onera. d. l. qm̄ in prioribus, & supiori parte dictū fuit
plenissimē, alias differētias videbis in sequētibus, quas p te
ipse colligas. ¶ Fallit. inj. cōclusio nra qñ legitīa relinqueret
in re testatoris, q deinde p patrē alienata esset, tūc etiā debet
estimatio. arg. l. mea res. & notatorū. in. d. l. res pprias. Idq
sic eo decisum esse arbitrator, vt testm̄ cōfirmet, licet in legato
simplici esset distinguēdū, inter alienationē necessariā & vo
luntariā. l. fideicōmiss. s. si rē. de leg. inj. l. rē legatā. s. de adimē
lega. ¶ Secūda cōclusio legitīa liberis, aut parētibus cō
petit ex singulis reb⁹ patrimonij siue ex singulis corporib⁹
hereditarijs. l. scimus. s. repletionē. C. de inof. test. quē text.
ibi ad hoc notat. Cy. Bal. Pau. & moderni. Ego rōnē esse ar
bitror, quōd legitīa sit triēs, aut semis p indūiso. s. j. de triē.
& semill. Videt em̄ lex liberos ad singulas res affectionē ha
bere posse, quos huius affectionis cōmodo priuare noluit.
l. si in emptionē. ff. de minorib. l. libertus. qui soluēdo de bo
nis libert. Quo sit, vt filij non cōpellant eorū legitimā in pe
cunia recipere, nec i vna re p̄ticulari ad nutū heredis. Immo
verō filius cōtendere pōt, vt legitimā ex quacūq re ei liceat
deducere. Si em̄ id heredi extraneo fuit cōcessum. vt quartā
falcidiæ & trebellianicā ex corporibus singulis detrahant,
illud idē liberis denegari nō posse puto. ¶ Amplio etiā si
pater dixerit se velle filios in alterare legitimam deducere.
Bar. in. l. suus quoq; ad finē principij. s. de heredi. insti. licet
cas. m. 154. f. 1. l. legitimā fuisse vobito p
filos p patrimia. l. filii corruptib⁹ legitīa Vol
timat et corripit p̄t. Illino nō p̄t vobito p
corripit q̄ cōstatutis

quidā cōtra putēt. ¶ Cōtra hāc cōclusiō obiectiōes aliquāe
à puectis fortasse mouerent. Prīmō, est tex.in.d.l. scim⁹, ibi
vel aliā rē vel pecuniam restitui &c. ecce alternatiuam reū
quae efficit, vt sit in electiōe debitoris, quod duorum soluere
maluerit. l.plerūq; de iure dot. ſ. & ita heredi electiō cōpete
re videſ. Secūdo adduci potest. ſ. cæterū. in auct. vt cum de
appellatio cognosc. colla. viij. vbi pater iubere potest libeſ
ros esse aliqua re contentos, ſic fit, vt filius tum ex quaç; re
legitimam non petat. Tertiō potest allegari tex.in.l. cū quo
ſ. fi. tex.in.l. ſi debitor. ſ. eod. vbi testator diſponit in quartā
rē aliquā imputādam, idē in.l. ſi quis priore, in.l. deducta. ſ.
nūmis. ſ. ad trebellia. Quartō, videſ posſe dari optimā rōnē
differentiæ inter falcidiā & trebellianicam. ex vna parte,
quas ex singulis rebus hereditarijs ſupra diximus deducen
das. Et legitimā de qua nunc agit, nā illæ ſunt quoq; heredi
tarij, & ita respiciūt vniuersum p̄imoniū, ſed legit̄ia eſt quo
ta honorū, quae ſic vniuersas res affiſcere nō p̄ot. Quintō res
aliena p̄ot pro legit̄ia relinqui filio, vi ſ. dixi. p.l. ſcimus eiq;
eſtimatio dabitur, que quidē eſtimatio ex rebus ſingulis nō
accipit, imo in pecunia accipi eandē oportet. Sextō accedat
quod in hac cōclusiōe vtriusq; incōmodū vertiſ, heredis in
p̄imis, q patiēt ſingulorū corporū ſectionē, & filij etiā, qui
ſolutionē p̄ticulariū rerū minutatim accipiat. l. planē. ff. fa
mi. hercif. l. cū hi. ſ. in cauſſa. ſ. de trāſact. Septimō video q
ſ. repletionē, hoc nō dicit nec alibi reperitur, q; ex ſubſtātia
erit, etiā ſi in vna parētis re legit̄ia accipiat. ¶ His in rōnib⁹
nō debes eo abduci, vt cōclusio n̄a tibi falsa videat, licet pa
tinax his medijs cōtra cōdem tenere poſſit, de quo ego parū
curo. Prīmō nō obſtat tex.i.d.l. scim⁹. ibi vel rē vel pecuniā,
nā illa alternatiua nō eſt appoſita in cōuētiōe, tūc enim debitor
eligeret, ſed eſt alternatiua legis, q; electionē debitori nō pre
bet, p̄cipue in illa. l. ſcimus, vbi facienda eſt hāc interpretatio.
aliā rē vel pecuniā, ſuple vt cōuenietur inter filiū & heredē,
p̄ot enim filius aliquādo in pecunia legitimā capere, vt dicam.

Tertium Cap. Repe. I. in quartam.

¶ Secundo nō obstat tex. in. §. ceterū, qm̄ licet testim̄ valeat, in quo pater iussit filiū esse cōtētum, filius nō tenetur parere patri, si legitimā non habuerit integrā, vt ibi dicitur, cui etiā nec parēdū est, si velit in altera re tñ legitimā deduci, sic sit, vt. §. ceterū, nostrā cōclusionē cōsumet. ¶ Ad tertium. in. I. cū quo. §. si. in. I. si debitor. §. eo. fateor in pīate testatoris esse, q̄ quarta trebel. aut falcidia s̄ re aliqua deducat. Sed ille quartę sunt alterius nature, p̄cipiuntur em̄ ex liberalitate testatoris, Legitima autem à lege liberis datur nudo patris ministerio viš. sepius, & ita arbitrari patrē etiā in certo corpe hereditario nō posse legitimā statuere, licet aliqui cōtruelint p. §. repletionē, qui tñ à doctoribus allegatur, p̄ cōclusiōne nostra. ¶ Ad quartū, rō illa differentię nō vrget ve hemēter, verū est em̄ q̄ illæ duæ quartę inspiciūt vniuersum p̄imoniū, sed ob id nō dicūtur quotę hereditarię simpliciter, sed etiam quod eas deducēs sit heres vniuersalis, & onera eum sequuntur. Legitima nō est quota hereditaria viš. dixi, nec filiū onera hereditaria sequuntur. Sed ppter ea nihil obstat, quin legitima res vniuersas respiciat, ad quarū quālibet filius affectio nē habere pōt, vt dixi in rōne cōclusiōis. ¶ Ad quintā rōnē in deo, estimationē illā nō debere necessariō in pecunia p̄ filiū accipi. Immo illa estimatione rei alienae facta, si ad legitimā suppetat, tantūdē de substātia parētis accipietur, non ad nutū heredis, sed secundū decisionē nře cōclusiōis. ¶ Ad sextā etiā dici pōt esse cōmodū filio q̄ legitimā habeat ī corporib⁹ hereditarijs. Si em̄ pecuniā accipere cogeretur, hēc huius naturae est, vt soleat euolare q̄ citius, Itē quod nullū fructū p̄ducat, precipue inertī filio, et sic alimēta sumere nō possit filius salua rei substātia, & hac rōne etiā nostra cōclusio fulciri pōt. Et dū dicitur filiū cōpelli ad p̄ticulares solutiōes recipiēdas, istud nō est verū, qm̄ licet legitima sit ipso iure ī singulis rebus, & in qualibet gleba parētis, tñ nō debet tam in ciuiliter intelligi, vt executio legitimę fiat in singulis corporib⁹ cōiunctim, vt triēs aut semis de unaquaq̄ re p̄fis acci-

quendō
verū legū
lēnd q̄ p̄
ingratis rabus cyprinae

piatur, sed sit executio in rebus singulis distributiue, ut vi-
delicet heres non possit in una re potius quam in altera sol-
uere, aut in pecunia, nisi cōventione heredis & filij satissim
filio in certis rebus, & si cōuenire non possint, iudicis officio
id fiat, non debet tñ iudex filio rem preciosiorem, sicut nec
deteriorē tradere, insuper si res parētis esset legata sine frau-
de, non debet filius audiri, qui legitimā in eo legato optaret,
minusq; fiet reuocatio, nisi fortasse à p̄e res precisior lega-
ta esset, vt dicit doct. in l. marcellus. §. res quæ & Alex. hic

¶ Ad ultimū dico illū. §. repletionē non probare formaliter
q; ex singulis rebus legitima peti possit, at cū disponit ibi le-
gitimā ex p̄is substantia deduci debere absq; distinctione,
vult ille. §. vñquodq; corpus hereditarium hmōi esse, vt in

vnoquoq; assignari legitima possit. Quasi verò heredi non
liceat corpora hereditatis secum retinere data pecunia filio

¶ Superest defensa cōclusio legitimā deberi ex corporib;
hereditarijs, quæ aliquot limitatiōes recipit, in quibus aut

in pecunia aut re aliqua certa eā recipere teneat. ¶ Primo,

qñ filius in aliqua re mediocrī eā accipere mallet, quia tunc
pluriū rerū portionē accipe non cōpellit a in alia re, rō hui⁹

est, quia filius in sua legitima est creditor, & ei oīa bona te-
statoris sunt tacite hypothecata, vt dixi, succedit igit̄ disposi-
tio. l. creditoris arbitrio. ff. de distracti. pig. istud amplissime

prosequit Barba. in. c. raynutt⁹. ex de test. quē sequit Paul⁹.
pic. qui iudicio quidē meo rectius loquit̄, q; Frā. de rip. qui

nu. cxij. cū sequētibus putat cōclusionē veriorē esse, q; filius
non possit rē aliquā pro sua legitima eligere, & negat forma-

liter bona p̄is esse filio hypothecata pro legitima, Ego autē
semp duxi filios esse extraneis preferendos. l. cū acutissimi.

C. de fideicō. & si legatarij hypothecā habēt, eadē liberos non
carere, Nec obstat vñica ratio Eran. quæ ipsum vicit, quod
legitima deducitur à lege cōtra voluntatē p̄is, & legatum
secundū voluntatē, istud profecto non est verum nempe q; le-
gitima cōtravoluntatē deducat, nec id quoq; fateretur iure

Tertium Cap. Repe.l.in quartam.

consultus in l. scripto, ubi dicit legitimam liberis cōi parentum & naturae voto immo plus est votum q̄z voluntas, facit l. cū ratio de bonis dānatorū. Audiēdū itaq̄ puto filium, qui rem aliquā particularē pro sua legitima elegerit, modo precisiōrē nō acceperit, aut dānū notabile heredi electio illa nō adtulerit, ex quo sequit in hac legitima plus auctori tatis à lege liberis datū fuisse, quam aut patri, aut heredi, immo verō si iudex alī ordinaret, posset ab eo appellari. ¶ Limitta secundo, in legitima ascēdētium, quibus in testamen to filius potest assignare rem aliquā pro eorū legitima vel etiā pecuniaē quātitatē Bal. & Phil. Fran. in. c. si p̄f. de testa. in. vj. vide hic Frā. de iip. nu. cxxvij. qui istud tenet, ego q̄q̄ assentior, licet posset facile cōtrariū teneri. ¶ Limitta tertio qñ p̄f legitimā liberis relinqret in pecunia et is filius iudicū patris semel agnouerit potuit em sibi ipse p̄iudicare. l. si qñ s̄. sed hoc. &. s̄. fin. C. de in offic. testa. licet em cuic̄ p̄iuilegio in fauore suū introducto renūciare. l. penul. C. de pact. quo sit vt filie, que dotæ in pecunia accepta renūciarunt, nō possint in corporib⁹ legitimā petere, intelligo si heres sit de liberis. Puto tñ liberos sic renūciates posse si minores sint, in integrū aduersus agnitionē restitui. l. si in emptionē de mis no. ff. ¶ Limitto quarto qñ filius vellet suo iure abuti, et ex qlibet re hereditaria portionē acceptare eligeret (vt semel vidi de quodā qui oīm corporū quotā portionē accipiebat, etiā vitrorū, & aliorū vasorū fictiliū, hoc casu nō est annuen dū votis hui⁹ filij, & heres iudicē adire pōt, q̄ arbitrio suo fi liū cōpellet, in vna re vel duabus suā legitimā cape. l. pōt & ibi Imol. & Moderni. ff. de leg. j. qd Alex. & Moderni hic affirmāt. ¶ Limitta. v. in liberis tā masculis q̄z filiabus nobilii, & antiquarū domorū in quibus lege maiorū primogenitus, aut saltim masculus est vniuersalr successurus, tū em legitia portio aliorū liberorū i pecunia assignari debet, quā portionē i pecunia cōsistētē cōsuetudinarij vocat apanagij. Sed corp⁹ hereditariū nō habēt, ne in detrimētū reipublica

(cur) interest domos has in unum conservari. I.j. §. pe. de ventre ipsius
 ciē fiat primōnū diuīsio, sicut enim regnum in se ipsum dis-
 uīsum desolatur ita domus diuīsa cito ruīnā mītātur, quod
 etiā pīncipīs interest, vt habeat barōes marchiones et reliq̄s
 milites opulētos, q̄ tot et tātis reb⁹ sufficere valeāt, q̄ militāti
 b⁹ regrūt id vltra doctores dico, licet suetudinarij nīc cītēt
 quasdā fñias in cōtrariū lata, itē q̄ nō debeam⁹ vni fauere.
 & aliū odio prosequi, nec vnu altare discoperirevt alterū co-
 periamus. I. assiduis. C. qui potiores in pīg. habe. Ego non
 vidi tales sententias, & si quæ sint, aliqua particularis ratio
 iudicantes mouerat. Nec video etiam altare liberorum dis-
 scopertiū, postq̄ eis legítima in pecunia relinquītur, & pro
 commodo rei publicæ qñc modicū priuatus incōmodū pa-
 tiſ. I. itē si verberatū. §. j. de rei vendic. auct. res quæ. C. cōia.
 de leg. ¶ Sexto & vltimo pro nūc limittat̄ cōclusio, qñ con-
 suetudo vel statutū disponeret liberos debere eorū legítimā
 in pecunia suscipe. Si em̄ cōsuetudine legítimæ nomē auf-
 ferri, imo etiā ipsa & minui & (vt pleriq̄ volunt) in totū tol-
 li possit, id mirū videri nō pōt, si eā in pecunia deduci posse
 fateamur, hāc sententiā probant moderni oēs. Cōsequenter
 vtile putauī decidere, nūquid filius possit legítimā propria
 auct. cape, & possessionē eius nācīscī, q̄a in re et nos aliquid
 supra in. j. capi. dīximus, & Moderni hīc p̄ multa. Tolle co-
 clusionē, filij nō p̄nt propria auctoritate legítimā cape hanc
 ponit Bar. in. I. ii. nu. iiij. C. qñ quib. quar. pars lib. x. vbi per
 pulchras subnectit rōes, sequunt̄ eā Bal. Paul. & ceteri in. I.
 si quis in suo. C. de in offi. testa. Debent itaq̄ filij, aut cū con-
 sensu heredis legítimā deducere, aut iudicem adire, quod si
 heres sententiā cōtra se ferri patiatur, duplicari legítima de-
 bet. d. I. si quis in suo. Et licet illa. I. in Francia non seruetur
 in decisione formalī per rationē tamē illius iudex heredem
 mulctare debet, erga filium, pro dānis & interesse, prout
 pluries audiui per arresta hāredes in magnis emendis pu-
 niri qui subterfugijs legítimam liberis, aut filiabus dotem

*Nota ande
 s. agnes pīfī
 C. de Inoffici
 nō p̄nat. In
 fedencia. Pī
 fī*

*Nota ande
 s. agnes pīfī
 C. de Inoffici
 nō p̄nat. In
 fedencia. Pī
 fī*

I ij

*Nota q̄ Gerdes p̄mittuntur magnis emendis
 & p̄ supremis Testab̄e legítimam filie*

Tertium Cap. Repeti.l.in quartam.

soluere differebat, quę arresta super illa.l. quidā in suo fundabant. Fallit conclusio qñ legitimā esset in re aliqua certa filio relicta. Et si em̄ filius eam rē acceptare nō cōpellat (vt cōtra quosdā supra tenui). Tñ si mauult, eā propria auct.ca pere pōt Bar.in.l.ex facto in magna. s. de here. vbi dicit tūc filiū esse loco heredis, licet si legitimā habet in gñe secus, te-
nent Apertius, Bald. Pau. & Moderni, in.d.l. quidā in suo. Ego itelligo id verū nisi res illa ab herede possideref, & de scandalō dubitaret, tunc etiā adeundus est iudex.l.ij. C. de pigno. Fallit cōclusio secūdo, vt saltē filius (qui rē aliquam propria auct. capit pro sua legitimā) non incidat in penam. I.nō dubiū. C.de legat. vt videlicet legitimā priuetur, quod affirmat ibi Alex. & Ias.in.d.l. nō dubiū, preterea nō incide-
ret in penā.l.sí quis in tantā. C.vnde vi. quod hic Paul.pic, per pulchre ait, subiungitq; rōnē, quod filius titulo institu-
tionis sit vocādus, qui titulus etiā si non faciat eū propria
auctoritatē legitimā p̄ idiuīsio 2petētē, capē posse saltē em̄
filiū excusare paululū pōt, qđ tu mēoría tenere debes, illa ei.
l.sí qs in tātā in sui rōe practicat licet pena illius nō iponat
multē singulis dieb⁹ in istos temerarios et merito iſligū
tur at hic fili⁹ aliquid excusatiōis h̄et. ¶ RESTAT ad
huc declarandū secūdū huius articuli dubiū, nēpe quid in le-
gitimā iputādū sit, qđ facilis, & breui⁹ qđ fieri possit explica-
bo per sequētes cōclusiōes, quę colligi possunt ex distincti-
one quā Bart.hic nu.x.vtilissime pertractat. ¶ Prima, que
filius capit extra substantiā parentis à quo legitimā petīt, nō
imputant in legitimā.l.scimus. s.repletionē. C.de in offic.
testa.. s.j.in auct.de triē. & semiss.vbi legitimā accipi debet
ex substantia patris (patrē dico qñ agit, de legitimā suorū
honorū, si de legitimā vero m̄fis agat, de matre loquēdum
est, vel, vt cōpletearis vtrūq; qñq; dico de parētē) hanc con-
clusionē ponit hic Bar.in primo mēbro cui nemo refragaz
tur, & clara est, in peculio castrensi vel quasi, quod filius ab
extraneis quesivit officio suo publico, itē in peculio aduen-

ticio, quod filius opera sua ab extraneo lucratus est. l.f. C.
 de colla. Ea em bona, nūq̄ parentis fuerunt. ¶ Contra con-
 clusionē adducet quis. l.qm̄ nouella. C.de in offic. testa. vbi
 dos cōputat̄ in legitimā quę tñ non est de p̄fionio p̄fis imo
 est patrimoniu filiæ. l.j. §. sed vtrū in fine. ff. de mino. Dic do-
 te illā ortū babuisse à patrimonio p̄fis, quod satis est, nos lo-
 quimur igit̄ de eo, quod nunq̄ fuit p̄fis, accedat auct̄. vnde
 si parens, vbi attendit̄ tēpus donatiōis per patrē factæ ac
 si tēpore matris esset in p̄fionio parentis. ¶ Amplia conclu-
 sionē etiā si id quod filius aliunde habet, ad filiū p̄uenir̄ iū
 dicio p̄fis, vt pote per substitutionē aut cōiunctionē à patre
 factā. Pone hereditatē pupilli ad alterū filiū per substitutio-
 nē pupillarē aduenisse, dico illā hereditatē in legitimā illius
 substituti nūq̄ imputari. Pone etiā patrē duobus vsum fru-
 ctū legasse filio et extraneo v̄sufructū accepto per vtrumq;,
 extraneus moritur cuius portio, etiā post aditā vaccās filio
 accrescit. l.j. §. interdū de v̄sufru. accrescē. ff. portio illa non
 imputabit̄ in legitimā. Sic puto intelligi debere. d. §. repleti-
 onē. ver. nō si quid ex alijs. Ex cōclusiōe sic ampliata, sequi-
 tur rē quę p electionē patris ad filiū p̄uenit, rōne fidei cōmis-
 si quod patri iniunctū est nō imputari in legitimā, qm̄ ex sub-
 stantia p̄fis nō procedit. l.vnū ex familia in princip. & in. §.
 j. §. de lega. ii. Subsequit̄ p̄terea in eā non imputari id, quod
 filius habet ex pactis matrimonialibus ab auo suo factis, q
 nec ex substantia, nec iudicio sui p̄fis id filius sit consecutus
 tex. in argu. in. l. pater filiū. §. eo. Ultimō infertur, datū filio
 cauſa conditionis implendē nō imputari, quodverū puto, ni
 si ex substantia p̄fis processisset. secūdū Ang. hic quod. §. di-
 cā. ¶ Limitta coclusionē qñ quod extra patrimoniu est ha-
 bes à filio 2tēplatiōe p̄fis tūc em ex eius p̄fionio id originē
 traxisse singit̄. l. sed si p̄les. §. in arrogatovb̄ Bar. §. de vulg.
 l. profecticia. §. de iure dotiū. Pau. cast. in. cōsil. cxx. Contra
 hanc limitationē vide obſtare, quod res aliena dispositio-
 ne p̄fis filio relicta in legitimā nō sit imputanda. d. §. repleti-

I iij

Sonata ab auo n̄poti cōruptionē filiū. id est
 n̄poti imputante in legitimā honorū patris

Tertium Cap. Repe.l.in quartam

onē, multo igitur minus res aliena alterius dispositiōe filiis cōcessa. R̄ndeo (dicāt alij licet. qđ luber) rē alienā p̄ patrē filio relictā (nisi p̄ ea redimēda aliqd ex p̄imoniō dādū sit, vt j. dicef) nō imputari in legitimā qđ ponit Bal. in. l. ē alienā. C. de lega. Etiā dñs rei alienē cōlenserit, nūq̄ em̄ etiā iuris factiōe res illa cēsetur in p̄imoniō p̄ris. is em̄ dñi cōsensus i duobio filij cōmodū cōcernit. d. s. repletionē. Sed qñ tertī⁹ aliqd dat filio cōtēplatiōe patris adhuc viui residere i ludvideatur in substātia patris. d. s. in arrogato, sic defendit hæc limitatio quā tunc demū verā arbitror, si cōtēplatione & caussa i mediata filius id est adeptus. Si aut̄ occasio illa & contēplatio esset remota, sic quōd amor filij incepit rōne patris, deinceps verò propter meritū filij quicquam ei datum est, puto id nō debere imputari p glo. & doctrinā Bart. in. l. socius qui p eo. s. pro socio. Cōtēplatio igit̄ debet esse finalis & imeditata quo casu limitatio pcedit. Ex qua sequit̄ decisio Pau. de cast. in cōsilio. cxx. & Alexā. in cōsilio. clxxix. quod si frater dotauerit neptē ex fratre cōtēplatione fratris aut in duobio, neptis petens legitimā in bonis patris, dōtē illā imputare tenetur perinde acsi eius pater eā dotasset. Secus si hic patruus contemplatione filiæ eā dotasset, aut etiam si quis non proximior filiæ q̄ eius patri, nisi expresse constet, id cōtemplatione patris factū, in dubio aut cōtēplatiōe filiæ factū putatur. l. i. s. accedit. C. de rei vxo. actio. l. i. s. si. solu. matri.

S E C V N D A conclusio filia, quæ in bonis patris petit legitimā, aut suplementū eiusdē tenetur in eā imputare dōtē, quā habuit à patre. l. qm̄ nouella. C. de inof. test. tenet hic Bar. Imol. & moderni. **H**uic cōclusioni videt̄ aduersari, qđ .s. tenuimus, scz quōd legitima debeat ex corporibus hereditarijs accipi. l. scimus. s. repletionē. Dos aut̄ est accepta in pecunia, quare videtur illa. l. qm̄ nouella, debere intelligi si dos in rebus hereditarijs cōstituta sit. **S**cđo videt̄ obſta re quōd in legitimā nō imputetur ea, q̄ sunt extra p̄imoniū patris, ut diximus in precedēti cōclusione. At dubiū nō est

quin dos extra dominiū sit patris. & à tēpore traditionis in
 in dominio filię, & suimariti.l.in rebus.C.de iure dot.l.dos
 ce ancillā de rei vēdi.l.ij.¶ sed vtrū in fine de minorib. Satis
 fieri tñ his obiectionib perfacile pōt. ¶ Ad primā dico.l.
 qm nouella indistincte loqui, siue i corporibus hereditarijs,
 siue in pecunia dos cōstituatur. Sed qñ in pecunia filia dotē
 recipit, videt ea velle legitimā sibi in illa pecunia exsoluedā
 Regula em, que vult legitimā in pecunia non debere solui,
 intelligitur nissi filius velit, vt dixi supra. Ideo postea ei non
 licet variare not.in.l.serui electioe.¶ de leg.i. ¶ Ad secundā
 fateor tpe quo pater moris dotem nō esse in eius p̄imonio.
 Sed q̄a patri actio cōis est cū filia, aut verius quia dñium sl-
 lus dotis fuerat patris, dū tradebatur, & ea legevidetur à pa-
 tre tradita, habet consideratio ad dñum, qđ fuit tūc p̄is, vñ
 sumus extra termios p̄cedētis cōclusiōis, vt etiā ibi dixi, Re-
 manet igit̄ cōclusio defensa. ¶ Amplia p̄io vt etiā filia tes-
 neatur in legitimā oīa accessoria ad dotē, vt puta uestes, anu-
 los, iocalia, & alia id genus, q̄ occasione matrimonij à patre
 filię sunt cōcessa. Pau.caſt.i cōſil.cxx. Alex.i cōſi.xxvij. qđ
 nō puto verū in rebus q̄ essent cōsumptę & penē tritę, nec in
 rebus etiā q̄ sunt modici pōderis, quas pater p̄ gaudio, qđ fi-
 lia nupserit, liberaliter dedisse videſ. ¶ Amplia.ij.vt dos im-
 putet, etiā si p̄ filia deide in legit̄ia simp̄l̄r, vel etiā in integra
 legit̄ia iſtituerit. lac.de are.in.l.si cū dotē.¶ si pater.¶ .sol.ma-
 tri. Bal.i.l.qm in prioribus.nu.vj. Pau.de caſt.in.d.l.qm no-
 uella. I stud sequuntur doc.cōiter p̄ tex.i.l.j.¶ peñ.de col.dot.
 Cōtrariū sententiā tenuit Paul.de caſt.i.d.l.si cū dotē.¶ si p̄.
 & ibi Alex.videtur cū eo inclinare. & idē Alex.in apostilla
 ad Bal.i illa.l.qm i priorib, qui rōnē vrgētē adducūt, nēpe
 qđ legit̄ia sit quota bonorū deducto are alieno.l.papin(an)
 j.iiij.de inof.tes.¶ Sed dos es alienū esse nō dubita ē auct.¶
 quis. C. v̄ rei vxo.ac.laf.i.d.l.qm nouella.nu.iiij. huic rōni sa-
 tis facit dices dotē oīo z̄s alienū nō esse respectu p̄is, à quo
 p̄gressa ē ex qđā necessitate legis, etiā naturalis.l.q liberos.
 de ritu nup.

Tertium Cap. Repe.l.in quartam.

Sed hęc solutio nō est multū apta, idcirco puto has opinio-
nes cōciliari possē, vt prior vera sit, qn̄ agereſ contra heredē
qui esset de liberis. Posterior verò, qn̄ heres patris esset ex-
traneus, & ita iudicarē cūctis perspectis. ¶ Amplia tertio,
vt nō modò dos à p̄e data imputet in legitimā cōpetētē in
bonis patris. Sed etiā dos quę à matre cōceditur, in legitimā
honorū matris sit imputāda. d.l. qm̄ nouella, idq̄ indubie-
rū esset, qn̄ p̄ filiā dotare nō possēt. Sed superstite p̄e, cuius
officiū est filias dotare. l.f. C.de dot.promis.d.l. qui liberos
plurimū dubitatiōis habere videbaſ. Cū tñ filia à matre do-
tē capít, cum onere imputatiōis eā capere videt, maximē q̄
nihil p̄iudicij filia patiāf, quę integrā legitimā ex bonis pa-
tris est habitura. ¶ Amplia quarto, vt etiā id in legitimā fili-
lia imputare debeat, quod pater monasterio dederit, dū filia
religionē igredif, quod etiā in filio dicēdū puto, si quid pro-
prium eiusmodi religio habere possit. Bart.in.l.j. §. si parēs,
ff. si qs à parē, fuerit manumiss. Bar.in.l.titio cētū. §. de cod.
& demonſt. ¶ Intellige cōclusionē, quod dos scilicet à p̄e
profecta in legitimā imputet, quā petīt in bonis pris, nō au-
tē putes, quod dos à patre imputet in legitimā honorū ma-
tris, qm̄ de substātia eius nō processit. d. §. repletionē, immo
verò dotē recepta à p̄e, renunciatio, p̄ filiā bonis paternis &
maternis facta, nō nocet, quominus filia legitimā in bonis
matris, aut aliā successionē petere possit. Etem. c. c̄quis. de
pactis in.vj. corrīgens, aut verius limitans. l. pactū dotali.
C. de colla.intelligit, in suo casu tantū, qn̄ videlicet quis de-
dit dotē, & filia cū iuramēto renunciat successioni cōſti-
tuentis, renūciatio autē facta bonis eius à quo dos data non
est, nō valet, nec sūmus pontifex dicit eā esse iuramēto fir-
matā, quod nota, quia multoties super hac re plures dubita-
ri audiui. ¶ Intellige secūdo conclusionē, qn̄ filia pōt pete-
re legitimā aut ſuplementū eiusdē, tunc fit imputatio dotis,
Sed qn̄ nihil petī pōt, quia fortasse statuto, renūciatione cū
iuramēto, aut alīs exclusa eſſet, vanū & ſupuacuū eſſet dubi-

tare, an imputatio facienda esset, Alex. in. l. gallus. §. & quid si tamen, quod tam clarum est pro se, ut nulla id probatio videatur egere.

T E R T I A conclusio, donatio propter nuptias facta filio imputatur in legitimam, quam filius postea, aut eius supplementum petere contendit. d. l. qm nouella. C. de inof. test. Hec conclusio non habet dubium de iure, quia quod de dote dicunt respectu filii, id est de donatiōe propter nuptias respectu filij dicendum est, auct. equalitas de pactis conuenit. C. auct. res quae. C. cōia. deleg. Sed dubium non mediocre est, i.e. quo utimur, quid illud sit, quod iura vocent donationem propter nuptias, cum hodie illa donatio propter nuptias non sit in usu, glo. & Iohā. fab. in. d. auct. equalitas. Pau. cast. in. l. mulier. §. cū pponere. j. de trebel. vbi Pau. ait in eius locū successisse ipothecon & obligacionē bonorum, que sit, pro assecuramento dotis, quam practici vocant recognitionem, sive assignationem dotis. Pater igitur qui dote per uxore filij capit, nihil dare solet filio, sed dote recognoscit super bonis suis, quae bona secundum eundem ibi uxori adjudicari debet, in prudenciam fideicommissarij, etiam si recognitio fuerit facta pro filio, post fideicommissum iunctum. auct. res quae. C. cōia. deleg. Sed si ita vocem donationem propter nuptias, conclusio nostra effectum habere non potest, cum illa bona filio non sint concessa.

Alij etiam purat, quibus ego faciliter assentior, in locū donationis propter nuptias, successisse donationem alicuius portio nis bonorum, quam pater facit filio favore, & contemplantione matrimonij, quod interim valet. l. pōponius filadelph. ff. fami. her. Bar. in. l. frater a fratre. ff. de cōdi. indeb. glo. & ibi. Bal. in. l. j. C. de inoff. dona. Et de hac donatiōe loquitur nostra conclusio, ut in legitimam imputetur, quin conferri debeat, nemo iure dubitare potest, auct. ex testo. C. de colla. & quod in legitimam imputetur, vult Bal. in. l. oīmodo. §. imputari circa finem ibi, vel dat filio occasiōe donatiōis propter nuptias &c. Ego huius decisionis subiectio causam. nam si pro illa. l. pōponius pdia, que filie in praetate existenti cōceditur, hodie conferatur pro glo. ibi, eodem modo donatio pro patre filio contemplantione matrimonij conferri debet,

Tertium Cap. Repe.l.in quartam

quo sit ut p̄cipua filio hodie esse nō debeat. Accedat quod hæc donatio, fauore m̄imonij eā ob cauſsam appellat, qđ pater eā stimulo naturali faciat, vt & dote p̄inguorē & vxo rē melioris status filius adinueniat. Et istud dubiū nō h̄eret si tēpore donationis pater p̄ sua portiōe, aut p̄ sua legitima daret. l.cū quo. §. fi. §. e. idq̄ etiā tacite itelligi arbitror alii maxime incōmodā alij liberis donationē fore nemo sanę mētis hesitare pōt, equalitatēq; q̄ rātopere desiderat, tollifaten dū est. ¶ Q V A R T A cōclu. donatio ob cauſsam in filiū à p̄f facta, debet in legitimā iputari. Hāc cōclu. ponit Bar. hīc quā c̄teri quoq; pbant in qua fateor, duas p̄cedētes cōtineri posse, at de illis nos specialiter loquutos fuisse, vtilis est. §. sed ne in primis. insti. de leg. vnaqueq; em per se specia lē cauſsam habere videt. ¶ Ad hāc cōclusionē sic gñaliter positā, Prio ponitur exēplū de dote. Secūdo de donatiōe ppter nuptias, & de his duobus satis dixeram⁹, quod p.l. qm̄ nouella. ex p̄fē decidit fuitq; ratio assignata secūdū doct. q̄ munita esset huiusmodi donatio affectiōe quadā & stimulo naturali, quo pater mouetur ad dandū. Tertiū exēplū est de donatione quae fit p̄ militia filij. l. oīmodo. §. iputari. C. de inof. test. cuī ratio tā vrgēs dari nō pōt q̄ in alijs duobus exēplis, est tñ eiusmodi vt viuo p̄f valere possit, ppter vtilitatē reipublice. De multiplici tñ militia vide Bar. i. d. §. nec castrē. & Bal. i. d. §. iputa. Quartū, si donatio fiat p̄ legitima filio debita. Ang. i. l. sed si nō mortis. §. de iof. tes. las. in. l. frater à frē. in fi. §. de cōdi. ideb. ¶ Hēc quarta cōclusio quasdā habet limitatiōes, q̄ plures casus cōtinēt q̄ ea ipsa cōclusio. ¶ Prio limitta si res efficiant peculiū aduēticij, vt i rebus donatis ob cauſsam remūteratiōis, qñ scz donātur ppter bñme rita, has em res peculiū aduēticij eē. firmat gl. i. auct. vñ si pasrēs. C. de inof. test. ab oībus, pbata, ea autē. q̄ aduēticia sunt, cōicari nō debet. l. fi. C. & coll. imo si ihs p̄cipua sunt, igis nec in legitimā dñt iputari. Intellige qñ illa bñmerita rei donatiōe tñderet. glo. i. l. si donatiōe. C. de coll. Bar. in. l. si forte. ff. d.

castrē pecul. Quę sit ratio differētię inter hāc donationē ob caussam, & alia exempla ad cōclusionē nīam posita. Dic q̄ hāc q̄ ppter bñmerita dant̄, filio cōcedūtur tanč̄ extraneo, ideo istud pater nūq̄ v̄l̄ est velle iputari. Sed datū ob causam alio modo, est à patre donatū qui naturali affectiōe impellit, ita dicit Bal. in. d. §. iputari. Sed retēta hac rōne differētię dicendū esset dotē à m̄fe, aut auo materno nō debere iputari, quā mater nullo mō cōstituere tenet, Pau. cast. in. l. q̄m nouella ait eā teneri rōne & stimulo naturali, qđ satis est, hāc sunt p̄suasiōes, quibus te cōtētari decet, licet possint quibus dā ratiūculis agitari. ¶ Ex hac p̄tia limitra. inferī lucrū pue niēs ex opa filij etiā in rebus & pecunijs paternis exposita nō iputari, q̄m id aduēticiū est pro modo īdustrię filij. Bar. i. d. l. cū oportet, de bonis q̄ liberis. Bar. i. l. si q̄s p̄ eo. §. itē si filius de fideiussor, vbi vide quātū lucrū id sit, & vñ p̄sumatur factū, vide etiā p̄ Bar. i. l. j. §. nec castrē, de coll. bonoū, & doctrinā ei⁹ itellige, q̄n filius i his rebus opatur noīe suo, q̄m si noīe p̄pis, totū q̄rere p̄pi, & sic totū esset cōferēdū. p̄m Bal. & Roma. i auc. ex testō. C. de coll. p. l. si p̄curator. j. de acquirēdo. Ego etiā putarē arbitrio iudicis cōsiderādū, q̄tū ex traneo fuiſlet pro operis tribuēdū, qđ filio precipuū iudicio meo esse deber, ideo nō iputādū, sentit ita Bar. i. d. l. cū oportet nō decet em̄ vnū filiū pro alijs negligētib⁹ laborare. Luerū aūt turpe p̄ filiū vel ex pecunia p̄pis, nō debet iputari, vt fortē v̄surarū, aut eorū q̄ in ludo querunt̄. Bar. i. l. qđ seruus. de acqui. poss. & in. d. l. cū oportet. Caueat tñ filius hm̄di luerā turpia facere, q̄m oē periculū sup sua ipsius cōsciētia responſit. Et longē melius esset, nō ita lucrari, nihil em̄ prodest homini totū nundū lucrari, animæ vero suæ detrimentum pati. c. matheus. de symo. in antiqu.

¶ Secundo ex hac prima limitatione sequitur, quod si filius aliquid haberet ex dispositione avi, aut aliorū maiorū, id nō iputaret l. auus neptē. ff. de iure dotiū, quēadmodū ex partis matrimonialib⁹ plerūq̄ cōtingit, quod dic. vt per Bar.

K ij

Vt̄q̄ n̄pon iputat̄ in Legitimacy patrī
qua sum sedū

Tertium Cap. Repe. I. in quartam.

in. l. dedit dotē. ff. de colla. Idē dicēdū puto de feudo aut emphiteosi, q̄ si antiquas sint nō iputant in legitimā bonorū patris. qđ Ange. hic dixerat, sequit̄ Pau. in. l. si patroni. j. de trebel. Si verō feudū esset cōcessum p̄fī, etiā p se & liberis, filiō teneretur iputare, quia pfectiū esset. Salice. in. d. s. iputari. Alex. in. d. l. si patroni, sic sit ut doctorū cōtrarietas cedatur hac distinctione, quā ponit Alex. in cōsi. viij. in. ij. volumie.

Limitia. ij. nostrā quartā cōclusionē, qñ res ob caussā donatæ nō sunt ad heredes trāmissibiles. d. s. iputari. Sequitur p̄io alimēta p patrē filio p̄stita, q̄ vocāt viciū & vestitū. I. legatis. de alimē. & ciba. leg. nō iputari in legitimā. l. q̄ pater ff. fami. her. Bal. in. d. s. iputari. Secūdo sequitur expensas q̄ à p̄re fiunt in nuptijs, aut in cōsequēdo honore filiorū non iputari. tex. & bona glo. in. l. ij. s. fi. de muneri. & hono. ff. & ibi Bar. istud dicit, Alexā. aūt ibi in apostilla limitat qñ filius haberet bona p̄pria & à p̄re separata, tūc hæ ex p̄se celen- tur facte aio repetēdi. l. fi. s. de peti. here. Ex hoc secūdo cor- relario decidiſ cōtrouersia, quā fuisse audiui inter duos fra- tres Thlē, quorū vni pater sumpi⁹ quosdā fecerat, p suo ex- ordinariatu, hæ expeñ. nō iputātur filijs, qđ ego limitto, quā do hic filius cui⁹ caussa expeñ. fiūt, nō esset mediocriter eru- ditus sed poti⁹ ad pōpā extraordinarius creareſ vt. j. p̄babo meo in tpe, plures iuuenes tholosanos a primē eruditos vidi, hoc munere donatos, in quibus nostra limitatio locū nō ha- beret. Decidi etiā posset an sumptus, qui fiunt p filio, quilu- cratur florē dominę Clemētię in mēse Maij (de quo memi- nit noster Guil. beneđ. i materia fideicōmiss. nu. xij.) debeat in legitimā eius iputari, & ex superiorib⁹ cōstat, qđ nō. Sed i- putēt sibi p̄res, qui tā incauti sunt ut p̄simoniū his simposijs voluntarijs profundant, longē melius esset puerorū ingenia sanis & vtilibus doctrinis imbui & c. Tertio sequit̄ ex secūda l̄imitatione, quđ pecunię p patrē expositae, vt filius cō- sequatur dignitatem forte, vt efficeretur Licentiatus, Do- ctor, miles, sacerdos, nō iputari, tenet id Bar. in. d. s. nec cas-

strēse. Bal. Sali. in. d. l. i putari, hæc enim, nec per se nec p. ven
 ditionē ad heredes trāseūt. Intellige semper nisi in traditiōe
 harū pecuniarū à p̄e dicere, eas tradi p. sua pte, siue p. sua
 legit̄ia, tūc indubīc̄ia imputarētur. I. cum quo. §. fina. s. eo.
 Caueat igit̄ filius ea lege hæc accipe. Sed si tūc nō sit dictū,
 puto in testō nō posse disponere id i putari. I. pater filiā. s. eo.
 I. pfecta. C. de reuo. dona. Quarto inferī bñficiū, qđ intuitu
 p̄is filius habuit, prebēdas, pēsiones aut pecunias pro habē
 dis bullis nō i putari. Bal. in. d. §. i putari. circa prin. Ioh. fab.
 in. §. fi. insti. de inof. test. idē si in psecutione processuū, pecu
 niæ (quas video neruos cauſarū esse) exponantur, & istud
 etiā ex rōne sequētis limitationis cōprobāt. Quinto elicit
 qđ titulus datus p̄sbytero nō debet i legitimā imputari. Ioh.
 fab. in. §. fi. insti. de inof. test. idē fabri in. l. si emācipati. C. de
 collatio. quia (vt inquit) nō pōt, vēdi nec ad heredē trāmitti
 ego puto id verū, qñ ille titulus assignat i certa pēstione. Sed
 si detur res aliqua imobilis, vt hodie fieri solet, titulus in les
 gitimā i putatur, & pōtvēdi secundū glo. in. c. tuis q̄stionib.
 de p̄bē. in. antiq. vbi referuntur in hac re variæ opiniōes, sed
 vidi in curia dñi iudicis appellationū ciuilū thlæ aprobari
 vēditōes rerū in titulū datarū. ¶ Limitata cōclusionē. ij. qñ
 res donat̄ efficerētur peculij castrēsis vel quasi. I. si filius. C.
 fami. her. Ex quo sequit̄, qđ arma qđ militi dātūr, & equi, nō i
 putētur in legitimā, idē dīc de libris, qui dātūr aduocato, aut
 doctori. Bar. in. d. §. nec castrēse. circa prin. Idē puto in pecu
 nia, qđ p̄e datur sacerdotibus p̄ habēdo breuiario, pro cōse
 quēdis ordinibus, aut pro celebrāda missa p̄ia, quia hæc de
 bent dici peculij castrēsis. I. sacrosanctæ, & auctē p̄sbiteros.
 C. de epif. & cle. ¶ Quid aut̄ dicēdū sit de libris, qui dātūr fi
 lio scholari? an eos debeat in suā partē i putare? doctores va
 ria dicūt. Bar. in. d. §. nec castrē. Ias. plenissimē. in. l. filiē licet.
 C. de colla. & moderni hic permulta. Tu collige sequentes
 breues cōclusiones. ¶ Pria libri, à patre filio donati, qui fi
 lius tpe donatiōis erat Doctor, Liceū, aut aduocatus, nō de

K ij.

*Nota de
titulo p̄bē*
*I. Albert
qđ Iam
elviro
in historia
nos p̄bē*

Tertium Cap. Repe.l.in quartam.

bēt iputari, sed filio p̄cipui sunt, istud dixi statim, q̄a sunt pecunij quasi castrēsis secūdū Ias. in. d.l. filiæ licet. nu. viij. ¶ de cūda libri donati filio scholari q̄ nō est i p̄tāte, quia fortè est emācipatus, aut donatio sit p̄ matrē, aut auum maternū, nō iputatur, qm̄ donatio statim valet. ergo &c. vt dicā i sequē. cōclusiōe. ¶ Tertia libri dati filio in p̄tāte existenti, qui est clericus, etiā cū simplici tōsura, etiā sine bñficio, nō imputantur in legittimā. quia efficiuntur peculij quasi castrēsis, sicut arma respectu militū glo. in. l. nepos proculo. ff. de verb. sig. Alber. in. l. si donatiōe. Ias. in. d.l. filiæ licet de colla. C.

¶ Quarta qn̄ donatur libri tilio in p̄tāte, etiā qui nō est clericus, si iuramētū interuenit in ea donatiōe, non sit iputatio, q̄a d. donatio statim valet, ideo &c. vt dicā. j. Hę tres cōclu. q̄ locūtūr de libris scholariū. Limitātur. j. qn̄ fili⁹ nō fuisset bonus scholaris, q̄a versat⁹ fortè fuisset potius i vitę turpitu dīne, q̄ in iuris prudētiæ studio, discholi em̄, & qui reprobatæ vitę sunt nō possunt, nec debēt gradib⁹ decorari, sic fit, vt libri eiusmodi nō possint peculij quasi castrēsis esse, secundū Bar. i. d. §. nec castrē. Scđo limitātur qn̄ p̄ traditionis filius successiōi renūciallet Bal. i. l. pactū dotali. Itē qn̄ p̄ filios tradit filio pro eius portiōe, vel qn̄ dicit se eos dare, p̄ legi tia. l. cū q. §. fi. j. e. d.l. q̄ p̄ ibi si nō credēdi aīo. 3. famil. her. verūtū si nō id dictū sit, nō pōt (vt sepe dixi) pater postea etiam in testo ordinare, libros, aut alimēta scholari cōcessa iputari. d.l. pater filiā, & l. pfecta. C. de reuo. dona. facit. l. sicut ab initio. C. de actio. & obli. ¶ Quid aut si pater libros nō deserit, sed solū eos tradit filio, an p̄sumi debeat donatio? Pusto cōsiderādū, an noīe fili⁹ emerit, & tūc p̄sumo donatos. l. fili⁹. C. fami. herci an verō noīe p̄prio, quoquidē casu p̄sona rū qualitatē arbitror esse i spicēdā, q̄a fortè pater rustic⁹ est, aut mercator. et nō possit alia caussa emi, q̄ fili⁹ studētis, & tūc etiā p̄sumo fuisse filio donatos, nisi qn̄ cōstaret de cōtrario, q̄a fortasse in libris rōnū p̄ p̄ciū inservit, Pau. de cast. cō filio. clxxxiiij. Sed si ponas patrē eiusdē p̄fessiōis fuisse, tūc

puto eū libros peculij noīe tradidisse, l. si. ff. de peculio. lega.
 Nisi forte essent libri grāmaticales, quos p̄ tenet habere p̄
 filijs sine q̄bus filius (vt modernis videt) vitā suā submistra
 re, nec artificio quidē aptus esse pōt, secūdū glo. in. l. macedo
 nian. C. de senatu. mace. Aduerte tñ, qđ in casibus q̄bus dī
 xi libros esse aut cōferēdos aut iputādos, filius nō ienēt p̄ci
 se ad libros, sed liberatur cōferēs p̄ciū. Ias. i. d. l. filiē. nu. x. In
 sup p̄ciū nō attēdit, quo fuerūt empti, sed q̄ti valēt tpe mor
 tis p̄ris. d. §. iputari. & l. illud. C. de colla. ¶ Limitta cōclu
 sij. qñ pro cōdēnatione filij pater spōte soluit emendā, vi li
 beretur filius. l. liber captus. C. de capti. Bar. in. l. stichus. ff.
 de peculio leg. si aut ex necessitate forte p̄ statutū, au consue
 tudinē, tūc iputaretur, sicut si tpe traditiōis dicitū esset, Bal. i
 d. l. oīmodo. §. iputari. Lōgē maiora ī hac quarta cōclusiōe
 dici potuissent, sed vereor ne prolixior sim, quām par sit.

¶ Q V I N T A cōclusio res filio donatē donatiōe simpli
 ciq̄ statim valuit, in legitimā nō imputatur. tex. in. l. si qñ. §.
 gnaliter. ibi vel inter viuos sub cōditiōe si ī quartā &c. C. d
 inoff. test. Bar. & Pau. castrē. hic q̄bus nec moderni refragā
 tur. Bal. i. d. §. iputari. cui⁹ rō assignat à doc. ī eo. §. gñaliter.
 qđ legitimā ex bonis, q̄ tpe mortis p̄pis fuerūt, desumat. l. cū q̄
 ritur. C. de inof. test. statim tñ rōnē aliā & forte meliorē ad
 ferā. Exēpla conclusiōis eiusmodi sunt, Primo si donatio à
 mīe facta sit / si modo filius in mariti p̄tate nō sit, l. si cōstāte,
 & glo. ibi. C. de donatio. inter virum & vxo. Secundū si fa
 cta sit à patre filio emancipato. l. ij. C. de immēsis donatio.
 Tertium si princeps filio suo quicq̄ dederit. l. penul. C. de
 donatio. inter virū & vxo. Ias. in. l. frater à fratre in fine repe
 titionis. Quartū exemplum est in donatiōe siue remissiōne
 vsufruct⁹, quē pater ex peculio adūticio poterat habuisse
 l. cū oportet. §. finautē. C. de boñ. q̄ libe. Quintū exēplū. In
 donatiōe iurata q̄ statim valet, & iuramēto cōfirmat Bal. i
 l. si. C. de vsuc. p̄ dona. Bal. & Alex. in. l. si donatione. C. de
 coll. Tradit p̄ pulchrē recolēde mēorię. D. Anth. à petrucia

Dicitur dector propria facultate precedent for predicare et facultare

Tertium Cap. Repe.l.in quartam.

qui doctor reges in vniuersitate Caturecen. (in qua nos pria legum elemmta cepimus) suo tpe floruit, & in praxi & teorica sume peritus. Hec sunt exmpla donationum simplicim quod vivo pre irreuocabiliter valent, Et eo simplices dicuntur, quod donnas sola liberalitate moueant. Nec est vlla causa ciuilis aut naturalis, patre ad sic donadum ipelles, si quidem esset, quo pater donare cogeretur, donatio simplex nequaquam dici possit, I.donari. ff. de dona, in necessitatibus em nemo liberalis existit!, relegata. ¶ In hac conclusione sic declarata quis obijce re pottest, quod res hae simpliciter donatae nihil differre videatur a rebus donatis ob causam, quod inputantur, quia statim viuo adhuc donatore valet vtraque, ite res iste a dominio pres exeat ubique. Cur ergo idem ius non statuet? Putat doct. aliqd discris est, moderni post Bal.i.d. §.iputari dicunt, quod donatio ob causam est munita affectione naturali, & non donatio simplex. Ego arbitror ratione magis specifica dari debere. nepe quod donatio ob causam filio facta suboritur ex quadam necessitate & ratione patri*j*uris, quo eodem legitia debetur. Ideo in ea causam res data videtur. At ubi pater simpler & mera liberalitate res aliquas filio dederit, filius velut extraneus habetur, quo sit, ut nullo patro*j*ure pater vsus presumatur, ideo nec prolegitia extenuanda res datae singi possint. Conclusio ista limitatur, quoniam res a pre pro legitima, pro portione filii, aut ut in ea iputantur, datae essent. d.l.si quoniam §.generaliter. C.de inof. test. l.cu quo. §.eo. Bar. hic qui ponit exemplum in donati*o*e quam fecit Accur. suo filio, dum eum emanciparet allegat tex. in. l. eti*a*. §. sed si non mortis, de bonis liber. Arbitror in perfecta huiusmodi donatione non posse patrem postea in testo forte disponere res istas in legitimam iputari, p. d.l. pater filia. §.eo. & d.l. perfecta. C.de reuo. dona. Fieret enim repetitio seu reuocatio donationis per ilia imputationem, quae quidem repetitio, cum in extraneis fieri non possit. l.sicut ab initio. C.de actio. & obli. multominus eam in filiis fieri posse putem. ¶ Sexta conclusio, donatio filiofa. simpler facta quae statim non tenet, sed reuocari ad nutum per pa-

trē pōt.l.donationes magna.C.de dona.inrer vir.& vxo.l.
 ij.C.de inoff.donat.imputat in legitimā secūdū Bar.hic in
 versi.si verd donatio nō tenuit,allegat tex.in.l.filiū quē ha-
 bente.C.famil.hercis.secūdū intellectū Azo.in.l.etiā.ſ.sed
 si nō mortis,de bonis liber.ſ.A t hæc iura non satis probant
 quia.l.filiū,habet plures interpretatiōes ideo ab ea argu.assu-
 minō pōt Bar.& Sozi.i.l.ambiguo.ſ.de reb.dub. Itē.ſ.in
 sed si nō mortis,loquī ſ quarta debita patrono.Ideo Pau-
 cast.hic & in.d.ſ.gñaliter,vehemēter dubitat super hac cō-
 clusiōe,imō ipse cū qbusdā aljs in eā partē videt inclinare.
 vt nō fia t harū donationū imputatiō.Primo per.l.illud.C.
 de colla.vbi donatio simplex nō cōfertur.Preterea donatio
 hæc quæ morte cōfirms habet vim relicti pticularis,quod
 remanet propriū filio.l.peñ.C.famil.herci.l.à patre.C.de
 colla.Sed his minime obſtantibus,conclusio nra est cōmu-
 nis,& vera,quā tenent Cy.& Moderni in.d.l.si qñ.ſ.gñalī
 ter,Ang.Imol.hic Alex.in.d.l.illud.Cuius ratio eft,quòd
 hæc donatio ad ſilitudinem legatorū ab vltima volūtate pē
 deat,quæ legata imputat,vt dicitur statim.Nec obſtāt duę
 rationes,nam locunf de collatione,quæ multum differt ab
 imputatione,vt dixi sup tex.Precipue qñ is qui donationē
 simplicē habet,titulo vniuersalí admitti nō curat.d.l. peñ.
 C.famil.hercis.¶ Septima cōclusio,quicquid filius vltimo
 patris iudicio à p̄e habuerit,in legitimā imputat,ſiue iure
 institutiōis,ſiue legati,aut fideicomissi pcipiat,Bart.Pau.
 Imol.hic per.d.ſ.repletionē.Ego allego text.in.ſ.i.ver.sed
 quod cōtigerit ex in auct.de triē.& ſemi.coll.ijj.& in auct.
 nouissima,ibí quoquo relicti titulo & hunc intellectū no-
 uū posui.ſ.in.ij.præfatione.Amplia,etiā ſi in ea re filio relis-
 etā ius difforme reperiatur,ſecundū Paul.caſtr.& Paul.de
 mōte pic.hic.Limitta,ij ſi res p̄ filiū habita non fuerit ex pa-
 trimonio p̄tis tunc em nō imputaret,secūdū eosdē,quòd ex
 ſubstantia eius nō accepereſ.Limitta ſecūdō in fructibus in
 quibus,vt ait Pau.caſ legitima cōſistere nō pōt,allego tex.

Tertium Cap. Repe.l.in quartam.

in. §. prohibemus in auct. de triē. & semi, vbi, nec etiā in sola proprietate relinqui pōt, & in. d. auct. nouissima in fine, L. mitta. tertio qn̄ filius aliquid haberet iure substitutiōis, aut iure acēlandi. d. §. repletionē ver. non si quid ex alijs ad quē ver. §. posui meā interpretationē. vide ibi. & §. plenī. Limitta quarro qn̄ res propria filij relinqueret, vt. §. dixim⁹. ¶ Circa hanc cōclusionem, tria me multum mouēt. Vnum, q̄ dif formitas tituli in legitimā non consideretur, in alijs autem quartis quē nō tam fauorabiles sunt, difformitatis habetur ratio. Alterum qud̄ res aliena nō īputet ī legitimā secūdū doct. & tn illā simul cū legitimā nō habet fili⁹ p̄cipuā. Tertiū q̄ legata & particularia relicta īputentur ī legitimā, quæ quarta institutionis esse debet. §. aliud quoq̄ capitulū ī auct. vt cum de appe. cognō. ¶ Ad primā difficultatē di uersitatis ratio est, qud̄ legitimā nō sit inuenta simpliciter ut testamentū confirmetur, sed ut filijs prouideaē de portio ne aliqua bonorum patrīs ī locum alimentorū, quē vt s̄a p̄illimē dixi, ī ure nature debebant, sic fit, vt nō consideret titulus hāreditarius aut legati, sit ne diformis, an vniiformis sed tātum an ex patrimonio patrīs emanarit. At in alijs duabus quartis, quē sunt introductę, vt testamenta cōfirmētur, vt ī prima prefatione dixi, quæquidē testamēta ab institu tione vim capiunt. §. ante hāredis institutionem, instiū. de legat. ille institutionis titulus magis cōsiderari debuit, q̄ legati, nihil mirum si sola portio hāreditaria īputanda fuerit, velut ī superiore loco scripsi. Sequitur ex his q̄ si fili⁹ detrahat duas quartas, ī legitimā totum īputetur, sed, ī tre bellianicam pro parte. ¶ Ad secundū puto q̄ doctores etiā moderni parū diligenter aduerterint, dū dicūt simpliciter, rē extra p̄sionū p̄s acceptā nō īputari. Nā vident mihi doctores velle, q̄ vltra legitimā relictū rei alienē sit fili⁹ preci puū (idē est em rē nō īputari, & rē p̄cipuā remanere) qd̄ ne mo (q̄ modo iuris ciuilis aliquid p̄pēderit) facile fateret. Vnde dico, rē alienā fili⁹ relictā īputari, primo si per hāredē

redimeri pōt: secundō etiā si eius rei estimatio per. l. scimus.
 C. de in offi. testa. concessa sit filio, quę estimatio in locū rei
 alienę est surrogata. l. si rē & p̄ciū. ff. de petitio hered. Quod
 ergo dicitur, rē alterius patrī monij nō imputari i legitmā,
 intelligendū est, quando non oportet pretextu & occasione
 eius rei alienę, aliam ex substantia patris alienari. ¶ Ad ter
 tium dico legitimam appellari, portionē institutionis, si do
 CTORIBUS credamus, qui putant eam esse titulo institutionis
 relinquendam, sed male locuntur, vt supra in secunda prae
 fatione declarauī, cū legitima debeat, etiā si nullū testamen
 tum factum sit, quāuis nō negem, filium debere in aliquo
 institui, anteq̄ testamētum valeat, & ita secūdū meam op
 nionē difficultas leuis admodum esset. Tenendo commu
 nem opinionem, dices etiā si titulo institutionis legitima
 relinquī debeat, debetur tamen etiā potentiori iure, vt po
 tē iure naturæ, quod magis cōsiderandum est, vt sēpissime
 dixi. ¶ Resultāt ex superioribus aliquot differentiæ inter le
 gitimam, & alias quartas quantum ad imputationem atti
 net, Prima quod in legitima non consideretur titulus difor
 mis, imo siue portio hereditaria sit, siue legati in eam impus
 tatur, in alijs solum imputatur hereditaria portio. Secunda
 q̄ in legitimam imputentur, quæ capiuntur extra testamen
 tum, modò ex patrimonio patris. Sed in alias duas nō fit ho
 rum imputatio, vt supra dictū extitit, & cōfitendū esse arbī
 tror, in hijs duabus differentijs legitimā nō tam fauorabile
 esse, q̄ alias duas, quod pro fauore vltimarum voluntatū his
 cōcessum est. Sed & in sequētibus legitima etiā in materia
 imputationis, melioris est cōditionis saltim q̄ trebellianica.
 Tertia differētia in legitimā nō iputat̄, q̄ extra p̄sonū sunt,
 put. s. declarauī, sed i trebellianā. sic. Quarta in legitimā nō
 imputant̄ fructus honorū p̄ris, sed in trebellianicā sic, vt. s.
 sepe dixi. An autē in legitimā imputenf, q̄ filius habet caus
 sa cōditionis implendæ sicut tex. noster vult in trebellianicā
 cam imputari, varia sunt doctorū iudicia. Cōis cōclusio est

Tertium Cap. Repe.l.in quartam.

quod si id extra patrimonium capias, non sit imputandum, in quo nemo discrepat, sed si aliquid de priuionio dat causa codicis nisi impletum, doct. coiter tenet quod non imputetur, quia ex quod datus euentu filius id habet, & non ex vera pris velutate, hanc tenet hic Bar. dum distinguunt, & non annumerat istud datum. Inter ea, quae computantur, idem facit Pau. cas. vterque Imol. hic, istud tenet glo. Bal. & alij ferent oportens in d. l. filium quem habent, licet Ange. & Pau. a morte p. teneat trium per tex. i. l. etiam. §. si patrono, j. de bonis. liber. ad quem Alex. hic dicit non esse semper bonum argumentum de legitima patroni, ad legitimam filij, ut notatur in d. l. si quis legatus. §. i. de fal. Ego arbitror considerandum an filius priusque petat legitimam id datum iam sit consecutus, & in ea tunc imputari posset, an vero petat legitimam per filium & heres vellet obiecere, quod percipere debet causa conditionis impletum, & tunc filius id expectare non debet. l. quoniama in prioribus ¶ Octava & ultima conclusio est, quod pater filio in peculiis concessit, in legitima est imputandum Bar. hic in fine sue distinctionis per tex. in d. l. filium quem habent. C. fami. hercif. secundum unam lecturam, at illa. l. non loquitur de nostra legitima, sed de trebellianica, ideo probat conclusio per d. l. si donatione. C. de colla. vbi Alex. post alios, hanc late prosequitur. Est tamen quod maximè refferre putas, an res concessa sit in peculiis, an data, priore enim casu diuidendum est id peculiis. d. l. si donatio de l. certum. C. fami. hercif. In secundo vero non est cum ceteris coincidendum, sed facta imputatio in legitima, quod supererit, pecunia est filio. Et eius modo cedere debet, quod est verum, nisi vellet admitti ad successionem universalē, tunc enim secundum aliquos quibus ego facile assentior conferre id teneretur in auctoritate. ex testamento. C. de colla. Hactenus de conclusionibus legitimæ. Supest ut breuiter decidamus quasdam questiones quod hic per Bar. apponuntur, & si quae nobis occurrant, etiam discutiuntur. ¶ Primo querit Bar. quae est differentia ratio, quod ea que extra testem capiuntur per heredem, non imputetur in falcidiis vel trebellianis. l. per filiam. s. cod. ea vero in legitima sunt imputa-

tanda.l.qm̄ nouella.C.de in offi.testa.Respōdet Bart. quē
cæteri quoq; oēs secunf,id in cauſſa fuisse,quod illæ due teſtamēti occasione,& pro eo cōſeruando ſunt inueniāe,nihil
mirū ſi quē ex teſtō p̄cipiunt tātū debeat imputari.Sed legi
gitima alia ob cauſā,vt.ſ.dixi,introducta eſt.Ex quo Bar.
infert quod in quartā ſiue deductionē quē cōſuetudine vel
ſtatuto,aut legi alicuius diſpoſitiōe,fieri pōt,oīa imputan-
tur,ſiue extra teſtamēti ſiue in teſtō percipianf,allegat tex.
in auct. p̄terea.C.vñ vir.& vxor.quo ſit,vt filia arrogata in
ſuā quartā debeat imputare dote ſibi à p̄e arrogaē datam
idē in quartā patronē bebitā.Cōtra iſtud Frāc.de rīp.argu-
mentaſ de.c.officij.&c.requisiſti,de test.vbī in quartā debi-
tam ep̄ſcopo nō imputaſ legata,quē ep̄ſcopo relictā ſunt.
Tu dic legatū non processiſſe ab eo à quo quarta detrahit,
nā legatum à teſtatore,& quarta ab ecclīa deduciſ,ſi enim
quarta ex bonis teſtatoris p̄cipienda foret,argumētū eſſet
optimū.¶ Secundo querit Bart.an donatū filio in premiū
emancipationis,debeat imputari,ſi dictū ſit q̄ dabat pro por-
tione filio cōpetente Bart.in.l.peto,quē ibi Paul.ſequiſ te-
net id imputandū,intelligo ſi dictū eſt tempore traditionis,
poſte auctē dīci id nō poſſet.Quid autē dīcaſ datū in p̄miū
emancipationis eſt maxime dubiū,cūm in ea emancipatio-
ne fili⁹ nullū cōmodū adferat p̄ſi,vt premiū inde cōseq de-
beat,doctores multū laborant,in.l.vt liberis.C.de colla. q̄s
vide,qm̄ hæc materia non eſt utiſlis nec multū practicabilis
interea dīc eam ob rē id dīci datū in premiū emācipationis,
q̄ filius ſit,extra curā & regimē p̄ſis,cui deinde administra-
tio rerū fili⁹ nō incūbit,vel ſi maius id ſic voceſ,p̄ antiphra-
ſim,ſecūdū Pau.pic.hic.¶ Tertiio querit Bart.de queſtiōe
apud eū vade dubia.nūquid nepos ex filiō,aut filia.debeat
imputare in legitimā,quā capit ex bonis auī,quod ad eum
peruenit ex perſona ſuī patris?Pone caſum in ſpecie,dos da-
ta eſt fili⁹,ex qua natī liberī petunt legitimam in bonis auī
materni,an illa'dos materna ſitī eorū legitimā imputanda?

Tertium Cap. Repe.l.in quartam.

hūc locū tractāt Bal. Alex. & Moderni, in l. illā. C. de coll.
Bar. Pau. de cast. hic. Paul. picus. & Fran. de rip. q̄ plurima
verba effundūt, & nihil certi tādē resoluere vīdetur. ¶ Ego
post oīm patrū scripta paucis hunc articulum tractabo, in
quo arbitror duos casus posse cōsiderari. Primus est, qñ hec
filia supuixit patri, & ita nepotes auo non succedant, & hoc
quidē casu doctores quoī quoī in hac re scripserunt, in eādē
eunt sententiā, vt scilicet vanū sit querere, an dos in legitimā
nepotū imputet, quippe cum eis legitimā iū non debeat,
quia nec succedere tunc possunt. §. ita demū, Insti. de hered.,
q ab intesta. deferūtur. Ego etiā, an legitimā his nepotibus de
beatur supiore loco dixi. ¶ Amplio etiam si dos matris aut
cōsuetudine, aut pacto ad maritū eundēq patrē p̄tineret, &
sic nepotes nihil ex auo haberēt, qm̄ maritus tanq̄ creditor
p̄fertur liberis, qui nō possunt cōqueri, si eorū mater cui suc
cederēt, nihil potuit ad eos trāsmittere. Est verū, quod hīne
potes possent petere legitimā cōpetentē matri, aut supple
mentū prout eorū mater petere potuisset, quia fortē nunq̄
dos, aut legitima fuit matri soluta, aut nō integra.

¶ Secundus casus est, qñ filia moritur ante patrem suum re
lictis liberis, & hoc casu extat doctorum tanta contrarie
tas vix vt moderni audeant pedem figere. Conclusio tamē
quē mihi & verior & receptione videtur est, qd̄ dos q̄ ad hos
nepotes peruenit, imputetur eis, qui in bonis aui legitimā pes
tunt. Fateor, si nulla dos nihil ve aliud, ad eos peruenisset, vt
potē quā aūus stipulat̄ esset dotem sibi restitui, aut pacto
aui dos ad maritum permaneret, nihil eis debere imputari.
¶ Conclusionem hanc tenent Bar. Pau. de cast. hic. nume.
ix. Pau. castrē. in d. l. illā. nume. x. qui fideliter citat ratīōes
Bart. & Bald. qui tenet contrarium, vt dicam infra. Et ait
Pau. ibi Bal. dixisse quādam verba multum pungentia cō
tra Bar. dicebat enim ibi Bal. nume. viij. Bar. rationes esse
fantasticas. & Bar. nimis errasse, quod profecto viris gene
rosis & probis non cōuenit, precipue, qñ is contra quem cō

uicia huiusmodi iniiciuntur, recte loquitur, prout ibi Bart.
 vnde Pau. castrum, perspectis vndiq; rationibus ait, sed salua
 reuerentia docto. mei Bal. ipse plurimū errauit & nō Bart.
 vides Pau. suum amicum & preceptorem Bald. reliquissē
 pro tuenda veritate. quam cōmuniter Bart. sequi solet, quo
 fit, vt in iure ciuilī Bartolo. Bal. non puitē cōferēdū nec pu-
 to vsc̄ Bar. in iure parem aut habuisse aut habiturū. Cum
 Bar. tenet etiam Ludo. romā. Alexā. in. d. l. illā. Alexan. hic
Alexā. & Barb. in cōsulēdo quorū auctoritas secūdū Pau.
 pic. hic maxima est Ias. in. d. l. illam. tenet opinionē Bart. dū
 se remittit ad dicta per Alex. ibi, qui est huius sententię. Ad
 hanc opinionē adducūtur per Bar. hic quatuor fundamēta
C Prīmū est. quod nepotes à matre habuerunt, conferendū
 est. l. illam. C. de colla. ergo imputandū, & licet hæc conse-
 quentia non videatur esse bona. l. illud. C. de colla. tamen p
 l. quoniā nouella. C. de inoff. testa. hæc cōsequētia cōualida-
 tur, vbi imperator in dote argumētatur hoc modo. Insuper
 in illa. l. qm̄ nouella. dicitur dotē datam nepotibus imputa-
 ri, nec dicit cui an filiæ an nepotibus, ergo generaliter intel-
 ligi debet. l. j. §. & generaliter. de lega. prestan.

C Secundū, non solū id, quod à patre peruenit, est imputan-
 dū, sed quod eius contemplatione. d. l. omnimodo. §. fi. l. sed si
 plures. §. in arrogato, de vulga. supra. Sed dos ad nepotes p
 uenit facto aui materni ergo &c.

C Tertium, Certū est profecticia debere imputari, sed dos
 quæ est nepotū, profecticia est, si em̄ esset aduēticia nō debe-
 ret cōferti per. l. finalē. C. de colla. vt cōferēda est. d. l. illam.
 esse debet igitur profecticia & per consequētiā necessariō
 imputanda. **C** Quartum est, quo Barto. maximē mouetur,
 qui dicunt nepotes dotem matris cōferre non debere, id af-
 ferūt, quod nepotes matris heredis sunt. Sed id falsum est,
 quoniā iure etiam hodierno filia aī mil. heredem non habet
 id profecticis. l. j. & iij. ff. de castrum. penul. j. & de dote ex p̄s-
 sa, est glo. in. l. nupta, supra solyt. matrimo. Azo. in summa

Tertium Cap. Repe.l.in quartam.

glo.in. §.j. de hered. ab intesta. Et qñ filia descedit, dos mera iuris dispositiōe redit ad p̄m. l. dos à patre. C. solu. ma. Licet cōsuetudo faciat dotē apud virū eūdēq; patrē remanere pro ipsis nepotib; non facit tñ, nepotis heredes, sed auffert ab auo, & nepotib; cōfert, ideo nepotes nō ex persona matris, sed aut̄ habere dicunt, ideo in legitimā imputari debet. d.l.qm̄ nouella. Si poneremus dotem fuisse filiae, quia aius eam pro filia stipulatus est, vel sibi in vnu casu, & ali⁹ contigit, in quo omisso cēset stipulatio facta filae. d.l. si cū dotem, tunc aliud esset, vt Bart. etiā dixit in. l. post dotē. §. solu. ma. licet hic adhuc Bart. dubitet, & infra ostendam, valde dubiu esse. ¶ Quintū est fundamentū, quod Paul. p̄c. hic pro hac parte adducit vltra Bart. Nepotes non debet esse melioris conditionis, & mater. l. si viua. C. de bonis quę liber. ideo dicit Bart. in. l. liberorū q̄ si mater excludat p̄ statutū, excludentur ex ea descendentes, mater autē indubie cōputare debet, ergo. ¶ Sextū. p̄oderari diligēter debet tex. in. l. qm̄ nouella ibi si ex substantia eius iuncto. §. repletionē. l. scimus. C. de in offi. testa. licet enim nepotes ex persona matris, dotē caperent, cū mater tñ ex auo habuisse asserit, eosdē nepotes ex substantia aut̄ dotē p̄cepisse constat, verbū em (ex) causam mediātā indicat glo. in. l. cū oportet. C. de bo. q̄ libe. ad principiū. Confirmat, quod in dote caussa originaria atten- dat, alias filia in legitimā dotē suā non deberet imputare, cū mortis tēpore de substantia p̄ris nō sit, vt dixim⁹. §. Aliquot alias rōnes adducūt moderni hic, sed parū vrgēt. Ego vltra puto quorūdā aliorū esse rationē habendā. Considero in pri- mis quod hi nepotes matre p̄emortua, representat personā matris, nā in stirpes ab intestato auo succederēt. §. cum filius int̄. de here. quæ ab intesta. def. §. j. in auctent. de hered. ab intestato coll. ix. locum igitur matris & portionem quæ matrī compēctūset, caperent ab intestato. §. sui. instit. de hered. qualit. et differen. Si ergo legitimā adiudicemus, & me tiamur (metiri autē debemus) à iure successionis ab inte-

statu, nepotes legitimam habebūt, quā mater habitura erat, qđ si eos ad matris legitimā vocemus, ad iputationē eosdē teneri dicēdū est. Preterea, si nō habere duas filias, qui bus dōtē dedit, vna p̄ mortua est, relictis filijs. Altera superest. Filius institutus heres cōuenit ad legitimā, aut suplementū, est ne iustū videt ne tibi æquū: qđ nepotes ex p̄ defūcta qđ sūt alteri⁹ agnatiōis p̄cipuā habeat dōtē m̄nis t̄pū cūq; sit magna & cursus itegrā legitimā ex bonis aui m̄ni⁹ filia aut̄ supestes qđ est, p̄ximior nō habet nisi eā solā dōtē, aut̄ supplemētū ea imputata. Potissimū qđ si heres aut̄ dicat ne posibus, quo iure petūt se admitt̄t, eis aliud respōdere nō licet, quām quod nepotes sūt ex filia, nec p̄ saltum descēdisse possunt, quare sicut in honore trāseūt per mediā matris p̄sonā, illos eosdē in onere à filia eorū matre p̄dere decuit. §. p̄ secūdo. C. de cad. tol. Sed veritas huius opiniois clarius patet ex r̄fōrētione ad argumēta, quæ pro alia pte supponūtūr.

Cōtrariam opinionē, quod īmo nepotes dōtē matris in legitimā, quā ex bonis aui materni petūt, imputare nō debeant, tenuit Iaco. de belui. & Bal. eū in d.l. illā sequitur. Hui⁹ sentētia est Salic. in l. scimus. §. repletionē, allegat Pau. cas. in cōsl. ccl. fuisse huius opinionis. Sed nō multū confido, de opinione, quā docto. sequūtūr in cōsilij, quia fauore aut p̄ cuniarū aut cōsulentiū tenent plerūq; opinione, cū quibus vel ip̄si nō iudicarēt, sed medio illarū opinionū putant p̄ies ad cocordiā incitare, nullā tñ ob rē puto iniquā opinionē de endum de opiniōbere sustineri, nam falsa p̄sertim opinione cōsulētiū, s̄pē numero pertes ingrediūtūr lites, vñ infinita prop̄e damna ipsiis adferūtur, nutriunt em̄ in pcessibus & cōtrouersijs, qđ ad nihil aliud valēt, quām ad interitū et pernicie honorū eorū poris, qñq; etiā aīe. **P**ro hac opinioe adducūtur p̄ Bal. in d.l. illā. quinq; fundamenta, ego referā ea quæ magis vrgere mihi vidētur. **P**rimō, nepotes sunt dominii dōris ex succēsione materna anteq; auus moreretur, nec possunt fieri domini, ex alia caussa, nec mutare qualitatē possedēdi, sed p̄ et

Tertium Cap. Repe.l.in quartam.

iputationē sibi mutat titulū & possessionē.l.ij.¶ qui fidei
cōmissariā, ergo iputare nō possunt, tantū habest, vt debeat.
¶ Scđ o legitia alicui cōpetēs debet euelli ex corpe verò v̄
facto honorū testatoris, posset allegari.¶ repletionē. Sed hęc
legitia euelleref aliūde, puta ex bonis m̄is imo cōfunderef
cū bonis p̄prijs nepotū, qđ dicit Bal. ipossibile. ¶ Tertiō, rō
p̄cipua Bar. p̄ quā suā opinionē tenet & cōprobat, est falsa,
nā (ait Bal.) non est verū, quod nepos accipiat dotē ab auo,
sed à matre.l. bebius. ff. de pact. dota. vbi Marillus cōtra he
redē vxoris mediā p̄tē dotis petebat. ¶ Quartō adducitur
qđ dos erat affecta filiæ, & nō erat amplius in p̄imōnō aui
materni.l. sed si plures.¶ filio.¶ de vulg. l. p̄ procuratore.¶ j.
j. ff. de acqui. heredi. Alia quædā adducit sed nō habent ma
gnā apparentiā. ¶ Quintō, p̄ hac opiniōe puto posse addu
ci. quod nepos iste succedat auo iure proprio & non matris
l. si auus. C. de liber. prēterit. l. gallus acq. nec auus satisfe
cit legi, qui nihil nepoti reliquit, etiā si filiū p̄mortuū istitue
rit, vt ibi, ergo dos relicta filiæ nō habetur in cōsideratione,
quātū attinet ad successionē nepotū, qui venit iure p̄prio, &
istud est ceteris vrgētius. Sed nec his Bal. subtilibus funda
mētis possum adduci, vt putē eius opinionē debere aut pos
se sustineri. ¶ Ad p̄imū fateor, quod nepotes sunt dominij
dotis mortua matre, Sed an à lege, an à cōsuetudine Paul.
pic. in hoc duos casus fecit, qui iure antiquo excogitari fa
tis potuissēt. Ego arbitror nihil p̄suis referre iure hodierno
(quo filia famil. heredē haberet, etiā in p̄fecticio, in quo ius
interea filiæ q̄slitū est. l. qđ scitis, ad prin. C. de bonis que lib.
¶ j. in auct. de hered. ab int̄s. veniē.) an dominū dotis ad ne
potes p̄ cōsuetudinē, an p̄ legē trāseat, vtroq̄ casu em̄ à filia
ad nepotes absq̄ aliquo circuitu dominiū dotis trāsserri pu
to, nihil em̄ vtilitatis esse statim intelliges, in quo v̄chemēter
requiro prudētiā moderniorū, qui in hoc circuitu tātope la
horant, dicētes dominū dotis à filia ad patrē eius, & tandem
ab auo ad nepotes &c. tolle quæso hos circuitus inutiles. l.

dñs testō. ff. de cōdi. ideb. l. vna. C. de sentē. q̄ p eo qđ interest
 pferūt. ¶ Dico igit̄ nepotes eē dños dotis, et p cōsuetudinē
 regni possessores imediate à tpe eorū m̄ris. Sed nihil ex eo in
 ferri pot̄ cōtra n̄am cōclu. filia em̄ dotis erat domina, q̄ eam
 imputasset, si post p̄em sup̄fuisset. Si q̄s p Bal. dicat domi-
 niū filie pcessisse imediate à p̄e, ideo filia ip̄utaret, sed de ne-
 potibus secus dicēdum est. Istud nihil facit, qm̄ dos erat pe-
 nes matrē imputabilis, et cū dominū eius ad nepotes puenit
 q̄ heredes filie sunt, eiusdē ergo qualitatis cū m̄re esse debēt.
 l. ij. §. ex his. ff. d̄ verb. obli. Proiectus iterū (iquit) nepos qui
 nūc petit legitimā nō venit tanq̄ heres m̄ris, sed tanq̄ heres
 aui; à quo dōtē nō habuit. Vide, i residuo, qđ ad matrē nō p
 uenit, nepos est heres aui, sed in dote q̄ ab auo, pcesserat, de
 qua agit, est heres m̄ris, in qua dote m̄ris cōditionē sequi de-
 bet. Et dū dicit̄ qđ fieret imutatio possessionis, dico nihil im-
 mutari, si in filia sit ip̄utabilis, & in nepotibus, at secūdū opi-
 nionē bald. fieri imutatio, quo fit vt in eū argumētū retor-
 queri possit. Si dixerit quis, Ante ip̄utationē dos erat apud
 nepotes, vt patrimoniu m̄ris, & de inde erit, vt legitima pro-
 pria, ergo fiet immutatio, Respondeo idem contingere in
 ipsa filia, vt primo dos sit eius patrimoniu. l. ij. §. sed vitrum.
 de minorib. ff. & deinde facta ip̄utatione, sit pro legitima,
 Preterea in legato, quod filius habuit à patre, fit similis mu-
 tatio, quod imputatur in trebellianicam.

¶ Ad secundū fateor quòd legitima & quod in eam impu-
 tatur, debeat euelli de patrimonio eius, cuius de bonis aga-
 tur. Sed nō video, quin hēc dos euulsa sit de patrimonio aui
 attenta origine, & cum illo onere ip̄utationis .d. l. quoniam
 nouella. Quo fit, vt dos matris quam extraneus ei dedisset,
 non imputaretur in legitimam, quam nepotes in bonis pes-
 tunt. Ego pro Bald. sic repliko, quòd nō sufficiat dotem or-
 tam ab auo, quia sequeretur, bona pupilli à patre habita,
 quæ tandem ad alterum filium substitutum peruererunt,
 debere ab hoc filio substituto in suam legitimam imputari,

Tertium Cap. Repe.l.in quartam.

nam illa pupillo erant tradita pro sua quota, & ut fieret imputatio. At illud falsum esse liquet.d. §. repletionē ad finē. Ergo etiam falsum est quod dos per nepotes imputada sit. Respondeo legitimam huic substituto debitam non debet ri quod descendit ex persona pupilli fratri, aut quod eum representet, secus in nepotibus, q̄ etiā si iure proponoveriāt tamen matris locum ingrediuntur alioqui non successuri, ut melius statim dicam. ¶ Ad tertium ego non curo, an ne potes in dote matri, an auo succedant, si auo, habemus intētum contra Bal. si matri, idē, quia dos in ea imputabilis erat cuiusmodi in suis heredibus est futura. §. i. i. auct. de iureiur. à moriente prestito coll. v. ¶ Ad quartum dico dotem esse in bonis & patrimonio filiae. Sed nihil obstat quominus ea nepotes imputent, quia per eam rationē ipsa filia non imputaret, vides etiam quod res donatae, quae imputatur sunt de patrimonio eius, qui imputat. l. omnimodo. §. imputari, & in pluribus exemplis, quae supra posui, potes videre, imputatio enim nō facit, q̄ dominium aliquo modo tollatur, aut immutetur, sed facit, ne legitia integra peti possit. ¶ Ad. v. fateor nepotes auo succedere iure proprio in residuo, licet in dote succedat mī, probat tex. in. §. i. de heredi. ab intesta. coll. ix. non enim succedunt nepotes iure matris, cui ante patrem defunctæ nullum vsquām competit. l. qui superstitis. §. de acqui. heredit. dos tamen remanet penes eos cum onere imputationis, postq̄ illā acceptarūt. Et si paulò accusatius contempleris dicens pro Bald. aliam esse legitimam filiae & aliam nepotum, qui veniunt nouo & proprio iure, non matris, & ideo quod nepotes à matre habuerunt, non debet extenuare portionem, quam ex propria persona pertinet. Dico (& nunc intelliges istud) non esse verum, quod alia sit legitima filiae, & alia nepotum, immo filia nūquām habuit legitimam, nec ius in ea viuo suo p̄ræ. l. j. §. si imputberi. §. de collat. bonorum. Est igitur vna tantum legitima, quam filia accepisset, si in rerum natura tempore mortis pa-

tris fuisset, & eam nepotes in filiae locum repositi. §. i. de heredib. ab intestato, cōsequētur, fateor iure proprio q̄a eodē sūre p̄prio ponunt in locū filiae eorū m̄ris, quæ m̄r cū nullū dūs habuerit, lex illud, quod habitura erat, nepotibus cōculit, qui ex persona propria in locum matris ponūtur, quo sit vt si mater mortua fuisset sine liberis, etiam instituto herede, legitima matris non deberetur huic heredi, qui respe-
 Ctu aut̄ in locum illius filiæ non erat positus. Et hoc modo defensa est, & declarata communis opinio, quæ vult nepotes dotem matris imputare debere. Hanc conclusionem. Amplio etiam si nepotes hi agant tanquam heredes matris, licet Bartol. & Paul. castrē. in hoc casū dubitent & alibi dicant, quòd tunc non feret imputatio. Sed non dubi-
 tes tu ex his quæ dixi in solutione contrariorum. Amplia etiam si dos fuerit stipulata pro filia, aut expressè, aut tacite, nec de hoc cures, quia tenuimus supra nepotes matri immideate succedere. Intelligo etiam si hæc filia esset emancipa-
 ta, licet omnes doctores vtantur quadam distinctione titu-
 bantes in hoc conflictu, tamen imperator, qui in l. quoniā nouella loquitur de dote data à matre, non curat de his em-
 cipationibus, aut stipulationibus, nec hodie haberetur ho-
 rum cōsideratio, sed solum an auus tradiderit dotem, & ad nepotes peruenit. Non omitto quod istud ante me hic di-
 cat Paul. pic. & dicit hoc sibi putari verum contra totum mūndum, ego in hoc ex his quæ supra dixi, eius opinionem & laudo & approbo.

Climitta conclusionem, quando hæc dos non peruenit ad manus nepotum, quia forte pacto aut̄ matris, consen-
 tiente auo ad maritum forte aut ad alterum pertinere de-
 bet. Tunc arbitror nepotes non debere id, quod ab aucto con-
 cessum est, non tamen ad nepotes peruenit, imputare. Si ma-
 ter verò sola alienasset magis dubitaretur, quòd vt heredes
 eius nepotes succedāt, Sed adhuc dico nihil iputari si apud
 eos nihil reperiatur, quia lex q̄ ponit nepotem in locū ma-

Tertium Cap. Repe. I. in quartam.

tris, transfert in nepotem, quod tunc erat matris, & nihil aliud & licet hoc casu, aliud dicendum sit in filia, que dotem per se alienatam imputasset, & aliud in nepotibus tamen imputet sibi avus, qui super re a se tradita caute non prouidit.
¶ Quartum querit Bart. quando filius petit legitimae supplementum, per quos suppleri debet, an per heredem, an per legatarios etiam. Primo ostendit, quod ab omnibus supplémentum fieri debeat. I. si ex patronis, & I. si libertus cum duos infra de bonis liberto. que iura licet loquantur de portione patroni, tamen ius implendi est in portione patroni sicut in portione iure naturae, hoc est sicut filio competit ius agendi ad implementum legitimae. ita patrono. d. I. si ex patronis. In oppositum quod petatur supplementum ab herede solo probat. §. ceterum in auctent. vt cum appellatio cognoscatur. Sed (ait Barto.) ille. §. non multum urget, quoniam se refert ad alias. II. que non exprimunt, quis supplere debeat sed solum dicunt legitimam assumendam ex substantia paterna. d. I. scimus. §. repletionem. & ita inclinat Barto. in hanc sententiam, vt supplementum fiat ab omnibus simul, non ab herede solo. & §. ceterum referri debet ad. d. I. si ex patronis, illa tamen iura per Bartol. allegata, non dicunt quod legatarij debeant suplere portionem debitam patrono. Circa hunc articulum Alexand. hic vehementer incisit, & Moderni etiam plurima verba effundunt. Tu fac duas conclusiones, Prior est, quando pro supplenda legitimam patrimonium, quod penes heredem est suppetere potest, etiam legatis exsolutis filius non debet, immo non potest supplementum legitimae a legatarijs petere. d. §. ceterum tenet istud Bal. in rubrica. ff. de rerum diuisio. nu. primo, immo nec creditores contra legatarios agere possunt, quandiu hereditas solvendo est. I. j. §. si heres percepto. fundo. j. ad trebellum. Fallit quando legatae essent res preciosiores, quoniam ex his filius suam quotam petere posset. Si tamen alias filij sue.

curri possit; conclusio locum habet, idq; ad iudicis officium pertinet.

C Secunda conclusio, quando legata aut debita absorbiſſent totam hereditatem, potest filius à singulis legatarijs legiūmā petere, precipue si species hereditarij legatae essent & logē fortius si res imobiles patris essent legatis absumptā; ita intelligitur doctrina Barto. hic, per. l. si ex patronis. Quod limitant Ange. & Pau. pic. quando heres non consenseret in hereditarium. Ego puto eorum limitationē non procedere quando constaret substantiam patris ēre alieno absumptā, quia tuncnulla legitimā competeteret quae percipitur deducto ēre alieno, nihil igitur ab herede peti posset, si plura in hāc rem desideres, yide hic per Alex.

C Quintō quærerit Barto, an quae filius habet ex substitutione patris debeat imputari in legitimā, & respōdet q; nō. Iseimus. §. repletionem, qui. § secundum eandem debet intelligi de substitutione facta in legatis. Sed res quae ad filiū perueniunt per substitutionem factam in hereditate, bene imputant, quia conditio reiicitur, & aliud grauamen quod cunq;. l. qm̄ in prioribus. C. de inoffi. testa. In hunc articulū Alex. & moderni plura dicunt, quorū resolutio sequētibus cōclusionibus breuiter continetur.

C Prima, quod filio relinquit per substitutionē vulgare patris aut fidei cōmissariā, in legitimā debet imputari, & cōditio substitutionis non expectat, ita vult Bar. hic allegans. l. qm̄ in prioribus, quē cæteri quoq; sequuntur. Ex qua primo sequitur vulgare substitutionē locū habere, etiā si hereditas per heredem adita sit, quod est notandum, pro limitatione l. post aditam. C. de impube. Et ratio limitationis est, quia filius institutus in minori parte, quam sit legitima, non teneatur conditionem expectare pro modo eiusdem. Secundo infero, fidei cōmissariam conditionalē locum habere, etiam si conditio non sit adimplēta, quoniam quando filius, qui integrā legitimā non habet, per fidei cōmissum vniuers-

Tertium Cap. Repe.l.in quartam.

sale vocatur, lex dilationem omnem, & conditionem tollit, l. scimus. §. cum autem. C. de inoff. test. & de illo. §. plura di xi supra. ¶ Secunda conclusio, quod filius habet per pupil larem substitutionem, non imputatur in legitimam filii substituti .d. §. repletionem i fine, intelligo etiam si pupillus alii quid à patre habuerit, nisi ponas pupillū ad legitime supple mentum teneri. Quo casu idem puto, quod in precedenti conclusione dictum est.

¶ Tertia, quod filius habet per substitutionem in legato factam non imputatur secundum glo. in d. §. repletionem, & Bar. hic. Sed hoc verum in rebus alienis, si eī p substitutionem etiam in legato factam, aut per ius accrescendi res pa tris ad filium peruenierit, Imputatur secundum Alexā. hic quem sequuntur moderniores. per. l. etiam. §. si debita de bo nis liber. ff. Ego puto id verum in proprietate plena, sed in fructibus securus, ut sepius supra.

¶ Sextō, & ultimō q̄rit, an quod filius ab intestato habet ex substantia patris imputetur? Pone, legata est domus tis tio qui est filio propinquus, aut filium heredem instituit, & ita res hæc ad filium tandem peruenit, dubium est, an filius eandem imputare debeat. Respondet quod non, Nam fi lius eam domum non patris iudicio, sed iure quodā aduen titio cōsequitur. l. si fuerit. §. j. de lega. tertio. & l. qui fundū .§. qui filios supra eodem.

¶ Fallit q̄n is cui filius successit, teneretur legitimam sup plere, quia fortasse testator ita disposuerit. Tūc enim pro ea parte, quæ legitimam deficit, imputatur. hanc Bart. doctrinā probant moderniores hic quibus nec refragari debeo.

¶ Septimō quero ultra Bart. an ea quæ de imputatione in legitimā liberorū dicta sunt, debeant de imputatione in legi timā ascendentium intelligi, ratio dubitandi est, quod ascen dentes non teneantur conferre, licet descendentes sic. Colla tio aut id iuris videatur habere, quod imputatio. Verūt̄ mas simā esse inter eas differētiā, s̄. docuimus. Quare nihil esse

puto; hoc loco vnum in legitima liberorum dicendum sit,
aliud in ascendentium, ideo quicumque de imputatione in le-
gitimam liberoru[m] diximus, eadem omnia ad ascendentium
imputationem extendi arbitramur, per text. in. §. de nepoti-
bus in au[er]te. quibus modis natura esti. sui. Quo fit, ut dos,
quam filius matris dederit, debeat per eam in legitimam im-
putari, si ex bonis filiis deinde ea supplementum petierit, ar-
gumen. l. quoniam nouella. C. de in offi. test. filius enim af-
fectione naturali dote matris dedisse videtur, precipue, qua-
do mater illa iuuenis fuisset, quae a calore sese vix absconde-
re potuisset. Ego etiam idem in dote sorori data iudicandū
censeo.

¶ Octauo quæro, an quæ auus dedit nepti in dote, debeat
imputari in legitimā, per eius patrē? Pone familiare & q̄tidia-
num exemplum. Titius duos habet filios, ex uno neptem,
quæ neptui traditur, dote per auum ei constituta, hi filij
tandem legitimam petunt, obijcitur ei, cuius filia nupta est,
quod dotem filiae suæ imputet in suam legitimam, quid iu-
ris? Solutio huius dubii facilior est, quam Alexā. ab Imol.
per distinctionē explicat, nam si hæc dos occasione filij eius
deinceps patris data sit, est imputanda, si vero occasiōe neptis,
non imputatur, videnda est igitur Bart. distinctione notabilis
in. l. dedit dotem. ff. de colla. bono. Ex hac eadē distinctione
deciditur, an dos data nepti per auū, debeat per eam in sui
patris legitimam, imputari. Nam si auus contemplatione
sui filij dederit, neptis eam imputat. si propria neptis affecti-
one auus dare fuerit incitatus, imputari minime debet. Et
ita concludunt Alex. & Moderni hic, licet verborū super-
fluitatem non euitarint, eos tamen per te ipse videto. Sa-
tis enim mihi fecero, si resolutionem vobis, & decisionem
vel paucis explicuero, quib[us] maximè velim vos pro vestra
in nos benevolentia, contentos esse, & si quid in hisce lucu-
brationibus nostris, non satis emendatum esse noueritis, id
vel lectionum occupationi, vel nimiae in negotia dome-

Tertium Cap. Repe.l.in quartam.

stica facilitati, imputetis. Si quid etiam contra aut preter iuris ratione dixerimus, statim ut nobis illud persuasum erit, opinionem nostram aut consilium in melius transformare non egreferemus.

¶ Valete & nos, vt facitis, perpetuo amate. ¶

¶ Authore deo recta omnia. ¶

¶ LVD. COMES CENOMANVS D^E
hoc opere preceptoris sui. B. Fernandi à Po-
dio Rupis oriundi.

¶ Dulcis in argilla est, in arenis firmior vnda:
In nitido que liquor fonte salubris inest.
Optimus at Rupis liquor est: habet omnia solus:
Seu dulce & firmum, siue salubre voles.
Hauri igitur Lector. Nam quicquid liuidus obster,
Qui de Rupe fluit purior est reliquis.

¶ Idem de eodem Fernando.

¶ Nomine Fernandi cur dicitur? hinc puto: leges
Nandi in Cæsareo quod ferat ille freto.

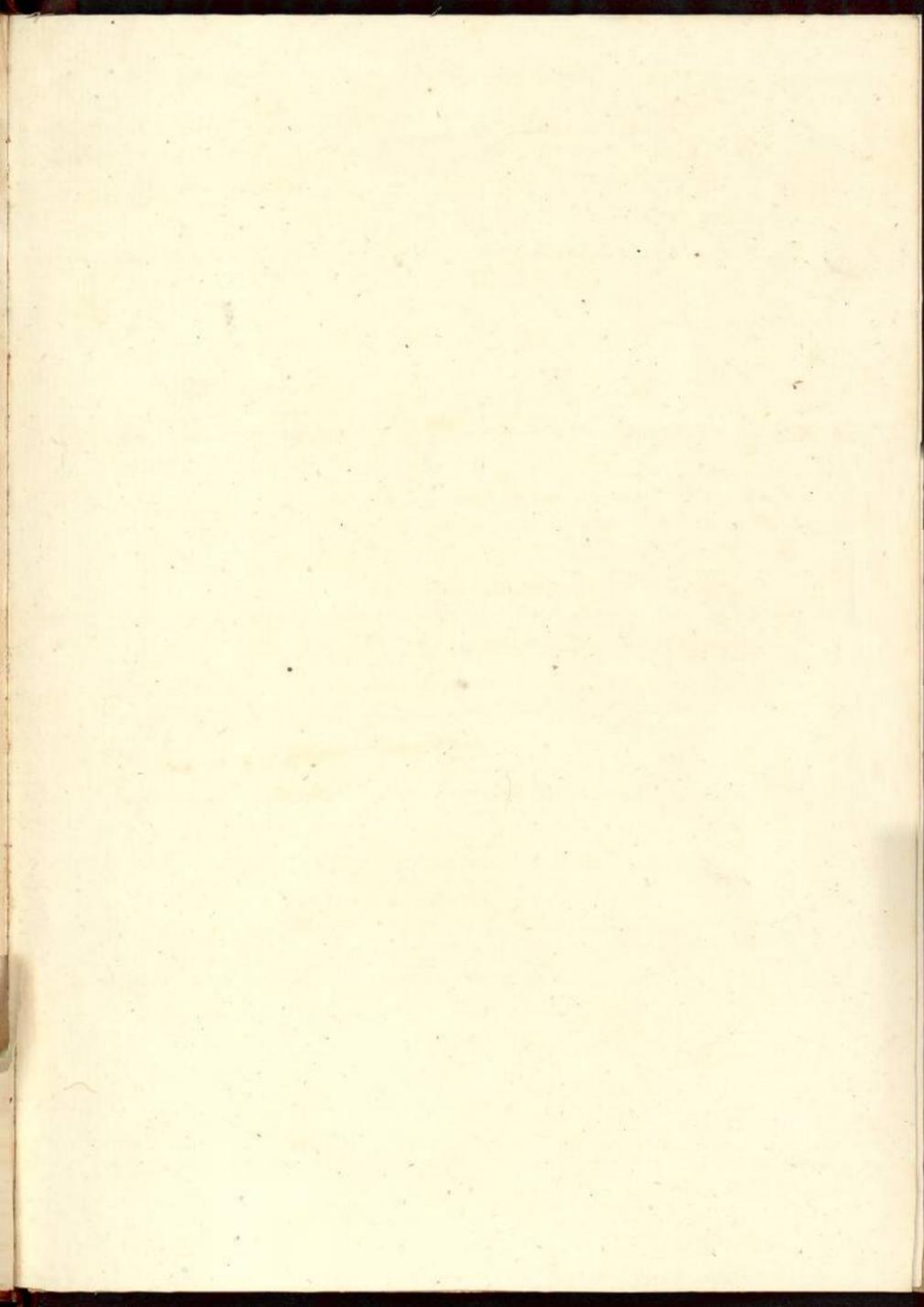
¶ Registrum huius operis.

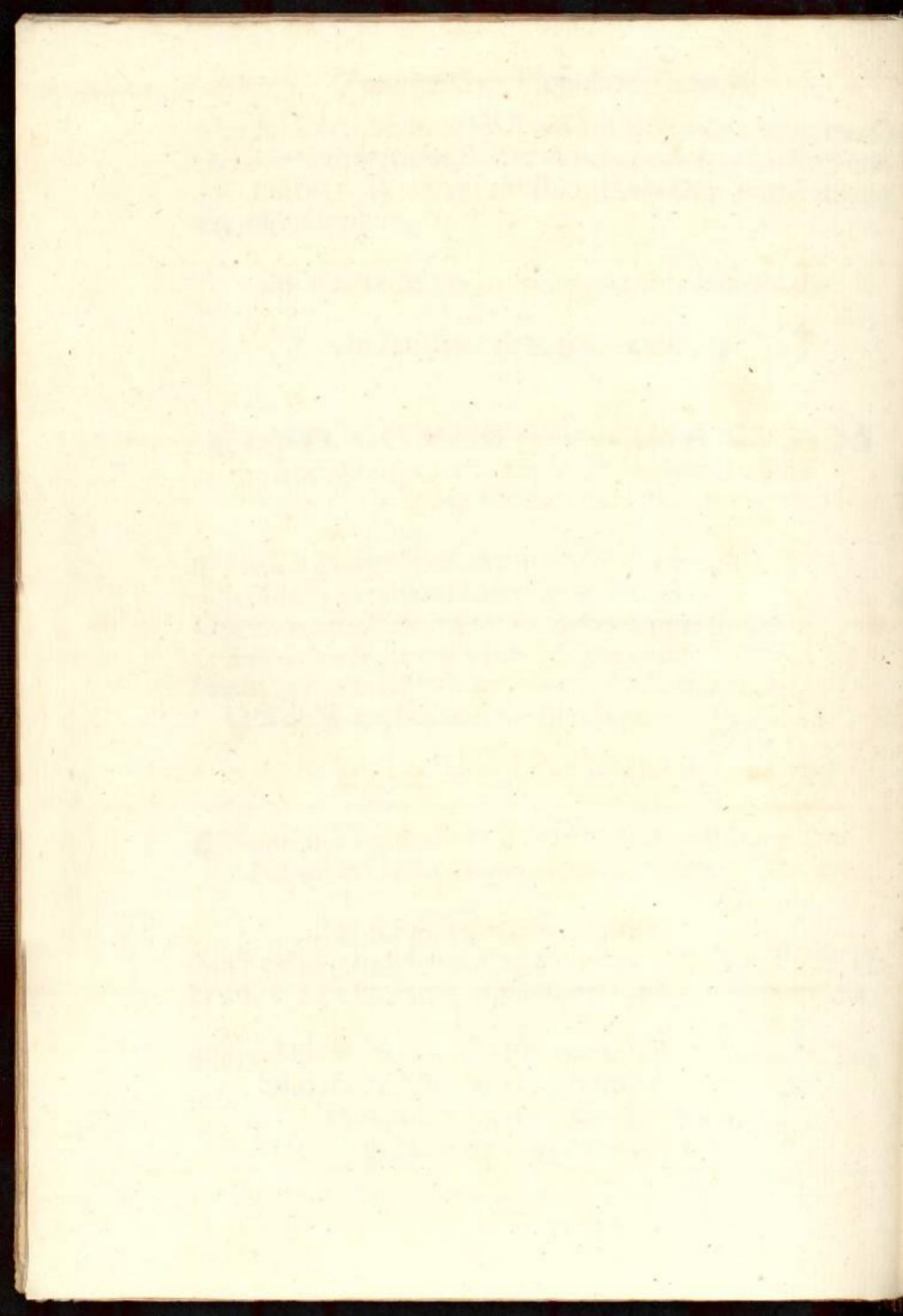
¶ abcdefghijklmnopqrstuvwxyz A B C D E F G
HI K L M Oia sunt quatenus preter M. quod est ternum.

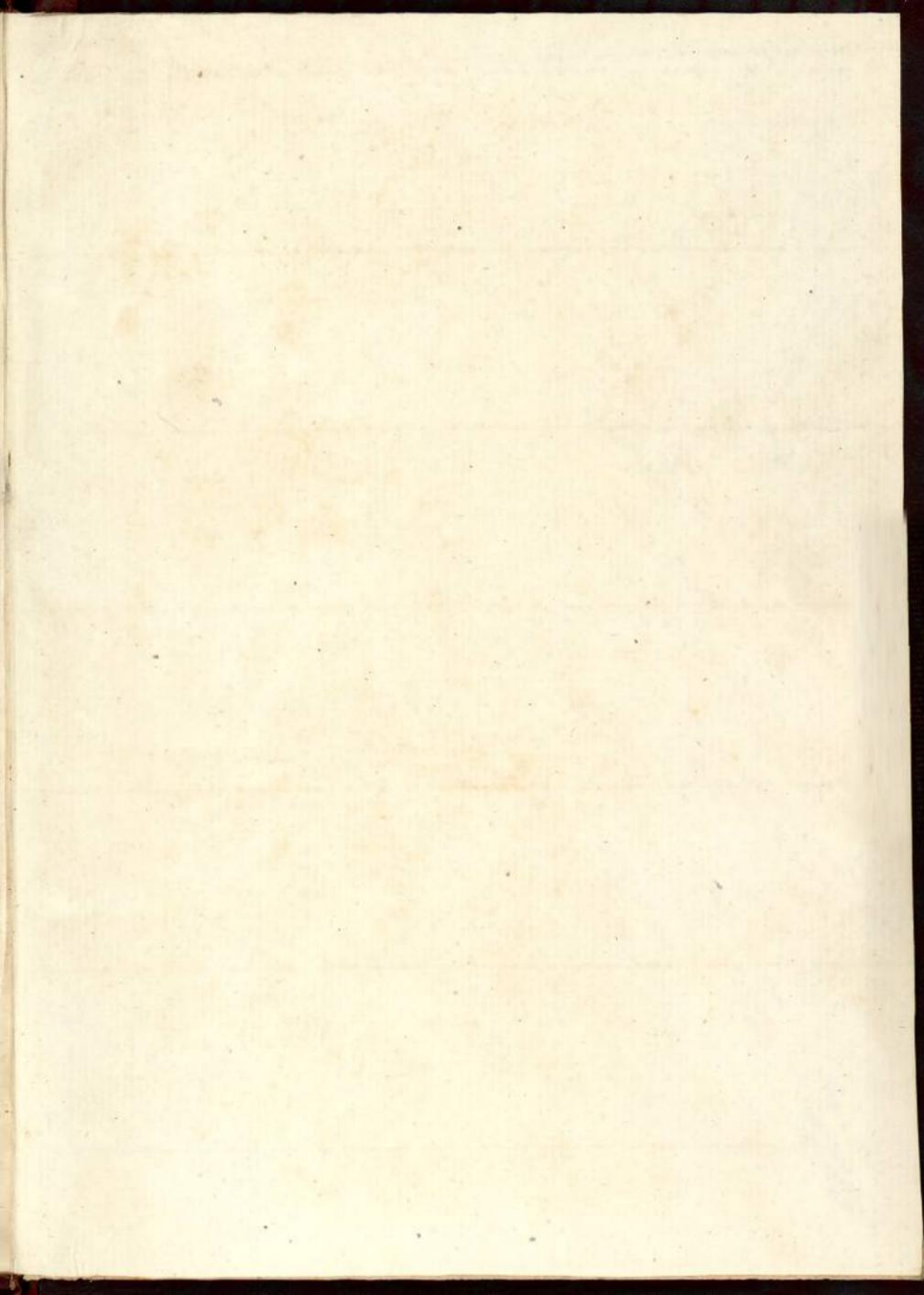
¶ Explicit Repetitio.l.in quartam, nouiter impressa To-
losæ per. N. Vieillard, Calcotipū, è regione Do-
mus publicæ, Anno dñi. M. Quin-
gentesimo Trigesimonono.

F. 10

49. FERNAND (Béranger) - XVIe siècle - Professeur de droit.

Repetitio... in I. in quartam sub titu, ad I. Faciam pandectarum lib. XI.

Tolosae, N. Vieillard, pet. In-4°.

B.U.T., Rés. Pf ~~XVI~~-20

